

Vlaams
Parlement

ingediend op **1300** (2017-2018) – Nr. 1
13 oktober 2017 (2017-2018)

Ontwerp van decreet

houdende wijziging
van het decreet van 30 april 2009
betreffende het secundair na secundair onderwijs
en het hoger beroepsonderwijs
en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013,
wat betreft het hoger onderwijs

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 12 mei 2017	55
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	75
Advies van de Vlaamse Onderwijsraad.....	83
Voorontwerp van decreet van 7 juli 2017	97
Advies van de Raad van State	117
Ontwerp van decreet.....	137
Bijlage bij de memorie van toelichting: Jongeren- en kindeffectrapportage ...	157

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. Algemene inleiding**I.1. Inleiding**

1. Samenvatting

In het voorliggende ontwerp van decreet zijn voor het hoger onderwijs een aantal maatregelen opgenomen in uitvoering van het regeerakkoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2014, nr. 133/1), de beleidsnota Onderwijs 2014-2019 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 31/1) en de beleidsbrieven Onderwijs (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 512/1 en 2016-17, nr. 940/1). Deze maatregelen hebben betrekking op de rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod, op de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven voor bepaalde bacheloropleidingen en op het toelatingsexamen arts-tandarts. Aansluitend bij de nieuwe regeling met betrekking tot het toelatingsexamen arts-tandarts maakt het voorliggende ontwerp van decreet het mogelijk om voor de master-na-masteropleidingen in de specialistische geneeskunde een beperking op te leggen aan de instroom in functie van de opleidingscapaciteit van deze opleidingen (het aantal erkende stageplaatsen en stagemeesters die elke universiteit is toegewezen voor een bepaald specialisme). Tevens worden in het voorliggende ontwerp van decreet een aantal faciliterende maatregelen opgenomen in het kader van de door de Vlaamse Regering goedgekeurde conceptnota 'Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs'. Tot slot bevat dit ontwerp van decreet nog een aantal technische aanpassingen aan de regelgeving met betrekking tot de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen en het Instituut voor Tropische Geneeskunde.

2. Faciliterende maatregelen hoger beroepsonderwijs

Op 25 maart 2016 gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de conceptnota 'Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs' met hierin het voorstel om de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs structureel in te bedden in de hogescholen. De hbo5-opleiding Verpleegkunde werd in deze conceptnota nog buiten beschouwing gelaten en wordt ook niet gevat door de bepalingen in dit verzameldecreet. Om de voorgestelde hervormingen voor te bereiden, worden in het voorliggende ontwerp van decreet enkele faciliterende maatregelen genomen.

Voordat de bestaande hbo5-opleidingen (hbo5: hoger beroepsonderwijs 5) kunnen worden overgedragen naar de hogescholen, moeten deze worden omgevormd of geactualiseerd. Dit werd geregeld met het Spoeddecreet van 23 december 2016.¹ Voor de omvormingen moet er een 'toets nieuwe opleiding' (TNO) worden aangevraagd bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Deze aanvraag moet gebeuren op het ogenblik dat de verantwoordelijkheid voor deze opleidingen nog berust bij het samenwerkingsverband tussen de hogeschool en de centra voor volwassenenonderwijs. Vanaf het academiejaar 2019-2020 zullen de hbo5-opleidingen evenwel uitsluitend worden aangeboden door de hogescholen en zullen dan 'graduaatsopleidingen' worden genoemd. Dit betekent dat er in deze overgangsperiode voor deze procedures verscheidene verduidelijkende bepalingen nodig zijn.

Alle hbo5-opleidingen zullen binnen een beperkt tijdsbestek worden omgevormd, en indien de huidige geldigheidsduur van de erkenning van de nieuwe opleiding

¹ Het decreet van 23 december 2016 tot wijziging van regelgeving over de taalexamenregeling van het personeel, de studiegebieden en de programmatieprocedure voor het secundair volwassenenonderwijs, de programmatie van opleidingen van het hoger beroepsonderwijs, een benoemingsstop voor het hoger beroepsonderwijs en de specifieke lerarenopleiding in de centra voor volwassenenonderwijs en bepaalde aspecten van alternerende opleidingen.

(namelijk vier jaar) blijft behouden, betekent dit dat alle opleidingen ook op ongeveer hetzelfde ogenblik zullen moeten worden geaccrediteerd. Om dit probleem te vermijden wordt er een flexibele duurtijd van de erkenning en van de start van de opleiding mogelijk.

Wanneer de NVAO een negatief advies verleent over de TNO, betekent dit volgens de huidige regelgeving dat het samenwerkingsverband op een later tijdstip opnieuw een aanvraag moet indienen. Om rechtszekerheid te garanderen voor de studenten werd eerst bepaald dat de instelling na een negatief besluit geen nieuwe studenten kan inschrijven en dat ze moet garanderen dat de reeds ingeschreven studenten hun studies kunnen afronden. Op vraag van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) werd deze regeling vervangen door de bepaling dat een hogeschool na een negatief besluit nog maximaal een academiejaar de om te vormen opleiding kan aanbieden. Hiervoor dient ze wel het programma van de opleiding te organiseren zoals de andere opleidingen van het hoger onderwijs. Na een negatief besluit kan de instelling voor dezelfde opleiding nog een maal een toets nieuwe opleiding aanvragen. Wanneer deze ook negatief is, moet de opleiding worden stopgezet.

Om de huidige fijnmazigheid en regionale spreiding te blijven garanderen, zal de programmatie van een hbo5-opleiding kunnen worden aangevraagd om te worden georganiseerd op een van de vestigingen van de hogeschool en van het centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) die de opleiding wensen te organiseren. In het toetsingsrapport van de TNO en het erkenningsbesluit zal de gekozen vestigingsplaats worden vermeld. Bij de structurele inbedding van het hbo5 in de hogescholen zullen de hogescholen ook onderwijsbevoegdheid krijgen op de vestigingsplaatsen waar deze opleidingen momenteel worden aangeboden door de centra voor volwassenenonderwijs. Voor opleidingen die worden geactualiseerd zal de hogeschool per opleiding waarvoor ze onderwijsbevoegdheid verkrijgt een keuze van vestigingsplaats moeten doorgeven, zonder dat dit tot een uitbreiding van het bestaande aanbod leidt. Het is belangrijk dat reeds in het proces van omvorming en actualisatie een evenwicht wordt bewaakt tussen de fijnmazigheid en de organiseerbaarheid van het hoger beroepsonderwijs.

Zowel de Vlor als de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) staan positief tegenover het kader dat wordt geboden in deze overgangsfase, zonder dat dit een voorafname betreft op de uiteindelijke hbo5-programmatie. Zij benadrukken het belang dat de fijnmazigheid en de regionale spreiding van het aanbod ook in de overgangsfase niet bedreigd wordt, omdat er voorzien is dat het huidige aanbod grotendeels kan behouden blijven.

3. Rationalisatie hoger onderwijs

3.1. *Situering*

Zowel in het regeerakkoord als in de beleidsnota Onderwijs wordt verwezen naar inspanningen om het opleidingsaanbod in het hoger onderwijs te rationaliseren:

"Samen met associaties, hogescholen en universiteiten maken we werk van een rationalisering van het hogeronderwijsaanbod. Om het opleidingslandschap in het hoger onderwijs overzichtelijk te houden zowel in aanbod als in benaming, wordt voor elke opleiding de verwevenheid nagegaan. Voor opleidingen met een hoge verwevenheid met andere opleidingen, wordt ervoor geopteerd deze aan te bieden als afstudeerrichting en niet zozeer als een aparte opleiding. Nieuwe opleidingen die zijn opgenomen in het financieringsmodel kunnen enkel worden ingericht indien een andere opleiding wordt afgebouwd. Deze afbouw moet niet noodzakelijk aan dezelfde instelling gebeuren dan aan deze die de opleiding aanvraagt. In verband met het verlengen van studierichtingen in het hoger onderwijs, zullen de bestaande criteria strikt worden toegepast." (regeerakkoord p. 101).

"Samen met associaties, hogescholen en universiteiten maak ik werk van een rationalisering van het opleidingsaanbod. Ik streef zowel naar inhoudelijke transparantie (overzichtelijk aantal basisopleidingen, duidelijke naamgeving) als naar organisatorische optimalisatie (schaalgrootte, geografische spreiding, structurele samenwerking tussen instellingen). Ik zal bij de erkenning van nieuwe opleidingen de bestaande criteria voor de macrodoelmatigheidstoets strikt toepassen en vermijden dat het aantal opleidingen blijft toenemen. Ook de criteria die gelden voor het verlengen van opleidingen, zullen strikt worden toegepast." (beleidsnota p. 52).

Het regeerakkoord en de beleidsnota zetten in op inhoudelijke transparantie (overzichtelijk aantal basisopleidingen, duidelijke naamgeving), organisatorische optimalisatie (schaalgrootte, geografische spreiding, structurele samenwerking tussen instellingen) en een strikte toepassing van de criteria voor de macrodoelmatigheidsbeoordeling.

Hiertoe werd met de instellingen voor hoger onderwijs een moratorium op nieuwe opleidingen afgesproken voor de academiejaren 2015-2016 en 2016-2017. Bijkomend werd afgesproken dat om dit moratorium op te heffen concrete voorstellen en acties nodig zijn om tot een effectieve rationalisering te komen.

De afgelopen jaren is er regelmatig overleg geweest met de associaties, hogescholen en universiteiten. Gevolg gevend aan het ingestelde moratorium op nieuwe opleidingen, hebben zij intern voorstellen ontwikkeld om te komen tot een rationeler hogeronderwijsaanbod.

3.2. Rationalisatie-inspanningen van hogescholen en universiteiten

De thematisering van de rationalisering in het overleg met het hogeronderwijsveld heeft op zich al aanleiding gegeven tot effectieve rationalisering van het opleidingsaanbod bij de hogescholen en universiteiten. Zij hebben aan de minister bevoegd voor het onderwijs verschillende standpunten en overzichten bezorgd met betrekking tot hun visie op het bewerkstelligen van meer rationalisatie en transparantie in het hoger onderwijs. Daarbij is ook ingegaan op rationalisatie-inspanningen die in het verleden reeds gebeurd zijn.

Zo bezorgden de universiteiten op 1 april 2015 een charter met de volgende principes voor interne rationalisatie: (1) rationaliseren door samenvoegen, (2) rationaliseren door samenwerking, (3) rationalisering door afbouw. Op 14 september 2016 bezorgden ze een overzicht van de vervolginiciatieven, met aandacht voor vier aanvullende initiatieven: (1) de afstemming van de opleidingsstructuur in de bacheloropleidingen industrieel ingenieur, (2) de transparantieoefening industrieel ingenieur (met aandacht voor de schakelprogramma's), (3) de transparantieoefening talen, en (4) de engagementsverklaring voor de verdere interne rationalisatie op het niveau van opleidingsonderdelen. Ten slotte bezorgden de universiteiten op 6 december 2016 hun advies specifiek met betrekking tot de omvang van afstudeer-richtingen (cf. infra).

De hogescholen bezorgden op 10 juli 2015 hun principes over de organisatorische efficiëntie en transparantie van het opleidingsaanbod. Zij wijzen eerst en vooral op de impliciete noodzaak tot organisatorische efficiëntie wegens de preciaire financiering van het hogescholenaanbod. Daarbij zijn er sinds 1994 verschillende fusiebewegingen geweest, naast vele andere rationalisatie-inspanningen, die per hogeschool zijn opgesomd in het bezorgde document. De hogescholen erkennen wel de wenselijkheid van meer transparantie. In opvolging daarvan werkten zij aan een standpunt met betrekking tot de decretale omvang van afstudeerrichtingen (cf. infra).

3.3. Voorgestelde maatregelen

Op basis van de consultatieronde van het hogeronderwijsveld werd een set concrete maatregelen uitgewerkt die verder kunnen bijdragen tot de rationalisatie van het opleidingsaanbod.

a) Omvang afstudeerrichtingen

Opleidingen kunnen steeds een mate van differentiatie inbouwen in het curriculum door keuzevakken te programmeren. Die keuzevakken kunnen gebundeld worden tot keuzepakketten. Dit behoort tot de autonomie van de instelling om het curriculum van de opleiding vorm te geven en is niet gebonden aan decretale regels. Dergelijke keuzes hebben verder geen doorslaggevende inhoudelijke impact, omdat de leerresultaten van de opleiding identiek blijven, en hebben evenmin een civiel effect, omdat eventuele keuzevakken en keuzepakketten enkel op het diplomasupplement worden vermeld, en niet op het diploma zelf.

In tegenstelling tot keuzevakken en keuzepakketten hebben afstudeerrichtingen wel een civiel effect, doordat ze expliciet vermeld worden op het diploma. Daarom worden in het kader van opleidingsaccreditaties afstudeerrichtingen ook afzonderlijk gevisiteerd en zijn ze mee opgenomen in de lijst waarin de Vlaamse Regering de opleidingen en vestigingsplaatsen vastlegt. Met betrekking tot de omvang van afstudeerrichtingen bepaalt het decreet op dit ogenblik enkel dat ze minimum 30 studiepunten tellen.

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt dit aangepast. Zo wordt voor de initiële professionele bacheloropleidingen de minimumomvang voor een afstudeerrichting opgetrokken van 30 naar 60 studiepunten. Dit gebeurt om te vermijden dat relatief kleine differentiatiepakketten aanleiding geven tot uiteenlopende profileringen van wat in feite grotendeels dezelfde opleiding is, wat de transparantie niet ten goede komt, noch voor de student, noch voor het werkveld. Een differentiatie van minder dan 60 studiepunten binnen een professionele bacheloropleiding kan in de toekomst dus slechts een keuzepakket zijn, zonder civiel effect via een vermelding op het diploma.

Voor het academisch hoger onderwijs blijft de minimumomvang behouden op 30 studiepunten. Academische bacheloropleidingen zijn immers voornamelijk gericht op doorstroom, waardoor de eigenlijke differentiatie pas in de masteropleiding komt. Masteropleidingen zijn dan weer beperkter qua studieomvang dan bacheloropleidingen, waarbij in het geval van een masteropleiding van 60 studiepunten een afstudeerrichting van 30 studiepunten de facto al de helft van de omvang betreft.

Tevens wordt met het voorliggende ontwerp van decreet een maximumomvang ingevoerd voor afstudeerrichtingen. Aangezien de huidige regelgeving geen maximumomvang oplegt voor afstudeerrichtingen, is het momenteel mogelijk dat afstudeerrichtingen van dezelfde opleiding in de realiteit 100% van elkaar verschillen. In termen van curriculumopbouw gaat het dan de facto om twee verschillende opleidingen. Dat is weinig transparant, omdat de opleidings- en diplomabenoaming dit niet weerspiegelen en omdat afstudeerrichtingen hierdoor onterecht gepercipieerd kunnen worden als volwaardige (niche)opleidingen (al dan niet uniek).

Om dit te vermijden wordt er naast een minimale omvang decretaal ook een maximale omvang bepaald voor afstudeerrichtingen.

Voor het academisch hoger onderwijs wordt bepaald dat de studieomvang van een afstudeerrichting niet groter kan zijn dan 120 studiepunten. Concreet impliceert dit dat binnen een bacheloropleiding van 180 studiepunten de resterende 60 studie-

punten behoren tot een gemeenschappelijke stam. Dit garandeert een substantiële verwevenheid van de verschillende curricula die naar hetzelfde diploma leiden.

De begrenzing van de maximale omvang van afstudeerrichtingen geldt niet voor het hoger kunstonderwijs, waar de curricula sterk geïndividualiseerd zijn en dus logischerwijze aanleiding geven tot een grote differentiatie, zonder dat echter de transparantie in het gedrang komt.

Voor het professioneel hoger onderwijs wordt eveneens bepaald dat afstudeerrichtingen niet groter kunnen zijn dan 120 studiepunten. Deze bepaling is onmiddellijk van toepassing op nieuwe opleidingen. Voor reeds bestaande opleidingen wordt bepaald dat afstudeerrichtingen niet groter kunnen zijn dan 150 studiepunten. Aangezien ze immers onmiddellijk voorbereiden op de arbeidsmarkt, differentiëren sommige opleidingen op vandaag voor een aandeel dat groter is dan 120 van de 180 studiepunten. Na vijf jaar volgt een evaluatie die bekijkt of de maximumgrens van 120 studiepunten alsnog kan worden veralgemeend binnen het professioneel hoger onderwijs.

b) Procedure erkenning nieuwe opleidingen

Verplicht voorafgaandelijke advies door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA)

Om te garanderen dat de criteria voor de macrodoelmatigheidstoets strikt worden toegepast, krijgt de Commissie Hoger Onderwijs in de toekomst meer autonomie. Momenteel dienen aanvraagdossiers vooraf het positief advies te bevatten van de associatie waartoe de aanvragende instelling behoort, en kan de commissie na indiening van de dossiers de universiteiten en hogescholen raadplegen via respectievelijk de VLIR en de VLHORA. In een concurrentieel hogeronderwijslandschap is de meerwaarde van deze stappen voor de commissie echter gering.

In de procedure voor de beoordeling van de macrodoelmatigheid worden daarom het advies van de associatie (vóór indiening) en de raadpleging van VLIR en VLHORA (na indiening) geschrapt. In de plaats daarvan komt er een gecoördineerde indiening van alle aanvraagdossiers door de VLIR (voor de universiteiten) en de VLHORA (voor de hogescholen), zoals dit nu reeds het geval is bij aanvragen voor de uitbreiding van studieomvang.

De VLIR en de VLHORA krijgen niet de bevoegdheid om dossiers tegen te houden, maar krijgen wel de taak om ieder dossier te voorzien van een advies ten aanzien van de Commissie Hoger Onderwijs. Dat advies geeft aan waarom een opleiding hetzij moet worden gezien als relatief nieuw en uniek binnen het hogeronderwijslandschap, hetzij reeds bestaat in dezelfde of een verwante vorm.

Het hierboven omschreven advies door de VLIR of de VLHORA wordt een ontvankelijkheidsvoorwaarde voor de aanvraagdossiers. Aangezien het advies van het hogeronderwijsveld onderdeel zal uitmaken van ieder ontvankelijk dossier, kan de Commissie Hoger Onderwijs vervolgens de macrodoelmatigheid autonoom en zonder verdere raadpleging van het veld beoordelen.

Versterking van het macrodoelmatigheidsoordeel door nieuwe criteria

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt de beoordeling van de macrodoelmatigheid verfijnd door de bestaande criteria aan te passen. Naast de reeds bestaande criteria zal de Commissie Hoger Onderwijs ook een oordeel uitspreken over de verwevenheid en de verwantschap van de opleiding ten aanzien van het bestaande aanbod en wordt ook het hierboven vermelde advies van de VLIR of van de VLHORA meegenomen in de beoordeling.

Het rapport van de Commissie Hoger Onderwijs gaat expliciet in op elk criterium en eindigt met een gemotiveerd positief of negatief oordeel met betrekking tot de macrodoelmatigheid van het ingediende dossier.

Vrijstelling van de verplichte afbouw vraagt een oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs

De huidige procedure voorziet dat het aanvraagdossier voor een nieuwe opleiding moet aangeven welke oude opleiding wordt afgebouwd. Daarbij geldt echter automatisch een vrijstelling voor dossiers die een opleiding aanvragen die nog niet bestaat in Vlaanderen. Bijgevolg vermijden instellingen dat ze bestaande opleidingen moeten afbouwen door enkel nieuwe, (zogezegd) onbestaande opleidingen aan te vragen. Dossiers liggen inhoudelijk echter vaak in het verlengde van bestaande opleidingen maar vrijwaren hun uniciteit door een originele naamgeving, of relatief beperkte specificiteit op het vlak van het beoogde werkveld of de beoogde doelgroep.

Het principe van een automatische vrijstelling op basis van het al dan niet unieke karakter van een aangevraagde opleiding wordt vervangen door een aparte aanvraag tot vrijstelling bij de Commissie Hoger Onderwijs.

De regel blijft dus dat de start van een nieuwe initiële opleiding in een instelling gepaard gaat met de afbouw van een bestaande initiële opleiding. Vrijstelling van die vereiste kan worden verleend door de Commissie Hoger Onderwijs. Daartoe worden criteria ingevoerd die de huidige uitzonderingsgronden vervangen.

Veranderen van vestiging wordt een aparte aanvraag bij de Commissie Hoger Onderwijs

In de huidige regelgeving is via de VLUHR-procedure (VLUHR: Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad) voor de hogescholen de mogelijkheid voorzien om van vestiging te veranderen binnen de hogeschool. Voor de universiteiten is deze mogelijkheid niet voorzien. Een verandering van vestiging kan evenwel in het huidige onderwijslandschap een grote impact hebben op de regionale spreiding van opleidingen, en aldus ook op de instroom van studenten en dit zowel in de opleiding die van vestiging verandert als in dezelfde of verwante opleidingen aangeboden door andere instellingen. Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt dan ook ingevoerd dat bij een verandering van vestiging binnen de instelling een aanvraag moet ingediend worden bij de Commissie Hoger Onderwijs, die deze aanvraag zal beoordelen op basis van een aantal vooropgestelde criteria. Tevens moet deze aanvraag het akkoord krijgen van de VLHORA.

Programmatieprocedure hoger beroepsonderwijs wordt in de toekomst analoog aan die voor bachelor- en masteropleidingen

Gelet op de uitbouw van het hoger beroepsonderwijs als volwaardig hoger onderwijs is het aangewezen om in de toekomst geen afwijkende programmatieprocedure te voorzien voor deze opleidingen en dus dezelfde (versterkte) beoordeling van de macrodoelmatigheid door de Commissie Hoger Onderwijs en kwaliteitstoets TNO door de NVAO toe te passen als voor de bachelor- en masteropleidingen. Om dit te realiseren wordt met het voorliggende ontwerp van decreet de scope van de (versterkte) programmatieprocedure uitgebreid met de graduaatsopleidingen. Anders dan bachelor- en masteropleidingen kunnen nieuwe graduaatsopleidingen evenwel enkel ontstaan wanneer er onderwijskwalificaties op niveau 5 worden ontwikkeld op basis van beroepskwalificaties.

c) Het Hogeronderwijsregister als authentieke informatiebron

Momenteel zijn er omtrent het opleidingsaanbod hoger onderwijs drie bronnen die op elkaar zouden moeten zijn afgestemd: het besluit van de Vlaamse Regering dat de lijst vastlegt van de bachelor- en masteropleidingen, aangeboden door de universiteiten en hogescholen (opgemaakt door het Departement O&V), de Databank Hoger Onderwijs (DHO) (beheerd door het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS)), en het Hogeronderwijsregister (beheerd door de NVAO). In de realiteit blijkt afstemming tussen deze bronnen niet steeds gegarandeerd. Dit komt de transparantie niet ten goede en maakt het systeem kwetsbaar.

In de toekomst wordt het Hogeronderwijsregister de authentieke bron voor informatie over de opleidingen, afstudeerrichtingen en vestigingsplaatsen voor het hoger onderwijs in Vlaanderen. Dit register wordt daartoe voortaan gevoed door de Vlaamse overheid, wat betreft het opleidingsaanbod (de regering legt de lijst vast en het AHOVOKS neemt die over in de databank), en door de NVAO, wat betreft de kwaliteitsborging. Het voorliggende ontwerp van decreet harmoniseert de decreetale bepalingen die nu verwijzen naar hetzij het besluit van de Vlaamse Regering, hetzij de databank, hetzij het Hogeronderwijsregister.

De Vlor en de SERV zijn tevreden dat de overheid met deze bepalingen werk maakt van de rationalisatie van het opleidingsaanbod en op deze manier ook meer transparantie creëert in het opleidingsaanbod. De SERV benadrukt het belang om de minimumomvang van de afstudeerrichtingen op te trekken, aangezien dit leidt tot een bredere vorming en dus meer mogelijkheden op de arbeidsmarkt van de toekomst biedt. De Vlor acht het positief dat er voorafgaand uitgebreid overleg heeft plaatsgehad met de koepelorganisaties, onder meer wat de omvang van de afstudeerrichtingen betreft. Hij wijst op de moeilijkheid om tot rationalisatie te komen in het licht van het concurrentieel gedreven financieringssysteem.

De Vlor vraagt ook garanties voor een onderbouwde selectie van de leden van de Commissie Hoger Onderwijs en objectivering van de werking, gezien het grotere gewicht dat in voorliggende procedure aan de werking van de Commissie Hoger Onderwijs wordt gehecht. Ook de SERV staat positief tegenover het meer slagkracht geven aan de Commissie Hoger Onderwijs, maar benadrukt het belang van een omstandige motivering van de oordelen inzake macrodoelmatigheid. In dit verband wordt ter informatie meegedeeld dat, samen met de opstart van de nieuwe procedures, ook een nieuwe Commissie Hoger Onderwijs wordt samengesteld door de Vlaamse Regering. In het kader van deze selectie en het uittekenen van de werking van de Commissie Hoger Onderwijs bij besluit zal deze bezorgdheid door de Vlaamse Regering worden meegenomen.

4. Toelatingsexamen arts-tandarts

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt het toelatingsexamen arts-tandarts aangepast, waarbij overgestapt wordt van een zogenaamde 'numerus clausus' naar een 'numerus fixus' (een vergelijkend examen waarbij het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald). Voorafgaandelijk is reeds een uitvoerig debat en onderzoek gevoerd over de noodzaak en mogelijkheid van een aanpassing van dit toelatingsexamen. Daarbij is gebleken dat er, mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan, een ruim maatschappelijk en wetenschappelijk onderbouwd draagvlak bestaat en de juridische ruimte om het systeem te optimaliseren.

1. Sinds 1997 is het slagen voor het toelatingsexamen arts en tandarts een bijkomende, decretaal bepaalde voorwaarde om aan de opleidingen geneeskunde en tandheelkunde in Vlaanderen te mogen beginnen. Het examen werd ingevoerd als een examen met een absolute cesuur ('numerus clausus'): de slaagcriteria

werden op voorhand bepaald. Wie aan deze slaagcriteria (cesuur) voldoet, is geslaagd en wordt toegelaten tot de opleiding. Het aantal kandidaat-studenten steeg zeer sterk, tot meer dan 6000 unieke deelnemers per jaar (waarvan een groep referentiestudenten van ongeveer 2000). De slaagpercentages zijn vrij laag: in 2016 waren er 1229 geslaagden op 6367 deelnemers over de beide sessies, wat neerkomt op een totaal slaagpercentage van 19%. In 2017 waren er 1365 geslaagden op 6323 deelnemers over de beide sessies, wat neerkomt op een totaal slaagpercentage van 21,6%. Een van de vaakst gehoorde bedenkingen is dat het examen te moeilijk is.

In februari 2008 werd een witboek² uitgeschreven over het toelatingsexamen dat verhaalt en evalueert wat er gebeurde van 1997 tot 2007. Zoals het witboek illustreert, werd het toelatingsexamen intern en extern wetenschappelijk zorgvuldig opgevolgd. Het toont aan dat de basisdoelstelling van het decreet gehaald is, te weten het selecteren van kandidaten met de grootste kans op succes in de opleiding. Deze evaluatie dateert reeds van tien jaar geleden, maar toen reeds werd duidelijk dat de haast lineaire stijging van het aantal deelnemers sinds 2001 tot gevolg heeft dat de achterliggende doelstelling, met name om in een aanvaardbare harmonie te leven met de federale contingentering, op termijn minder en minder haalbaar lijkt.

In dit witboek werden ook een aantal aanbevelingen geformuleerd op basis van de vastgestelde pijnpunten met het oog op een optimalisatie naar de toekomst. Het instrument 'toelatingsexamen' in zijn huidige vorm als een numerus clausus met een vooropgestelde cesuur (slaagvoorwaarde) werkte goed voor zijn hoofdtaak (selectie van de kandidaten met de meeste kans op slagen in de opleiding). De examencommissie wenste zich te houden aan deze basisopdracht. Geconfronteerd echter met het zeer sterk stijgend aantal kandidaten heeft zij geregeld aangedrongen op het instellen van een vergelijkend examen. Het kwam haar niet toe om de moeilijkheidsgraad van het examen te verhogen in het perspectief van het federaal contingent. Op grond van rechtvaardigheids- en gelijkheidsbeginsel ten opzichte van alle kandidaten over de jaren heen achtte zij dit niet verantwoord.

2. In 2014 werd op initiatief van de viceminister-president van de Vlaamse Regering en minister van Onderwijs, Hilde Crevits, een begeleidingscommissie opgericht met de taak om de inhoud en kwaliteit van het toelatingsexamen tot de opleidingen van arts en tandarts te onderzoeken. Tijdens de verschillende vergaderingen werden enkele adviezen³ geformuleerd. Deze adviezen betreffen in eerste instantie de inhoud van het examen: maximale afstemming met de leerinhouden van het secundair onderwijs, wetenschappelijk onderzoek naar de vereiste voorkennis van instromende studenten, inzagemodaliteiten en beroepsprocedure, openbaarheid van het examen, publicatie van de examenvragen en duidelijke communicatie. In overleg met het kabinet, de administratie en de examencommissie werden een aantal van deze adviezen reeds uitgevoerd, zodat de verbeterpunten reeds bij het examen 2016 ingang konden vinden.

In de lijn van de eerste evaluatie van 2008 wordt concreet voorgesteld het toelatingsexamen, dat nu als een numerus clausus is opgevat, om te vormen tot een vergelijkende selectieproef of numerus fixus, een vergelijkend examen waarbij het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald. De begeleidingscommissie erkent de hoge moeilijkheidsgraad van het toelatingsexamen en stelt voor om dit te vereenvoudigen. Het behoud van de absolute cesuur zou op termijn leiden tot een

² Witboek Toelatingsexamen arts en tandarts <http://www.ond.vlaanderen.be/toelatingsexamen/nl/publicaties/witboek-ata-4-08.pdf>.

³ Adviesnota van de begeleidingscommissie van het toelatingsexamen arts en tandarts, 3 september 2015, *Parl. St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 602/1 – bijlagen.

hoger aantal geslaagden, indien geen bijkomende maatregelen worden genomen om een overaanbod in de toekomst te voorkomen. Daarom stelt de commissie een numerus fixus voor.

Bij het uitwerken van voorliggende regelgeving werden de geformuleerde adviezen meegenomen. Het in deze regelgeving vergelijkend selectiesysteem respecteert de geformuleerde uitgangspunten/bekommernissen en is uitgewerkt met het noodzakelijke respect voor het gelijkheidsbeginsel.

3. De minister vroeg nadien de Vlaamse Onderwijsraad⁴ om advies over één van de aanbevelingen van de begeleidingscommissie, namelijk het voorstel om van een examen met absolute cesuur over te gaan op een vergelijkende selectieproef. De Vlor antwoordt in dit advies dat hij van mening is dat de overgang naar een numerus fixus het toelatingsexamen transparanter zal maken. Hij vroeg wel om een aantal randvoorwaarden te respecteren.

Deze randvoorwaarden hadden onder meer te maken met:

- het respecteren van het contingent arts/tandarts;
- de nood aan een toegankelijke voorbereiding, een niet-commercieel, kwalitatief, laagdrempelig en betaalbaar aanbod dat voorbereidt op het toelatingsexamen en een intensieve en tijdige (minstens een jaar vooraf) communicatie over het aangepaste toelatingsexamen;
- afstemming op de leerinhouden aso;
- aangepaste maatregelen voor studenten met functiebeperkingen en ondersteunende maatregelen voor deelnemers met taalachterstand;
- onderzoeksmatige opvolging en monitoring;
- een toegankelijke, snelle interne en externe beroepsprocedure.

Bij het uitwerken van voorliggende regelgeving werden deze randvoorwaarden meegenomen.

4. Ook in het Vlaams Parlement werd naar aanleiding van een verzoekschrift van 7 juli 2015 uitvoerig gedebatteerd over een mogelijke aanpassing van het bestaande toelatingsexamen.⁵

De commissie werd toen reeds in kennis gesteld van de door de begeleidingscommissie geformuleerde aanbevelingen en achtte deze zeer relevant. Zoals de minister ook adviseerde werd de problematiek rond het instellen van een vrijstellingsprocedure op grond van erkenning van verworven competenties en eerder verworven kwalificaties (EVC/EVK), aangekaart in het verzoekschrift, meegenomen ingeval op een later tijdstip sprake is van een globale hervorming van het examen.

Ook in de commissievergadering van 13 oktober 2016 naar aanleiding van een vraag om uitleg⁶ werd uitvoerig gedebatteerd en een gedeelde bezorgdheid geuit over het huidige format van het toelatingsexamen.

⁴ Advies van Vlor van 8 maart over de omvorming van het toelatingsexamen arts/tandarts tot een vergelijkende proef, <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/advies-over-de-omvorming-van-het-toelatingsexamen-arts-tandarts-tot-een-vergelijkende-proef>.

⁵ Parl.St. VI.Parl. 2015-16, nr. 602/1 van 17 december 2015. <https://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2015-2016/g602-1.pdf>.

⁶ Verslag commissievergadering naar aanleiding van een vraag om uitleg, *Vragen om uitleg* VI.Parl 2015-16, nr. 2678.

5. De invoering van een numerus fixus (ter vervanging van een numerus clausus examen) is zowel vanuit bevoegdheidsrechtelijk oogpunt, als vanuit het recht op toegang tot het hoger onderwijs, principieel juridisch verdedigbaar.

Met de invoering van het toelatingsexamen regelt het decreet een onderwijsmaterie die valt onder artikel 127, §1, 2°, van de Grondwet (GW).

De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft in het kader van de invoering van de huidige numerus clausus gesteld dat ook al betreft het einddoel de beperking tot de toegang van het beroep van arts en tandarts, het de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap blijft om wat haar betreft hiervoor een middel aan te wenden dat tot haar bevoegdheid behoort, met name de in- en doorstroom regelen via de opleiding in de geneeskunde en de tandheelkunde. Een dergelijke regeling grijpt immers in op de opleiding tot (tand)arts, en niet op de toelating tot het beroep van (tand)arts.

Het is onbelangrijk hierbij of het een numerus clausus betreft of een numerus fixus. Een numerus fixus legt enkel een maximum op voor de opleiding en bepaalt niet wie maximaal toegang heeft tot het uitoefenen van de geneeskunde in Vlaanderen. Artsen met een buitenlands diploma kunnen wel starten.

Artikel 24, §3, van de GW (recht op onderwijs) en artikel 2 van het eerste protocol bij het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) (recht op gelijke toegang tot bestaande onderwijsinstellingen en recht op nuttig effect (diploma)) laten toe dat de toegang in het hoger onderwijs wordt beperkt tot diegenen die voor selecties geslaagd zijn.

De rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en het EHRM⁷ laten een numerus fixus toe, bestaande uit een beoordeling van de bekwaamheid van studenten en een batige rangschikking op basis van die bekwaamheid. In het arrest van het Grondwettelijk Hof (arrest nr. 2/2014 van 16 januari 2014 met betrekking tot de Franse Gemeenschap) wordt als verantwoording gegeven het 'algemeen belang': studenten niet tevergeefs een lange studie laten volgen om uiteindelijk vast te stellen dat zij het beroep niet kunnen uitoefenen: "De sterke toename van inschrijvingen in de opleiding arts en tandarts waardoor studenten op het einde van hun studie nadat ze met succes hun opleiding hebben afgewerkt, moeten vaststellen dat zij het beroep niet kunnen uitvoeren. Er waren voldoende redenen van algemeen belang om de vereiste diploma's voor te behouden voor de meeste geschikte, zonder dat diende ingegaan te worden op een achteruitgang van de huidige bescherming van het recht op toegang tot het hoger onderwijs of dat die achteruitgang aanzienlijk was."

Zowel de Vlor als de SERV staan positief tegenover de wijziging van een numerus clausus naar een vergelijkend numerus fixus examen en de uitgewerkte regeling.

Volgens de Vlor zal dit, zoals zij dit ook in hun voorafgaand advies hebben geformuleerd, de transparantie verhogen en zal de moeilijkheidsgraad beter onder controle kunnen gehouden worden.

De SERV benadrukt het belang van een goede bepaling van het contingent en het bewaken van de koppeling met de federale quota. Uit de lezing van het artikel 18 blijkt dat de decreetgever hiertoe de nodige garanties biedt.

⁷ Europees Hof van de Rechten van de Mens (EHRM), Grote Kamer van 10 november 2005, Leyla Sahin t. Turkije, §154; EHRM, Grote Kamer van 19 oktober 2012, Catan en andere t. Moldavië en Rusland, §140; GWH 16 januari 2014, nr. 2/2014.

De Vlor is wel bezorgd over het tijdspad en vraagt een tijdige communicatie. In dit verband wordt gemeld dat in de nota aan de Vlaamse Regering bijzondere machtiging wordt gevraagd aan de Vlaamse Regering zodat de overheid en het werkveld reeds kunnen communiceren vanaf het ogenblik van de tweede principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering.

5. Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Zowel in het regeerakkoord, de beleidsnota Onderwijs als in de beleidsbrieven Onderwijs wordt het engagement genomen in te zetten op een betere studiekeuzebegeleiding.

Een van de concrete elementen die bij de versterking van het studiekeuzeprocess naar het hoger onderwijs wordt voorzien, is de invoering van verplichte, niet-bindende toelatingsproeven bij de aanvang van het hoger onderwijs.

Verplichte, niet-bindende proeven in het hoger onderwijs zijn belangrijke elementen in het traject van een goede studieoriëntering. Via deze verplichte, niet-bindende proeven per opleiding of cluster van opleidingen, moeten de instellingen de kennis en vaardigheden van inkomende studenten kunnen inschatten en eventuele tekorten en remedieerbare hiaten beter kunnen opvangen. Deze toetsen hebben een specifiek karakter en verwijzen naar de beginvoorwaarden of naar bepaalde beginvoorwaarden die eigen zijn aan een opleiding of een groep opleidingen en die van studiekeuzers kunnen worden verwacht na het succesvol beëindigen van welbepaalde studierichtingen in het secundair onderwijs.

Via de niet-bindende toelatingsproeven leren studiekeuzers de eigen positie kennen ten opzichte van het verwachtingspatroon van de opleidingen en eventueel de prestaties van de andere geïnteresseerde studiekeuzers voor deze opleidingen. De proeven geven informatie en ondersteunen de studiekeuzer in de reflectie over de voorgenomen keuze en de mogelijke remediëring.

Als pilootproject werd ingezet op een instaptoets voor de geïntegreerde lerarenopleidingen en op ijkingsproeven voor de academische STEM-opleidingen (STEM: Science, Technology, Engineering and Mathematics).

De niet-bindende toelatingsproeven zijn instellingsneutraal. De student legt de niet-bindende toelatingsproef voor een bepaalde opleiding af onafhankelijk van de hogeschool of universiteit waar hij zich wenst in te schrijven. Met een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef kan de student zich inschrijven voor de opleiding aan de instelling van zijn keuze.

De Vlor en de SERV vinden de verplichte maar niet-bindende en instellingsneutrale proeven een meerwaarde omdat studiekeuzers beter worden geïnformeerd, wat leidt tot een betere studieoriëntering en een positieve keuze.

1.2. Adviezen Vlor en SERV

De algemene opmerkingen van de Vlor en de SERV bij de vier grote thema's van dit ontwerp van decreet werden in punt 1.1. Inleiding vermeld. De meer specifieke opmerkingen en voorstellen van de adviesorganen worden vermeld en beantwoord bij de respectieve artikelen om de leesbaarheid te bevorderen.

1.3. Advies Raad van State

In opvolging van het advies van de Raad van State nummer 61.861/1/V werden de hiernavolgende aanpassingen aangebracht.

I.3.1. Inhoudelijke aanpassingen

Artikel 11

De Raad van State acht het niet duidelijk wat de precieze draagwijdte is van de laatste alinea van deze bepaling. Moet de Vlaamse Regering enkel instaan voor de evaluatie van de gegevens of wordt aan de Vlaamse Regering ook gedelegeerd om de beslissing te nemen tot het veralgemenen van de maximumgrens van 120 studiepunten?

In de tekst van deze bepaling wordt verduidelijkt dat de Vlaamse Regering een evaluatie uitvoert maar dat op basis van de gegevens uit de evaluatie de decreetgever vervolgens kan beslissen om de grens van 120 studiepunten te veralgemenen voor alle initiële professionele bacheloropleidingen.

Artikel 18

1. De uitgangspunten en de daaraan gekoppelde berekening van de decretale quota voor het vergelijkend toelatingsexamen van de artsen en de tandartsen acht de Raad van State niet onredelijk of onevenredig. De raad beveelt wel aan in het licht van de betrouwbaarheid en onbetwistbaarheid van het cijfer om in de memorie van toelichting voldoende concreet te verduidelijken welke cijfers de grondslag vormen voor het bepalen van het contingent dat de basis vormt voor de berekening van de concrete quota. De Raad van State wijst in dit verband op de vermelding in de memorie van toelichting van enerzijds het gemiddelde van de in het verleden door de planningscommissies vastgestelde cijfers en anderzijds de cijfers van het toekomstig contingent die door de planningscommissie geadviseerd werden, maar nog niet vastgelegd werden door de koning.

In opvolging van het advies en in het licht van de betrouwbaarheid en onbetwistbaarheid van het cijfer opteert de decreetgever ervoor om zich te baseren: voor de artsen op het koninklijk besluit van 31 juli 2017 'koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 betreffende de planning van het medisch aanbod' en voor de tandartsen op het koninklijk besluit van 5 september 2017 'koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 augustus 2011 betreffende de planning van het aanbod van de tandheelkunde'. Deze koninklijke besluiten wijzen respectievelijk 838 artsen en 141 tandartsen toe aan de Vlaamse Gemeenschap. Deze aantallen vormen de basis (met name de teller van de berekeningsformule) van de berekening van de startquota voor de opleidingen geneeskunde en tandheelkunde.

2. De Raad van State formuleert geen bezwaren an sich wat de gehanteerde werkwijze betreft bij de berekening van het quotum en de gehanteerde parameters. De Raad van State wijst er wel op dat bij de eerste toepassing van het startquotum de parameter alfa bij de start op nul wordt geplaatst. Hierdoor wordt er in de quota de eerste maal geen rekening gehouden met het mogelijke uitvalpercentage van studenten die niet effectief starten. Om de verder gerangschikte studenten de mogelijkheid te bieden om de plaats van de niet-ingeschreven studenten in te nemen, stelt de raad voor om althans bij de eerste toepassing van het startquotum te werken met een wacht- of reservelijst.

De decreetgever heeft bij de start de parameter op nul geplaatst omdat het uitvalpercentage afzonderlijk voor de artsen en tandartsen nog niet concreet berekend was in het verleden. Het betrof een gezamenlijk examen voor artsen en tandartsen. Later (vanaf het najaar 2018) kan een bijstelling van het quotum op grond van deze parameter wel doorgevoerd worden op basis van concrete gegevens in de context van het afzonderlijke vergelijkende examen, cijfers die telkens jaar na jaar ook kunnen bijgesteld worden.

In opvolging van het advies wordt bij wijze van overgangsbepaling niet geopteerd voor een wachtlijst. De toepassing hiervan is niet enkel complex en creëert minder snel duidelijkheid voor studenten, maar is naar uitvoering ook moeilijk verenigbaar met het gegeven dat een behaald toelatingsticket onbeperkt geldig blijft. Studenten zouden dan ondanks de blijvende geldigheid moeten verplicht worden om voor een bepaalde datum in te schrijven, zodat hun plaats tijdig kan worden ingenomen voor de aanvang van het academiejaar.

De decreetgever opteert er eerder voor om bij wijze van een overgangsbepaling voor het eerste jaar van de invoering van het vergelijkend examen, in afwachting van een mogelijke bijstelling het jaar nadien op basis van concrete gegevens uit het nieuwe systeem van numerus fixus, de parameter alfa vast te stellen op een bepaald percentage, met name: de helft van de gemiddelde uitval (i.e. geslaagde deelnemers die zich niet in de opleiding arts of tandarts ingeschreven hebben) van de periode 2008 tot en met 2016 (inschrijvingscijfers voor 2017 zijn nog niet definitief). Het uitvalpercentage voor die periode en dus voor een systeem van numerus clausus bedraagt 15%. De decreetgever schat dat deze uitval in een systeem van numerus fixus gehalveerd wordt (i.e. uitval van 7,5%), althans toch in het jaar van invoering (2018), mede omdat deelnemers gesensibiliseerd zullen worden over de gevolgen van het onnodig innemen van plaatsen in de rangschikking ten nadele van andere deelnemers. In functie van dit percentage en door de toepassing van de berekeningsformule wordt het startquotum voor het eerste jaar voor de artsen vastgesteld op 1102 gunstig gerangschikte kandidaten. Voor de tandartsen levert de berekeningsformule een resultaat op van 202 gunstig gerangschikte kandidaten. Voor de periode 2007-2016 was het maximum aantal startende studenten in de opleiding tandheelkunde 131 (academiejaar 2014). Het berekende startquotum is dus beduidend groter dan het historische maximum en er kan aangenomen worden dat de bestaande opleidingscapaciteit (slechts twee opleidingen in Vlaanderen: UGent en KU Leuven) onvoldoende is om een quotum van 202 starters in de bachelor Tandheelkunde op te vangen. Daarom wordt het quotum gunstig gerangschikten voor het toelatingsexamen tandheelkunde in 2018-2019 beperkt tot 135. Vanaf de volgende jaren gebeurt er een bijstelling van de in artikel 18, §4, bepaalde quota op basis van concrete gegevens, conform de werkwijze uitgewerkt in het decreet.

3. De Raad van State stelt dat het ontwerp beantwoordt aan het grondwettelijke legaliteitsbeginsel door zelf het aantal toe te laten kandidaten vast te leggen. Het ontworpen artikel II.187, §4, vierde lid, van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt evenwel dat de Vlaamse Regering deze quota jaarlijks kan aanpassen. De Raad van State acht de aan de Vlaamse Regering gegeven beleids marge om de quota jaarlijks aan te passen als er zich een structurele wijziging voordoet in het licht van vijf opgesomde beroeps- en opleidingsgerelateerde criteria, niet concreet genoeg decretaal afgelijnd.

In dit verband dient vooreerst opgemerkt te worden dat de opgesomde criteria (het aantal effectieve starters in de bacheloropleiding, het aantal afgestudeerden in de masteropleiding, het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt, het afnemende beroepenveld (met uitzondering van de opleidingscapaciteit)) overeenstemmen met de parameters uit de wiskundige formule. Het resultaat van deze formule werd vervolgens voor de tandartsen bijgesteld in functie van de opleidingscapaciteit. In de memorie van toelichting worden de beroeps- en opleidingsgerelateerde criteria op grond waarvan de Vlaamse Regering een aanpassing kan doorvoeren voldoende geduid.

Verder wordt het advies van de Raad van State opgevolgd door de decretale bepaling aan te passen in de zin dat er effectief een bijstelling door de Vlaamse Regering gebeurt ingeval een wijziging van de parameter alfa wordt vastgesteld op basis van de concrete jaarlijkse gegevens. Daarnaast kan de Vlaamse Regering tot

een aanpassing van de vastgestelde quota komen ingeval de overige opgesomde beroeps- en opleidingsgerelateerde criteria dit kunnen verantwoorden. Dit gebeurt volgens de werkwijze op grond waarvan initieel de startquota zijn vastgelegd.

Artikel 19

De Raad van State merkt op dat de term 'niet-bindende voorwaarde' een contradictio in terminis is en dus het best wordt vermeden. Hierdoor wordt er onduidelijkheid gecreëerd.

In de betreffende decretale bepaling wordt de omschrijving 'een niet-bindende voorwaarde' vervangen door de omschrijving 'een remediëring'.

Artikel 20

De Raad van State stelt dat de ontworpen bepaling aangepast moet worden om te waarborgen dat elke student die aan de vereiste bekwaamheid voldoet, zich in een universitaire instelling kan inschrijven voor een master-na-masteropleiding. De beperking van de toegang tot de vervolgopleiding kan enkel betrekking hebben "op de keuze voor welke specialisatie", zoals dit ook in de memorie wordt geduid. De Raad van State vraagt om hiertoe een bijkomende garantie decretaal in te schrijven.

In opvolging hiervan wordt in het artikel een lid toegevoegd waarin expliciet staat vermeld dat elke student het recht heeft op een toelating tot een vervolgopleiding in de specialistische geneeskunde of in de huisartsengeneeskunde.

Artikel 23

Conform met wat gesteld is bij het artikel 19 wordt de omschrijving van 'een niet-bindende voorwaarde' vervangen door de omschrijving 'een remediëring'.

Artikel 26

In opvolging van het advies van de Raad van State wordt de inleidende zin van het ontworpen artikel II.298, §1, van de Codex Hoger Onderwijs geherformuleerd als volgt: "Het administratief dossier dat door het bestuur uiterlijk samen met de antwoordnota aan de Raad en aan de verzoekende partij wordt bezorgd (...)".

Verder wordt ook geduid dat de reglementaire bepalingen die aan het administratief dossier moeten toegevoegd worden, deze betreffen die het bestuur zelf heeft vastgesteld en niet de regels betreffen die een algemene gelding hebben en eenzijdig door de overheid worden opgelegd zoals decreten, besluiten van de Vlaamse Regering, ministeriële besluiten of omzendbrieven.

Artikel 33

De Raad van State vraagt dat de decreetgever in voldoende duidelijke bewoordingen nader preciseert welke gegevens moeten worden verwerkt en geregistreerd, alsook voor welke doeleinden dit mag gebeuren. In de ontworpen bepaling moet bijgevolg worden verduidelijkt welke gegevens in de Databank Hoger Onderwijs verzameld en verwerkt mogen worden. Daarnaast moet de mogelijkheid van de Vlaamse Regering om aanvullende doelstellingen te bepalen nauwkeurig worden omschreven, of worden weggelaten.

In opvolging van dit advies wordt in de memorie van toelichting verwezen naar de machtiging van de Vlaamse Toezichtscommissie. De bescherming van de privacy vormt het voorwerp van een machtiging van de Vlaamse Toezichtscommissie

die voor de Databank Hoger Onderwijs bekomen werd in juni 2015: http://vtc.corve.be/docs/beraadslagingen/VTC_beraadslaging_2015_21.pdf. In deze machtiging zijn alle punctuele gegevens opgesomd die door de DHO mogen verzameld en verwerkt worden. De mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om aanvullende doelstellingen te bepalen wordt geschrapt.

I.3.2. Technische aanpassingen

Een aantal louter technische aanpassingen worden op advies van de Raad van State gevolgd:

- in de inleidende zin van artikel 7 en in artikel 13 van het ontwerp wordt verwezen naar het "onderwijsdecreet 27 dat voor de zomer wordt goedgekeurd". Inmiddels werd het decreet van 16 juni 2017 'betreffende het onderwijs XXVII' bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 18 augustus 2017, zodat er op een correcte manier naar kan worden verwezen;
- in de inleidende zin van artikel 11 van het ontwerp wordt geschreven: "(...) het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017, wordt (...)";
- in de inleidende zin van artikel 19 van het ontwerp wordt geschreven: "(...) het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017, wordt (...)".

I.3.3. Vormvereiste

In opvolging van het advies van de Raad van State werd een kind- en jongeren-effectrapport, afgekort JoKER, toegevoegd.

I.3.4. Gevolggeving aan het advies van de Raad van State 61.903/1/V van 30 augustus 2017

Met het advies 61.903/1/V van 30 augustus 2017 heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State een advies gegeven over een ontwerp van besluit van de Vlaamse minister van Onderwijs houdende vaststelling van de tarieven voor accreditatieaanvragen en voor aanvragen van de toets nieuwe opleiding bij Vlaamse hogeronderwijsopleidingen. Dit ministerieel besluit past de bedragen aan voor de toets nieuwe opleidingen. De Raad van State stelt vast dat artikel 3, §2, tweede en vierde lid, van het ontwerp van ministerieel besluit niet in overeenstemming is met artikel 4, §1, van het decreet van 2 april 2004 houdende goedkeuring en uitvoering van het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en het Vlaamse hoger onderwijs, ondertekend te Den Haag op 3 september 2003. Punt 2° van artikel 4, §1, stelt namelijk dat het tarief voor de toets nieuwe opleiding per opleiding ten minste 5000 en ten hoogste 10.000 euro bedraagt. Door met artikel 3, §2, van het ontwerp van ministerieel besluit enerzijds een tarief te bepalen dat 20.000 euro bedraagt en, anderzijds, te bepalen dat de toets nieuwe opleiding voor de omvorming van een bestaande hbo5-opleiding kosteloos is voor bepaalde hogescholen wordt niet voldaan aan deze bepaling. De Raad van State merkt op dat de bepalingen van het ministerieel besluit dan ook dienen in overeenstemming te worden gebracht met artikel 4, §1, van het decreet van 2 april 2004. Voor het invoeren van een hoger of een lager tarief dan dat bepaald in laatstgenoemde decretale bepaling, zal die bepaling voorafgaandelijk door de decreetgever moeten worden gewijzigd. Dit wordt dan ook op basis van het hierboven vermelde advies van de Raad van State in dit ontwerp van decreet bijkomend geregeld.

I.4. Prejudiciële vraag voorgelegd aan het Grondwettelijk Hof

In afwachting van een arrest van het Grondwettelijk Hof inzake een prejudiciële vraag omtrent de schending van het gelijkheidsbeginsel in het kader van de bevoegdheidsomschrijving van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen (interpretatie van het begrip "studievoortgangsbepaling" in

artikel I.3, 69°) wordt de aangepaste bevoegdheidsuitbreiding zoals vermeld in artikel 7, 6°, j), geschrapt.

II. Commentaar bij de artikelen

Artikel 2

Alle hbo5-opleidingen zullen binnen een beperkte tijdspanne moeten worden omgevormd, via de procedure van de toets nieuwe opleiding bij de NVAO. Op dit ogenblik worden nieuwe opleidingen in het hoger onderwijs geacht geaccrediteerd te zijn voor de duur van de studieomvang +2 jaar. Een gelijkschakeling van deze periode voor de hbo5-opleidingen is niet wenselijk, doordat deze opleidingen te kort zijn en er niet mag van worden uitgegaan dat zestig studiepunten kan worden gelijkgesteld met een academiejaar. Daarom wordt de geldigheidsduur vastgelegd op vijf jaar, te rekenen vanaf de start van de opleiding. Hogescholen worden niet verplicht om de graduaatsopleiding onmiddellijk na de erkenning aan te bieden. Omwille van bijvoorbeeld financiële redenen kunnen ze ervoor opteren om een hbo5-opleiding die 'slapend' was bij een centrum voor volwassenenonderwijs niet direct in te richten. Ten laatste in het derde academiejaar na de erkenning moet de opleiding wel worden aangeboden.

Door deze flexibele startdatum zal het mogelijk worden dat een hogeschool een jaar eerder start met dezelfde opleiding als een andere hogeschool, waardoor de erkenning als nieuwe opleiding ook een jaar eerder vervalst. Om toch een geclusterde visitatie mogelijk te maken, kan de NVAO de erkenning met een jaar verlengen, zonder dat de totale geldigheidsduur meer dan acht jaar mag bedragen.

Om de huidige fijnmazigheid en regionale spreiding te blijven garanderen, zal de programmatie van een graduaatsopleiding kunnen worden aangevraagd om te worden georganiseerd op een van de vestigingen van de hogeschool en van het centrum voor volwassenenonderwijs die de opleiding wensen te organiseren. In het toetsingsrapport van de TNO en het erkenningsbesluit zal/zullen de gekozen vestigingsplaats(en) worden vermeld. Bij de structurele inbedding van het hbo5 in de hogescholen zullen de hogescholen ook onderwijsbevoegdheid krijgen op de vestigingsplaatsen waar deze opleidingen momenteel worden aangeboden door de centra voor volwassenenonderwijs. Voor opleidingen die worden geactualiseerd zal de hogeschool per opleiding waarvoor ze onderwijsbevoegdheid verkrijgt een keuze van vestigingsplaats(en) moeten doorgeven, zonder dat dit tot een uitbreiding van het bestaande aanbod leidt. Het is belangrijk dat reeds in het proces van omvorming en actualisatie een evenwicht wordt bewaakt tussen de fijnmazigheid en de organiseerbaarheid van het hoger beroepsonderwijs.

De Vlor vraagt duidelijkheid in de teksten wat het gebruik van de begrippen 'vestiging' en 'vestigingsplaats' betreft. In de aangepaste decretale bepaling en de memorie van toelichting werden de verschillende termen op elkaar afgestemd. Een keuze voor begrippen in het enkelvoud of het meervoud is evenwel niet mogelijk, aangezien bijvoorbeeld een hogeschool een bepaalde opleiding op meerdere vestigingen zal kunnen aanbieden, maar een andere opleiding slechts op één plaats. Het is zeker de bedoeling van de decreetgever om het bestaande aanbod waar mogelijk te behouden. Het aanbieden van meerdere trajecten voor diverse doelgroepen bijvoorbeeld in avondtraject of in dagtraject op verschillende vestigingen kan vanzelfsprekend. In het erkenningsbesluit worden de diverse trajecten naar doelgroepen toe niet vastgelegd om de keuze open te laten aan de onderwijsinstelling in functie van de concrete vraag.

Ingaand op de bezorgdheid van de Vlor, wordt de memorie van toelichting bij artikel 2 aangepast zodat duidelijk wordt dat de fijnmazigheid van het bestaande aanbod behouden blijft.

Verder wordt ook ingegaan op de bemerking van de Vlor over de geldigheidsduur van erkenningen die zijn bekendgemaakt tijdens het academiejaar 2017-2018.

Deze kunnen inderdaad pas starten in het academiejaar 2019-2020. Aan punt 2° van artikel 2 wordt daarom een zin toegevoegd om te expliciteren dat de periode van drie jaar pas ingaat op 1 september 2019.

Artikel 3

Aangezien voor te actualiseren opleidingen er geen TNO moet worden ingericht, moet de keuze van vestigingsplaats op een andere manier verlopen. Voor opleidingen die worden geactualiseerd zal de hogeschool per opleiding waarvoor ze onderwijsbevoegdheid verkrijgt een keuze van vestigingsplaats moeten doorgeven, maar zonder dat dit tot een uitbreiding van het bestaande aanbod leidt. Het is belangrijk dat reeds in het proces van omvorming en actualisatie een evenwicht wordt bewaakt tussen de fijnmazigheid en de organiseerbaarheid van het hoger beroepsonderwijs.

Artikel 4

Ten laatste op 1 september 2019 moeten alle bestaande hbo5-opleidingen ofwel omgevormd, ofwel geactualiseerd zijn. Gelet op de timing van de procedures die daartoe moeten worden doorlopen, is het in theorie mogelijk dat een omgevormde of geactualiseerde hbo5-opleiding al vóór 1 september 2019 kan worden geprogrammeerd. Maar op dat moment zal de bevoegdheid voor de organisatie en financiering van de hbo5-opleidingen nog tot de CVO behoren. Dit artikel vermijdt dat een geactualiseerde of omgevormde opleiding nog start aan een CVO. De actualisaties en TNO kunnen wel worden uitgevoerd en voorbereid, maar de aangepaste opleidingen kunnen maar vanaf het academiejaar 2019-2020 starten, onmiddellijk administratief aan de hogescholen.

Artikel 5

Dit artikel omschrijft de elementen die moeten worden opgenomen in het besluit tot erkenning van een nieuwe graduaatsopleiding.

Wat de bemerking van de Vlor betreft over de taalregeling wordt benadrukt dat het voorliggende ontwerp van decreet een aantal maatregelen omvat in afwachting en ter voorbereiding van de inbedding van de hbo5-opleidingen in de hogescholen. Het artikel in verband met de gegevens die worden opgenomen in het toetsingsrapport en het erkenningsbesluit is geschreven naar analogie van de bepalingen voor de bachelor- en masteropleidingen (zie artikel 17 van dit ontwerp van decreet), om de overgang in 2019 eenvoudiger te doen verlopen. Het is niet de bedoeling om de taalvoorwaarden met voorliggende ontwerp van decreet, dat voor het hoger beroepsonderwijs enkel een overgangsfase regelt inzake programmatie, aan te passen.

Artikel 6

Instellingen kunnen op twee ogenblikken per jaar een TNO-dossier tot omvorming van een hbo5-opleiding bij de NVAO indienen, namelijk op 31 mei en op 30 november. Kort na de indiendatum van 31 mei volgt echter de zomervakantie. Deze indiendatum werd daarom oorspronkelijk met een maand vervroegd, namelijk naar 30 april. De termijn waarbinnen NVAO tot een besluit moet komen wordt geharmoniseerd voor de twee indiendata, met dien verstande dat voor de dossiers die eind april worden ingediend een maand extra wordt gerekend, gelet op de zomervakantie.

Gezien de bezorgdheid van de Vlor over het feit dat de gewijzigde data mogelijk te vroeg in het academiejaar vallen worden de bestaande data (30 oktober en 31 mei) behouden. Het wijzigend artikel 6, 1°, wordt geschrapt.

Wanneer de NVAO een negatief advies verleent over de TNO, betekent dit volgens de huidige regelgeving dat het samenwerkingsverband op een later tijdstip opnieuw een aanvraag moet indienen. Om rechtszekerheid te garanderen voor de studenten werd oorspronkelijk verduidelijkt dat de instelling na een negatief besluit geen nieuwe studenten kan inschrijven en dat ze moet garanderen dat de reeds ingeschreven studenten hun studies kunnen afronden.

Op vraag van de Vlor werd deze regeling vervangen door de bepaling dat een hogeschool na een negatief besluit nog maximaal één academiejaar de om te vormen opleiding kan aanbieden. Hiervoor dient ze wel het programma van de opleiding te organiseren zoals de andere opleidingen van het hoger onderwijs.

Na een negatief besluit kan de instelling voor dezelfde opleiding nog één maal een toets nieuwe opleiding aanvragen; wanneer deze ook negatief is, moet de opleiding worden stopgezet.

Artikel 7, 1°, en artikel 11

Met de voorliggende artikelen wordt de definitie van het begrip 'afstudeerrichting' aangepast. In de huidige regelgeving wordt een afstudeerrichting in artikel I.3, 7°, van de Codex Hoger Onderwijs enkel gedefinieerd als "een differentiatie in een opleidingsprogramma met een studieomvang van ten minste 30 studiepunten".

Deze beperkte definitie die geldt voor alle bachelor- en masteropleidingen heeft het onder meer mogelijk gemaakt dat relatief kleine differentiatiepakketten (vanaf 30 studiepunten) aanleiding geven tot verschillende profileringen van wat in feite grotendeels dezelfde opleiding is. Dit komt de transparantie niet ten goede, noch voor de student, noch voor het werkveld. Anderzijds is het, door het ontbreken van decretale maxima voor de omvang van een afstudeerrichting, momenteel mogelijk dat afstudeerrichtingen van dezelfde opleiding in de realiteit 100% van elkaar verschillen. In termen van curriculumopbouw gaat het dan de facto om twee verschillende opleidingen. Dit wordt dan evenwel niet weerspiegeld in de benaming van de opleiding. Daarenboven kunnen afstudeerrichtingen hierdoor gepercipieerd worden als volwaardige (niche)opleidingen (al dan niet uniek). Ook dit is weinig duidelijk voor studenten en het werkveld.

Met de voorliggende decreetswijzigingen beoogt de decreetgever dan ook deze tekortkomingen weg te werken en de transparantie naar studenten en het werkveld te verbeteren. Het is daarbij de bedoeling om helderheid te brengen in de keuzemogelijkheden die studenten hebben binnen een opleiding door duidelijk af te bakenen wat een afstudeerrichting is (die op het diploma wordt vermeld en aldus een civiel effect heeft) in verhouding tot keuzetrajecten en -vakken (andere differentiatiemogelijkheden die niet gebonden zijn aan decretale regels en geen civiel effect hebben). Daarenboven wordt oneigenlijk gebruik van differentiatiemogelijkheden tegengegaan door (nieuwe) minima en maxima voor afstudeerrichtingen vast te leggen.

Met het voorliggende artikel 7, 1°, worden in artikel I.3, 7°, de woorden "met een studieomvang van ten minste 30 studiepunten" geschrapt en wordt er verwezen naar een nieuw artikel II.66/1 dat ingevoerd wordt met het voorliggende artikel 11. Dit nieuwe artikel legt de minimale en/of maximale studieomvang van de afstudeerrichtingen van de verschillende soorten opleidingen in het hoger onderwijs vast.

Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs blijft de bestaande definitie behouden. Hier is de differentiatie gebaseerd op de erkende beroepskwalificaties.

Voor de initiële professionele bacheloropleidingen wordt enerzijds de minimale studieomvang van een afstudeerrichting verhoogd van dertig naar zestig studiepunten en wordt anderzijds een maximumomvang van 120 studiepunten ingevoerd. Deze nieuwe definitie impliceert een gelijklopend deel van minstens 60 en maximum 120 studiepunten (een minimale gemeenschappelijke sokkel binnen een opleiding). Op deze manier kan een differentiatie van minder dan zestig studiepunten binnen een professionele bacheloropleiding dus slechts een keuzepakket zijn, zonder civiel effect via een vermelding op het diploma.

De invoering van de nieuwe regeling inzake de maximumomvang van 120 studiepunten binnen een professionele bacheloropleiding is onmiddellijk van toepassing op nieuwe opleidingen en afstudeerrichtingen (dit is van bij de start van het academiejaar 2018-2019). Voor reeds bestaande opleidingen wordt een overgangsmaatregel voorzien waarbij de studieomvang van een afstudeerrichting niet groter kan zijn dan 150 studiepunten. Momenteel differentiëren sommige opleidingen nog voor een aandeel dat groter is dan de 120 van de 180 studiepunten. Na vijf jaar volgt er dan een evaluatie waarbij nagegaan wordt of de maximumgrens van 120 studiepunten alsnog kan veralgemeend worden voor alle initiële professionele bacheloropleidingen.

Deze nieuwe bepaling is van toepassing op alle initiële bacheloropleiding van het hoger professioneel onderwijs, met uitzondering van de kunstopleidingen (professionele bachelors in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten).

Voor het academisch hoger onderwijs wordt de minimumomvang van een afstudeerrichting behouden op dertig studiepunten. Academische bacheloropleidingen zijn immers voornamelijk gericht op doorstroom, waardoor de eigenlijke differentiatie pas in de masteropleiding komt. Masteropleidingen zijn dan weer beperkter qua studieomvang dan bacheloropleidingen, waarbij in het geval van een masteropleiding van zestig studiepunten een afstudeerrichting van dertig studiepunten de facto al de helft van de studieomvang betreft.

Voor de academische en professionele opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten wordt de bestaande regeling behouden: de minimale studieomvang van een afstudeerrichting blijft behouden op dertig studiepunten en er komt geen begrenzing van de maximale omvang van de afstudeerrichtingen. De achterliggende reden is dat de curricula in het hoger kunstonderwijs sterk geïndividualiseerd zijn en dus logischerwijze aanleiding geven tot een grotere differentiatie, zonder dat echter de transparantie in het gedrang komt. Ook voor de bachelor-na-bacheloropleidingen wordt de bestaande regeling van dertig studiepunten als minimale studieomvang van een afstudeerrichting behouden. Deze opleidingen hebben meestal een studieomvang van zestig studiepunten.

Artikel 7, 2°, 3°, 4°, 6° en 7°

Conform het uitgebrachte wetgevingstechnisch en taaladvies (advies 2017/99 van 6 april 2017) worden deze begrippen opgenomen in de begrippenlijst van artikel I.3.

Artikel 7, 5°

In het besluit nr. 2.882 van 13 april 2016 in de zaak 2016/086 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen (Raad) heeft het rechtscollege

een prejudiciële vraag gesteld aan het Grondwettelijk Hof inzake zijn bevoegdheidsomschrijving zoals deze is omschreven in het artikel I.3, 69°.

De vraag was: "Schendt artikel I.3, 69°, g), van de Codex Hoger Onderwijs de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, op zich genomen en/of in samenlezing met artikel 6 van het EVRM, doordat toegang tot de door de decreetgever noodzakelijk geachte procedure voor de Raad voor geschillen die betrekking hebben op een weigering tot het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt zich nog niet eerder heeft ingeschreven, enkel openstaat voor studenten die (beogen te) zijn ingeschreven middels een diplomacontract en niet voor studenten die (beogen te) zijn ingeschreven middels een examencontract of een creditcontract?".

Het hof komt in een relatief kort arrest (Arrest GwH nr. 26/2017 van 16 februari 2017) tot de beslissing dat dit verschil inderdaad niet verantwoord is. Het stelt: "Noch het verschil in de financiering, noch het contracttype van de student kan redelijkerwijs het bekritiseerde verschil in behandeling verantwoorden. Het gaat in het ene en het andere geval effectief om beslissingen die "qua aard en juridische natuur nauw aansluiten" en die van dien aard zijn dat zij het door de (kandidaat-) student beoogde flexibele studietraject en de daarmee gepaard gaande studieduur kunnen belemmeren."

De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen is bevoegd voor studievoortgangsbeslissingen, vermeld in artikel I.3, 69° (waaronder examenbeslissingen, vrijstellingsbeslissingen, studievoortgangsbewakingsbeslissingen).

In deze bevoegdheidsomschrijving wordt in principe geen onderscheid gemaakt tussen studenten in functie van het type studiecontract dat door de student wordt afgesloten.

In de voorliggende zaak gaat het echter specifiek over een latere toevoeging aan de lijst met studievoortgangsbeslissingen (punt 69°, g)) waarbij werd mogelijk gemaakt dat ook weigeringen voor een gecombineerde inschrijving (dat wil zeggen het extra opnemen van bepaalde opleidingsonderdelen waarvoor de student nog niet eerder was ingeschreven) aan de raad kunnen voorgelegd worden. Omdat dit doorgaans over studenten gaat die een diplomacontract hebben afgesloten (en een geïndividualiseerd traject volgen) is dat ook zo in de tekst van het artikel beperkt opgenomen. Intussen leert de praktijk dat studenten in de loop van hun studietraject verschillende soorten contracten combineren (studenten die uiteindelijk een diploma beogen, schrijven zich voor bepaalde opleidingsonderdelen in met een creditcontract of een examencontract. Er is dus inderdaad geen reden om deze bevoegdheid te beperken tot diplomacontractstudenten. De strikte lezing van het artikel laat echter een uitbreiding naar andere studiecontracten niet toe.

Het Grondwettelijk Hof heeft een schending vastgesteld en heeft positief geantwoord op de prejudiciële vraag die de raad ambtshalve heeft voorgelegd. De aanpassing in artikel I.3, 69°, g), waarbij 'diplomacontract' wordt vervangen door 'contract' zoals bepaald in de artikelen II.199 en II.200 geeft opvolging aan het betreffende arrest van het Grondwettelijk Hof.

Artikel 8

Het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) is een stichting van openbaar nut voor postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek, en wetenschappelijke dienstverlening in de tropische geneeskunde en mondiale gezondheidszorg. Het ITG heeft met de Vlaamse Regering een beheersovereenkomst afgesloten. Deze beheersovereenkomst legt vast dat het ITG noch zijn opdrachtsverklaring, noch zijn statuten of interne reglementen kan opstellen of wijzigen in een zin die strijdig

kan zijn met de beheersovereenkomst en dat het bij twijfel het advies vraagt van de minister bevoegd voor het onderwijs.

Mede naar aanleiding van de positieve audits van het management in opdracht van de minister van Onderwijs heeft het ITG zich de voorbije jaren grondig herdacht en heringericht, wat ook geleid heeft tot een herziening van het governancemodel en een wijziging van de statuten.

Het ITG heeft beslist om het doel van de stichting te behouden, maar te herformuleren en moderniseren als volgt:

“(...) het verrichten en bevorderen van wetenschappelijk onderzoek, professioneel en academisch onderwijs alsook wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening op het gebied van tropische ziekten en de mondiale gezondheidszorg, met bijzondere aandacht voor laag- en middeninkomenslanden (...)”,

ter vervanging van:

“(...) het verrichten en bevorderen van wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en dienstverlening in hun ruimste zin op het gebied van de menselijke en dierlijke gezondheid, met bijzondere aandacht voor tropische en aanverwante ziekten, en de gezondheidsproblemen en de gezondheidszorg in ontwikkelingslanden”.

Het wegvallen van de expliciete vermelding van “dierlijke gezondheid” vertaalt de strategische keuze van het ITG, vastgelegd en goedgekeurd in opeenvolgende beleidsplannen, om de discipline diergeneeskunde in te zetten voor de menselijke gezondheid (zgn. zoönotische infecties en epidemieën) en niet langer op zich, in functie van veeteelt en landbouw.

Artikel II.21 van de Codex Hoger Onderwijs wordt daarom geherformuleerd zodat het doel van de stichting en de decretale opdracht terug in overeenstemming zijn.

Artikel 9

Met het voorliggende artikel wordt de opdracht van de Commissie Hoger Onderwijs uitgebreid met de volgende taken:

- in het kader van de erkenning van een nieuwe opleiding: het uitbrengen van een oordeel over een aanvraag tot vrijstelling van de afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding, dit overeenkomstig het met het voorliggende ontwerp van decreet aangepaste artikel II.153;
- het uitbrengen van een oordeel over de aanvraag tot verandering van vestiging overeenkomstig het met het voorliggende ontwerp van decreet aangepaste artikel II.154.

Hiermee wordt het takenpakket van de commissie in overeenstemming gebracht met de nieuwe opdrachten die ze in het kader van het voorliggende ontwerp van decreet bijgekregen heeft.

Artikel 10

In het huidige artikel II.58, §1, van de Codex Hoger Onderwijs is bepaald dat tot zolang er geen erkende beroepskwalificaties zijn voor de hbo5-opleidingen, de Vlaamse Regering de referentiekaders bepaalt waarvan de competenties voor de opleidingen worden afgeleid, waarbij de Vlor en de SERV om advies zullen gevraagd worden. Aangezien in de mogelijkheid van actualisatie van de opleidingen is voorzien, is deze paragraaf zonder voorwerp en wordt de definitie uit het decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs overgenomen.

Op de vraag van de Vlor om de paragrafen 2 en 3 te behouden wordt niet ingegaan om de hiernavolgende reden.

Het tweede en derde lid van artikel II.58, §1, bepaalt dat “Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs waarvoor geen erkende beroepskwalificaties bestaan, en dit tot zolang er geen erkende beroepskwalificaties zijn, bepaalt de Vlaamse Regering de referentiekaders waarvan de competenties voor de opleidingen worden afgeleid. De competenties worden, zoals bij erkende beroepskwalificaties, vastgelegd gebruikmakend van de descriptorelementen uit het kwalificatieraamwerk en waarborgen de toepassing van eventuele Europese, federale of Vlaamse regelgeving inzake beroepsuitoefening. De Vlor en de SERV zullen om advies gevraagd worden bij het besluit dat de referentiekaders, het proces en de actoren om tot deze competenties te komen, zal vastleggen.”.

Voor de andere opleidingen van het hoger onderwijs bepaalt de Vlaamse Regering ook geen referentiekaders. Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs is het al specifiek dat er eerst een beroepskwalificatie moet worden erkend. Andere instrumenten invoeren in het hoger onderwijs lijkt niet opportuun.

Artikel 12

Op dit ogenblik worden er door de Vlaamse Regering drie verschillende besluiten opgemaakt: een besluit dat de bijkomende titels vastlegt (conform artikel II.76 van de Codex Hoger Onderwijs), een besluit met een lijst van de bachelor- en mastergraden in het academisch onderwijs waaraan een specificatie mag worden toegevoegd (artikel II.77 van dezelfde codex) en een besluit met de lijst van de bachelor- en masteropleidingen die per instelling worden aangeboden (het huidige artikel II.102). In de toekomst zullen deze drie besluiten vervangen worden door één lijst die ook de gegevens in verband met de bijkomende titels en de specificaties bevat (zie artikel II.170). Daartoe wordt met het voorliggende artikel het bestaande artikel II.77 aangepast en wordt er gesteld dat in de nieuwe lijst de Vlaamse Regering de specificaties toevoegt.

Het oorspronkelijke artikel II.77 stelde dat een advies van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad en van de studentenkoepelverenigingen vereist was voor het vaststellen van de lijst van de opleidingen met een specificatie. Volgens het nieuwe voorliggende artikel II.170 kunnen er aan de specificaties enkel aanpassingen aangebracht worden op voorstel van de algemene vergadering van de VLUHR. Dit vervangt het advies van de VLUHR. Het advies van de studentenkoepelverenigingen wordt geschrapt aangezien dit in het verleden geen meerwaarde had.

Artikel 13

Met het voorliggende ontwerp van decreet worden de bepalingen met betrekking tot het besluit van de Vlaamse Regering dat de lijst van de bachelor- en de masteropleidingen vastlegt (het oorspronkelijke artikel II.102) en de bepalingen inzake het Hogeronderwijsregister (het artikel II.170) samengebracht in één artikel, namelijk in artikel II.170. De paragrafen 1 tot en met 4 van artikel II.102 kunnen hier dan ook opgeheven worden.

Artikelen 14 en 15

De artikelen II.152 en II.153 van de Codex Hoger Onderwijs hebben betrekking op het aanbieden van nieuwe opleidingen in het hoger onderwijs. Artikel II.152 legt de voorwaarden vast waaraan moet voldaan zijn opdat de Vlaamse Regering de beslissing neemt om een nieuwe opleiding te erkennen. Artikel II.153 legt vervolgens de procedure vast, in chronologische volgorde, die gevolgd moet worden alvorens de Vlaamse Regering een dergelijk besluit kan nemen. Deze basis blijft behouden met

de voorliggende aangepaste artikelen. Verschillend is wel dat de voorwaarden en de procedures in de toekomst ook zullen gelden voor nieuwe opleidingen van het hoger beroepsonderwijs, en niet langer alleen voor nieuwe bachelor- en masteropleidingen. Als het hoger beroepsonderwijs een volwaardige plaats moet krijgen in het Vlaamse hoger onderwijs, dan moeten de hogescholen ook de mogelijkheid krijgen om nieuwe opleidingen aan te bieden om op die manier in te spelen op de vragen van de arbeidsmarkt. Hogescholen zullen een aanvraag kunnen indienen om een nieuwe graduaatopleiding aan te bieden na de beslissing van de Vlaamse Regering tot ontwikkeling van een onderwijskwalificatie.

Met de voorliggende artikelen worden nog een aantal andere belangrijke aanpassingen aangebracht in de regelgeving, namelijk:

- bij het ingediende dossier nieuwe opleiding gaat een advies van het hogeronderwijsveld (VLIR of VLHORA);
- bij initiële bachelor- en masteropleidingen blijft inruil de norm; uitzonderingscriteria zijn voorzien;
- het macrodoelmatigheidsoordeel wordt versterkt door het invoeren van nieuwe criteria.

Het advies van het hogeronderwijsveld

Conform de huidige regelgeving moeten aanvraagdossiers voor het erkennen van een nieuwe opleiding vooraf het positief advies bevatten van de associatie waartoe de aanvrager instelling behoort (het huidige artikel II.152, 1°, a)) en kan de Commissie Hoger Onderwijs na indiening van de dossiers de universiteiten en hogescholen raadplegen via respectievelijk de VLIR en de VLHORA (het huidige artikel II.153, §3). In een concurrentieel hogeronderwijslandschap is de meerwaarde van deze stappen voor de commissie evenwel gering. Daarom worden in de nieuwe voorwaarden en procedure, vastgelegd met de voorliggende artikelen, het advies van de associatie en de raadpleging van VLIR en VLHORA geschrapt. In de plaats daarvan komt er een gecoördineerde indiening van alle aanvraagdossiers door de VLIR (voor de dossiers afkomstig van de universiteiten) en door de VLHORA (voor de dossiers afkomstig van de hogescholen). Hiermee krijgen de VLIR en de VLHORA niet de bevoegdheid om dossiers tegen te houden, maar zij krijgen wel de taak om ieder dossier te voorzien van een advies ten aanzien van de Commissie Hoger Onderwijs. In het nieuwe artikel II.152, 1°, wordt met punt n) het advies ingeschreven als onderdeel van het dossier dat vereist is voor de erkenning van een nieuwe opleiding. In dat advies moet de VLIR of de VLHORA aangeven waarom de aangevraagde opleiding moet gezien worden als een relatief nieuwe of unieke opleiding binnen het Vlaamse hogeronderwijslandschap, of hetzij reeds bestaat in dezelfde of een verwante vorm. In dat laatste geval moet de VLIR of de VLHORA motiveren waarom de opleiding op meerdere plaatsen zou kunnen aangeboden worden binnen het Vlaamse hogeronderwijslandschap, waarbij ingegaan wordt op de regionale spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod.

In het aangepaste artikel II.153, bij de procedure, worden daartoe de verdere noodzakelijke stappen uitgeschreven:

- het instellingsbestuur bezorgt het aanvraagdossier aan de VLIR (universiteiten) of de VLHORA (hogescholen);
- voor iedere aanvraag stellen de VLIR (voor de aanvragen van de universiteiten) en de VLHORA (voor de aanvragen van de hogescholen) een advies op;
- de VLIR en de VLHORA bezorgen de ontvangen aanvragen, samen met de adviezen bij deze aanvragen, vóór 1 april van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding ten vroegste wil aanbieden, aan de Commissie Hoger Onderwijs. Zonder advies van VLIR of VLHORA is het dossier onontvankelijk en kan de Commissie Hoger Onderwijs geen oordeel geven over de macrodoelmatigheid van de opleiding.

Om te garanderen dat de volledige aanvragen, met advies, tijdig aan de commissie bezorgd worden, stellen de VLIR en de VLHORA een procedure op. Het is evident dat in deze procedure een timing is opgenomen die rekening houdt met de uiterste indieningsdatum bij de commissie, evenals de beslisregels die de VLIR en de VLHORA bij deze dossiers hanteren.

Aangezien het advies van de associatie en de raadpleging van de VLIR en VLHORA geschrapt zijn, kan de datum van indiening van dossiers bij de Commissie Hoger Onderwijs verplaatst worden: in de nieuwe regeling moeten de dossiers ingediend zijn vóór 1 april in plaats van vóór 1 maart;

- zoals in het verleden brengt de Commissie Hoger Onderwijs haar oordeel uit vóór 1 juni.

Bij initiële bachelor- en masteropleidingen blijft inruil de norm

Conform de huidige regeling moet een instelling bij de erkenning van een nieuwe opleiding aangeven welke bestaande opleiding wordt afgebouwd. Enkel voor nieuwe unieke opleidingen (opleidingen die nergens voorkomen in het Hogeronderwijsregister) geldt een vrijstelling (het huidige artikel II.152, 4°, a) en b)). Om de vereiste afbouw van bestaande opleidingen te omzeilen, konden instellingen dus nieuwe unieke opleidingen aanvragen. Dergelijke dossiers leunen inhoudelijk vaak aan bij bestaande opleidingen maar vrijwaarden hun uniciteit door een originele naamgeving, of relatief beperkte specificiteit op het vlak van het beoogde werkveld of de beoogde doelgroep.

Om dit tegen te gaan wordt punt 4° van het tweede lid van artikel II.152 met het voorliggende ontwerp van decreet aangepast. Het nieuwe punt 4° herneemt het uitgangspunt dat bij de erkenning van een nieuwe initiële bachelor- of masteropleiding een bestaande initiële bachelor- of masteropleiding moet worden afgebouwd. Van deze voorwaarde kan afgeweken worden als de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel geeft over een aanvraag tot vrijstelling van die verplichte afbouw. Met deze nieuwe voorliggende regeling blijft inruil van een bestaande opleiding de norm voor de initiële bachelor- en masteropleidingen, maar wordt toch een mogelijkheid voorzien om hiervan af te wijken. Het zonder meer veralgemenen van de inruilvereiste is immers niet aangewezen, aangezien dit instellingen met een relatief versnipperd opleidingsaanbod zou bevoordelen ten opzichte van instellingen die intern reeds een rationalisatie doorvoerden en zo nog maar relatief weinig opleidingen hebben. Die laatste instellingen zouden dan minder opleidingen hebben om in te ruilen voor nieuwe opleidingen. Wel is het aangewezen om de vrijstelling van de inruilvereiste bij het aanvragen van nieuwe initiële bachelor- en masteropleidingen zuinig toe te kennen en te koppelen aan objectieve gegevens die de Commissie Hoger Onderwijs beoordeelt.

Hierbij aansluitend wordt met het voorliggende artikel dan ook in artikel II.153 een nieuwe paragraaf 3/1 ingevoegd die aan de Commissie Hoger Onderwijs de opdracht geeft om de aanvragen tot vrijstelling van afbouw te beoordelen. In haar oordeel neemt de commissie de volgende elementen in overweging:

- de graad van interne rationalisatie van een instelling. Dit heeft betrekking op het bestaande opleidingsaanbod van een instelling. Een instelling die een beperkt aantal sterk verschillende opleidingen aanbiedt kan veel moeilijker een opleiding afbouwen dan een instelling met een ruim aanbod waaronder een aantal inhoudelijk sterk verwante opleidingen. Deze graad van interne rationalisatie kan aangetoond worden door de gemiddelde schaalgrootte van de bestaande initiële bachelor- en masteropleidingen, uitgedrukt als ratio tussen het aantal georganiseerde initiële bachelor- en masteropleidingen en het gemiddeld aantal opgenomen studiepunten in die opleidingen over de academiejaren t-7 en t-2, te bekijken;
- de graad van saturatie in het betreffende opleidingsdomein. Om een proliferatie van opleidingen te vermijden, is een inruil aangewezen als er in een bepaald op-

leidingsdomein al dezelfde of verwante opleidingen in Vlaanderen aangeboden worden. Dit kan aangetoond worden aan de hand van de gemiddelde schaal-grootte en regionale spreiding van dezelfde of sterk verwante opleidingen in Vlaanderen;

- het innovatieve of unieke karakter van de voorgestelde opleiding. In het kader van dit criterium is het belangrijk dat de mate van verwevenheid en de mogelijke inhoudelijke overlapping met het curriculum van bestaande opleidingen wordt nagegaan;
- de aanvraag nieuwe opleiding kan betrekking hebben op het verzelfstandigen van een bestaande afstudeerrichting. In een aantal gevallen kan het immers voor de studenten en het werkveld transparanter zijn dat een afstudeerrichting binnen een opleiding, die weinig gemeenschappelijke elementen vertoont met de andere afstudeerrichting(en) binnen dezelfde opleiding, als een eigenstandige opleiding wordt aangeboden. An sich betreft het hier dan niet echt een uitbreiding van het opleidingsaanbod;
- de instelling kan in het verleden al één of meer opleidingen afgebouwd hebben om te komen tot een rationeler aanbod. De commissie kan dit ook mee in overweging nemen in haar oordeel. Het gaat hier dan uiteraard niet over opleidingen die een negatieve accreditatie gekregen hebben of al ingeruild zijn voor een nieuwe opleiding. Door dit element mee te nemen in de beoordeling wordt vermeden dat instellingen opleidingen in portefeuille houden, als inruilmiddel, die ze evenwel in de praktijk niet langer aanbieden.

Ook de uitbouw van het hbo5-aanbod en de afstemming ervan op de professionele bacheloropleidingen kunnen een context creëren waarbinnen afgeweken kan worden van de vereiste tot inruil voor nieuwe bacheloropleidingen.

De inruil is een erkenningsvoorwaarde voor een nieuwe opleiding, tenzij de commissie een positief oordeel gegeven heeft op de vraag tot vrijstelling van afbouw.

Aan deze voorwaarde moet voldaan zijn als de Vlaamse Regering haar beslissing neemt. In het geval een instelling een vraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw heeft ingediend bij de commissie en een negatief oordeel heeft gekregen (ook in beroep bij de Vlaamse Regering), dan kan zij, als voldaan is aan de andere voorwaarden opgenomen in artikel II.152 alsnog beslissen om een bestaande opleiding af te bouwen. Zij deelt aan de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid dan mee welke opleiding zij zal afbouwen. Doet zij dit niet, dan kan de Vlaamse Regering de aangevraagde nieuwe opleiding niet erkennen. In de opleiding die afgebouwd wordt, kunnen geen nieuwe studenten meer inschrijven.

De SERV dringt aan om naast de verplichte afbouw van een bestaande opleiding nog andere maatregelen te nemen om het bestaande aanbod van opleidingen in te perken.

De Vlor daarentegen vraagt zich af of een inruilprincipe met verplichte afbouw wel nodig en wenselijk is en er geen ongewenste effecten worden gecreëerd, onder meer in het nadeel van de kleine opleidingen.

Het voorgestelde inruilprincipe wordt behouden, gezien het belang hiervan om proliferatie van verwante opleidingen tegen te gaan. In het kader van de uitgeschreven inruilprocedure wordt, door de mogelijkheid in te schrijven om een vrijstelling van afbouw van een andere opleiding aan te vragen, in voldoende mate tegemoetgekomen aan de bezorgdheid van de Vlor. Instellingen kunnen binnen de decretaal bepaalde criteria ruim argumenteren waarom in een specifiek geval, gezien de context van de opleiding (bijvoorbeeld het unieke karakter) en het bestaande aanbod van een bepaalde instelling, een verplichte inruil van een andere opleiding niet opportuun is. In de criteria is ook expliciet voorzien dat rekening moet worden

gehouden met de uitbouw van het aanbod van graduaatsopleidingen en de afstemming op de professionele bacheloropleidingen.

Het macrodoelmatigheidsoordeel wordt versterkt door het invoeren van nieuwe criteria

Met het voorliggende artikel worden in paragraaf 3 van het huidige artikel II.153 de criteria aangepast op basis waarvan de commissie een oordeel geeft over de macrodoelmatigheid van een aangevraagde nieuwe opleiding. Ten opzichte van de bestaande regeling zijn de volgende aanpassingen doorgevoerd:

- de commissie moet ook een inschatting maken van de mate van verwevenheid en verwantschap van de nieuwe opleiding ten aanzien van het bestaande aanbod. De commissie moet met andere woorden nagaan in welke mate de leerresultaten en het curriculum van de aangevraagde nieuwe opleiding al dan niet overlappen met deze van andere opleidingen. Idealiter deelt de commissie daartoe de nieuwe opleiding in een van de volgende categorieën in:
 - a) nauwelijks verwant: de mate van verwevenheid met reeds bestaande opleidingen is bijzonder gering, de aangevraagde opleiding is dus in hoge mate vernieuwend en uniek ten aanzien van wat al bestaat;
 - b) beperkt verwant: de mate van verwevenheid betreft minder dan de helft van de leerresultaten en het curriculum;
 - c) sterk verwant: de mate van verwevenheid betreft meer dan de helft van de leerresultaten en het curriculum;
 - d) reeds bestaand: de opleiding is niet nieuw in Vlaanderen;
- de commissie neemt ook het advies van de VLIR of de VLHORA mee in haar oordeel. Zij besteedt daarbij bijzondere aandacht aan de regionale spreiding en aan de wenselijke fijnmazigheid van het aanbod.

De Vlor pleit er voor om voldoende aandacht te hebben voor kwalitatieve factoren zoals complementariteit, toegankelijkheid, nabijheid van het werkveld, link met onderzoek naast kwantitatieve factoren. In dit verband kan gemeld worden dat conform met het regeerakkoord en de beleidsnota ingezet wordt op inhoudelijke transparantie (overzichtelijk aantal basisopleidingen, duidelijke naamgeving), organisatorische optimalisatie (schaalgrootte, geografische spreiding, structurele samenwerking tussen instellingen) en een strikte toepassing van de criteria voor de macrodoelmatigheidsbeoordeling waar de decretale criteria meer dan in de voorgaande procedure een kwalitatieve toetsing mogelijk maken op basis van onder meer het advies van de VLIR en de VLHORA.

De tekstuele suggestie van de Vlor bij de vermelde criteria wat het advies van de VLIR/VLHORA betreft wordt gevolgd. Het punt 6° van de paragraaf 3 wordt aangepast.

In het oorspronkelijke artikel II.153 was de mogelijkheid voorzien dat het instellingsbestuur een tweede aanvraag kon indienen bij een negatief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs, of bij het niet tijdig verlenen van een oordeel. Met het voorliggende artikel wordt dit aangepast en wordt de mogelijkheid voorzien dat de instelling beroep kan instellen bij de Vlaamse Regering, en dit zowel bij de macrodoelmatigheid als bij de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding. Bij een tweede aanvraag kan de instelling aanpassingen aanbrengen in het dossier, bij het instellen van een beroep niet. Hier kan de instelling enkel argumenteren waarom zij niet akkoord gaat met het oordeel van de commissie. Rekening houdend met de gevoeligheden die leven rond het erkennen van nieuwe opleidingen in het huidige concurrentieel hogeronderwijslandschap, is het dan ook aangewezen dat er in een tweede ronde geen aangepast dossier ingediend wordt en dat de Vlaamse Regering een definitief oordeel geeft over het oorspronkelijke dossier.

Het is de Vlaamse Regering die in geval van een negatief of niet tijdig oordeel van de commissie een definitief oordeel moet verstrekken. In het kader van een gevoelige materie zoals programmatie is het voor de universiteiten en hogescholen cruciaal dat er een grondig gemotiveerde en transparante besluitvorming is. Het is belangrijk dat de besluitvorming ook tijdig gebeurt. Een ordetermin van dertig dagen betreft een normatieve termijn die inhoudt in dat de Vlaamse Regering wel in principe moet een beslissing nemen binnen de aangegeven termijn, maar dat bij een redelijke overschrijding (bijvoorbeeld wegens een vertraging in het proces door een periode van lopende zaken) zij niet haar bevoegdheid verliest om alsnog een gemotiveerde negatieve of positieve rechtsgeldige beslissing te nemen.

Artikel 16

Het voorliggende artikel wijzigt artikel II.154 van de Codex Hoger Onderwijs. Het oorspronkelijke artikel voorzag in de mogelijkheid tot het uitwisselen van opleidingen tussen hogescholen binnen eenzelfde associatie. Besluiten tot een dergelijke uitwisseling werden in het verleden evenwel nooit genomen. Er werd dan ook beslist om deze mogelijkheid niet langer te voorzien en het artikel een andere invulling te geven.

In het oorspronkelijke artikel II.102 (de lijst) werd via de VLUHR-procedure voor de hogescholen in de mogelijkheid voorzien om opleidingen van vestiging te veranderen binnen de hogeschool binnen het kader van de artikelen II.78 tot en met II.101. Voor de universiteiten was in dergelijke mogelijkheid niet voorzien. Voor de universiteiten verandert de huidige situatie niet. Zij kunnen opleidingen dus niet van vestiging veranderen. Met het voorliggende artikel blijft een verandering van vestiging wel mogelijk voor de hogescholen. De voorwaarde daartoe is evenwel dat de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel geeft over de aanvraag die de hogeschool hiervoor kan indienen. Een verandering van vestiging in het huidige onderwijslandschap kan een grote impact hebben op de regionale spreiding van opleidingen, en aldus ook op de instroom van studenten en dit zowel in de opleiding die van vestiging verandert als in dezelfde of verwante opleidingen, aangeboden door andere instellingen. Ook op de vraag naar afgestudeerden kan een verhuis van een opleiding een impact hebben. Om deze reden acht de decreetgever het dan ook aangewezen dat een instelling een aanvraag voor verandering van vestiging indient bij de Commissie Hoger Onderwijs. Deze commissie gaat in haar oordeel dan ook in op de criteria, vermeld in het nieuwe artikel II.154.

Een wijziging van een vestigingsplaats kan niet enkel impact hebben op het Vlaamse landschap maar kan ook grote effecten hebben op een instelling die gelegen is in de regio waarnaar de opleiding wordt getransfereerd. In deze optiek is voorafgaand aan het oordeel van de commissie ook het positief advies vereist van de VLHORA bij een aanvraag tot verandering van vestiging. Indien dit positief advies ontbreekt in het dossier is de aanvraag onontvankelijk en onderzoekt de Commissie Hoger Onderwijs het dossier niet ten gronde. In dat geval zal er dus geen positief of negatief oordeel worden uitgesproken, met het gevolg dat er ook geen verder georganiseerd beroep bij de Vlaamse Regering mogelijk is. Ingeval men niet akkoord is met de onontvankelijkheid van het dossier is er de normale externe beroepsmogelijkheid bij de Raad van State.

Artikel 17

Het voorliggende artikel herschrijft de bepalingen inzake het Hogeronderwijsregister. De basis van het Hogeronderwijsregister is terug te vinden in het Structuurdecreet (het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen). Met het Hogeronderwijsregister beoogde de decreetgever aan de studenten die een bachelor- of masteropleiding volgen die opgenomen is in dit register de garantie te geven dat hun opleiding wel degelijk bekroond

wordt met een erkende graad van bachelor of master.⁸ Daartoe werden in het Hogeronderwijsregister niet enkel de bachelor- en masteropleidingen aangeboden door de hogescholen en universiteiten opgenomen, maar ook diegene aangeboden door de andere ambtshalve geregistreerde instellingen en de geregistreerde instellingen. Deze doelstelling blijft nu ook nog de basis voor het aangepaste Hogeronderwijsregister: studenten moeten de zekerheid hebben dat de opleiding die ze volgen, leiden tot de beoogde graad.

Aanvullend wordt in de mogelijkheid voorzien om opleidingen te vermelden die aangeboden worden door de Hogere instituten en andere instellingen voor Schone Kunsten die door de overheid gesubsidieerd worden overeenkomstig artikel III.119.

Momenteel is er geen enkele overheidsbron waar deze opleidingen officieel vermeld worden.

Daarna werd evenwel artikel II.102 toegevoegd dat stelt dat de Vlaamse Regering een lijst vastlegt van de bachelor- en de masteropleidingen die per instelling worden aangeboden in overeenstemming met de onderwijsbevoegdheid zoals vastgelegd in de artikelen II.78 tot en met II.101. Het opstellen van deze lijst moet gezien worden in het kader van de integratieoperatie (de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten), waarbij één van de uitgangspunten was dat er gestreefd werd naar een status quo op het gebied van onderwijsbevoegdheid en regionale spreiding van opleidingen.⁹ Een ander argument om deze lijst vast te leggen was de ontevredenheid over de manier waarop bepaalde instellingen nieuwe afstudeerrichtingen aanboden en deze naar de buitenwereld verkochten als nieuwe opleidingen.

Normaliter zou het Hogeronderwijsregister (beheerd door de NVAO) en de lijst van de Vlaamse Regering (voorbereid door de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid), evenals de informatie opgeslagen in de Databank Hoger Onderwijs, op elkaar moeten afgestemd zijn. In de realiteit is deze afstemming evenwel niet altijd gegarandeerd. Dit komt de transparantie niet ten goede en maakt het systeem kwetsbaar. Het is dan ook de bedoeling om te komen tot één onbetwistbare bron van informatie over de opleidingen, de afstudeerrichtingen en de vestigingsplaatsen voor het hoger onderwijs in Vlaanderen. In de toekomst zal het Hogeronderwijsregister dan ook gebaseerd zijn op de informatie die wordt verzameld in de DHO en gevoed wordt door de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid, wat betreft het opleidingsaanbod en door de NVAO, wat betreft de kwaliteitsborging (accreditatiegegevens). Deze werkwijze wordt weerspiegeld in het voorliggende artikel: het Hogeronderwijsregister bevat van elke opleiding de gegevens, vermeld in paragraaf 2, zijnde de gegevens, vermeld in de lijst van de Vlaamse Regering. Deze gegevens worden aangevuld met de accreditatiegegevens en met een aantal andere gegevens: de studieomvang van de afstudeerrichtingen en de vermelding dat er een opleidingstraject is voor werkstudenten. Deze laatste gegevens worden door de instellingen hoger onderwijs ingebracht in de DHO.

De vermelding van de instelling die de opleiding gezamenlijk aanbiedt en in voorkomend geval de buitenlandse locatie zijn belangrijke gegevens die op de website dienen openbaar te worden gemaakt. De plaats daartoe betreft het Hogeronderwijsregister. Deze gegevens dienen niet te worden opgenomen in de lijst die door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd. Het decreet werd in die zin aangepast.

⁸ Zie memorie van toelichting bij het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

⁹ Zie memorie van toelichting bij het decreet van 1 juli 2011 betreffende het onderwijs XXI.

In het vernieuwde Hogeronderwijsregister zullen in de toekomst ook de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs opgenomen worden. Deze zullen in de toekomst ook opgenomen worden in de lijst van de Vlaamse Regering (zie paragraaf 2). Deze lijst zal in de toekomst ook niet enkel de opleidingen bevatten die aangeboden worden door de hogescholen en universiteiten, maar ook deze die aangeboden worden door de andere ambtshalve geregistreerde instellingen en de geregistreerde instellingen. Op deze manier wordt het bachelor- en masteraanbod in een bepaald academiejaar eenduidig vastgelegd. In het besluit komen de opleidingen die de instellingen kunnen aanbieden, in het Hogeronderwijsregister wordt daarenboven vermeld dat de opleiding effectief aangeboden wordt in het academiejaar waarop het Hogeronderwijsregister betrekking heeft. Hier zijn kleine verschillen mogelijk. Zo kan bijvoorbeeld een instelling een erkenning hebben om een nieuwe opleiding aan te bieden vanaf een bepaald academiejaar, maar beslissen om deze opleiding pas een jaar later aan te bieden.

Ten opzichte van het bestaande artikel II.102 worden aan de lijst met het voorliggende artikel nog een aantal aanpassingen doorgevoerd:

- om de duidelijkheid naar de lezers te vergroten wordt op de lijst vermeld over welk soort opleiding het gaat;
- in voorkomend geval wordt de specificatie van de graad vermeld, evenals de titel die door de houder van een diploma kan worden gevoerd. Daartoe werden in het verleden twee afzonderlijke besluiten opgesteld. Door alles samen te brengen op één lijst vergroot de transparantie en krijgt men een vermindering van administratieve lasten zowel bij de hogeronderwijsinstellingen als bij de administratie;
- de vermelding of een opleiding Nederlandstalig of anderstalig is en in voorkomend het Nederlandstalig equivalent, wordt toegevoegd, evenals de partnerinstelling ingeval van een gezamenlijke organisatie en de studieomvang van de opleiding. De achterliggende reden is dat wijzigingen aan deze punten een formele beslissing nodig hebben (een oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs of een beslissing van de Vlaamse Regering). Deze regeling geldt enkel voor initiële bachelor- en masteropleidingen, zoals bepaald in de taalregeling, afdeling 2 en 3 van hoofdstuk 8 van titel 4 van deel II van de Codex Hoger Onderwijs.

In paragraaf 2 wordt ook duidelijk aangegeven op welke basis aanpassingen kunnen aangebracht worden in de lijst, namelijk op basis van een beslissing van de Vlaamse Regering, op voorstel van de algemene vergadering van de VLUHR, op basis van een beslissing van het instellingsbestuur, een negatieve accreditatie, een selectie in het kader van een Europees financieringsprogramma of een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs bij een verandering van vestiging.

Bij de afstudeerrichtingen wordt verduidelijkt over welke wijzigingen het gaat. In het verleden was het onduidelijk welke aanpassingen via de VLUHR-procedure moesten gaan en welke konden doorgegeven worden door het instellingsbestuur zelf.

Een wijziging in de aard (statuut) van de opleiding is niet langer opgenomen bij de mogelijke aanpassingen. Het gaat hier in hoofdzaak over de omvorming van een master-na-masteropleiding naar een initiële masteropleiding. Met een dergelijke omvorming verandert ook het doelpubliek van de opleiding fundamenteel. Een dergelijke omvorming heeft ook financiële consequenties: studenten in een master-na-masteropleiding zijn niet financieerbaar, studenten in een initiële masteropleiding wel. Daarenboven wordt het aanbod van initiële masteropleidingen uitgebreid zonder dat er, conform de nieuwe procedures, vastgelegd in artikelen II.152 en II.153, een bestaande initiële opleiding wordt ingeruild. Een wijziging van aard staat dan ook haaks op deze nieuwe procedure.

De eerste lijst zal voor de bachelors en masteropleidingen de situatie weergeven van het academiejaar 2018-2019. Daarom treedt dit artikel samen met artikel 13 pas in werking op 1 oktober 2018. Aanpassingen aan het Hogeronderwijsregister zullen dan vanaf die datum verder gebeuren volgens de aangepaste procedures.

De Vlor is tevreden met de bepalingen over het Hogeronderwijsregister dat in de toekomst als enige officiële en betrouwbare bron voor alle informatie over opleidingen en afstudeerrichtingen geldt.

De aanbeveling om wat Engelstalige vertalingen betreft, gebruik te maken van de lijsten opgesteld door VLIR en VLHORA met uniforme benamingen is zeer waardevol, maar behoeft geen decretale verankering. Momenteel worden deze lijsten nog op punt gezet en gefinaliseerd. In overleg met VLIR en VLHORA zal een werkwijze worden afgesproken zodat de uniforme vertalingen van deze lijsten ook als basis voor het Hogeronderwijsregister kunnen dienen.

Artikel 18

Het voorliggende artikel voert de nieuwe regeling in voor het toelatingsexamen arts en tandarts. Daarbij wordt overgestapt van het bestaande systeem van numerus clausus naar een numerus fixus. De motivering voor de invoering van deze nieuwe regeling is de volgende:

1. De basisdoelstelling van het toelatingsexamen arts en tandarts is het selecteren van de beste studenten in functie van bekwaamheid om de opleiding tot een goed einde te brengen. Vanzelfsprekend is de achterliggende betrachting om niet al te veel af te wijken van de contingenteringscijfers. Contingentering betekent het vastleggen van het maximum aantal artsen en tandartsen die prestaties mogen leveren die in aanmerking komen voor de terugbetaling door het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV). De contingentering krijgt concreet vorm door de toegang tot de vervolgoopleidingen in geneeskunde en tandheelkunde getalsmatig te beperken. De contingentering dient verschillende doelen zoals het beheersbaar houden van de kosten van de gezondheidszorg, het garanderen van zorgkwaliteit en het behouden van het evenwicht tussen de artsendichtheid van de gemeenschappen.

In het arrest 2/2014 betreffende de regeling in de Franse Gemeenschap is de legitieme verantwoording de federale contingentering van het aantal artsen en tandartsen, zoals bepaald in de wet van 29 april 1996. Ook de Vlaamse regelgeving kan niet volledig losgekoppeld worden van deze federale contingentering. Gezien de bevoegdheidsverdeling in België is het aan de gemeenschappen – vanuit de bevoegdheid voor onderwijs – om maatregelen te treffen zodat de instroom van studenten arts/tandarts in de lijn ligt met wat het afnemend veld nodig heeft aan artsen en tandartsen.

Tot nog toe heeft het examen zoals het nu is uitgewerkt als een numerus clausus haar doelstellingen bereikt: ongeveer 86% van de startende geneeskundestudenten behaalt het masterdiploma en 93% stroomt door naar een gecontingenteerde vervolgopleiding (huisartsgeneeskunde of specialistische geneeskunde). In Vlaanderen bleek de afstemming tussen het aantal toegelaten studenten en het contingent vrij goed te slagen.

De huidige numerus clausus volstaat echter niet langer.

Bij de instelling van het toelatingsexamen werd geopteerd voor een examen met een absolute cesuur en na enkele aanpassingen in de regelgeving zijn de slaag-

voorwaarden ten minste 10/20 op beide delen en in totaal 22/40.¹⁰ Dit heeft tot gevolg dat het slagen in fine door andere criteria wordt bepaald, onafhankelijk van bijvoorbeeld het aantal beschikbare plaatsen op basis van de federale contingentering.

Dit leidt tot een aantal pijnpunten: het toenemend aantal studenten noopt tot het verhogen van de moeilijkheidsgraad. Hierdoor daalt het differentiërend vermogen van het examen.

De begeleidingscommissie waarin experts van de betrokken faculteiten zetelen bevestigt dat dit tot gevolg heeft dat het examen alsmaar moeilijker wordt, omdat de examencommissie wil vermijden dat het aantal geslaagden ver boven de norm van het contingent uitkomt. Hierdoor daalt het differentiërend vermogen van het examen. Er kunnen bijgevolg ook problemen rijzen die raken aan de validiteit van het examen. Het aantal geslaagden bevindt zich in een eerder smalle band van behaalde scores. Dit heeft onder meer tot gevolg dat bij het neutraliseren van een vraag er grote verschuivingen in aantal geslaagden kunnen optreden. In het najaar 2014 hebben zich als gevolg hiervan een aantal voorvallen voorgedaan die weliswaar op gepaste wijze zijn opgelost door de examencommissie. Dergelijke problemen moeten echter te allen tijde vermeden worden.

Door de combinatie van deze twee factoren daalt het maatschappelijk draagvlak voor het examen omdat het lage slaagpercentage als onredelijk wordt ervaren (16,8% in 2015). Er is ook weinig begrip als bij een herdeliberatie nog laattijdig bijkomende geslaagden in de opleiding mogen inschrijven.

De begeleidingscommissie wijst erop dat het invoeren van een vergelijkend examen het voordeel heeft dat het aantal geslaagden voorspelbaar is en in lijn ligt met het afnemend veld. Een dergelijk examen leidt ook tot een grotere spreiding van het aantal geslaagden en heeft een betere differentiatie van het aantal deelnemers tot gevolg.

2. Naast de beperking van de toegang tot het beroep zijn echter meerdere doelstellingen ter verantwoording van deze aanpassing in te roepen die hierna worden besproken.

De bekommernis om een voldoende kwaliteit van de gezondheidszorg te hebben. Het gezondheidsbeleid is een gemeenschapsbevoegdheid: artikel 5, §1, 1, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen (BWHI) van 8 augustus 1980. De kwaliteit van de gezondheidszorg is een belangrijke zorg die de Vlaamse Gemeenschap deelt met de federale overheid. Bij het organiseren van het onderwijs moet de overheid dan ook oog hebben voor de reële maatschappelijke behoefte aan afgestudeerden met een bepaald diploma.

Reeds bij invoering van het numerusclausustoeelatingsexamen leefde er een zekere maatschappelijke overtuiging dat een te hoog aantal artsen in België de uitgaven van de sociale zekerheid opdrijft en dit hoge aantal negatieve effecten kan hebben op de kwaliteit van de gezondheidszorg. De zorg om in de huidige tijden van beperkte overheidsmiddelen de uitgaven voor de sociale zekerheid optimaal in te zetten leeft nu nog in grotere mate.

Dankzij de invoering van de beperking op het aantal afgestudeerde artsen en tandartsen ligt het aantal patiënten per arts niet langer beneden de kritische drempel die nodig is om voldoende beroepservaring op te doen.

¹⁰ Artikel II.187, §2, 5°, Codex Hoger Onderwijs.

Vanzelfsprekend wordt voorzien dat ingeval er een structurele wijziging komt in het afnemend veld de vastgestelde startquota kunnen worden herzien. In voorkomend geval kan op gepaste wijze ingespeeld worden op de zorg die er bijvoorbeeld momenteel reeds is dat er voor tandartsen een tekort dreigt.

3. De financiering van deze dure opleidingen moet binnen redelijke grenzen worden gehouden. Momenteel gebeurt de financiering van de opleidingen binnen het studiegebied Geneeskunde en Tandheelkunde als volgt: de opleiding tandarts wordt gefinancierd volgens het reguliere financieringsmechanisme voor hoger onderwijs waarbij de instellingen middelen krijgen op basis van opgenomen studiepunten, verworven studiepunten en diploma's (gewogen aan de puntengewichten van het studiegebied en de boni voor studenten met een functiebeperking, werkstudenten en beursstudenten).

Voor de geneeskundeopleidingen veranderde het mechanisme vanaf het begrotingsjaar 2017. De nieuwe regeling is terug te vinden in artikel III.11 van de Codex Hoger Onderwijs.¹¹

Vanaf het begrotingsjaar 2017 wordt voor geneeskunde een bedrag afgezonderd van de globale enveloppe VOWun (op basis van een percentage). Deze nieuwe enveloppe wordt dan verdeeld onder de vier universiteiten op basis van het aantal uitgereikte diploma's.

Dit financieringsmodel werd door de vier betrokken universiteiten in het licht van het reeds bestaande toelatingsexamen goedgekeurd. Het invoeren van een vergelijkend examen wijzigt de gevolgen naar financiering toe niet.

Geen enkele universiteit is momenteel overgefinancierd. Gelet op de aard van deze opleiding vergt dit reeds een grote omvang van de beschikbare financiële middelen. Het is in het algemeen belang dat een dergelijke dure investering in studenten die de opleiding volgen ook effectief aan de maatschappij iets opbrengt. De toegangsregeling kan dus redelijkerwijze afhangen van een maximale opleidingscapaciteit met het oog op een goede kwalitatieve opleiding van de toekomstige zorgverstrekkers en kan in het licht van de latere noden op de arbeidsmarkt gereguleerd worden (zie ook eerdere geciteerde arresten).¹²

4. Een beperking van het aantal studenten in de opleiding arts en tandarts komt de kwaliteit van de opleiding specifiek ten goede. Een arts in opleiding moet voldoende contact hebben met patiënten en verschillende ook zeldzame ziektebeelden zien. Dat is noodzakelijk om een goede zorgverlening te waarborgen. Een goede opleiding arts en tandarts vereist zowel een overdracht van kennis als van praktijk. Een teveel aan studenten zou de kwaliteit van de opleiding – in het bijzonder de vervolgopleidingen – verlagen.

5. Door de combinatie van weliswaar een lagere moeilijkheidsgraad met een selectie op basis van vooraf bepaalde startquota kan een numerus fixus een min-

¹¹ §8. Vanaf het begrotingsjaar 2017 wordt het aandeel in het onderwijsvariabel deel VOWun dat de opleidingen bachelor in de geneeskunde, master in de geneeskunde, master in de huisartsgeneeskunde van de vier universiteiten die zowel de bacheloropleiding als masteropleiding in de geneeskunde en masteropleiding in de huisartsgeneeskunde aanbieden, genereren, vastgelegd op een bepaald percentage, zijnde het gemiddeld procentueel aandeel dat die opleidingen in VOWun van de begrotingsjaren 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016 genereren. Dit bedrag wordt dan verdeeld onder de vier universiteiten op basis van het aandeel dat elke universiteit (Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen, Vrije Universiteit Brussel en Katholieke Universiteit Leuven) in het aantal uitgereikte diploma's in de bacheloropleiding geneeskunde en de masteropleidingen – master in de geneeskunde, master in de huisartsgeneeskunde en master in de specialistische geneeskunde – genereert.

¹² EHRM, Grote Kamer van 10 november 2005, Leyla Sahin t. Turkije, §154; EHRM, Grote Kamer van 19 oktober 2012, Catan en andere t. Moldavië en Rusland, §140; GWH 16 januari 2014, nr. 2/2014.

der gunstige situatie tot gevolg hebben in hoofde van de kandidaat, bijvoorbeeld omdat ook geslaagde kandidaten niet gunstig kunnen gerangschikt worden. Ter compensatie worden er ondersteunende en faciliterende maatregelen (bijvoorbeeld publiceren van een staal van de examenvragen) genomen met het oog op het verzachten van de impact in het kader van de bescherming van de studenten inzake gelijke toegang.

Er wordt ook uitdrukkelijk voorzien dat studenten nog tijdig kunnen een keuze maken voor een andere opleiding in geval zij niet gunstig worden gerangschikt. Er wordt ook geen beperking op het aantal keren dat men kan deelnemen aan het examen voorgeschreven. Het gevolg van het vergelijkend karakter is wel dat slechts eenmaal per academiejaar een examen wordt georganiseerd en voor elk studiegebied afzonderlijk. Deelname aan beide is wel mogelijk (zie bespreking bij paragraaf 8 en 9).

6. In het licht van het gelijkheidsbeginsel blijft het vergelijkend examen zoals voorheen georganiseerd op niveau van de Vlaamse Gemeenschap en niet door de universiteiten zelf. De toegang in geval van een vergelijkend examen hangt al af van de gemiddelde kwaliteit van een bepaald jaar en dan zorgt eenzelfde examen voor alle universiteiten gelijk voor meer gelijkheid. Het is ook belangrijk dat de inhoud en organisatie op gelijke wijze wordt vastgelegd door de Vlaamse Regering binnen de decretaal bepaalde contouren.

Ook het moment van de organisatie van het examen blijft zoals momenteel voor de aanvang van de studie. De resultaten en de rangorde worden voldoende ruim voor de aanvang van het academiejaar (uiterlijk voor 1 augustus) bekendgemaakt zodat alle andere studie- en loopbaanmogelijkheden nog open staan voor de deelnemende studenten. Om een snelle duidelijkheid over opleidingsmogelijkheden te vergroten en het verlies van kostbare tijd te vermijden voor studenten, wordt ook niet gewerkt met een reservelijst, maar wordt een definitief vastgelegde lijst bekendgemaakt reeds voor de aanvang van de studies (zie bespreking bij paragraaf 3 en 4).

De gunstig gerangschikte student blijft ook de volle vrijheid van keuze behouden over de universiteit waar hij zijn studies wenst aan te vatten.

7. Wat de vastlegging van de quota betreft, wordt vertrokken vanuit de toestand die is vastgesteld de afgelopen jaren. De berekening gebeurt op basis van een aantal onderwijsgerelateerde en beroepsgerelateerde elementen.

De basis voor de berekening betreft: voor de artsen het koninklijk besluit van 31 juli 2017 'koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 betreffende de planning van het medisch aanbod' en voor de tandartsen het koninklijk besluit van 5 september 2017 'koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 augustus 2011 betreffende de planning van het aanbod van de tandheelkunde'. Deze toestand is ook verenigbaar met het aantal inschrijvingen in de betreffende bacheloropleidingen van de laatste jaren, na toelating op basis van het huidige toelatingsexamen en met de huidige opleidingscapaciteit van de faculteiten die de opleidingen aanbieden. Enkel ingeval van structurele maatschappelijke wijzigingen in het licht van enkele decretaal bepaalde criteria kan de Vlaamse Regering de vastgelegde startquota bijsturen.

De berekening van de startquota gebeurt op basis van een aantal concrete parameters (zie bespreking bij paragraaf 4).

8. De federale contingentering is enkel van toepassing op artsen en tandartsen met een Belgische nationaliteit. De basis voor de vastlegging van startquota betreft: voor de artsen het koninklijk besluit van 31 juli 2017 'koninklijk besluit tot wijziging

van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 betreffende de planning van het medisch aanbod' en voor de tandartsen het koninklijk besluit van 5 september 2017 'koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 augustus 2011 betreffende de planning van het aanbod van de tandheelkunde'. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met enkele andere opleidingsgebonden parameters. Er is dus geen al te strikte afstemming op het aantal dat federaal jaarlijks wordt vastgelegd inzake de contingentering (ook in Vlaanderen kunnen bijvoorbeeld afgestudeerde artsen zich elders vestigen of opteren voor niet-gecontingenteerde beroepen). Zoals hoger aangegeven kunnen belangrijke wijzigingen die zich voordoen in het afnemend veld of die vanuit de aanbiedende opleidingen worden vastgesteld, leiden tot een noodzakelijke aanpassing van de initieel vastgestelde quota.

De ingevoerde numerus fixus wordt ook niet beperkt tot studenten met de Belgische nationaliteit. De toelatingsvoorwaarde is verbonden aan de Vlaamse universiteiten en is nationaliteitsneutraal in hoofde van de student. Het staat elke student vrij om zich in te schrijven aan een Vlaamse universiteit. Als hij zich inschrijft zijn de toelatingsvoorwaarden van toepassing wat ook zijn nationaliteit of woonplaats is. Dus de buitenlandse student heeft in essentie dezelfde rechten om zich in te schrijven als een Vlaamse student.

Bespreking van het nieuwe artikel II.187

Paragrafen 1 en 2 betreffen de bestaande bijzondere toelatingsvoorwaarde om in te schrijven in de bacheloropleidingen van het studiegebied Geneeskunde en Tandheelkunde. Door de gewijzigde aard van het toelatingsexamen dat vergelijkend van aard is, wordt geopteerd voor twee toelatingsexamens, zodat de startquota voor beide opleidingen afzonderlijk kunnen worden afgestemd op de afzonderlijke opleidings- en beroepsgerelateerde elementen.

Conform de vroegere regeling geven deze paragrafen ook aan wat de basisdoelstelling is van beide toelatingsexamens vanuit het oogpunt van onderwijs, met name de beste studenten selecteren in functie van de bekwaamheid om de opleiding tot een goed einde te brengen.

In paragraaf 3 wordt het vergelijkend systeem en de vastlegging van de rangorde uitgewerkt in functie van de behaalde examenresultaten van de studenten en vanuit het oogpunt van het gelijkheidsbeginsel.

Een noodzakelijke voorwaarde betreft het feit dat studenten moeten geslaagd zijn voor het examen.

Bij de vaststelling van de rangorde geldt als uitgangspunt dat studenten met een gelijk examenresultaat op dezelfde wijze behandeld worden. Dit impliceert dat het aantal gunstig gerangschikte studenten mogelijk het vastgelegde startquotum overschrijdt.

Het is belangrijk dat een definitieve rangorde ruim voor de aanvang van het academiejaar wordt vastgelegd, zodat niet-geselecteerde studenten nog tijdig de keuze kunnen maken voor een andere opleiding. Decretaal wordt een uiterste datum ingeschreven.

Om de invulling van het contingent niet te verstoren wordt bij het vastleggen van de formule voor de startquota zoals bepaald in paragraaf 4 rekening gehouden met het aantal studenten dat geselecteerd is, maar niet aan de opleiding begint. Het aantal studenten dat niet effectief inschrijft of de inschrijving in de opleiding uitstelt zal vrij beperkt zijn en niet in die mate het quotum verstoren (recente cijfers geven aan dat het aantal geslaagden dat zich niet inschrijft in een opleiding arts of tandarts slechts 15% bedraagt; we nemen aan dat dit in het nieuwe systeem

van een numerus fixus gehalveerd wordt, althans toch in het jaar van invoering (2018); vandaar dat de factor alfa voor het eerste jaar op 0,075 gezet is). Bij het vaststellen van de startquota wordt reeds rekening gehouden met de factor effectieve starters. Ingeval van onverwachte belangrijke verschuivingen (bijvoorbeeld als de geslaagden voor beide examens eerder opteren voor de opleiding geneeskunde (zie paragraaf 9)) kan op basis van dit criterium het volgende academiejaar een aanpassing van het vastgelegde quotum gebeuren door de Vlaamse Regering, zoals bepaald in paragraaf 4.

Er wordt niet gewerkt met een wachtlijst. Het aanleggen van een reservelijst maakt het systeem bijzonder complex en heeft ook tot gevolg dat een aantal studenten te lang in het ongewisse zullen blijven. De toepassing hiervan is niet enkel complex en creëert minder snel duidelijkheid voor studenten, maar is naar uitvoering ook moeilijk verenigbaar met het gegeven dat een behaald toelatingsticket onbeperkt geldig blijft. Studenten zouden dan ondanks de blijvende geldigheid moeten verplicht worden om voor een bepaalde datum in te schrijven, zodat hun plaats tijdig kan worden ingenomen voor de aanvang van het academiejaar.

Geselecteerde kandidaten die niet starten met de opleiding omwille van een andere opleidingskeuze of omwille van het niet tijdig voldoen aan de algemene toelatingsvoorwaarde hebben geen invloed op de definitief bekendgemaakte rangorde. Kandidaten die ten gevolge van bijvoorbeeld een beroepsprocedure alsnog gunstig kunnen gerangschikt worden op basis van hun definitief vastgelegd resultaat, hebben evenmin impact op de reeds meegedeelde rangschikking.

Paragraaf 4 legt de 'startquota' vast. Hoewel de instroombeperking voor de opleidingen geneeskunde en tandheelkunde verband houdt met de contingentering van de toegang tot deze beroepen op federaal niveau, is een strikte jaarlijkse koppeling tussen de startquota en deze contingenten niet aangewezen. Niet alleen is het belangrijk de bevoegdheidsverdeling tussen enerzijds het onderwijs (gemeenschapsmaterie) en anderzijds de toegang tot het beroep (federale materie) te respecteren, maar bovendien is de afstand tussen de instroom in de opleiding en de doorstroom naar het beroep te groot om te vertalen in een strikte jaarlijkse koppeling.

De hierna bepaalde basis voor de startquota komt niet alleen tegemoet aan de doelstelling om reeds bij de aanvang van de studie te blijven anticiperen op de instroombeperking op het niveau van het beroep, maar garandeert bovendien een zekere continuïteit voor de universiteiten, wat de verdere kwalitatieve organisatie van de opleidingen ten goede komt.

Het startquotum wordt bepaald op basis van de hiernavolgende formule:

$$Q_{(a/ta)} = \frac{\text{contingent}}{((1-a)(1-\beta)(1-\gamma))}$$

waarbij de parameters het volgende inhouden:

- contingent: federaal quotum voor de contingentering van artsen resp. tandartsen voor de Vlaamse Gemeenschap;
- a = de uitval van deelnemers die na het toelatingsexamen gunstig gerangschikt zijn, maar zich uiteindelijk niet in de opleiding arts of tandarts inschrijven (als fractie van het totaal aantal geslaagden op het toelatingsexamen in dat jaar);
- β = de uitval van studenten die de bacheloropleiding gestart zijn, maar niet het masterdiploma behalen (als fractie van het totaal aantal startende studenten in de bacheloropleiding in die cohorte);
- γ = het aantal afgestudeerde masters dat niet in een gecontingenteerde vervol- of beroepsopleiding verdergaat en een andere beroepskeuze maakt, bijvoorbeeld master na master in het domein van maatschappelijke gezondheids-

zorg, het onderzoek, de industrie, de overheid, buitenland (als fractie van het totaal aantal afgestudeerde masters in dat jaar).

Voor de concrete berekening van het quotum van gunstig gerangschikte kandidaten worden volgende uitgangspunten genomen:

- voor de artsen het koninklijk besluit van 31 juli 2017 'koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 betreffende de planning van het medisch aanbod' en voor de tandartsen het koninklijk besluit van 5 september 2017 'koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 augustus 2011 betreffende de planning van het aanbod van de tandheelkunde'. Deze koninklijke besluiten wijzen respectievelijk 838 artsen en 141 tandartsen toe aan de Vlaamse Gemeenschap;
- de factor α wordt voor de berekening van het startquotum voor 2018 op 0,075 gezet, wat overeenkomst met de helft van de gemiddelde uitval (i.e. geslaagde deelnemers die zich niet in de opleiding arts of tandarts ingeschreven hebben) van de periode 2008 tot en met 2016 (inschrijvingscijfers voor 2017 zijn nog niet definitief). Het uitvalpercentage voor die periode en dus voor een systeem van numerus clausus bedraagt 15%. De decreetgever schat dat deze uitval in een systeem van numerus fixus gehalveerd wordt (i.e. uitval van 7,5%), althans toch in het eerste jaar (2018). Daarnaast verandert ook de context van het examen. Voor 18-jarigen die nu aan het toelatingsexamen deelnemen om zich te 'bewijzen', wordt de nieuwe formule van het examen minder interessant vermits de moeilijkheidsgraad zal dalen. Daarnaast hebben zij nu ook alternatieven, bijvoorbeeld de ijkings- en oriënteringsproeven. Daarom wordt bij aanvang α op 0,075 gezet. Nadien kan deze factor snel bijgesteld worden op basis van de inschrijvingsgegevens die in de loop van het najaar 2018 beschikbaar zullen zijn. In functie van de geobserveerde uitval tussen gunstige rangschikking en inschrijving in de opleiding wordt dan het startquotum bijgesteld door de Vlaamse Regering zoals voorzien in artikel II.187, §4;
- de factoren β en γ worden berekend op basis van de historische doorstroompercentages in de opleiding en naar de vervolgopleiding. Voor de opleiding geneeskunde is de factor β gelijk aan 0,117 (11,7%) en de factor γ gelijk aan 0,069 (6,9%). Voor de opleiding tandheelkunde is de factor β gelijk aan 0,139 (13,9%) en de factor γ gelijk aan 0,122 (12,2%).

Voor beide opleidingen wordt ook nagegaan hoe het aldus berekende quotum zich verhoudt tot het aantal startende studenten in de opleiding arts en tandarts van de voorbije jaren (periode academiejaren 2007 tot en met 2016). Dit laat toe om rekening te houden met de bestaande opleidingscapaciteit van de initiële bachelor- en masteropleidingen en desgevallend het quotum aan te passen zodat de kwaliteit van de opleiding niet in het gedrang komt door een (te) groot aantal studenten.

Voor de opleiding arts leidt bovenstaand scenario tot een quotum van 1102 gunstig gerangschikte kandidaten. Voor de periode 2007-2016 was het maximum aantal startende studenten in de opleiding geneeskunde 1106 (academiejaar 2009). Aangezien het berekende startquotum lager uitvalt, kan aangenomen worden dat het compatibel is met de bestaande opleidingscapaciteit en kan het als dusdanig overgenomen worden.

Voor de opleiding tandheelkunde leidt bovenstaand scenario tot een startquotum van 202 gunstig gerangschikten. Voor de periode 2007-2016 was het maximum aantal startende studenten in de opleiding tandheelkunde 131 (academiejaar 2014). Het berekende quotum is dus beduidend groter dan het historische maximum en er kan aangenomen worden dat de bestaande opleidingscapaciteit (slechts twee opleidingen in Vlaanderen: UGent en KU Leuven) onvoldoende is om een quotum van 202 starters in de bachelor tandheelkunde op te vangen. Daarom wordt het quotum gunstig gerangschikten voor het toelatingsexamen tandheelkunde in 2018-2019 beperkt tot 135. Dit aantal kan later door de Vlaamse Regering worden

opgetrokken zoals voorzien in artikel II.187, §4, waardoor de universiteiten de kans krijgen hun opleidingscapaciteit geleidelijk aan uit te breiden.

Deze berekeningswijze leidt tot de vaststelling van de in deze paragraaf opgenomen startquota:

- voor de opleiding arts: 1102;
- voor de opleiding tandarts: 135.

Om een gelijke behandeling niet in het gedrang te brengen is het noodzakelijk om te voorzien in de mogelijkheid van een overschrijding van het startquotum als de effectieve resultaten van de kandidaten dit noodzakelijk maken. Kandidaten die een gelijke score behalen worden met andere woorden op dezelfde manier behandeld, en een ex aequo geldt steeds in het voordeel van de kandidaat.

Met het oog op een blijvende optimale afstemming met het afnemend veld en de opleidingsnoden, geeft de decreetgever machtiging aan de Vlaamse Regering om op basis van enkele decretaal bepaalde beroeps- en opleidingsgebonden criteria in geval er zich structurele verschuivingen voordoen de vastgestelde startquota bij te sturen. Een jaarlijks besluit van de Vlaamse Regering is niet vereist ingeval er geen nood is aan een aanpassing. Het laatst genomen besluit met de vastgelegde quota blijft dus van kracht zolang er geen nieuw besluit wordt genomen.

Zowel de Vlor als de SERV achten het belangrijk dat bij het vastleggen van het quotum ook rekening gehouden wordt met de federale contingentering, wat uit de parameters van de formule blijkt. De bezorgdheid van de Vlor dat de parameters van de formule op termijn kunnen variëren en er dus best enkel een formule en geen absolute cijfers in het decreet zelf worden opgenomen, wordt opgevangen doordat wel in de mogelijkheid is voorzien dat op basis van enkele decretaal bepaalde criteria het vastgelegde cijfer door de Vlaamse Regering naar een volgend jaar wordt aangepast, zo dit noodzakelijk blijkt. Naar de deelnemers toe is een duidelijke decretaal bepaalde grens in absolute cijfers bij aanvang van het vernieuwde toelatingsexamen transparanter en biedt dit meer rechtszekerheid.

Verder wordt opgemerkt dat in de definities van de formule geopteerd is om al de parameters te definiëren in functie van aantallen.

In paragraaf 5 worden de inhoud en de standaarden van het examen bepaald. Dit is conform wat in de vroegere regeling was bepaald. De algemene afstemming met de leerinhouden van de tweede en derde graad algemeen secundair onderwijs wordt decretaal vastgelegd. Op die wijze kan een brede groep van leerlingen zich aangesproken voelen.

Wetenschappelijke kennis en inzicht worden ondervraagd voor wat betreft vier vakken die ook reeds in het huidige examen aan bod kwamen. Naast wetenschappelijke kennis en inzicht worden ook generieke competenties getoetst, zoals bijvoorbeeld aanleg voor communicatieve, sociale en technische vaardigheden, die, naast wetenschappelijke kennis en inzicht, essentieel zijn bij de start van de opleidingen in kwestie. De opsplitsing in twee verschillende examens (arts en tandarts) biedt hiertoe mogelijkheden.

Aan de Vlaamse Regering wordt overgelaten om de aard van de toetsen en een eventuele indeling nader te bepalen. De technische uitwerking van een toelatingsproef is, zoals het verleden heeft aangetoond, niet eenvoudig. Met betrekking tot de inhoud van de proef zijn een voldoende mate van validiteit en betrouwbaarheid en een voldoende discriminatorische kracht sleutelfactoren. Dit bepaalt mede de maatschappelijke aanvaarding van het toelatingsexamen.

In het kader van de organisatie van een vergelijkende proef zal bijkomend onderzoek¹³ verricht worden. Zoals in het verleden blijft het peilen naar inzicht en redeneervermogen belangrijker dan het toetsen van parate kennis. Het is belangrijk dat de diverse abiturienten, jongens en meisjes uit verschillende studierichtingen van het algemeen secundair onderwijs, gelijke kansen hebben. Het is aan de examencommissie om voortdurend te waken of de vorm van het toelatingsexamen gelijke kansen geeft aan alle deelnemers, gegeven eenzelfde niveau van kennis en vaardigheden. De invulling van het vernieuwde examen is de uitgelezen kans om zo noodzakelijk blijkt, bijsturingen door te voeren. De examencommissie staat in voor de kwaliteit van het examen.

In paragraaf 6 worden de essentiële elementen van de organisatie van de examens vastgelegd, zoals de organisatie van één toelatingsexamen per opleiding voorafgaand aan het academiejaar, het examengeld, de taken van de examencommissie, het werkings- en examenbesluit van de Vlaamse Regering. De mededeling van de datum van het examen gebeurt tijdig zodat studenten zich kunnen vrijmaken, tijdig inschrijven en voorbereiden.

In het licht van een toegankelijke voorbereiding voor alle kandidaten worden de leerstof en de examenvragen en antwoorden van voorgaande examens gepubliceerd op de site van de examencommissie.

Zoals in het verleden wordt het aantal deelnames niet gelimiteerd en ook niet toegespitst op een bepaalde doelgroep. In geval de examenvragen na afloop worden gepubliceerd op de website zal dit de groep nieuwsgierigen (vijfdejaars, repetitoren, ouders, leerkrachten) wel beperken.

De examencommissie is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het examen en hanteert daartoe de nodige opvolging en monitoring van het examen.

De Vlaamse Regering bepaalt ook de modaliteiten van de beroepsprocedure en een inzageprocedure met aandacht voor de toegankelijkheid en een tijdige afhandeling.

De Vlor is tevreden dat met een aantal randvoorwaarden die hij heeft geformuleerd in een voorafgaand advies wel degelijk is rekening gehouden, maar stelt dat de overheid geen maatregelen neemt wat opvolging en een toegankelijke voorbereiding betreft. De Vlor benadrukt ook de noodzaak om duidelijk en transparant te zijn in de communicatie over het waarom en het hoe van het examen.

De Vlor is van mening dat monitoring nodig is, maar ook de analyse van de resultaten in combinatie met de profielgegevens, met uiteraard het nodige respect voor de privacy van de student.

In dit verband dient opgemerkt te worden dat duidelijk in het decreet is bepaald dat de examencommissie instaat voor de kwaliteit van het examen. Het bewaken van de kwaliteit van het examen veronderstelt logischerwijze – zoals dit ook momenteel gebeurt – een onderzoeksmatige, op wetenschappelijk niveau uitgevoerde opvolging en monitoring van het examen. Hiertoe zal de overheid vanzelfsprekend de noodzakelijke cijfermatige data ter beschikking stellen.

¹³ Op verzoek van minister Hilde Crevits worden twee werkgroepen opgestart: een eerste werkgroep met leden van de begeleidingscommissie en externe experts die zich buigt over de inhoud van het examen, in het bijzonder het luik waar meer generieke competenties worden getoetst. Een tweede werkgroep met vertegenwoordigers uit de universiteiten, de studenten en het secundair onderwijs, om een voorstel uit te werken om een nog betere en voor elke kandidaat toegankelijke voorbereiding van kandidaat-deelnemers uit te werken.

Verder wordt decretaal bepaald dat een representatief staal van de examenvragen en antwoorden zal gepubliceerd worden na afloop van het examen, wat ten aanzien van alle toekomstige deelnemers een toegankelijke voorbereiding ten goede komt. Er wordt in dit verband ook duidelijk in noot 17 van de memorie van toelichting vermeld dat naast de oprichting van een werkgroep met inhoudelijke experts, een werkgroep van start gaat om een voorstel uit te werken om een nog betere en voor elke kandidaat toegankelijke voorbereiding van kandidaat-deelnemers uit te werken. Daarbij zal specifiek worden nagegaan hoe een gerichte communicatie naar kansengroepen toe kan gebeuren.

Wat het voorstel van de Vlor betreft om sociale correcties in te voeren op het inschrijvingsgeld, dient te worden opgemerkt dat het vastgestelde bedrag per toelatingsexamen nog steeds matig blijft (ten hoogste 50 euro). Bovendien wordt het vernieuwde examen slechts eenmaal voor alle kandidaten per jaar georganiseerd. Dit heeft tot gevolg dat dit bedrag slechts eenmaal per jaar moet betaald worden, en dus in hoofde van de studenten die in het verleden een tweede examenkans dienden op te nemen op een lagere uitgave zal neerkomen. In het licht hiervan heeft een systeem waarbij sociale correcties worden ingevoerd niet echt een meerwaarde als bovendien rekening wordt gehouden met de extra administratieve last voor de overheid en de participanten om, in voorkomend geval, deze gegevens voor de aanvang van het examen door te geven en te verwerken.

De Vlor onderstreept bovendien in zijn huidig en voorafgaand advies het belang van een toegankelijke externe beroepsprocedure die snel wordt afgehandeld, met een lage drempel en met lage kosten die eraan verbonden zijn. De Vlor vraagt om te onderzoeken in hoeverre hiertoe geen bevoegdheid kan gegeven worden aan de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen.

Het huidige decreet voorziet dat de Vlaamse Regering met aandacht voor de toegankelijkheid en een tijdige afhandeling de contouren kan bepalen van een interne beroepsprocedure en een inzageprocedure.

Momenteel is het zo dat ingeval een student niet akkoord is met het toegekende resultaat op het toelatingsexamen hij/zij na een inzageprocedure terecht kan voor een intern beroep bij de voorzitter van de examencommissie binnen een termijn van dertig dagen. Binnen de dertig dagen na ontvangst van een dergelijke mededeling, roept de voorzitter de examencommissie in een buitengewone vergadering bijeen. Nadien dient hij/zij tegen deze finale eindbeslissing zich te richten voor een extern beroep bij de Raad van State, waar het mogelijk is om een vordering tot schorsing of tot voorlopige maatregelen in te dienen bij uiterst dringende noodzakelijkheid. Een dergelijk verzoekschrift wordt in kort geding afgehandeld en kan leiden tot een schorsing van de genomen examenbeslissing en eventueel kunnen voorlopige maatregelen bevolen worden.

In het kader van het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering zal de bestaande interne beroepsprocedure nog bijgesteld worden om zo snel mogelijk duidelijkheid te geven aan de kandidaten.

Gelet op de juridische complexiteit is het niet aangewezen om in de huidige stand decretaal een externe beroepsprocedure bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen in te schrijven. Het is aangewezen om vooreerst de implicaties hiervan, wat de bevoegdheid van dit rechtscollege betreft, grondig te onderzoeken.

Paragraaf 7 regelt de benoemingsvoorwaarden en de samenstelling van de examencommissie die dezelfde is voor beide examens. Aangezien het over dezelfde expertises gaat die van de leden wordt gevraagd is het logisch dat slechts één commissie wordt ingesteld die voor beide examens verantwoordelijk is en kan zor-

gen voor een goede afstemming tussen beide examens. De organisatie van twee toelatingsexamens sluit niet uit dat bijvoorbeeld het gedeelte wetenschappen voor beide toelatingsexamens hetzelfde is.

Paragraaf 8 bepaalt dat studenten kunnen deelnemen aan één of beide examens. Bij de praktische organisatie wordt hiermee rekening gehouden.

Bij het bepalen van het startquotum wordt rekening gehouden met eventuele verschuivingen als gevolg van het keuzegedrag van studenten. De decreetgever begrijpt ook de zorg vanuit de opleiding tandarts en wil hier op gepaste wijze kunnen op reageren. Ingeval bij de bepaling van het startquotum met deze factor onvoldoende blijkt rekening gehouden te zijn, kan een aanpassing door de Vlaamse Regering van de vastgelegde startquota in voorkomend geval reeds het academiejaar nadien eventuele leemtes opvullen.

In paragraaf 9 wordt zoals in het verleden de geldigheid van het slagen voor het toelatingsexamen gekoppeld aan de algemene toelatingsvoorwaarde om het diploma van het secundair onderwijs te behalen. De uiterste datum wordt op 30 september gelegd zodat het duidelijk is voor de aanvang van het academiejaar hoeveel van de gunstig gerangschikte studenten effectief kunnen toegelaten worden. Aangezien de werking van de Examencommissie voor het secundair onderwijs van de Vlaamse gemeenschap is aangepast (in die zin dat studenten kunnen deelnemen aan het examen en het diploma kunnen verwerven gedurende het ganse jaar), heeft het niet langer nut om de datum zoals in het verleden op 31 december te leggen.

Paragraaf 10 herneemt de bestaande regelgeving om U-bochtconstructies te vermijden. De bepaling wordt in algemene termen geformuleerd om alle mogelijke, veelvuldige gevallen van zijinstromers te dekken. Omdat de lezing van de decreetale bepalingen onduidelijkheid creëert in verband met de mogelijkheid van een rechtstreekse diplomering (waarvoor studenten zich enkel registreren en niet inschrijven) wordt expliciet bepaald dat ook in dat geval er geen sprake kan zijn van een vrijstelling. In het kader van het gelijkheidsbeginsel en met het oog op een goede match met het aantal personen dat effectief aan de slag kan in het beroep na afstuderen, blijft het aangewezen om op grond van EVC-EVK geen vrijstellingsregeling van het toelatingsexamen mogelijk te maken.

Paragraaf 11 betreft een vrijstelling voor studenten die in het verleden reeds een geldig toelatingsbewijs hebben verkregen, maar de inschrijving hebben uitgesteld. Dit zal naar verwachting slechts een zeer beperkt aantal zijn zodat dit niet leidt tot het verstoren van het quotum, dat bovendien reeds rekening houdt met deze parameter.

Het slagen en geselecteerd zijn voor één van beide examens geeft in principe geen toegangsticket voor de andere opleiding. Hierop kan een uitzondering gemaakt worden in een specifieke situatie.

In essentie betreft deze paragraaf, tweede lid, de vervolgopleiding stomatologie/mond-, kaak-, en aangezichtschirurgie (MKA). Toegang tot deze vervolgopleiding vereist zowel een masterdiploma arts als een masterdiploma tandarts waarbij twee trajecten van de basisopleiding mogelijk zijn, ofwel eerst arts, dan tandarts, ofwel eerst tandarts, dan arts. In beide trajecten nemen studenten reeds tijdens de eerste masteropleiding vakken in de andere opleiding op om zo het totale traject te versnellen. Deze studenten doen dat evenwel nog voor zij formeel aanvaard zijn voor de vervolgopleiding. Dat gebeurt immers pas in het laatste masterjaar van de artsenopleiding. Voor deze studenten is het verantwoord om een uitzondering te voorzien zodat zij slechts eenmaal dienen te slagen voor het toelatingsexamen, met name het toelatingsexamen van de eerste basisopleiding. Deze uitzondering moet voldoende stringent geformuleerd worden om oneigenlijk gebruik uit te slui-

ten, bijvoorbeeld studenten die via de opleiding Tandheelkunde uiteindelijk naar de opleiding arts willen doorstromen.

De onderwijsreglementering van de betrokken universiteiten werkt hiertoe voorafgaandelijk op algemene wijze concrete regels uit.

Ook de vrijstellingsregeling voor buitenlandse studenten (buiten het geografisch gebied België) die reeds over het diploma van master in het betreffende studiegebied beschikken wordt behouden.

Paragraaf 12 regelt in het belang van de student de onbeperkte geldigheid van het bewijs van gunstige rangschikking zoals dit ook in het verleden het geval was. Door de vooropgestelde standaard (de eindtermen van de tweede en derde graad van het algemeen secundair onderwijs) is het aangewezen om zo snel mogelijk na het afsluiten van het secundair onderwijs deel te nemen aan het examen. Studenten die echter beslissen om hun inschrijving uit te stellen, moeten dit ook in het kader van een vergelijkend examen nog steeds kunnen doen.

Bij de vaststelling van de startquota wordt rekening gehouden met het aantal effectieve starters. Het beperkte aantal studenten dat zijn inschrijving uitstelt zal ook niet in die mate het vastgelegde startquotum verstoren.

Deze regelgeving treedt in werking op 1 januari 2018. In de maand juli 2018 wordt het toelatingsexamen voor het eerst georganiseerd in zijn gewijzigde vorm. De nodige voorbereiding en de communicatie over het examen in zijn nieuwe vorm moeten ruim voor de start gebeuren. De bijzondere toelatingsvoorwaarde, met name slagen voor het vergelijkend examen in de respectieve studiegebieden geldt met ingang van het academiejaar 2018-2019.

Artikelen 19, 22 en 23

Met deze decreetsbepalingen wordt de eerste inschrijving van een student voor welbepaalde bacheloropleidingen afhankelijk gemaakt van een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef en wordt aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven een remediëring op te leggen aan een student op basis van de resultaten van de proef.

De toelatingsproeven zijn verplicht, maar niet bindend. Dat betekent dat een student als bijkomende voorwaarde voor inschrijving een bewijs van deelname dient voor te leggen, maar dat een instelling een student de toelating tot een opleiding in geen geval kan weigeren op basis van de resultaten van de proef.

De instelling kan een student wel een remediëring, bijvoorbeeld bijlessen wiskunde of taal, opleggen wanneer hij de vooropgestelde cesuur voor de betreffende proef niet behaalt. In voorkomend geval is ook die cesuur instellingsneutraal. De beoogde cesuur voor een proef wordt gezamenlijk vastgelegd door de instellingen en duidelijk gecommuniceerd aan de studenten voorafgaandelijk aan deelname aan de proef.

De voorgestelde remediëring kan uiteraard in geen geval leiden tot extra evaluatie- of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden. De remediëring kan ook leiden tot een geïndividualiseerd traject zoals voorzien in artikel II.200.

Het ontwerp van decreet voorziet ook dat er in uitzonderlijke gevallen voor individuele studenten op gemotiveerde wijze afwijkingen kunnen worden voorzien op de verplichting tot deelname aan de proef. Dit kan het geval zijn wanneer een student zich in een overmachtssituatie bevindt en daardoor in de onmogelijkheid verkeert

om de proef af te leggen op de daartoe voorziene momenten of binnen de daartoe voorziene periode. Het decreet laat toe dat de instelling ook in deze gevallen een remediëring kan opleggen aan de student.

De mogelijkheid om een remediëring op te leggen wordt expliciet toegevoegd aan artikel II.246 dat de maatregelen van studievoortgangsbewaking vastlegt die instellingen kunnen nemen.

Op deze manier wordt de aansluiting met huidige goede praktijken, beproefde instrumenten en expertise inzake remediëring en studentenbegeleiding en -ondersteuning maximaal bewaakt. Op deze manier wordt het ook mogelijk dat in het kader van studievoortgangsbewaking de student reeds van bij de start gericht wordt opgevolgd.

De Vlaamse Regering legt, na raadpleging van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad, de opleidingen waarvoor de inschrijving afhankelijk wordt gesteld van de deelname aan een niet-bindende toelatingsproef vast in een besluit.

Deze lijst wordt aangepast telkens een nieuwe niet-bindende toelatingsproef is ontwikkeld.

De hogescholen en universiteiten leggen in voorkomend geval de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde en de modaliteiten voor deelname aan de niet-bindende toelatingsproeven vast in hun onderwijs- en examenreglement. Deze modaliteiten betreffen ten minste de wijze waarop de niet-bindende toelatingsproeven kunnen worden afgelegd (digitaal, op papier) en de periode waarbinnen of de data waarop de niet-bindende toelatingsproeven kunnen worden afgelegd. De hogescholen en universiteiten nemen ook de mogelijke afwijkingen op de verplichte deelname op in hun reglement. In voorkomend geval worden ook de bepalingen omtrent de remediëring opgenomen.

De Vlor en de SERV merken op dat de benaming 'niet-bindende toelatingsproef' verwarrend is.

De Vlor suggereert daarenboven om in het decreet ook een onderscheid te maken tussen enerzijds instaptoetsen en anderzijds ijkingstoetsen. De Vlor benadrukt dat de ijkingstoetsen en instaptoetsen niet inwisselbaar zijn.

In het decreet wordt de terminologie gehanteerd zoals die werd afgesproken in het regeerakkoord. Er is geopteerd voor de benaming 'niet-bindende toelatingsproef' om de specifieke invulling van deze proeven te benadrukken. In de memorie van toelichting wordt duidelijk het niet-bindende karakter benadrukt, zodat er geen twijfel over kan bestaan dat het al dan niet slagen voor de proef geen toelatingsvoorwaarde an sich betreft op inschrijvingsniveau. Deelname aan de proef is wel verplicht.

In een besluit van de Vlaamse Regering zal worden vastgelegd voor welke opleidingen de deelname aan een niet-bindende toelatingsproef verplicht wordt. Deze lijst zal worden aangepast telkens een nieuwe proef is ontwikkeld. In dit besluit kunnen eventueel specifiekere benamingen opgenomen worden die aan de individuele niet-bindende toelatingsproeven worden gegeven (zoals bijvoorbeeld instaptoets lerarenopleiding of ijkingstoets burgerlijk ingenieur). In het decreet wordt echter gekozen voor één uniforme benaming, conform het regeerakkoord.

De Vlor en de SERV zijn tevreden dat een verplichte deelname is vereist met een mogelijkheid van sanctionering en uitzonderingsmaatregelen. Dat de student niet kan geweigerd worden om zich in te schrijven op basis van het resultaat is belangrijk.

De Vlor pleit voor de mogelijkheid om bindende voorwaarden te koppelen aan het niet behalen van de cesuur.

In dit verband blijft de keuze om bij wijze van een eerste stap te opteren voor een remediëring. Op deze wijze kan het aan het niet behalen van de cesuur verbonden studieadvies wel meegenomen worden in het studievoortgangsdossier van de student dat de basis vormt voor zijn verdere studievoortgangsbewaking in uitvoering van artikel II.246.

Een student die start aan een opleiding reeds bij zijn eerste stap in het hoger onderwijs belasten met een bindende voorwaarde kan onrechtstreeks neerkomen op een vorm van selectie aan de poort, gelet op de relatief grote vrijheid van iedere instelling met betrekking tot de invulling en de strengheid van deze bindende voorwaarden. Het is belangrijk dat studenten met gelijke kansen aan de meet kunnen starten en vrij blijven in hun keuze voor een bepaalde opleiding aan een bepaalde instelling.

De voorgestelde regeling van een remediëring laat ook toe – waarvoor de Vlor pleit – om bij wijze van remediëring een alternatief traject uit te werken. In voorkomend geval zal de hogeronderwijsinstelling conform artikel II.200 in overleg en in overeenstemming met de student de inhoud van het geïndividualiseerd traject dienen vast te leggen.

Het systeem kan worden gemonitord door de instellingen, waarbij wordt nagegaan in welke mate studenten deze remediëring opvolgen, om daarna op basis van de resultaten van de monitoring opnieuw te overwegen of het decretaal mogelijk maken van bindende voorwaarden meteen bij de eerste inschrijving al dan niet wenselijk is.

De Vlor pleit ook voor een onderzoeksmatige opvolging en monitoring en wijst ook op het feit dat de kost voor de verwerking en coördinatie door de overheid moet gedragen worden.

In dit verband kan gemeld worden dat op dit ogenblik aan VLIR en VLHORA door middel van projectsubsidies een coördinerende taak is toevertrouwd voor de proeven die momenteel al zijn ontwikkeld of nog in ontwikkeling zijn. Zij hebben onderzoekers aangesteld om de proeven wetenschappelijk op te volgen en te monitoren. Via de Databank Hoger Onderwijs kan nagegaan worden of de verplichte invoering van de proeven een effect heeft op de studieresultaten en de 'time to graduation' in het hoger onderwijs.

De instaptoets lerarenopleidingen kan op een daartoe ontwikkeld digitaal platform worden afgenomen zodat de administratieve last beperkt wordt en er geen sprake is van een grote logistieke organisatie. Het is de bedoeling dat in de toekomst zoveel als mogelijk niet-bindende proeven via dit digitaal platform worden afgenomen.

De ijkingstoetsen worden op papier en op locatie afgenomen door de instellingen. De huidige werkwijze blijft voor de bestaande ijkingstoetsen voorlopig behouden.

Ook heroriënteerders zullen in principe een toelatingsproef moeten afleggen. Wanneer de proeven digitaal worden afgenomen stelt het later op het academiejaar afleggen van de proef geen probleem. Het is verder ook decretaal mogelijk dat onderwijsinstellingen een afwijking toestaan, bijvoorbeeld wanneer het afleggen van een bepaalde proef voor zijinstromers praktisch onmogelijk is geworden. Een duidelijke regeling in het onderwijs- en examenreglement (OER) moet voorkomen dat hier misbruik van wordt gemaakt.

Artikel 20

Voor de toelating tot de master-na-masteropleiding heeft de decreetgever, gezien het gespecialiseerde karakter van deze opleidingen, reeds in het verleden in de mogelijkheid voorzien dat de instelling een onderzoek uitvoert naar de geschiktheid/bekwaamheid van de student.¹⁴ De huidige bepaling van artikel II.190, §2, eerste lid, van de Codex Hoger Onderwijs laat instellingen toe de inschrijving te beperken op grond van een bekwaamheidsonderzoek. Op basis van dat bekwaamheidsonderzoek zal een student die voldoet aan de algemeen gestelde toelatingsvoorwaarden (de onderliggende masteropleiding) al dan niet rechtstreeks of via een voorbereidingsprogramma kunnen toegelaten worden.

Het decreet voorziet echter niet in een koppeling van het bekwaamheidsonderzoek aan het inbouwen van eventuele kwantitatieve beperkingen, ook niet in het kader van de gespecialiseerde opleidingen in de geneeskunde. Bij de toelating tot deze gespecialiseerde vervolgoopleidingen kan tussen studenten derhalve in principe geen rangorde worden ingesteld in functie waarvan ze dan al dan niet kunnen toegelaten worden. Als een student bekwaam wordt geacht op basis van zijn voorgaande diploma, zijn capaciteiten en competenties moet hij in principe toegelaten worden, los van een eventuele rangschikking tussen studenten die wordt vastgelegd in functie van bijvoorbeeld de opleidingscapaciteit.

De praktijk heeft intussen aangetoond¹⁵ dat dit specifiek in het kader van de specialistische vervolgoopleidingen in de geneeskunde voor problemen kan zorgen voor de instellingen en ook voor de studenten.

In het kader van de specialistische geneeskunde verloopt het toegangsbeleid op een vrij complexe wijze. Enerzijds gaat het over de toegang tot het beroep en/of de beroepsopleiding in de zin van het koninklijk besluit van 21 april 1983 tot vaststelling van de nadere regelen voor de erkenning van geneesheren-specialisten en huisartsen (wat een federale bevoegdheid is¹⁶), en anderzijds heeft dit betrekking op de studievoortgang in het hoger onderwijs (wat tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap) behoort.¹⁷

Naast de decretale toelatingsvoorwaarden (het in voorkomend geval slagen voor een bekwaamheidsonderzoek en het beschikken over een diploma van basisarts) moeten studenten die wensen verder te studeren in een master-na-masteropleiding in de specialistische geneeskunde beschikken over een zogenaamd aanvaardingsattest dat wordt afgeleverd door de universitaire instelling. Dit aanvaardingsattest is nodig om een erkende stagedienst en stagemeester toegewezen te krijgen. Elke instelling legt hiertoe een eigen procedure vast. Doorgaans betreft het een onderzoek dat gebeurt op basis van een portfolio met een neerslag van het onderwijs-traject van de student en een interview al dan niet voorafgegaan door bepaalde testen.

¹⁴ *Parl.St.* VI.Parl. 2003-04, nr. 1571/1, p. 62. Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen van 4 april 2003.

Decreet van 16 juni 2006 tot instelling van een aantal maatregelen tot herstructurering en flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen: artikel 52 voert deze bepaling opnieuw in.

¹⁵ Zie artikel TORB, T. Souverijns, Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen verklaart zich bevoegd voor beslissingen tot toelating tot de masteropleiding in de specialistische Geneeskunde: moeilijke en gedurfde weg naar een bredere grondwetconforme invulling van het begrip 'studievoortgangsbeslissing', TORB 2016, themanummer 4, 287.

¹⁶ De vaststelling van de erkenningsvoorwaarden, alsook de vaststelling van de lijst van bijzondere beroepstitels en bijzondere beroepsbekwaamheden worden op federaal niveau bepaald. Sinds de zesde staatshervorming is de Vlaamse Regering bevoegd om een erkenningsprocedure vast te leggen.

¹⁷ Artikel 127, §1, eerste lid, en 130, §1, eerste lid, Gw.; GwH 18 maart 2012, nr. 47/2012. Gwh; 14 juli 2011, nr. 129/2011; Gwh 15 maart 2012, nr. 45/2012.

In de praktijk wordt zo een attest dus verworven op basis van een vergelijkende selectie die tussen de kandidaten voor de betrokken master-na-masteropleiding gehouden wordt in het vierde masterjaar van een voorafgaande basisopleiding bij de universitaire instelling. Studenten kunnen dan als geschikt dan wel als ongeschikt worden beoordeeld. Een kandidaat die als geschikt werd beoordeeld, heeft evenwel niet automatisch toegang tot de master-na-masteropleiding. De instroom wordt immers ook afhankelijk gemaakt van de federale contingenteringsregeling, die een algemeen quotum instelt op het aantal afgestudeerde artsen die een opleiding mogen volgen voor een medisch specialisme. Dit quotum heeft betrekking op de aanvaardingsattesten die per academiejaar mogen worden uitgereikt door de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap.

Het kan dus in principe gebeuren in de huidige decretale context dat een kandidaat-student op basis van zijn diploma van basisarts en zijn bekwaamheid moet toegelaten worden tot deze master-na-masteropleiding in de specialistische geneeskunde, maar omdat de universitaire instelling in toepassing van de federale contingenteringsregeling slechts over een beperkt aantal erkende stageplaatsen beschikt, ontvangt deze student ondanks zijn geschiktheid geen aanvaardingsattest voor een bepaald specialisme. Als een student wordt geconfronteerd met een quotum bij een universitaire instelling, kan hij zich in principe wel nog aanbieden bij een andere Vlaamse universitaire instelling om daar nuttig deel te nemen aan het bekwaamheidsonderzoek met het oog op het verwerven van een aanvaardingsattest.

Met uitzondering van het hoger geciteerde artikel uit de Codex Hoger Onderwijs waarin op algemene wijze de toegang tot de master-na-masteropleiding wordt gekoppeld aan een basisdiploma en de mogelijkheid van een bekwaamheidsonderzoek door de instelling, zijn er vanuit de Vlaamse onderwijsbevoegdheid geen decretale regels vastgelegd.

Binnen het huidig decretaal kader is het dus niet geregeld dat de universiteiten autonoom specifiek op niveau van deze master-na-masteropleidingen een selectie kunnen doorvoeren tussen kandidaat-studenten. Aangezien de Vlaamse overheid de volledige verantwoordelijkheid en bevoegdheid draagt inzake deze opleiding (academisch gedeelte en praktisch stagegedeelte) is zij genooddaakt dit decretaal te regelen zodat de instellingen hiertoe een rechtsgrond hebben. De beroepsopleiding (bijvoorbeeld de master-na-masteropleiding in de specialistische geneeskunde afstudeerrichting orthopedische heelkunde) werd geïntegreerd en/of geassimileerd met een academische opleiding die door de universiteiten zelf wordt georganiseerd en de invulling hiervan behoort tot de Vlaamse bevoegdheid.

Naar aanleiding van een aantal recente casussen, die onder meer werden ingeleid bij het Vlaamse rechtscollege voor het hoger onderwijs (de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen¹⁸) en de Raad van State, blijkt dat er weinig transparantie en veel onduidelijkheid heerst zowel bij de studenten als de instellingen over deze procedures.

Het voorliggend voorstel strekt ertoe hierover meer duidelijkheid te brengen en een rechtsgrond te bieden voor de instellingen door decretaal te verankeren dat het bekwaamheidsonderzoek kan gekoppeld worden aan een mogelijkheid tot het inbouwen van kwantitatieve beperkingen, uiteraard in functie van objectieve parameters die de instelling transparant voorafgaandelijk meedeelt, en uiteraard in functie van de vastgestelde bekwaamheid van de kandidaten.

¹⁸ R. Stvb. 21 mei 2015, nr.2015/050; R. Stvb. 2 februari 2016, nr. 22015/648. Zie <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/raad>.

Een mogelijke beperking van het aantal studenten in de vervolgopleiding specialistische geneeskunde is noodzakelijk om de kwaliteit van deze opleidingen te garanderen. Een arts in opleiding moet voldoende contact hebben met patiënten en verschillende ook zeldzame ziektebeelden zien. Dat is noodzakelijk om een goede zorgverlening te waarborgen. Een goede opleiding tot arts-specialist vereist zowel een overdracht van kennis als van praktijk.

Deze academische vervolgopleidingen hebben een academisch luik maar ook een praktisch gedeelte dat er in bestaat om stage te doen in een erkende stagedienst bij een erkende stagemeester. Elke universiteit beschikt jaarlijks over een beperkt aantal erkende stagemeesters en stagediensten (bepaald door de contingentering medisch aanbod (KB juni 2008)). Het aantal studenten dat toegelaten wordt om te specialiseren wordt verdeeld in functie van het aantal in de faculteit ingeschreven studenten. Het betreft derhalve objectieve parameters die jaarlijks duidelijk kunnen worden bekendgemaakt. Het is belangrijk dat de procedure op een toegankelijke en transparante wijze wordt georganiseerd. Momenteel worden studenten geselecteerd door de faculteit op basis van de selectiecriteria die door de VLIR werden voorgesteld en door de faculteiten aanvaard werden.

De kwantitatieve beperking in het kader van de master-na-masteropleidingen heeft geen impact op de vaststelling van de algemene criteria voor de erkenning op federaal niveau voor geneeskundige specialismen.¹⁹ Het aanleggen van een selectie en het beperken in functie van het aantal beschikbare erkende stagediensten en stagemeesters is echter relevant omdat het niet verantwoord is om studenten te laten starten aan een academische vervolgopleiding zonder hen ook bij aanvang reeds een erkende stageplaats en stagemeester te kunnen garanderen.

Vanzelfsprekend moet wel kunnen gegarandeerd worden dat de studenten na het behalen van hun basisdiploma van arts in een vervolgopleiding terechtkunnen. Bij aanvang van de artsopleiding is reeds een selectie doorgevoerd in functie van resultaten van een vergelijkend toelatingsexamen en werd het aantal dat kan inschrijven reeds beperkt, rekening houdend met het op Vlaams niveau vastgelegde quotum, zoals bepaald in artikel II.187. Alle gunstig gerangschikte studenten die zijn ingeschreven en hun diploma van arts hebben behaald, moeten de kans krijgen om een vervolgopleiding te starten. De Vlaamse decreetgever heeft immers de keuze gemaakt om de instroom van deze studenten te beperken bij wijze van een toelatingsexamen en niet de doorstroom. Het recht van de student op een vervolgopleiding in het studiegebied Geneeskunde (een vervolgopleiding in de specialistische geneeskunde of in de huisartsengeneeskunde) wordt expliciet decretaal ingeschreven.

De beperking van toegang tot de vervolgopleiding zoals in huidig artikel wordt bepaald, heeft dus enkel betrekking op de keuze voor welke specialisatie. Studenten die in een bepaalde universiteit voor een bepaalde specialisatie niet geselecteerd worden, kunnen wel terecht in een vervolgopleiding voor een andere specialisatie die ze als tweede of derde keuze hebben opgegeven of de huisartsengeneeskunde. Zij kunnen ook deelnemen aan de selectieprocedure aan een andere faculteit waar mogelijk voor een bepaald specialisme nog plaatsen openstaan. In het licht van de gelijke toegang tot het onderwijs (artikel 24, §3, Gw. en artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVRSCR)) hebben deze studenten het recht om een nuttig effect te hebben uit het genoten onderwijs.²⁰ De meeste studenten die een masteropleiding geneeskunde hebben behaald beschouwen de master-na-masteropleiding als de eindfase in het betrok-

¹⁹ Ministerieel besluit van 23 april 2014 tot vaststelling van de algemene criteria voor de erkenning van geneesheer-specialisten, stagemeesters en stagediensten.

²⁰ EHRM, Grote Kamer van 10 november 2005, Leyla Sahin t. Turkije, §154; EHRM, Grote Kamer van 19 oktober 2012, Catan en andere t. Moldavië en Rusland, §140; GWH 16 januari 2014, nr2/2014.

ken studiegebied. Dit wil niet zeggen dat er geen beperkingen mogelijk zijn, maar ze moeten voorzienbaar zijn en in evenredigheid staan met het nagestreefde legitieme doel. De in deze context aangehaalde selecties op grond waarvan de meest bekwame in eerste instantie in aanmerking komen voor een stageplaats binnen een bepaald specialisme voldoet hieraan.

De betrokken universiteiten worden momenteel gefinancierd voor deze master-na-masteropleidingen. Gelet op de aard van deze opleiding vergt dit reeds een belangrijk deel van de beschikbare financiële middelen. Het is in het algemeen belang dat een dergelijke dure investering in studenten die de opleiding volgen ook effectief aan de maatschappij iets opbrengt. De toegangsregeling tot een bepaalde universiteit en specialisme kan dus redelijkerwijze afhangen van het aantal beschikbare stageplaatsen en erkende stagemeesters met het oog op een goede kwalitatieve opleiding van de toekomstige zorgverstrekkers.

Het is echter niet verantwoord om zoals de huidige context van het decreet voorschrijft studenten op basis van hun bekwaamheid wel toe te laten tot de master-na-masteropleiding, maar door de specifieke context eigen aan de specialistische geneeskunde vervolgens echter niet met zekerheid een aanvaardingsattest met een stageplaats te kunnen aanbieden voor een bepaald specialisme.

De Vlor stelt voor om de tekst van de decretale bepaling licht te wijzigen zodat het duidelijker wordt dat zowel de kwantitatieve beperking als het bekwaamheids-onderzoek moet gebeuren op basis van objectieve parameters. De tekst wordt in die zin verduidelijkt.

Artikel 21

Dit betreft een technische correctie. Door de wijziging van artikel II.246 waarbij een nieuw punt 1° is ingevoegd staat er een niet correcte verwijzing in het artikel. Beide punten 10° (in §1 en §2) worden geschrapt, aangezien de inhoud van de vermelding al vervat is in punt 9°.

Artikelen 24, 33, 34, 35 en 36

In het kader van de afstemming van de regelgeving in verband met de lijst van bachelor- en masteropleidingen (het huidige artikel II.102), het Hogeronderwijsregister en de Databank Hoger Onderwijs worden hier de artikelen met betrekking tot de DHO in overeenstemming gebracht met de huidige gang van zaken.

Artikel 25

Dit betreft een technische aanpassing waarbij de formulering van het tweede lid van paragraaf 1 afgestemd wordt met de rest van het artikel. Op die wijze kan er geen twijfel meer over bestaan dat het een vervalt termijn betreft van dertig kalenderdagen die ingaat de dag na de kennisgeving van de betreffende studievoortgangsbepaling.

Artikel 26

Dit artikel beoogt een vereenvoudiging van de procedure, ingegeven vanuit de praktijk van de afgelopen jaren.

De zinsnede in paragraaf 1 van de huidige tekst "na ontvangst van de kopie van het verzoekschrift" verwijst naar artikel II.294, §3: "Het verzoekschrift wordt bij aangetekend schrijven overgemaakt aan de Raad. Een kopie van het verzoekschrift wordt tezelfdertijd bij aangetekend schrijven overgemaakt aan het bestuur."

Mede doordat er geen sanctie is bepaald op het niet toezenden door de verzoekende partij van een kopie van het verzoekschrift aan de instelling, gebeurt het regelmatig dat de student verzuimt die kopie te verzenden, zodat de instelling van het verzoekschrift pas kennis krijgt wanneer de raad dit betekent. In die gevallen kan het bestuur dus niet 'onverwijld' optreden zoals bedoeld in paragraaf 1. Bovendien wachten verschillende instellingen nu reeds de betekening van de procedurekalender door de raad af om hun stukken over te maken.

Daarenboven moet worden vastgesteld dat instellingen die wel voortgaan op de door de student overgemaakte kopie, soms een nutteloos verweer voeren, met name wanneer blijkt dat het bij de raad toegekomen verzoekschrift niet ondertekend en dus onontvankelijk is. Om dit te vermijden, wordt voorgesteld artikel II.301 (zie artikel 27) aldus te wijzigen dat de verwerende partij via de raad een kopie ontvangt van het verzoekschrift zoals het bij de raad is toegekomen.

De bevraging van de raad is geëvolueerd van 48 dossiers in 2005 tot bijna 700 dossiers in 2015. De raad beschikt niet over een auditoraat of referendarissen die een inkomend dossier onmiddellijk aan een eerste onderzoek kunnen onderwerpen. Aangezien het onderzoek van de zaak pas kan worden aangevat wanneer de antwoordnota en wederantwoordnota zijn uitgewisseld en neergelegd, dient het geen praktisch nut meer dat de instelling dossierstukken overmaakt vooraleer zij haar antwoordnota neerlegt.

Wat de inhoud van het administratief dossier betreft, verdient het aanbeveling in het decreet op te nemen dat de instelling ook de interne reglementen meedeelt waarop de bestreden beslissing is gesteund, zoals het onderwijs- en examenreglement, een eventueel stagereglement enzovoort. Vaak moet de raad die stukken nog afzonderlijk opvragen, wat bijkomende tijdsdruk plaatst op de voorbereiding van het dossier. Hetzelfde geldt voor het verzoekschrift op intern beroep, dat de raad op zijn ontvankelijkheid moet controleren. Met stukken van reglementaire strekking die zich niet in het dossier bevinden, mag de raad geen rekening houden (RvS 27 april 2015, nr. 230.980, Van Raemdonck).

Tevens wordt uitdrukkelijk bepaald dat het administratief dossier ook aan de verzoekende partij moet worden meegedeeld.

Het gebeurt soms dat bewijsstukken die relevant zijn voor de beslechting van het geschil, zich in handen van derden bevinden (zoals bijvoorbeeld Bpost). Hoewel de raad op grond van artikel 2 van het Gerechtelijk Wetboek toepassing zou kunnen maken van de artikelen 877 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek (overlegging van stukken), is het aangewezen om deze bevoegdheid van de raad uitdrukkelijk te regelen, ten einde te vermijden dat begrippen die specifiek zijn voor de rechterlijke orde (vonnis, griffie, gerechtsbrief en dergelijke) tot discussies in de toepassing zouden leiden. De invoering van deze bepaling maakt de huidige tekst van paragraaf 3, die enkel op de verwerende partij van toepassing is, overbodig.

Paragraaf 2 van dit artikel kan worden opgeheven. De raad beschikt voor alle hogeronderwijsinstellingen over de gebruikelijke contactpersonen of kan die zo nodig snel achterhalen.

Paragraaf 3 vervangt paragraaf 4 en blijft ongewijzigd.

Artikel 27

Gelet op de voorgestelde wijzigingen aan artikel II.298 is er geen nood meer aan een mededeling aan de partijen dat het dossier is samengesteld.

Daar de partijen door de uitwisseling van verzoekschrift, administratief dossier en nota's kennis hebben van de relevante stukken van de rechtspleging, gebeurt het in de praktijk uiterst zelden dat op het secretariaat inzage wordt genomen in het dossier van de rechtspleging. Dit gegeven, alsook het feit dat het secretariaat niet is gevestigd in een vrij toegankelijk gebouw en de secretarissen tijdens de zittingen (die in een ander gebouw doorgaan) niet aanwezig zijn, verantwoordt dat het dossier enkel na afspraak ter inzage is.

Artikelen 28 en 29

De rechtspleging voor een administratief rechtscollege verloopt in principe inquisitoriaal, wat onder meer inhoudt dat de conclusietermijnen niet door de partijen maar door de wetgever of door het rechtscollege worden bepaald. Door de grote toename van het aantal beroepen is het in de praktijk reeds geruime tijd niet meer mogelijk om de zittingen te organiseren, rekening houdend met opmerkingen van partijen op een voorstel van procedurekalender. De raad deelt dan ook reeds sinds verschillende jaren een procedurekalender mee die – behoudens uitzonderlijke omstandigheden – als definitief wordt beschouwd. Bovendien heeft artikel VII.14 van Onderwijsdecreet XXVI de minimale termijnen voor het indienen van de nota's verdubbeld tot vier dagen (96 uur), zodat er voor de partijen minder aanleiding kan zijn om te verzoeken om een wijziging van de procedurekalender. Daarom wordt voorgesteld om het decreet in overeenstemming te brengen met de praktijk en de procedure te vereenvoudigen door de tussenstap van het 'ontwerp van procedurekalender' te schrappen. In uitzonderlijke gevallen kan de raad overigens op gemotiveerd verzoek van een betrokken partij een aangepaste procedurekalender opstellen.

De letterlijke toepassing van de huidige artikelen II.301 en II.302, §2, leidt ertoe dat enkel de in artikel II.301, 1°, bedoelde procedurekalender per aangetekend schrijven wordt meegedeeld wanneer hij definitief is, en dat de andere, even relevante informatie zoals de zittingsdatum en de samenstelling van de raad slechts "met het meest gereede communicatiemiddel" worden verzonden. Dit is weinig zinvol. Mede gelet op de snelheid van de communicatie is het aangewezen dat de raad de mogelijkheid wordt geboden om alle gegevens, vermeld in het nieuw ontworpen artikel II.301, per e-mail te verzenden. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van een ontvangst- of leesbevestiging.

In artikel II.302, §1, is vervolgens sprake van 'de procedurekalender'. Er wordt herhaald dat de verwerende partij samen met haar antwoordnota het administratief dossier overmaakt.

De twee laatste zinnen van paragraaf 1 vervallen, evenals paragraaf 2. Paragraaf 3 wordt paragraaf 2.

Artikel 30

Paragraaf 2 maakt onder meer artikel 829, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing op de raad. Deze bepaling luidt als volgt:

"De raadsheer of de rechter in sociale zaken of in handelszaken kan bovendien worden gewraakt:

- 1° indien hij met een van de partijen verbonden is geweest door een arbeidsovereenkomst;
- 2° indien hij lid is geweest van het personeel, of van het bestuur- of beheersorgaan van een rechtspersoon met wie een van de partijen verbonden is geweest door een arbeidsovereenkomst."

Dit heeft tot gevolg dat een lid van de raad kan worden gewraakt omwille van het loutere feit dat hij/zij ooit personeelslid is geweest van de verwerende partij of van een vorige werkgever van de verzoekende partij (wat uitzonderlijk kan voorkomen bij bijvoorbeeld werkstudenten). Het is niet verantwoord om deze regel toe te passen zonder enige beperking in de tijd. In het licht van de ratio legis van een wrakingsverzoek is het met name disproportioneel om een wrakingsgrond te behouden ten aanzien van een bestuursrechter die sinds jaren met de betrokken instelling geen enkele band meer heeft. Een periode van drie jaar volstaat, gelet op de wrakingsgronden die artikel 828 van het Gerechtelijk Wetboek nog biedt. Daartoe wordt een punt 3° ingevoerd.

Paragraaf 2, 2°, bevat enkel een onverenigbaarheid in hoofde van personen die deel uitmaken van de rechtspersoon die de inrichtende macht van de hogeschool of universiteit is. Deze bepaling heeft dus betrekking op bestuurders, niet op personeelsleden. Het is logisch dat ook de personeelsleden zich onthouden in dossiers die op hun eigen instelling betrekking hebben. De bepaling wordt in die zin uitgebreid.

Artikel 31

Artikel 3, §1, van het koninklijk besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State, schrijft voor dat het cassatieberoep moet worden ingesteld "uiterlijk de dertigste dag na de kennisgeving van de bestreden beslissing". Mede blijkens het verslag aan de Koning bij dit KB (BS 4 mei 2007, commentaar bij artikel 5) lijkt het de bedoeling van de wetgever te zijn geweest dat de kennisgeving die de cassatietermijn doet ingaan, uitgaat van het rechtscollege en niet gebeurt op initiatief van een van de partijen zoals in burgerlijke zaken ("Om de gevallen te beperken waarin het hierboven beschreven mechanisme toepassing zal vinden, is de Raad van State van plan alle administratieve rechtscolleges te verzoeken bij de kennisgeving van hun beslissingen de tekst te voegen van de artikelen 3 tot 5.").

In zijn huidige vorm stelt het vierde lid van artikel II.307 ter zake problemen. De verzending van het arrest per e-mail verleent geen vaste datum. Wanneer de raad niet onmiddellijk uitspraak kan doen en het arrest derhalve niet de daaropvolgende werkdag ter beschikking is op het secretariaat, gaat de vaste datum ook verloren wanneer de raad ter zitting nog niet kan meedelen op welke dag er dan wel uitspraak zal zijn. Aangezien de duurtijd van het beraad niet op voorhand kan worden ingeschat, ontnemt de mededeling van een uitspraak 'op latere datum' bijgevolg elke vaste datum aan de betekening van het arrest, wat problematisch is gelet op artikel 3, §1, van het voormelde koninklijk besluit.

Het is dan ook aangewezen dat het arrest per aangetekende zending aan de partijen wordt overgemaakt. Dit leidt niet tot een verzwaring van de taken voor het secretariaat, aangezien door de hierboven voorgestelde wijziging van artikel II.301 de verplichting tot aangetekende zending van de procedurekalender is opgeheven.

Voor zover het decreet van 4 april 2014²¹ dit regelt, betekenen de Vlaamse rechtscolleges binnen de Dienst van de Bestuursrechtscolleges (DBRC) hun arresten eveneens via 'beveiligde zending' (artikel 26 van dit ontwerp van decreet).

²¹ Decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, Belgisch Staatsblad 1 oktober 2014.

Artikel 32

De Codex Hoger Onderwijs regelt in artikel III.115 en volgende de subsidiëring van de stichtingen van openbaar nut voor postinitieel onderwijs (Vlerick Business School, Instituut voor Tropische Geneeskunde en Antwerp Management School).

Elke instelling moet minstens met één universiteit in de Vlaamse Gemeenschap een samenwerkingsovereenkomst afsluiten inzake onderwijs, onderzoek en dienstverlening. Eén vertegenwoordiger van elke universiteit is ambtshalve lid van de raad van bestuur van de betrokken instelling voor postinitieel onderwijs.

De instellingen voor postinitieel onderwijs hebben de laatste jaren hun raad van bestuur omgevormd tot een toezichthoudende algemene raad en een kleinere, onafhankelijker raad van bestuur ingesteld. Deze omvorming brengt met zich mee dat alle universiteiten waarmee de instellingen voor postinitieel onderwijs een samenwerkingsovereenkomst hebben vertegenwoordigd zijn in de algemene raad, maar ze niet noodzakelijk allemaal een vertegenwoordiger hebben in de raad van bestuur.

Om de codex in overeenstemming te brengen met de nieuwe organisatiestructuur van deze instellingen, wordt artikel III.116, 3°, aangepast.

Artikel 37

Een aanpassing van de tarieven voor de toets nieuwe opleiding kadert in het voor-nemen uit het regeerakkoord om het opleidingsaanbod in het hoger onderwijs te rationaliseren. Met de verhoging van het vastgestelde maximum wordt getracht de drempel om nieuwe opleidingen aan te vragen te verhogen en op deze wijze wordt een inspanning geleverd om het hogeronderwijsaanbod overzichtelijk te houden.

Een tweede reden voor deze verhoging is dat de bestaande tariefregeling niet meer volstaat om de externe kosten van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor een 'toets nieuwe opleiding' te dekken. Een deel van de kost viel dus bijkomend ten laste van de subsidie die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt. In overleg met de NVAO werd daarom een vernieuwde tariefregeling vastgelegd voor de te betalen bedragen door de aanvragende instellingen voor een 'toets nieuwe opleiding'.

Daarenboven wordt ook het minimumbedrag weggeschreven. In het kader van de omvorming van de hbo5-opleidingen moeten deze opleidingen ook een toets nieuwe opleiding doorlopen. Om de kosten voor de instellingen binnen de perken te houden is immers afgesproken dat de instellingen niet moeten betalen voor de toets nieuwe opleiding. Dit was echter niet mogelijk met het vastgestelde minimum.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS

VOORONTWERP VAN DECREET
van 12 mei 2017

Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 1. Wijzigingen van het HBO5-decreet

Art. 2. In artikel 17 van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs, gewijzigd bij de decreten van 12 juli 2013 en 23 december 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden het vierde en vijfde lid vervangen door wat volgt:

“Een positief besluit over de aanvraag van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs vervalt op het einde van het vijfde academiejaar dat volgt op de dag van de start van de opleiding in kwestie.

Een positief besluit over de aanvraag van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs vervalt automatisch als het instellingsbestuur de opleiding niet start in het derde academiejaar dat volgt op de bekendmaking aan het instellingsbestuur.”;

2° aan paragraaf 1 worden een zesde en zevende lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De accreditatieorganisatie kan de geldigheidsduur van een positief besluit over de aanvraag van een opleiding verlengen ter vrijwaring van de gelijktijdige en geclusterde organisatie van externe beoordelingen. De totale duur van de erkenning als nieuwe opleiding kan nooit meer dan acht academiejaren zijn.

In afwijking van het vierde lid bedraagt de geldigheidsduur van de positieve besluiten over de aanvragen van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die werden verleend tijdens het academiejaar 2014-2015 zes jaar vanaf het academiejaar dat volgt op de bekendmaking aan het instellingsbestuur.”;

3° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. De programmatie van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs kan worden aangevraagd om te worden georganiseerd op de vestigingen van de hogeschool en op de vestigingsplaatsen van het centrum voor volwassenenonderwijs die de opleiding willen organiseren.”.

Art. 3. Aan artikel 21/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013 en vervangen bij het decreet van 23 december 2016, wordt een paragraaf 10 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§10. Opleidingen, geactualiseerd volgens de procedure, vermeld in paragraaf 1 tot en met 9, kunnen worden georganiseerd op de vestigingen van de hogeschool en op de vestigingsplaatsen van het centrum voor volwassenenonderwijs die de opleiding organiseren.

De betrokken onderwijsinstellingen delen hun keuze van vestigingsplaats mee aan de bevoegde dienst van de Vlaamse Regering.”.

Art. 4. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2016, wordt een artikel 21/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 21/3. Opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die worden erkend conform de procedure, vermeld in artikel 18, of geactualiseerd conform de procedure, vermeld in artikel 21/1, tijdens de academiejaren 2017-2018 en 2018-2019, kunnen aangeboden worden vanaf het academiejaar 2019-2020.

De administratief beherende instelling en de inhoudelijk coördinerende instelling is voor de opleidingen, vermeld in het eerste lid, vanaf de start van de opleiding de hogeschool.”.

Art. 5. Artikel 22/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 22/1. “Zowel in het toetsingsrapport, vermeld in artikel 22, en het erkenningsbesluit, vermeld in artikel 18, §1, 3°, worden de volgende gegevens opgenomen:

- 1° de bevoegde instelling die de opleiding verzorgt en de vestigingsplaats(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
- 2° de naam van de opleiding;
- 3° in voorkomend geval de afstudeerrichtingen;
- 4° de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
- 5° in voorkomend geval de titel die de houders van de graad van die opleiding kunnen voeren;
- 6° de vermelding van de onderwijstaal van de opleiding.”

Art. 6. In artikel 23 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 12 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt de datum “30 oktober” vervangen door de datum “15 oktober” en wordt de datum “31 mei” vervangen door de datum “30 april”;

2° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. Als het besluit over de "toets nieuwe opleiding" in het kader van een omvorming als vermeld in artikel 51, 5°, negatief is, kan het instellingsbestuur vanaf het volgende academiejaar geen nieuwe studenten meer inschrijven. Het instellingsbestuur garandeert de voorzieningen die nodig zijn om de ingeschreven studenten hun opleiding te kunnen laten voltooien.

Een instelling kan na een negatief toetsingsbesluit voor een identieke opleiding nog een keer een aanvraag voor een "toets nieuwe opleiding" indienen. Als het besluit over de "toets nieuwe opleiding" in het kader van een omvorming als vermeld in artikel 51, 5°, opnieuw negatief is, bouwt de instelling de opleiding af of zet ze die stop."

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van de Codex Hoger Onderwijs

Art. 7. Aan artikel I.3 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, bekrachtigd bij het decreet van 20 december 2013, gewijzigd bij de decreten van 21 maart 2014, 19 december 2014 en (Onderwijsdecreet 27 dat voor de zomer wordt goedgekeurd), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 7° wordt de zinsnede "met een studieomvang van ten minste 30 studiepunten" vervangen door de zinsnede "als vermeld in artikel II.66/1";

2° er wordt een punt 19/1° ingevoegd dat luidt als volgt:
"19/1° Databank Hoger Onderwijs: de databank, vermeld in artikel IV.90;";

3° er wordt een punt 33/1° ingevoegd dat luidt als volgt:
"33/1° HBO5: hoger beroepsonderwijs;";

4° er wordt een punt 34/1 ingevoegd dat luidt als volgt:
"34/1° Hogeronderwijsregister: het register, vermeld in artikel II.170;";

5° in punt 69°, g), wordt het woord "diplomacontract" vervangen door het woord "contract";

6° aan punt 69° wordt een punt j) toegevoegd, dat luidt als volgt:

"j) een beslissing in het kader van de bekwaamheidsonderzoeken die leiden tot een weigering van inschrijving als vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1;

7° er wordt een punt 72/1° toegevoegd dat luidt als volgt:
"72/1° VLHORA: Vlaamse Hogescholenraad bedoeld in deel 2, titel 2, hoofdstuk 5;";

8° er wordt een punt 72/2° toegevoegd dat luidt als volgt:
"72/2° VLIR: Vlaamse Interuniversitaire Raad bedoeld in deel 2, titel 2, hoofdstuk 4; ".

Art. 8. In artikel II.21 van dezelfde codex wordt de zinsnede "de tropische geneeskunde en diergeneeskunde en de gezondheidszorg in ontwikkelingslanden" vervangen door de zinsnede "tropische ziekten en de mondiale gezondheidszorg, met bijzondere aandacht voor laag- en middeninkomenslanden".

Art. 9. Aan artikel II.24 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 23 december 2016, worden een punt 11° en een punt 12° toegevoegd, die luiden als volgt:

"11° een oordeel uit te brengen over een aanvraag tot vrijstelling van de afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding conform artikel II.153 van deze codex;

12° een oordeel uit te brengen over de aanvraag tot verandering van vestiging conform artikel II.154 van deze codex.”.

Art. 10. In artikel II.58 van dezelfde codex wordt paragraaf 1 vervangen door wat volgt:

“§1. Het hoger beroepsonderwijs is hoger onderwijs dat beroepsgericht is, dat gefinancierd of gesubsidieerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap en dat georganiseerd wordt door instellingen voor voltijds secundair onderwijs, centra voor volwassenenonderwijs en hogescholen.

Een opleiding van het hoger beroepsonderwijs leidt tot een erkende onderwijskwalificatie van kwalificatieniveau 5, die bestaat uit minstens één erkende beroepskwalificatie van kwalificatieniveau 5.”.

Art. 11. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 3 februari 2017, wordt een artikel II.66/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. II.66/1. De studieomvang van een afstudeerrichting bedraagt:

- 1° voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs: ten minste een zesde en maximum de helft van de totale studieomvang van de opleiding. De differentiatie is gebaseerd op de erkende beroepskwalificaties die behoren tot de onderwijskwalificatie;
- 2° voor de initiële bacheloropleidingen van het hoger professioneel onderwijs, met uitzondering van de opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beelden kunst en Muziek en podiumkunsten, die:
 - a) al aangeboden worden vóór het academiejaar 2018-2019: ten minste 60 studiepunten en ten hoogste 150 studiepunten;
 - b) nieuw aangeboden worden vanaf het academiejaar 2019-2020: ten minste 60 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten;
- 3° voor de bachelor-na-bacheloropleidingen van het hoger professioneel onderwijs: ten minste 30 studiepunten;
- 4° voor de bachelor- en masteropleidingen van het academisch onderwijs met uitzondering van de opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten: ten minste 30 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten;
- 5° voor de bachelor- en masteropleidingen van het hoger professioneel en academisch onderwijs in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten: ten minste 30 studiepunten.

De Vlaamse Regering gaat uiterlijk tegen 31 december 2023 na of de maximumgrens van 120 studiepunten, vermeld in het eerste lid, 2°, b), veralgemeend kan worden voor alle initiële professionele bacheloropleidingen.”.

Art. 12. In artikel II.77 van dezelfde codex wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“In de lijst, vermeld in artikel II.170, §2, legt de Vlaamse Regering, met het oog op de internationale herkenbaarheid, de bachelor- en mastergraden in het academisch onderwijs vast waaraan de specificatie "of Arts", "of Science", "of Laws", "of Medicine", "of Veterinary Science", "of Veterinary Medicine" of "of Philosophy" toegevoegd mag worden.”.

Art. 13. In artikel II.102 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 19 juni 2015 en (Onderwijsdecreet 27 dat voor de zomer wordt goedgekeurd), worden paragraaf 1 tot en met paragraaf 4 opgeheven.

Art. 14. Artikel II.152 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, wordt vervangen door wat volgt:

"Art. II.152. Een instelling kan een nieuwe opleiding van het hoger beroepsonderwijs of een nieuwe bachelor- of masteropleiding aanbieden als de betreffende opleiding bij besluit van de Vlaamse Regering erkend is als nieuwe opleiding. Ze dient daartoe een aanvraag in. Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs kan die aanvraag pas worden ingediend na de beslissing van de Vlaamse Regering tot ontwikkeling van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs die leidt tot een onderwijskwalificatie, vermeld in artikel 15/1, §6, van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur.

De Vlaamse Regering kan een besluit als vermeld in het eerste lid, nemen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° het voorgelegde dossier bevat de volgende informatie:
 - a) de bevoegde instelling die de opleiding verzorgt en de vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
 - b) de naam van de opleiding (de graad en de kwalificatie van de graad);
 - c) in voorkomend geval de afstudeerrichtingen;
 - d) de vermelding dat het een Nederlandstalige of een anderstalige opleiding is. In geval van een anderstalige opleiding wordt de taal van de opleiding vermeld;
 - e) de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
 - f) in voorkomend geval de studieomvang van de afstudeerrichtingen, uitgedrukt in studiepunten;
 - g) in voorkomend geval de specificatie van de graad;
 - h) in voorkomend geval de titel die de houders van de graad van die opleiding kunnen voeren;
 - i) de opleidingsspecifieke leerresultaten;
 - j) als het een opleiding van het hoger beroepsonderwijs betreft, de mogelijke vervolgopleidingen;
 - k) als het een bacheloropleiding betreft: de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen, rekening houdend met de toelatingsvoorwaarden, vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1;
 - l) als het een masteropleiding betreft: de vereiste vooropleidingen en toegangsvoorwaarden, rekening houdend met de toelatingsvoorwaarden, vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1;
 - m) de door de instellingen gezamenlijk beschreven domeinspecifieke leerresultaten, vermeld in artikel II.68;
- 2° het voorgelegde dossier bevat een advies van de VLIR voor de dossiers die ingediend zijn door de universiteiten, of van de VLHORA voor de dossiers die ingediend zijn door de hogescholen, over het aanbieden van de nieuwe opleiding;
- 3° de opleiding heeft de macrodoelmatigheidstoets, als dat van toepassing is, en de "toets nieuwe opleidingen" door de accreditatieorganisatie met positief gevolg ondergaan;
- 4° de nieuwe opleiding kan in een of meer studiegebieden of delen van studiegebieden worden gerangschikt waarin de betrokken instelling onderwijsbevoegdheid bezit. De nieuwe opleiding kan eventueel ook worden gerangschikt in een studiegebied waarin de betrokken instelling onderwijsbevoegdheid bezit en een of meer andere studiegebieden waarin andere instellingen die tot de associatie behoren waarvan de instelling lid is, onderwijsbevoegdheid bezitten;
- 5° in geval van een nieuwe initiële bachelor- of masteropleiding wordt er parallel met de uitbouw van de nieuwe opleiding een bestaande initiële bachelor- of masteropleiding afgebouwd, tenzij de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel heeft gegeven over de aanvraag tot vrijstelling van die verplichte afbouw.

De VLIR of de VLHORA geeft in het advies, vermeld in het tweede lid, 2°, ten minste aan dat de aangevraagde opleiding binnen de Vlaamse Gemeenschap

ofwel een nieuwe en unieke opleiding is, ofwel een bestaande opleiding is die in dezelfde of in een verwante vorm al aangeboden wordt in de Vlaamse Gemeenschap. In geval van een bestaande opleiding motiveert de VLIR of de VLHORA waarom meerdere instellingen die opleiding kunnen aanbieden, daarbij rekening houdend met de regionale spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod.

In het erkenningsbesluit, vermeld in het eerste lid, worden de volgende punten opgenomen:

- 1° de informatie, vermeld in het tweede lid, 1°, a) tot en met h);
- 2° in geval van een nieuwe initiële bachelor- of masteropleiding de naam (de graad en de kwalificatie van de graad) van de opleiding die afgebouwd wordt of de vermelding dat de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel heeft gegeven over de aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw;
- 3° het academiejaar vanaf wanneer de nieuwe opleiding aangeboden kan worden.

Vanaf het academiejaar wanneer de nieuwe opleiding aangeboden wordt, kan het instellingsbestuur geen nieuwe studenten meer inschrijven in de opleiding die afgebouwd wordt.”.

Art. 15. In artikel II.153 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 19 juni 2015, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden de woorden “paragraaf 2, 3, 4, 5 en 6, eerste lid” vervangen door de woorden “paragraaf 2, 3, 3/1, 4, 5 en 6, eerste lid”;

2° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. Het universiteits- of het hogeschoolbestuur bezorgt de volgende informatie en documenten aan respectievelijk de VLIR of de VLHORA:

- 1° de informatie, vermeld in artikel II.152, tweede lid, 1°, a) tot en met m);
- 2° een dossier dat de Commissie Hoger Onderwijs in staat stelt de toetsing aan de criteria, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, uit te voeren;
- 3° in voorkomend geval een aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw van een bestaande initiële bachelor- of masteropleiding als vermeld in artikel II.152, tweede lid, 5°. Het aanvraagdossier stelt de Commissie Hoger Onderwijs in staat de toetsing, vermeld in paragraaf 3/1, uit te voeren.

De VLIR, voor de aanvragen van de universiteiten, en de VLHORA, voor de aanvragen van de hogescholen, stellen voor iedere aanvraag een advies als vermeld in artikel II.152, tweede lid, 2°, op. Ze bezorgen de aanvragen met het bijbehorend dossier, het advies, en in voorkomend geval, de aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw aan de Commissie Hoger Onderwijs vóór 1 april van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

Als het advies van de VLIR of de VLHORA niet opgenomen is in het aanvraagdossier dat aan de Commissie Hoger Onderwijs bezorgd wordt, verklaart de Commissie Hoger Onderwijs de aanvraag voor de betrokken opleiding onontvankelijk.

Om dit advies aan te leveren stellen de VLIR en de VLHORA een procedure vast, afgestemd binnen de VLUHR, met de eigen beslisregels en een timing waarbij rekening gehouden wordt met de indiendatum bij de Commissie Hoger Onderwijs.”;

3° paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt:

"§3. De Commissie Hoger Onderwijs brengt een oordeel uit over de macrodoelmatigheid van de opleiding op basis van de volgende criteria:

- 1° de maatschappelijke relevantie van de opleiding;
- 2° het verwachte aantal studenten in de opleiding en de impact daarvan op dezelfde of andere al bestaande opleidingen;
- 3° de verwachte vraag naar afgestudeerden uit de opleiding en de verhouding met afgestudeerden uit andere al bestaande opleidingen;
- 4° de domeinspecifieke leerresultaten en de naamgeving van de opleiding;
- 5° een inschatting van de mate van verwevenheid en verwantschap van de nieuwe opleiding ten aanzien van het bestaande aanbod;
- 6° de beoordeling van het advies van de VLIR of de VLHORA, met aandacht voor de regionale spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod.

De Commissie Hoger Onderwijs onderzoekt expliciet alle criteria, omschrijft per criterium haar bevindingen en motiveert haar positieve of negatieve oordeel over de macrodoelmatigheid van het ingediende dossier.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk uit op 1 juni van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.";

4° er wordt een paragraaf 3/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§3/1. De Commissie Hoger Onderwijs brengt een oordeel uit over de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding. Ze neemt in haar oordeel de volgende elementen in overweging:

- 1° de graad van interne rationalisatie binnen de instelling;
- 2° de graad van saturatie in het betreffende opleidingsdomein;
- 3° het innovatieve of unieke karakter van de voorgestelde opleiding;
- 4° in voorkomend geval, het verzelfstandigen van een afstudeerrichting;
- 5° in voorkomend geval, de initiële bachelor- of masteropleidingen die de instelling in het verleden heeft afgebouwd;
- 6° de uitbouw van het HBO5-aanbod en de afstemming ervan op de professionele bacheloropleidingen.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk uit op 1 juni van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.";

5° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

"§4. Als het oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs over de macrodoelmatigheid van de opleiding, vermeld in paragraaf 3, of over de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw, vermeld in paragraaf 3/1, negatief is of niet tijdig wordt verstrekt, kan het instellingsbestuur binnen een vervalt termijn van vijftien kalenderdagen beroep instellen bij de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de macrodoelmatigheid van de opleiding op definitieve wijze op grond van de criteria, vermeld in paragraaf 3, eerste lid. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw op definitieve wijze op grond van de elementen, vermeld in paragraaf 3/1.

De termijn voor het beroep bij de Vlaamse Regering gaat in op een van de onderstaande momenten:

- 1° de dag na de dag van de ontvangst van het negatieve oordeel;
- 2° de dag waarop de beoordelingstermijn voor de Commissie Hoger Onderwijs is verstreken.”;

6° paragraaf 5 wordt vervangen door wat volgt:

“§5. De Vlaamse Regering deelt het oordeel, vermeld in paragraaf 4, aan het instellingsbestuur mee binnen een ordetermin van dertig kalenderdagen, die ingaat de dag na de dag van de ontvangst van het beroep.”;

7° in paragraaf 6 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“Het instellingsbestuur vraagt de toets nieuwe opleidingen aan bij de accreditatieorganisatie, binnen een vervaltermijn van vijftien kalenderdagen, die ingaat de dag na de dag van de ontvangst van het positieve oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs of, in voorkomend geval, van de Vlaamse Regering over de macrodoelmatigheid van de opleiding.”.

Art. 16. Artikel II. 154 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“II.154. Een hogeschool kan binnen de instelling en met behoud van de toepassing van artikel II.78 tot en met II.100 een opleiding van vestiging veranderen na een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs.

De instelling dient daartoe een aanvraag in bij de Commissie Hoger Onderwijs vóór 1 december van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarop de aanpassing van toepassing is. Het aanvraagdossier stelt de commissie in staat een toetsing door te voeren van de volgende criteria:

- 1° de impact op de regionale spreiding van deze en verwante opleidingen in het Vlaamse hogeronderwijslandschap;
- 2° de impact op de regionale spreiding van het verwachte aantal studenten in de opleiding of verwante opleidingen;
- 3° de impact op de regionale spreiding van de vraag naar afgestudeerden in de opleiding of verwante opleidingen;
- 4° een positief advies van de VLHORA over de verandering van de vestiging.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk op 15 januari van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden, uit.

Als het positief advies van de VLHORA niet opgenomen is in het aanvraagdossier dat aan de Commissie Hoger Onderwijs bezorgd wordt, verklaart de Commissie Hoger Onderwijs de aanvraag onontvankelijk.

Om dit advies aan te leveren stelt de VLHORA een procedure vast, afgestemd binnen de VLUHR en rekening houdend met de regionale context, met de eigen beslisregels en een timing waarbij rekening gehouden wordt met de indiendatum bij de Commissie Hoger Onderwijs.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.

Bij een negatief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs kan de instelling binnen een vervaltermijn van vijftien kalenderdagen die ingaat op de dag na de ontvangst van de beslissing van de Commissie Hoger Onderwijs, beroep instellen bij de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering neemt een beslissing binnen een ordetermin van dertig kalenderdagen die ingaat op de dag na de ontvangst van het beroepschrift.”.

Art. 17. Artikel II.170 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

"Art. II.170. §1. Er wordt een register gepubliceerd van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor- en masteropleidingen die conform deze codex worden aangeboden, hierna Hogeronderwijsregister te noemen.

- Het Hogeronderwijsregister bevat van elke opleiding de volgende gegevens:
- 1° de gegevens, vermeld in paragraaf 2;
 - 2° in voorkomend geval, de studieomvang van de afstudeerrichting(en);
 - 3° de datum van accreditatie of erkenning als nieuwe opleiding;
 - 4° het tijdstip waarop de accreditatie of de erkenning als nieuwe opleiding vervalst;
 - 5° in voorkomend geval de vermelding dat er een opleidingstraject is voor werkstudenten;
 - 6° de vermelding dat in het desbetreffende academiejaar studenten kunnen inschrijven in de opleiding.

In het Hogeronderwijsregister wordt in een link voorzien naar de websites van de instellingen met meer uitgebreide informatie over de gegevens over de aansluiting, de vervolgoopleidingen en de onderwijs- en examenreglementen.

De domeinspecifieke leerresultaten van een opleiding zijn zowel in het Hogeronderwijsregister als in de Kwalificatiedatabank te raadplegen. Er wordt een link voorzien naar de Kwalificatiedatabank.

Het Hogeronderwijsregister voorziet in een historiek over de accreditatiestatus en de benamingen van de opleidingen. Het Hogeronderwijsregister voorziet in een Engelstalige vertaling van de benaming van de opleidingen.

In het Hogeronderwijsregister kunnen daarnaast ook de opleidingen vermeld worden, aangeboden door de Hogere instituten en andere instellingen voor Schone Kunsten zoals vermeld in artikel III.119.

De opmaak en de actualisering van het Hogeronderwijsregister wordt gedaan door de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid.

§2. De Vlaamse Regering legt een lijst vast van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor- en masteropleidingen die conform deze codex per instelling aangeboden kunnen worden.

Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en de bachelor- en de masteropleidingen die door de hogescholen en universiteiten worden aangeboden in overeenstemming met de onderwijsbevoegdheid, vermeld in artikel II.78 tot en met II.100, bevat die lijst per instelling en per studiegebied, deel van een studiegebied of cluster van studiegebieden, de volgende gegevens:

- 1° de graad van de opleiding;
- 2° de kwalificatie van de graad van de opleiding;
- 3° de vermelding dat de opleiding een HBO5-opleiding is, een initiële bacheloropleiding, een bachelor-na-bacheloropleiding, een initiële masteropleiding of een master-na-masteropleiding;
- 4° in voorkomend geval de specificatie van de graad, vermeld in artikel II.77;
- 5° in voorkomend geval de bijkomende titel die de houder van het diploma kan voeren, vermeld in artikel II.76;
- 6° in voorkomend geval de afstudeerrichtingen binnen de opleiding;
- 7° de vestiging(en) en, in voorkomend geval de buitenlandse locaties, waar de opleiding en, in voorkomend geval, de afstudeerrichting(en) worden aangeboden;

- 8° de vermelding dat de opleiding Nederlandstalig is of anderstalig is, met in voorkomend geval de Nederlandstalige equivalente opleiding;
- 9° in voorkomend geval de vermelding van de instelling die de opleiding gezamenlijk aanbiedt.
- 10° de studieomvang van de opleiding.

Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs, de bachelor- en masteropleidingen die door de andere ambtshalve geregistreerde instellingen of door de geregistreerde instellingen worden aangeboden, bevat de lijst per instelling de volgende gegevens:

- 1° het studiegebied, een deel van een studiegebied of studiegebieden waarbinnen een opleiding wordt ondergebracht;
- 2° de graad van de opleiding;
- 3° de kwalificatie van de graad van de opleiding;
- 4° de vermelding dat de opleiding een HBO5-opleiding is, een initiële bacheloropleiding, een bachelor-na-bacheloropleiding, een initiële masteropleiding of een master-na-masteropleiding;
- 5° de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
- 6° in voorkomend geval de specificatie van de graad, vermeld in artikel II.77;
- 7° in voorkomend geval de bijkomende titel die de houder van het diploma kan voeren, vermeld in artikel II.76;
- 8° de vermelding van de onderwijstaal van de opleiding.

Voor de bachelor- en de masteropleidingen geeft de eerste lijst de situatie weer van het academiejaar 2018-2019, voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs de situatie van het academiejaar 2019-2020.

De Vlaamse Regering past als een gevolg van de volgende beslissingen of besluiten de lijst met de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en de bachelor- en masteropleidingen die de universiteiten en hogescholen aanbieden, jaarlijks aan:

- 1° op basis van een beslissing van de Vlaamse Regering over:
 - a) de erkenning van een nieuwe opleiding;
 - b) de wijziging van de studieomvang van een opleiding;
 - c) de erkenning van een master in het kader van de uitbreiding van de studieomvang van een masteropleiding;
- 2° op voorstel van de algemene vergadering van de VLUHR, die beslist volgens haar eigen beslissingsregels, over:
 - a) wijzigingen in de kwalificatie van de graad van de opleiding;
 - b) wijzigingen aan afstudeerrichtingen die binnen een bepaalde opleiding kunnen worden aangeboden. Die wijzigingen hebben betrekking op:
 - 1) het aanbieden van nieuwe afstudeerrichtingen;
 - 2) wijzigingen aan de benaming van bestaande afstudeerrichtingen, met uitzondering van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs;
 - 3) veranderingen van vestiging binnen de instelling en opleiding van bestaande afstudeerrichtingen;
 - c) de omvorming van een bachelor- of masteropleiding tot een gezamenlijk georganiseerde opleiding, waarbij de toetredende instelling de bachelor- of masteropleiding op het ogenblik van de omvorming niet aanbiedt als vermeld in artikel II.166;
 - d) de samenvoeging van twee of meer bacheloropleidingen of twee of meer masteropleidingen binnen een hogeschool of universiteit, vermeld in artikel II.167;
- 3° op basis van een beslissing van het instellingsbestuur waarmee ze aangeeft:
 - a) de opleiding of een afstudeerrichting niet langer te organiseren;
 - b) de taal van een bachelor-na-bachelor- en master-na-masteropleiding te wijzigen;

- 4° op basis van een negatief accreditatiebesluit van de accreditatieorganisatie;
- 5° in geval een masteropleiding geselecteerd wordt in overeenstemming met de bepalingen van een Europees financieringsprogramma ter bevordering van de internationale samenwerking in het hoger onderwijs en waarbinnen een multi- of gezamenlijke diplomering wordt vooropgesteld;
- 6° op basis van een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs om een anderstalige bachelor- of masteropleiding te organiseren, waarover de Vlaamse Regering binnen een vervaltermijn van 45 dagen geen negatief oordeel heeft gegeven;
- 7° op basis van een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs over de verandering van vestigingsplaats van een bachelor- of masteropleiding.

De Vlaamse Regering kan de lijst van de bachelor- en masteropleidingen die de universiteiten en hogescholen aanbieden, ook aanpassen om de noodzakelijke vergelijkbaarheid, duidelijkheid en transparantie in de benamingen te realiseren, op advies van de VLUHR.

Voor de bachelor- en masteropleidingen die de andere ambtshalve geregistreerde instellingen en de geregistreerde instellingen aanbieden, kan de Vlaamse Regering het Hogeronderwijsregister, vermeld in paragraaf 1, aanpassen op vraag van het instellingsbestuur. Voor de specificatie van de graad voegt het instellingsbestuur bij de voormelde vraag een advies van de VLUHR.

De door de VLUHR en het instellingsbestuur gevraagde aanpassingen worden jaarlijks vóór 1 december van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarop de aanpassing van toepassing is, meegedeeld aan de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid.”.

Art. 18. Artikel II.187 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.187. §1. Voor de inschrijving in een bacheloropleiding in het studiegebied Geneeskunde geldt naast de algemene toelatingsvoorwaarde, als bijkomende toelatingsvoorwaarde het gunstig gerangschikt zijn op basis van een toelatingsexamen, georganiseerd door een examencommissie, hierna toelatingsexamen arts te noemen.

Het toelatingsexamen beoogt het toetsen van de bekwaamheid van de studenten om een geneeskundige opleiding met succes af te ronden.

§2. Voor de inschrijving in een bacheloropleiding in het studiegebied Tandheelkunde geldt als bijkomende toelatingsvoorwaarde het gunstig gerangschikt zijn op basis van een toelatingsexamen, georganiseerd door een examencommissie, hierna toelatingsexamen tandarts te noemen.

Het toelatingsexamen beoogt het toetsen van de bekwaamheid van de studenten om een tandheelkundige opleiding met succes af te ronden.

§3. De georganiseerde toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, zijn vergelijkend van aard.

De kandidaten die ten minste de helft van de bepaalde punten behalen op alle onderdelen van het examen zijn geslaagd.

De geslaagde kandidaten worden gerangschikt in volgorde van de behaalde numerieke score.

De geslaagde kandidaten met de hoogste behaalde scores worden gunstig gerangschikt, rekening houdend met de quota, vermeld in paragraaf 4.

De lijst met de gunstig gerangschikte kandidaten wordt definitief bekendgemaakt uiterlijk vóór 1 augustus van het lopende jaar.

§4. De startquota voor de gunstig gerangschikte kandidaten worden afzonderlijk bepaald voor de opleiding arts en tandarts op basis van beroeps- en opleidingsgerelateerde parameters.

Het aantal kandidaten dat jaarlijks gunstig gerangschikt kan worden, bedraagt voor het toelatingsexamen arts 1104 en voor het toelatingsexamen tandarts 135.

Afhankelijk van de door de kandidaten behaalde examenresultaten kan het startquotum overschreden worden. De cesuur wordt principieel getrokken tussen de kandidaten met een verschillend examenresultaat.

De Vlaamse Regering kan uiterlijk op 1 februari van het lopende jaar de vastgelegde quota aanpassen als er zich een structurele wijziging voordoet in het licht van een of meer van de volgende beroeps- en opleidingsgerelateerde criteria:

- 1° het aantal effectieve starters in de bacheloropleiding;
- 2° het aantal afgestudeerden in de masteropleiding;
- 3° het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt;
- 4° het afnemende beroepenveld;
- 5° de opleidingscapaciteit.

§5. Het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts omvatten toetsen die betrekking hebben op:

- 1° wetenschappelijke kennis en inzicht in de vakken biologie, fysica, chemie en wiskunde, afgestemd op de tweede en de derde graad van het algemeen secundair onderwijs;
- 2° generieke competenties die aansluiten bij themata uit respectievelijk de beroepspraktijk van artsen en de beroepspraktijk van tandartsen.

De Vlaamse Regering legt de nadere regels vast voor de indeling, de wegings- en evaluatiecriteria, met inbegrip van de afrondingsregels, de toetsmethoden en de inhoud van het examen.

§6. Het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts worden georganiseerd conform de volgende regels:

- 1° het wordt eenmaal per jaar georganiseerd. De organisatie ervan wordt tijdig bekendgemaakt;
- 2° de Vlaamse Regering kan een examengeld van ten hoogste 50 euro vastleggen als bijdrage in de organisatiekosten. Vanaf 2019 wordt het bedrag aangepast aan de jaarlijkse stijging van de index van de consumptieprijs met als referentiedatum 1 januari 2018. Het bedrag wordt afgerond naar het dichtstbijzijnde geheel getal;
- 3° de Vlaamse Regering:
 - a) organiseert het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts volgens de nadere regels die ze bepaalt en legt die vast in een besluit. Bij de organisatie van het examen wordt voor studenten met functiebeperkingen als vermeld in artikel II.221, §2, in redelijke aanpassingen voorzien;
 - b) legt de modaliteiten vast van de interne beroepsprocedure en de inzageprocedure. De Vlaamse Regering regelt de werking van de examencommissie, vermeld in paragraaf 7, en bepaalt de vergoedingen van de leden;
 - c) bepaalt de nadere regels voor het vergelijkend examen, vermeld in paragraaf 3 en 5;
- 4° de examencommissie, vermeld in paragraaf 7:

- a) stelt een werkings- en examenreglement op waarin concrete voorschriften zijn opgenomen ter uitvoering van het besluit, vermeld in punt 3°;
 - b) valideert de examenvragen en evalueert de examenresultaten;
 - c) is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het examen;
 - d) maakt vooraf het examenprogramma bekend en publiceert na afloop van het examen een representatief staal van de examenvragen en antwoorden;
- 5° de voorzitter van de examencommissie, vermeld in paragraaf 7, maakt de resultaten en de lijst, vermeld in paragraaf 3, bekend.

§7. De toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, worden georganiseerd door dezelfde examencommissie.

De Vlaamse Regering benoemt de voorzitter, de secretaris en de leden van de examencommissie.

De examencommissie telt, voorzitter en secretaris uitgezonderd, minimaal tien en maximaal vijftien leden.

De leden van de examencommissie worden op zodanige wijze aangeduid uit de leden van het zelfstandig academisch personeel van de universiteiten dat de nodige expertise aanwezig is op het vlak van de medische praktijk, de inhoud van de vakken, de onderwijskunde en de psychologie.

§8. De examens worden op zodanige wijze georganiseerd dat studenten per academiejaar aan de beide toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, kunnen deelnemen.

§9. Het slagen voor het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts in een bepaald burgerlijk jaar wordt alleen aanvaard voor het voldoen aan de bijkomende toelatingsvoorwaarde als de student uiterlijk op 30 september van dat burgerlijk jaar in het bezit is van het diploma secundair onderwijs of van een daarmee gelijkwaardig of gelijkgesteld studiebewijs.

§10. De bijkomende toelatingsvoorwaarde gunstig gerangschikt zijn voor het toelatingsexamen arts of het toelatingsexamen tandarts, vermeld in paragraaf 1 en 2, geldt ook voor de inschrijving in een bachelor- of masteropleiding in het studiegebied Geneeskunde of in het studiegebied Tandheelkunde als de student vrijstelling heeft verkregen van sommige opleidingsonderdelen, of vermindering van de studieomvang, op grond van een diploma dat behaald is na een opleiding waarvoor de voormelde bijkomende toelatingsvoorwaarde niet van toepassing is. De voormelde bijkomende toelatingsvoorwaarde geldt ook in geval van een rechtstreekse diplomering als vermeld in artikel II.245.

§11. De studenten die vóór 1 januari 2018, voldoen aan de algemene en bijzondere toelatingsvoorwaarden voor de opleidingen in het studiegebied Geneeskunde of in het studiegebied Tandheelkunde, worden vrijgesteld van het vergelijkend toelatingsexamen, vermeld in dit artikel.

De studenten in de masteropleiding geneeskunde of tandheelkunde die een vervolgopleiding beogen waarvoor beide basisdiploma's vereist zijn, zijn vrijgesteld van het toelatingsexamen voor de complementaire basisopleiding op voorwaarde van goedkeuring door het instellingsbestuur. De concrete modaliteiten en voorwaarden in dit verband, worden voorafgaandelijk op algemene wijze uitgewerkt in het onderwijs- en examenreglement van de instelling.

De vrijstelling van het vergelijkend toelatingsexamen, vermeld in dit artikel, geldt, onverminderd de toepassing van artikel II.193, ook voor personen die buiten

België een diploma van respectievelijk arts of tandarts hebben behaald en die de toelating hebben om zich aan een universiteit in Vlaanderen in te schrijven respectievelijk voor een masteropleiding in het studiegebied Geneeskunde of een masteropleiding in het studiegebied Tandheelkunde.

§12. Het bewijs van toelating van een student die gunstig wordt gerangschikt en tijdig voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarde, vermeld in paragraaf 9, blijft onbeperkt geldig.”.

Art. 19. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 3 februari 2017, wordt een artikel II.188/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. II.188/1. Onverminderd de algemene toelatingsvoorwaarden voor een bacheloropleiding, vermeld in artikel II.178, wordt de eerste inschrijving voor bepaalde bacheloropleidingen aan de hogescholen of de universiteiten afhankelijk gesteld van de verplichte deelname aan een niet-bindende toelatingsproef.

De niet-bindende toelatingsproef is instellingsneutraal. De resultaten van de niet-bindende toelatingsproef kunnen in geen geval de weigering tot de eerste inschrijving voor een opleiding tot gevolg hebben. Een instelling kan wel beslissen een niet-bindende voorwaarde als vermeld in artikel II.246, §1, 1°, op te leggen aan een student die de vooropgestelde cesuur voor de proef niet behaalt.

In uitzonderlijke gevallen kan door de instelling voor een individuele student op gemotiveerde wijze worden afgeweken van de voorwaarde tot verplichte deelname. Ook in dat geval kan de instelling een niet-bindende voorwaarde opleggen aan die studenten.

De Vlaamse Regering legt, na raadpleging van de VLUHR, bij besluit de lijst vast van de opleidingen waarvoor deelname aan een niet-bindende toelatingsproef een voorwaarde voor inschrijving is.

De hogescholen en universiteiten nemen de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde tot het afleggen van een verplichte, niet-bindende toelatingsproef, de modaliteiten waarbinnen dat moet gebeuren, de mogelijke afwijkingen op de verplichte deelname, en, in voorkomend geval, de niet-bindende voorwaarden die worden opgelegd op in het onderwijs- en examenreglement.”.

Art. 20. Aan artikel II.190, §2, eerste lid, van dezelfde codex worden de volgende zinnen toegevoegd:

“Een instelling kan in het studiegebied Geneeskunde daarenboven het aantal inschrijvingen voor een master-na-masteropleiding, rekening houdend met de resultaten van het bekwaamheidsonderzoek, kwantitatief beperken op basis van objectieve parameters in relatie tot de beschikbare opleidingscapaciteit. Het instellingsbestuur legt de bijkomende inschrijvingsvoorwaarden vast in haar onderwijsreglement conform artikel II.221, §1, 5°, b).”.

Art. 21. In artikel II.201 wordt in §1 en §2 het punt 10° geschrapt.

Art. 22. Aan artikel II.221, §1, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, wordt een punt 20° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“20° in voorkomend geval: de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde tot het afleggen van een verplichte, niet-bindende toelatingsproef als vermeld in artikel II.188/1, de modaliteiten waarbinnen dat moet gebeuren, de mogelijke afwijkingen op de verplichte deelname, en, in voorkomend geval de niet-bindende voorwaarden die worden opgelegd.”.

Art. 23. In artikel II.246, §1, van dezelfde codex, vervangen bij het decreet van 19 juni 2015, wordt voor punt 1°, dat punt 1°/1 wordt, een nieuw punt 1° ingevoegd, dat luidt als volgt:

“1° als een student de cesuur voor de proef niet behaalt als vermeld in artikel 188/1, tweede lid, of niet aan de voorwaarde tot verplichte deelname aan die proef heeft voldaan, kan de instelling een niet-bindende voorwaarde opleggen;”.

Art. 24. In artikel II.285 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, worden in het derde lid de volgende wijzigingen aangebracht:
1° in de eerste zin worden de woorden “door de stuurgroep Databank Hoger Onderwijs” vervangen door de woorden “door de Vlaamse overheid en de instellingen in het gestructureerd overleg”;
2° in de laatste zin wordt het woord “stuurgroep” vervangen door de woorden “Vlaamse overheid en de instellingen in het gestructureerd overleg”.

Art. 25. In artikel II.294, §1, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2016, wordt het tweede lid vervangen door wat volgt:

“De beroepen tegen een beslissing als vermeld in artikel I.3, 69°, h), worden bij de Raad ingesteld binnen een vervaltermijn van dertig kalenderdagen, die ingaat de dag na de dag van de kennisgeving van de definitieve beslissing van het krachtens het decreet bevoegde orgaan.”.

Art. 26. Artikel II.298 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.298. §1. Het administratief dossier dat uiterlijk samen met de antwoordnota aan de Raad en aan de verzoekende partij wordt bezorgd, bevat ten minste de volgende stukken:

- 1° een afschrift van de bestreden studievoortgangsbeslissing;
- 2° in voorkomend geval de examenkopij(en) van of het stagerapport van de verzoeker, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een bewijs van bekwaamheid;
- 3° het dossier dat samengesteld is naar aanleiding van het intern beroep, vermeld in artikel II.283, eerste lid, met inbegrip van het verzoekschrift op intern beroep;
- 4° de reglementaire bepalingen die op de bestreden beslissing van toepassing waren, waaronder in elk geval het onderwijs- en examenreglement en in voorkomend geval andere teksten met reglementaire strekking zoals de ECTS-fiche, het stagereglement, de studiegids en het vademecum.

De stukken worden door het bestuur gebundeld en op een inventaris ingeschreven.

§2. Als er gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestaan dat een partij of een derde een stuk onder zich heeft dat het bewijs inhoudt van een ter zake dienend feit, kan de rechter bevelen dat het stuk of een eensluidend verklaard afschrift ervan bij het dossier van de rechtspleging wordt gevoegd.

De voorzitter beslist ter zake bij beschikking. De beschikking vermeldt de identiteit van de partij of de derde die het stuk moet overleggen en de wijze waarop en de termijn waarbinnen dat moet gebeuren. De beschikking wordt via het meest gereede communicatiemiddel verzonden aan de partijen en bij aangetekend schrijven aan een derde.

§3. Als het verzoek een aanpassing van het leerkrediet betreft, kan de Raad bij de betrokken instellingen van het hoger onderwijs informatie opvragen met het oog op de verificatie van de voorgelegde feiten.”.

Art. 27. Artikel II.300 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.300. Het dossier van de rechtspleging kan door de partijen en/of hun raadsman worden geraadpleegd op het secretariaat van de Raad. Ze nemen daartoe vooraf contact op met de secretaris.”.

Art. 28. Artikel II.301 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.301. Na registratie van het verzoekschrift betekent de secretaris via het meest gereede communicatiemiddel aan de partijen:

- 1° een procedurekalender;
- 2° de datum, het uur en de plaats van de zitting van de Raad;
- 3° de samenstelling van de Raad.

De betekening gaat, wat de verwerende partij betreft, vergezeld van een kopie van het verzoekschrift.”.

Art. 29. Artikel II.302 van dezelfde codex, gewijzigd bij decreet van 17 juni 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.302. §1. De procedurekalender, vermeld in artikel II.301, eerste lid, 1°, stelt de termijn vast waarbinnen:

- 1° het bestuur in staat wordt gesteld een antwoordnota en het administratief dossier aan de Raad en aan de verzoeker voor te leggen;
- 2° de verzoeker in staat wordt gesteld een wederantwoordnota aan de Raad en aan het bestuur voor te leggen.

De termijn, vermeld in het eerste lid, bedraagt voor elke partij ten minste 96 uur.

§2. De antwoordnota en de wederantwoordnota worden aan de Raad en aan de tegenpartij bezorgd via het meest gereede communicatiemiddel.

Een buiten de gestelde termijn aan de Raad bezorgde antwoordnota of wederantwoordnota wordt uit de verdere procedure geweerd.”.

Art. 30. In artikel II.303, §2, van dezelfde codex worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° de hoedanigheid van lid van een rechtspersoon als vermeld in artikel 24, §4, van de Grondwet, verantwoordelijk voor de universiteit of de hogeschool waaraan de kwestieuze beslissing werd genomen, of van een personeelslid van die universiteit of hogeschool;”;

2° er wordt een punt 3° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“3° de hoedanigheid, vermeld in punt 2°, hebben gehad in een periode van drie jaar die aan het ingestelde beroep voorafgaat.”.

Art. 31. In artikel II.307 van dezelfde codex word het vierde lid vervangen door wat volgt:

“De uitspraak van de Raad wordt met een aangetekende zending aan de partijen bezorgd.”.

Art. 32. In artikel III.116, 3°, van dezelfde codex worden tussen de woorden “raad van bestuur” en de woorden “van de betrokken instelling” de woorden “of de algemene raad” ingevoegd.

Art. 33. In artikel IV.90 van dezelfde codex wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“De Vlaamse Regering organiseert een databank die gegevens verzamelt en ter beschikking stelt over de instellingen, opleidingen en studenten die onder de toepassing van deze codificatie vallen, hierna de Databank Hoger Onderwijs te noemen. Dat gebeurt conform de regelgeving over de elektronische verwerking van persoonsgegevens. De databank is gericht op het verzamelen en verwerken van gegevens, of het coördineren van gegevensstromen, met ten minste de volgende doelstellingen:

- 1° het onderwijsaanbod in de Vlaamse Gemeenschap opvolgen;
- 2° de inschrijvingsgegevens, de studievoortgangsgegevens en de studiebewijzen van studenten registreren;
- 3° studieloopbanen opvolgen;
- 4° het leerkrediet van studenten opvolgen;
- 5° de financiering krachtens deze codificatie implementeren;
- 6° statistisch materiaal verzamelen;
- 7° het overheidsbeleid voorbereiden, monitoren en evalueren;
- 8° het inschrijvingsproces bij de instellingen hoger onderwijs ondersteunen;
- 9° het kwaliteitszorgstelsel ondersteunen.”.

Art. 34. In artikel IV.91 van dezelfde codex worden paragraaf 1 en 2 vervangen door wat volgt:

“§1. De bevoegde dienst van de Vlaamse overheid staat in voor de verzameling en het beheer van de gegevens, vermeld in artikel IV.90, en doet dat in nauw partnerschap met de hogeronderwijsinstellingen en hun koepelorganisaties. Daartoe wordt gestructureerd overleg georganiseerd.

Een stuurgroep kan worden opgericht die paritair samengesteld is uit gemandateerde vertegenwoordigers van de overheid en van de hogeronderwijsinstellingen. De Vlaamse Regering benoemt de leden van de stuurgroep, die zijn voorgedragen door de VLUHR en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. De stuurgroep kan actief zijn rond het verzamelen en beheren van de data, de kwaliteit van de processen van de dataverzameling aan de instellingen en bij de overheid en het begeleiden van de financieringsberekening op basis van die data.

§2. De stuurgroep, vermeld in paragraaf 1, stelt een huishoudelijk reglement op.”.

Art. 35. Artikel IV.92 van dezelfde codex wordt opgeheven.

Art. 36. In artikel IV.93 van dezelfde codex wordt in het tweede lid de zinsnede “De stuurgroep vermeld in artikel IV.91 stelt” vervangen door de zinsnede “In het gestructureerd overleg vermeld in artikel IV.91 stellen de Vlaamse overheid en de instellingen samen”.

Hoofdstuk 3. Inwerkingtreding

Art. 37. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2018, met uitzondering van artikel 13 en artikel 17, die in werking treden op 1 oktober 2018.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Advies

Wijzigingen HBO en hoger onderwijs

Brussel, 12 juni 2017

SERV_20170612_SenSeHBO_ADV.docx

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen • Wetsstraat 34-36, 1040 Brussel • T +32 2 209 01 11
info@serv.be • www.serv.be

Wijzigingen HBO en hoger onderwijs

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs

Adviesvrager: Hilde Crevits - Vlaams minister van Onderwijs

Ontvangst adviesvraag: 15 mei 2017

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 12 (standpunt begroting ikv overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 12 juni 2017

Mevrouw Hilde CREVITS
Vlaams minister van Onderwijs
Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

contactpersoon
Mieke Valcke
mvalcke@serv.be

ons kenmerk
SERV_BR_20170612_SenSEHBO Hogeronderwijs_ADV

Brussel
12 juni 2017

Wijzingen HBO en hoger onderwijs

Mevrouw de minister,

De raad is positief over een aantal maatregelen die in dit voorontwerp van decreet voor het hoger beroepsonderwijs en het hoger onderwijs worden genomen. Er zijn recent beslissingen genomen i.v.m. het HBO5 waar de raad zich niet kon vinden¹, maar het is wel goed dat er nu concreet werk gemaakt wordt van de verdere uitrol van dit belangrijk onderwijsniveau.

De raad gaat kort in op het belang van de beroepskwalificaties voor het hoger beroepsonderwijs én de professionele bachelors en vraagt het behoud van het specifieke karakter van het hoger beroepsonderwijs: breed doelpubliek, werkplekleren, laagdrempelige en arbeidsmarktgerichte opleidingen Voor de raad is de rationalisatie in het hoger onderwijs een goede zaak, al kunnen er nog bijkomende stappen gezet worden. De overstap naar een numerus fixus kan, mits een goede bepaling van het contingent, een oplossing bieden aan het gestelde instroom- en selectieprobleem. Verplichte maar niet-bindende en instellingsneutrale proeven zijn een meerwaarde voor het komen tot een betere studieoriëntering en -keuze in de andere opleidingen, als onderdeel van het oriënteringsproces doorheen de schoolloopbaan.

Breed perspectief van HBO5 behouden

De raad staat positief tegenover het creëren van nieuwe HBO5 opleidingen op basis van beroepskwalificaties (BK). Enerzijds is het begrijpelijk dat er pas met de geactualiseerde, op de BK gebaseerde opleidingen van start wordt gegaan na de overgang naar de hogescholen in september 2019. Anderzijds moet de arbeidsmarkt daardoor nog langer wachten op opleidingen die broodnodig zijn, zoals onderhoudstechnicus, dispatcher, productieverantwoordelijke ...²

¹ Zie advies 'Uitbouw hoger beroepsonderwijs', SERV, 23 mei 2016

² Idem

Wijzigingen HBO en hoger onderwijs

De commissie meent dat het een logische beweging is om, nu het HBO5 ingekanteld wordt in het hoger onderwijs, ook de onderwijskwalificaties voor de professionele bachelors te ontwikkelen op basis van beroepskwalificaties.

De raad is tevreden dat er bij de programmatie aandacht gaat naar het garanderen van de fijnmazigheid en de regionale spreiding van HBO5³. De versterking van de macrodoelmatigheidstoets is een goede zaak; daarbij moet ook aandacht zijn voor de verscheidenheid aan profielen van cursisten en studenten in het HBO5. De raad wees er in het verleden reeds op dat het belangrijk is dat het HBO5 zich richt op een heel diverse groep aan lerenden, waaronder diegenen die gebaat zijn bij een lage instapdrempel en trajectbegeleiding.

Versnelling hoger voor de rationalisatie in het hoger onderwijs

In een context van een snel evoluerende samenleving waarbij het beschikken over een brede set aan competenties steeds belangrijker wordt, vindt de raad het positief dat in de initiële professionele bacheloropleidingen de minimumomvang voor een afstudeerrichting opgetrokken wordt. Dit leidt tot een bredere vorming en dus meer mogelijkheden op de arbeidsmarkt van de toekomst. Het is voor de raad niet duidelijk waarom dit bij het academisch hoger onderwijs niet gebeurt. Met het oog op uniformiteit en transparantie is het eveneens een positieve evolutie dat naast een minimale omvang ook een maximale omvang bepaald wordt voor afstudeerrichtingen.

Het is positief dat er maatregelen worden genomen voor de rationalisatie in het hoger onderwijs; de lijst met opleidingen en afstudeerrichtingen is momenteel vrijwel eindeloos. De raad vraagt ook maatregelen voor het bestaande aanbod – naast de bepaling dat wanneer een instelling een nieuwe opleiding wil organiseren een bestaande opleiding geschrapt moet worden - die een verregaandere rationalisatie met zich mee zouden brengen.

De Commissie Hoger Onderwijs krijgt meer slagkracht maar een politieke goedkeuring van een negatieve beslissing van de commissie omtrent de macrodoelmatigheid kan nog steeds. Er dient over gewaakt te worden dat dit geen gangbare praktijk wordt en echt als uitzondering wordt beschouwd. Die goedkeuring moet dan ook omstandig gemotiveerd worden.

Keuze voor numerus fixus positief; naar ijkingsproeven voor andere opleidingen

De raad vindt de overstap van een systeem van numerus clausus naar een systeem van numerus fixus een verbetering⁴ mits het contingent goed bepaald wordt en de koppeling met het federale quotum bewaakt wordt. Er dient ook rekening gehouden te worden met

³ *"Maar ook voor individuele werkenden, los van hun werkgever, moet voorzien worden in een modulair aanbod dat (ook) 's avonds en tijdens het weekend kan worden gevolgd, geografisch gespreid is, en rekening houdt met de behoeften."* Toekomstverkenningen Arbeidsmarkt 2050, Sels Luc e.a., Werk.Rapport 2017 nr. 1

⁴ Het voorontwerp kan wel een probleem vormen voor de specialisten die het diploma van arts én tandarts moeten behalen. Zij dienen deel te nemen aan twee vergelijkende toegangsexamens: een eerste voor het aanvangen van de studie tot arts/tandarts en een tweede vergelijkend bekwaamheidsonderzoek voor de MaNaMa. Zij kunnen wel worden vrijgesteld om deel te nemen aan het vergelijkend toelatingsexamen (arts of tandarts naargelang het eerste basisdiploma dat ze bekomen hebben), maar moeten in dat geval de goedkeuring krijgen van het instellingsbestuur (art. II.187 §11). De procedure is echter niet duidelijk. Personen die in het buitenland het diploma van arts of tandarts behaald hebben en die de toelating hebben bekomen om zich in te schrijven in een masteropleiding in het studiegebied geneeskunde of tandheelkunde, worden vrijgesteld van het vergelijkend toelatingsexamen.

Wijzigingen HBO en hoger onderwijs

buitenlandse studenten bij het bepalen van numerus fixus. Het is positief dat zowel aan het examen voor tandarts als voor arts kan deelgenomen worden (door daar in de praktische organisatie van de examens rekening mee te houden) en dat er geen beperking is van het aantal deelnames aan de proeven.

De raad is er geen voorstander van om ook voor andere opleidingen een bindend toelatingsexamen in te richten. Dergelijke proeven zijn immers een momentopname. Verplichte maar niet-bindende en instellingsneutrale proeven zijn wel een meerwaarde voor het komen tot een betere studieoriëntering en –keuze naar en in het hoger onderwijs, als onderdeel van het oriënteringsproces doorheen de schoolloopbaan. De raad pleit voor het gebruik van het woord 'ijkingsproef of –test' in plaats van 'niet bindende toelatingsproef' om te onderstrepen dat het niet om een toelatingsproef gaat. De raad pleit er voor dat het niet bindende karakter ook aangehouden wordt wanneer het niet om de eerste inschrijving gaat.

De keuze voor het hoger beroepsonderwijs mag niet ingegeven worden door tegenvallende resultaten op de verplichte, niet-bindende ijkingsproeven voor een bacheloropleiding maar moet voor de raad positief en bewust zijn. HBO5 dient als volwaardige optie in alle informatie over het hoger onderwijs worden opgenomen.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

ADVIES VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

Advies over het voorontwerp van verzameldecreet hoger onderwijs

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
B-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99
info@vlor.be
www.vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Onderwijs op 12 mei 2017

**Uitgebracht door de Raad Hoger Onderwijs op 13 juni 2017 met
eenparigheid stemmen**

Voorbereiding: werkgroep Verzameldecreet op 7 juni 2017 onder voorzitterschap
van Ann De Schepper en aftoetsing in de Vlor-commissie Hbo5 op 31 mei 2017

Dossierbeheerder: Isabelle De Ridder

1 Situering

Dit voorontwerp van decreet bevat een aantal maatregelen voor het hoger onderwijs die werden aangekondigd in het regeerakkoord en de beleidsnota Onderwijs 2014-2019. Het gaat om een aantal overgangsmaatregelen voor hbo5 in afwachting van het nieuwe hbo5-decreet, maatregelen die de rationalisatie van het hoger onderwijs moeten mogelijk maken, een wijziging van de toelatingsproef arts/tandarts en de uitwerking van verplichte, niet-bindende toelatingsproeven voor bepaalde bacheloropleidingen. Daarnaast bevat het voorontwerp van decreet ook nog een aantal technische aanpassingen aan o.a. de regelgeving over de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en het Instituut voor Tropische Geneeskunde.¹

De Vlor gaat in dit advies in op de vier grote thema's uit dit voorontwerp van decreet: hbo5, rationalisatie, de toelatingsproef arts/tandarts en de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven.

2 Faciliterende maatregelen hbo5

De Vlaamse Regering werkt vandaag aan een decreet waarmee de hbo5-opleidingen vanaf 2019 structureel worden ingebed in de hogescholen.² Hiervoor moeten de bestaande hbo5-opleidingen worden omgevormd of geactualiseerd.³ Voor de omvormingen moet een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) worden aangevraagd bij de NVAO. Omdat dat moet gebeuren op het ogenblik dat de opleidingen nog de verantwoordelijkheid zijn van de samenwerkingsverbanden tussen de hogescholen en de centra voor volwassenenonderwijs, bevat het voorontwerp van verzameldecreet een aantal verduidelijkende bepalingen voor de procedures in die overgangsperiode (tot 2019).

2.1 Algemene opmerkingen

2.1.1 Geen voorafname op lange termijn

De Vlor apprecieert het dat op korte termijn een aantal dringende zaken geregeld worden die betrekking hebben op de programmatie van hbo5-opleidingen. Hij benadrukt echter dat dit geen voorafname mag zijn op de uiteindelijke programmatieprocedure die de overheid op de lange termijn zal uitwerken. Mits inachtneming van onderstaande opmerkingen, kunnen de maatregelen voor hbo5 uit het voorontwerp van decreet een goed kader zijn voor de overgangsperiode.

¹ Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs. In deze tekst verder aangeduid als 'verzameldecreet' of 'voorontwerp van decreet'.

² Zie de conceptnota *Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs*. Goedgekeurd door de Vlaamse regering op 25 maart 2016.

³ Decreet van 23 december 2016 tot wijziging van regelgeving over de taalexamenregeling van het personeel, de studiegebieden en de programmatieprocedure voor het secundair volwassenenonderwijs, de programmatie van opleidingen van het hoger beroepsonderwijs, een benoemingsstop voor het hoger beroepsonderwijs en de specifieke lerarenopleiding in de centra voor volwassenenonderwijs en bepaalde aspecten van alternerende opleidingen.

2.1.2 Het nakende hbo5-decreet

2.1.2.1 Coherente regelgeving

De Vlor wijst erop dat de regelgeving inzake hbo5 voorlopig erg versnipperd is en hoopt dat de overheid daar een einde zal aan maken met het nakende hbo5-decreet. Hij verwacht dat dat nieuwe decreet aanleiding zal geven tot een coherente regelgeving. Hij vraagt meteen dat in het nieuwe decreet een goede regeling van overgangsrecht wordt opgenomen.

2.1.2.2 Garanties voor de dubbele doelstelling

De Vlor vindt het belangrijk dat de doelstelling die de conceptnota hbo5 vooropstelde om zowel generatiestudenten als niet-generatiestudenten te bedienen, gegarandeerd wordt met bijzondere aandacht voor latere instromers. Het is daarom noodzakelijk dat de overheid voor de implementatie van het decreet voldoende financiering vrijmaakt. Enkel zo zullen de verschillende doelgroepen bediend kunnen worden.

2.1.2.3 Fijnmazig aanbod

De Vlor vindt het belangrijk dat de fijnmazigheid van het aanbod in de toekomst gegarandeerd blijft. Ook daarvoor moet de overheid de instellingen de nodige financiering toekennen, maar evenzeer degelijke programmatievoorwaarden en kwaliteitsgaranties. De Vlor is alvast tevreden dat met het voorliggende voorontwerp van decreet het huidige aanbod grotendeels kan behouden blijven in de overgangsperiode en aldus de fijnmazigheid niet bedreigd wordt.

2.2 Artikelsgewijze bespreking

2.2.1 Vestiging versus vestigingsplaats (meerdere artikelen)

De Vlor stelt vast dat er verwarring optreedt tussen de terminologie ‘vestigingen’ (uit de regelgeving hoger onderwijs) en ‘vestigingsplaatsen’ (uit de regelgeving volwassenonderwijs). Hij stelt daarom voor om de twee begrippen consequent samen te gebruiken. Een van de twee gebruiken, kan aanleiding geven tot een andere implementatie.

De Vlor stelt ook vast dat de twee begrippen soms in het enkelvoud en soms in het meervoud gebruikt worden. Ook daar vraagt hij een consequent en correct gebruik.

2.2.2 Geldigheidsduur van erkenning (artikel 2)

De Vlor is tevreden met de verlenging van de geldigheidsduur van de erkenning van een opleiding van 5 tot maximaal 8 jaar.

De raad merkt wel op dat de drie jaar die de instelling krijgt om de opleiding in te richten na goedkeuring van de TNO, pas kan ingaan op 1 september 2019. Het is immers pas vanaf dan dat de hogescholen de bevoegdheid voor het inrichten van deze opleidingen zullen krijgen. Bovendien kunnen de indieningsdata van de dossiers voor omvorming/actualisering verschillen.

2.2.3 Actualisering (artikel 3)

De memorie van toelichting over de uitbreiding van het aanbod stelt dat in het geval van actualisering, de hogeschool voor opleidingen waarvoor ze onderwijsbevoegdheid verkrijgt, een keuze van vestiging/vestigingsplaats moet doorgeven ‘zonder dat dit tot een uitbreiding van het aanbod leidt’. Om de fijnmazigheid van het aanbod te kunnen behouden, wordt best duidelijker

gedefinieerd dat verschillende trajecten van dezelfde opleidingen op verschillende vestigingen/vestigingsplaatsen mogelijk zijn. Op die manier kunnen bijvoorbeeld verschillende doelgroepen in dag- en of avondonderwijs bediend worden.

2.2.4 Taalvoorwaarden (artikel 5)

De Vlor gaat ervan uit dat als in het toetsingsrapport en het erkenningsbesluit de vermelding van de onderwijstaal moet opgenomen worden, hbo5-opleidingen ook in een andere onderwijstaal dan het Nederlands aangeboden kunnen worden. In dat geval moet ook de taalregeling hoger onderwijs aangepast worden omdat hbo5 er op dit moment niet in opgenomen is.⁴

2.2.5 Data voor indiening van de TNO (artikel 6)

De Vlor merkt op dat de data voor indiening van de TNO zoals die nu zijn opgenomen in het voorontwerp van decreet, te vroeg in het academiejaar vallen. De Vlor pleit ervoor om de bestaande data te behouden (30 oktober en 31 mei).

2.2.6 Negatief besluit over TNO (artikel 6)

Het voorontwerp van decreet bepaalt dat geen studenten meer kunnen ingeschreven worden bij een negatief besluit over de TNO en dat ondertussen een tweede TNO kan ingediend worden. De Vlor wijst erop dat het gaat om een bestaande opleiding die teert op de inbreng van docenten en studenten. Geen studenten meer kunnen inschrijven, betekent de doodsteek aan de opleiding. Docenten kunnen immers niet meer tewerkgesteld worden en er kan niet aan verbetering gewerkt worden. De Vlor pleit er daarom voor om de beslissing op te schorten in functie van een verbetertraject gedurende een academiejaar. Het verbetertraject kan dan opnieuw worden beoordeeld door de NVAO.

2.2.7 Onderwijs- en beroepskwalificaties (artikel 10)

Artikel 10 wijzigt § 1 van artikel II.58 van de Codex Hoger Onderwijs.⁵ Hbo5 wordt er omschreven als beroepsgericht hoger onderwijs dat gefinancierd wordt door de Vlaamse overheid. Ook de aanbieders worden gespecificeerd. Daarnaast wordt gesteld dat een opleiding van het hbo5 leidt tot een erkende onderwijskwalificatie van kwalificatieniveau 5, die bestaat uit minstens één erkende beroepskwalificatie van niveau 5.

De Vlor is het eens met die omschrijving, maar vraagt om het tweede en derde lid van de bovengenoemde paragraaf te behouden. Daar wordt immers gespecificeerd wat er gebeurt in het geval er geen erkende beroepskwalificaties voorhanden zijn. Zolang nog niet alle beroepskwalificaties erkend zijn, wordt deze regelgeving best behouden.

3 Rationalisatie van het opleidingsaanbod hoger onderwijs

Het voorontwerp van decreet werkt een aantal maatregelen uit die kunnen bijdragen aan de rationalisatie van het opleidingsaanbod. De Vlor merkt op dat het eigenlijk eerder gaat om een

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs. 11 oktober 2013. Artikel 270, paragraaf 3.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs. 11 oktober 2013. In deze tekst wordt hier verder naar verwezen als 'Codex Hoger Onderwijs'.

doelmatige programmatie en het creëren van transparantie dan om rationalisatie. De bepalingen hebben betrekking op de omvang van afstudeerrichtingen en de procedure voor erkenning van nieuwe opleidingen. Daarnaast wordt het Hogeronderwijsregister als enige informatiebron over het opleidingsaanbod naar voren geschoven.

3.1 Algemene opmerkingen

3.1.1 Transparantie

De Vlor is tevreden dat de overheid met de bepalingen over de rationalisatie meer transparantie creëert in het opleidingsaanbod. Hij vindt het ook positief dat koepelorganisaties van de instellingen hoger onderwijs daarover geconsulteerd werden en dat hun voorstellen (zoals over de omvang van afstudeerrichtingen⁶) grotendeels gevolgd zijn door de overheid.

3.1.2 Rationalisatie en een concurrentieel financieringsmodel

Elk programmatiemechanisme waarbij opleidingen moeten ingeruild worden, stuit op het huidige sterk concurrentieel gedreven financieringssysteem van het Vlaamse hoger onderwijs. Zolang instellingen concurrentieel moeten zijn om financieel te overleven, blijft rationalisatie moeilijk. Bovendien moeten hogeronderwijsinstellingen ook proactief kunnen blijven inspelen op maatschappelijke evoluties.

3.1.3 Commissie Hoger Onderwijs

De Vlor merkt op dat er meer gewicht wordt toebedeeld aan de Commissie Hoger Onderwijs. Omdat de samenstelling en de competenties van de leden daardoor nog belangrijker worden, vraagt de Vlor garanties voor een onderbouwde selectie van de leden en voor de objectivering van de werking.

3.2 Artikelsgewijze bespreking

3.2.1 Inruilprincipe (artikel 14)

Het nieuwe artikel II.152, 5° van de Codex Hoger Onderwijs voert een zogenaamd 'inruilprincipe' in: de uitbouw van een nieuwe opleiding gebeurt parallel met de afbouw van een bestaande opleiding. De Vlor vraagt zich af of dat inruilprincipe met verplichte afbouw wel nodig en wenselijk is, of het geen ongewenste neveneffecten creëert en of het niet beter is om de macrodoelmatigheidstoets het nodige gewicht te geven. De raad vindt het vooral belangrijk dat er transparantie gecreëerd wordt.

De overheid vreest voor een proliferatie van opleidingen. De huidige enveloppefinanciering is hiervoor echter een rem: het is immers moeilijk om een te groot aantal opleidingen financieel leefbaar te houden en bovendien zorgt het inrichten van een nieuwe opleiding in hoofdzaak enkel voor een verschuiving van studenten tussen opleidingen.

Het inruilprincipe is wellicht ook niet wenselijk omdat:

- ─ kleine opleidingen op die manier bedreigd worden:
Zij kunnen immers relatief eenvoudig ingezet worden als in te ruilen opleiding terwijl zij

⁶ Artikel 11 van het voorontwerp van decreet.

vaak maatschappelijk zeer waardevol zijn. Unieke opleidingen moeten behouden kunnen blijven.

- kleine opleidingen die afgebouwd zouden kunnen worden, misschien weer net nog een tijd behouden worden met het oog op inruiling later.
- sommige instellingen geen opleidingen hebben die ingeruild kunnen worden: Zij moeten ook de mogelijkheid krijgen om hun aanbod te vernieuwen bijvoorbeeld met het oog op afstemming met het werkveld.
- dit principe een sociaal passief genereert: Het personeel van de ene opleiding kan immers niet zomaar worden ingezet voor een andere opleiding (in bijvoorbeeld een ander studiedomein).

3.2.2 Procedure voor erkenning van nieuwe opleidingen (artikels 14 en 15)

De Vlor is tevreden met de nieuwe procedure waarbij de Vlir en de Vlhora om advies worden gevraagd en zij hiervoor ook eigen procedures kunnen uitwerken.

De raad waarschuwt er wel voor om de macrodoelmatigheid via de vermelde criteria te sterk kwantitatief te beoordelen. Hij vraagt om rekening te houden met zijn advies over rationalisatie⁷ dat sterker dan dit voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting de nadruk legt op kwalitatieve factoren zoals complementariteit, toegankelijkheid, nabijheid van het werkveld en linken met onderzoek.

De Vlor merkt op dat in de nieuwe paragraaf 3, 6° van artikel II.153 van de Codex Hoger Onderwijs, 'de beoordeling van' best vervangen wordt door 'de inhoud van'. De Commissie Hoger Onderwijs moet immers enkel gebruik maken van het advies van de Vlir en de Vlhora en moet dit advies niet beoordelen.

3.2.3 Het Hogeronderwijsregister (artikel 17)

De Vlor is tevreden met de bepalingen over het Hogeronderwijsregister. Het is een goede zaak dat er één betrouwbare bron is voor alle informatie over opleidingen en afstudeerrichtingen. Wat de Engelse vertaling van de benaming van de opleidingen betreft, stelt de Vlor voor om gebruik te maken van de benamingen uit de lijsten die Vlir/Vlhora hiervoor opstellen zodat ook Engelstalige benamingen uniform gebruikt worden.

4 Het toelatingsexamen arts/tandarts (artikel 18)

Met dit decreet wijzigt de overheid het toelatingsexamen arts/tandarts van een examen met absolute cesuur (numerus clausus) in een vergelijkende selectieproef (numerus fixus).

4.1 Transparantie

De Vlor apprecieert het dat hij daarover al eerder om advies werd gevraagd en dat zijn advies ook grotendeels werd gevolgd. Dat stelde dat de overgang van een numerus clausus naar een

⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de rationalisatie en optimalisatie van het Vlaamse hoger onderwijs](#), 2 juli 2015.

numerus fixus meer duidelijkheid en transparantie zal brengen. Het examen zal beter aansluiten bij de eindtermen van het aso en de moeilijkheidsgraad van het toelatingsexamen zal naar alle waarschijnlijkheid dalen, waarmee de populatiesamenstelling van geselecteerden ietwat kan wijzigen.⁸

4.2 Randvoorwaarden

De Vlor stelde in zijn advies dat het succes van de wijziging van numerus clausus naar numerus fixus zal afhangen van het in acht nemen van enkele randvoorwaarden. De raad stelt tevreden vast dat de overheid rekening heeft gehouden met een aantal daarvan: het respecteren van het contingent, het afstemmen op de leerinhouden aso, redelijke aanpassingen voor studenten met een functiebeperking, ondersteunende maatregelen voor deelnemers met taalachterstand en een toegankelijke, snelle interne beroepsprocedure. De Vlor betreurt wel dat de overheid geen maatregelen neemt voor de opvolging en een toegankelijke voorbereiding, nochtans ook twee andere noodzakelijk voorwaarden voor het succes van het gewijzigde toelatingsexamen.

4.2.1 Onderzoeksmatige opvolging en monitoring

De Vlor vraagt de overheid om ook de onderzoeksmatige opvolging van het toelatingsexamen in te schrijven in het decreet. Die is absoluut noodzakelijk, temeer omdat aan de vorm van het examen niets veranderd is (zo werd het gebruik van meerkeuzevragen behouden). Dat impliceert monitoring, maar ook de analyse van de resultaten in combinatie met de profielgegevens, met uiteraard het nodige respect voor de privacy van de student.

4.2.2 Een toegankelijke voorbereiding

De Vlor dringt aan dat de overheid werk maakt van de organisatie en de coördinatie van een niet-commercieel, kwalitatief, laagdrempelig en betaalbaar aanbod dat voorbereidt op het toelatingsexamen met:

- ─ sociale correcties op het inschrijvingsgeld;
- ─ de mogelijkheid van online initiatieven;
- ─ een gerichte communicatie naar kansengroepen.

De Vlor vraagt de overheid om deze toegankelijke voorbereiding decretaal te verankeren.

4.2.3 Een externe beroepsprocedure

De Vlor vindt het belangrijk dat er ook een toegankelijke externe beroepsprocedure voorzien wordt. De beroepsprocedure moet snel afgehandeld kunnen worden, de drempel mag hiervoor niet te hoog zijn en de kosten die eraan verbonden zijn, moeten beperkt blijven. Hij vraagt de overheid om na te gaan of, in lijn met de beroepsprocedure van het hoger onderwijs, de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen hiervoor niet bevoegd kan worden.

4.3 Formule startquotum

De Vlor merkt bij het tweede lid van paragraaf 4 op dat in het decreet best de formule voor het bepalen van het startquotum wordt opgenomen (die nu op p. 28 van de memorie vermeld staat)

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de omvorming van het toelatingsexamen arts/tandarts tot een vergelijkende proef](#), 8 maart 2016.

en niet de absolute getallen. De parameters van deze formule kunnen immers op termijn variëren. Ze moeten daarom nauwkeurig worden gedefinieerd en geactualiseerd op basis van recente doorstroomgegevens. Zo vraagt de Vlor zich af of in de definitie van de parameter 'gamma' (op p. 28 van de memorie) het 'aantal' masters, niet eerder het 'aandeel' masters moet zijn.

4.4 Tijdsfad en communicatie

De Vlor is bezorgd over het te volgen tijdsfad. Als de wijziging in een numerus fixus ingaat tijdens het academiejaar 2018–2019, dan betekent dit dat de enige toelatingsproef zal plaatsvinden in juli 2018. Als de overheid en het werkveld daarover minstens een jaar op voorhand willen communiceren, dan wordt de timing al behoorlijk krap. Zeker als men ook nog een degelijke voorbereiding wil organiseren.

5 Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven (artikels 19, 22 en 23)

Met deze bepalingen wordt de eerste inschrijving van een student voor een welbepaalde bacheloropleidingen afhankelijk gemaakt van een bewijs van deelname aan een 'niet-bindende toelatingsproef' en wordt aan de instelling hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om 'niet-bindende voorwaarden' op te leggen aan de student op basis van de resultaten van de proef. De proeven zijn verplicht. De instelling kan de inschrijving van de student niet weigeren.

5.1 Terminologie 'niet-bindende toelatingsproef'

De Vlor heeft al herhaaldelijk opgemerkt dat de benaming 'niet-bindende toelatingsproef' verwarrend is.⁹ De term 'toelatingsproef' suggereert dat de inschrijving afhankelijk gemaakt wordt van het resultaat op de proef, terwijl 'niet-bindend' net het tegenovergestelde suggereert. De Vlor benadrukt dat deze proeven niet kunnen leiden tot een weigering van inschrijving. Door de benaming is de finaliteit van deze instrumenten niet meer duidelijk. De Vlor vraagt de overheid nogmaals met aandrang om dit aan te passen.

De Vlor suggereert ook om in deze artikelen vanaf het begin het onderscheid duidelijk te maken tussen de verschillende versies die voor de 'niet-bindende toelatingsproef' werden ontwikkeld, namelijk de ijkingstoetsen voor de academische bacheloropleidingen in het studiedomein STEM en de instaptoetsen voor de professionele bacheloropleidingen leraar.

5.2 Verplichte deelname

De Vlor staat achter de verplichting van deelname aan een dergelijke proef, omdat zo meer studiekeizers geïnformeerd zullen zijn over hun voorkennis. De Vlor vindt het ook positief dat de overheid

⁹ Bijvoorbeeld: Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de beleidsbrief Onderwijs 2016-2017](#), 24 november 2016.

- ─ het mogelijk maakt om niet-deelname te sanctioneren door niet-deelnemers eenzelfde gevolg op te leggen als deelnemers die lager scoren dan de cesuur
- ─ uitzonderingsmaatregelen voorziet op de verplichting tot deelname.

De Vlor vindt het, net als de overheid, ook erg belangrijk dat de instelling de student niet kan weigeren op basis van zijn resultaat.

5.3 Bindende versus niet-bindende voorwaarden

De Vlor is van mening dat de instelling de student wel een bindende remediëring moet kunnen opleggen wanneer hij de cesuur niet haalt. Anders riskeert men dat studenten die remediëring echt nodig hebben, zich er toch niet voor aanmelden. Bovendien vormt een verplichting zonder gevolg een grote bedreiging voor de validiteit van de ijkingsstoetsen. Om die te vrijwaren, is het belangrijk dat studiekeizers de ijkingsstoets ernstig nemen, en dus niet enkel deelnemen om een attest van deelname te verkrijgen.

Bovenstaande in acht genomen, maakt dat de Vlor de formulering ‘niet-bindende voorwaarden’, slecht gekozen vindt. Voorwaarden zijn immers per definitie bindend. Bovendien is het een terminologie die nergens anders in de Codex Hoger Onderwijs voorkomt en ook niet in de onderwijs- en examenreglementen van de instellingen gebruikt wordt. In plaats van ‘niet-bindende voorwaarden’ wordt daarom best ‘bindende voorwaarden’ gebruikt, weliswaar zonder de mogelijkheid van weigering tot inschrijving. Dit leidt tot het voorstel om het tweede lid van het in te voegen artikel 188/1 in de Codex Hoger Onderwijs te wijzigen in: ‘(...) Een instelling kan wel beslissen een *bindende* voorwaarde op te leggen aan een student (...) *zonder de mogelijkheid tot weigering van inschrijving*.’

Bij het niet slagen op de ijkingsstoets kan op die manier de mogelijkheid voorzien worden dat instellingen als bindende remediëring/voorwaarde een alternatief traject kan opleggen (bijvoorbeeld het inwisselen van een keuze-opleidingsonderdeel met een beperkt aantal studiepunten door een ondersteunend opleidingsonderdeel) dat tot doel heeft te remediëren en geen verzwaring van het curriculum inhoudt. Op die manier kan de remediëring binnen het curriculum gebeuren en hoeft het niet extra-curriculair.

5.4 Onderzoeksmatige opvolging en monitoring

De Vlor vraagt de overheid om ook de onderzoeksmatige opvolging en monitoring van deze toetsen in te schrijven in het decreet. Het is belangrijk om na te gaan wat het effect van deze toetsen is op de instroom van studenten en op de populatiesamenstelling. Op deze manier wordt ook tegemoetgekomen aan de bezorgdheid dat studenten uit kansengroepen door de verplichte toetsen mogelijk afgeschrikt zouden worden. Het is daarnaast essentieel om de doorstroom en uitstroom te monitoren en zo het effect van de toetsen en de daaraan gekoppelde bindende voorwaarden vast te stellen. De bedoeling is om studenten beter te oriënteren en beter te begeleiden. Er moet opgevolgd worden of dit inderdaad gerealiseerd wordt.

5.5 Administratieve last, kost en centrale organisatie

De verplichte deelname gaat gepaard met een significante administratieve last en vraagt een grote logistieke organisatie. Dit geldt zeker voor de ijkingstoetsen die ter plaatse afgenomen worden, maar ook voor de online instaptoetsen voor de lerarenopleiding. De verwerking daarvan brengt bovendien kosten met zich mee. Aangezien de proeven instellingsneutraal zijn, stelt de vraag zich ook wie als coördinerende instantie zal optreden.

Voor de instaptoets lerarenopleiding treedt momenteel de Vlhora coördinerend op, op basis van een jaarlijkse samenwerkingsovereenkomst met de overheid. De vraag stelt zich hoe dit meer structureel kan worden uitgewerkt. Ook voor de ijkingstoetsen stelt zich de vraag in welke mate de coördinatie door de organiserende instellingen of de Vlaamse overheid moet gebeuren. De vergelijking met het toelatingsexamen arts/tandarts dringt zich op. Daar wordt de coördinatie en de kost door de overheid opgenomen. De Vlor dringt erop aan dat ook in dit geval een centrale organisatie en opvolging voorzien wordt.

5.6 Inwisselbaarheid van ijkingstoetsen/instaptoetsen

De Vlor pleit ervoor om in het vierde lid van het nieuwe artikel 188/1 een onderscheid te maken tussen de ijkingstoetsen voor STEM en de instaptoetsen voor de lerarenopleiding. Dat kan duidelijk worden door een lijst voor academische opleidingen waarvoor een ijkingstoets een voorwaarde voor inschrijving is en een lijst van professionele bacheloropleidingen waarvoor deelname aan een instaptoets een voorwaarde is. De ijkingstoetsen en instaptoetsen zijn immers onderling niet inwisselbaar.

Voor de inschrijving in academische opleidingen volstaat het om een ijkingstoets af te leggen (vierde lid). Nadien kan nog gekozen worden voor inschrijving in een andere opleiding; de ijkingstoetsen hebben immers de bedoeling om studiekeuzers te ondersteunen bij het maken van hun uiteindelijke keuze.

5.7 Heroriënteerders

De Vlor vraagt zich af wat er gebeurt met heroriënteerders. Zij kunnen in de loop van het academiejaar geen proef meer afleggen, maar heroriënteren mag ook niet de mogelijkheid geven om de proef te omzeilen. De Vlor vraagt de overheid hiervoor een oplossing te voorzien.

6 Bijkomende opmerking

De Vlor merkt op dat de formulering van artikel 20 niet erg duidelijk is. In het verleden was het al mogelijk dat de instelling een bekwaamheidsonderzoek uitvoerde bij de inschrijving van een student in een ma-na-ma (gezien de specificiteit van deze opleidingen). Met dit artikel wordt het mogelijk om hierbij ook kwantitatieve beperkingen te betrekken. Dit is bijvoorbeeld nodig voor de gespecialiseerde opleidingen in de geneeskunde. In de formulering van dit artikel moet echter nog verduidelijkt worden dat zowel de kwantitatieve beperking als het bekwaamheidsonderzoek moeten gebeuren op basis van objectieve parameters.

De Vlor stelt daarom voor om de tekst licht te wijzigen tot: ‘Een instelling (...) kwantitatief beperken in relatie tot de beschikbare opleidingscapaciteit, waarbij steeds wordt gewerkt op basis van objectieve parameters.’

7 Tot slot

De Vlor is tevreden dat de overheid rekening gehouden heeft met zijn eerdere adviezen en ook de instellingen heeft betrokken bij de totstandkoming van dit voorontwerp van decreet. De Vlor vraagt de overheid ook met de opmerkingen uit dit advies rekening te houden. Hij is steeds bereid tot verder overleg.

Isabelle De Ridder
secretaris Raad Hoger Onderwijs

Ann De Schepper
voorzitter Raad Hoger Onderwijs

VOORONTWERP VAN DECREET
van 7 juli 2017

Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 1. Wijzigingen van het HBO5-decreet

Art. 2. In artikel 17 van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs, gewijzigd bij de decreten van 12 juli 2013 en 23 december 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden het vierde en vijfde lid vervangen door wat volgt:

“Een positief besluit over de aanvraag van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs vervalt op het einde van het vijfde academiejaar dat volgt op de dag van de start van de opleiding in kwestie.

Een positief besluit over de aanvraag van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs vervalt automatisch als het instellingsbestuur de opleiding niet start in het derde academiejaar dat volgt op de bekendmaking aan het instellingsbestuur.”;

2° aan paragraaf 1 worden een zesde, zevende en achtste lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De accreditatieorganisatie kan de geldigheidsduur van een positief besluit over de aanvraag van een opleiding verlengen ter vrijwaring van de gelijktijdige en geclusterde organisatie van externe beoordelingen. De totale duur van de erkenning als nieuwe opleiding kan nooit meer dan acht academiejaren zijn.

In afwijking van het vierde lid bedraagt de geldigheidsduur van de positieve besluiten over de aanvragen van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die werden verleend tijdens het academiejaar 2014-2015 zes jaar vanaf het academiejaar dat volgt op de bekendmaking aan het instellingsbestuur.

Voor de besluiten die zijn bekendgemaakt tijdens het academiejaar 2017-2018, start de voormelde periode van 3 jaar in het academiejaar 2019-2020.”

3° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. De programmatie van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs kan worden gevraagd om te worden georganiseerd op de vestigingen van de hogeschool en/of op de vestigingsplaatsen van het centrum voor volwassenenonderwijs die de opleiding willen organiseren.”

Art. 3. Aan artikel 21/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013 en vervangen bij het decreet van 23 december 2016, wordt een paragraaf 10 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§10. Opleidingen, geactualiseerd volgens de procedure, vermeld in paragraaf 1 tot en met 9, kunnen worden georganiseerd op de vestigingen van de hogeschool en/of op de vestigingsplaatsen van het centrum voor volwassenenonderwijs die de opleiding organiseren.

De betrokken onderwijsinstellingen delen hun keuze van vestigingsplaats(en) mee aan de bevoegde dienst van de Vlaamse Regering.”.

Art. 4. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2016, wordt een artikel 21/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 21/3. Opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die worden erkend conform de procedure, vermeld in artikel 18, of geactualiseerd conform de procedure, vermeld in artikel 21/1, tijdens de academiejaren 2017-2018 en 2018-2019, kunnen aangeboden worden vanaf het academiejaar 2019-2020.

De administratief beherende instelling en de inhoudelijk coördinerende instelling is voor de opleidingen, vermeld in het eerste lid, vanaf de start van de opleiding de hogeschool.”.

Art. 5. Artikel 22/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 22/1. “Zowel in het toetsingsrapport, vermeld in artikel 22, en het erkenningsbesluit, vermeld in artikel 18, §1, 3°, worden de volgende gegevens opgenomen:

- 1° de bevoegde instelling die de opleiding verzorgt en de vestigingsplaats(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
- 2° de naam van de opleiding;
- 3° in voorkomend geval de afstudeerrichtingen;
- 4° de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
- 5° in voorkomend geval de titel die de houders van de graad van die opleiding kunnen voeren;
- 6° de vermelding van de onderwijstaal van de opleiding.”

Art. 6. In artikel 23 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 12 juli 2013, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. Als het besluit over de "toets nieuwe opleiding" in het kader van een omvorming als vermeld in artikel 51, 5°, negatief is, kan het instellingsbestuur nog maximaal 1 academiejaar de om te vormen HBO5-opleiding aanbieden en hiervoor studenten inschrijven. Het programma van deze opleiding wordt ingericht conform artikelen II.67 en II.69 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013.

Een instelling kan na een negatief toetsingsbesluit voor een identieke opleiding nog een keer een aanvraag voor een "toets nieuwe opleiding" indienen. Als het besluit over de "toets nieuwe opleiding" in het kader van een omvorming als vermeld in artikel 51, 5°, opnieuw negatief is, bouwt de instelling de opleiding af of zet ze die stop. Het instellingsbestuur garandeert de voorzieningen die nodig zijn om de ingeschreven studenten hun opleiding te kunnen laten voltooien."

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van de Codex Hoger Onderwijs

Art. 7. Aan artikel I.3 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, bekrachtigd bij het decreet van 20 december 2013, gewijzigd bij de decreten van 21 maart 2014, 19 december 2014 en (Onderwijsdecreet 27 dat voor de zomer wordt goedgekeurd), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 7° wordt de zinsnede "met een studieomvang van ten minste 30 studiepunten" vervangen door de zinsnede "als vermeld in artikel II.66/1";

2° er wordt een punt 19/1° ingevoegd dat luidt als volgt:
"19/1° Databank Hoger Onderwijs: de databank, vermeld in artikel IV.90;";

3° er wordt een punt 33/1° ingevoegd dat luidt als volgt:

"33/1° HBO5-opleiding: een opleiding van het hoger beroepsonderwijs die buiten de context van deze codex werd of wordt aangeboden, met name door een cvo of een secundaire school;";

4° er wordt een punt 34/1 ingevoegd dat luidt als volgt:
"34/1° Hogeronderwijsregister: het register, vermeld in artikel II.170;";

5° in punt 69°, g), wordt het woord "diplomacontract" vervangen door het woord "contract";

6° aan punt 69° wordt een punt j) toegevoegd, dat luidt als volgt:

"j) een beslissing in het kader van de bekwaamheidsonderzoeken die leiden tot een weigering van inschrijving als vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1;";

7° er wordt een punt 72/1° toegevoegd dat luidt als volgt:
"72/1° VLHORA: Vlaamse Hogescholenraad bedoeld in deel 2, titel 2, hoofdstuk 5;";

8° er wordt een punt 72/2° toegevoegd dat luidt als volgt:
"72/2° VLIR: Vlaamse Interuniversitaire Raad bedoeld in deel 2, titel 2, hoofdstuk 4; ".

Art. 8. In artikel II.21 van dezelfde codex wordt de zinsnede "de tropische geneeskunde en diergeneeskunde en de gezondheidszorg in ontwikkelingslanden" vervangen door de zinsnede "tropische ziekten en de mondiale gezondheidszorg, met bijzondere aandacht voor laag- en middeninkomenslanden".

Art. 9. Aan artikel II.24 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 23 december 2016, worden een punt 11° en een punt 12° toegevoegd, die luiden als volgt:

"11° een oordeel uit te brengen over een aanvraag tot vrijstelling van de afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding conform artikel II.153 van deze codex; 12° een oordeel uit te brengen over de aanvraag tot verandering van vestiging conform artikel II.154 van deze codex."

Art. 10. In artikel II.58 van dezelfde codex wordt paragraaf 1 vervangen door wat volgt:

"§1. Het hoger beroepsonderwijs is hoger onderwijs dat beroepsgericht is, dat gefinancierd of gesubsidieerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap en dat georganiseerd wordt door instellingen voor voltijds secundair onderwijs, centra voor volwassenenonderwijs en hogescholen.

Een opleiding van het hoger beroepsonderwijs leidt tot een erkende onderwijskwalificatie van kwalificatieniveau 5, die bestaat uit minstens één erkende beroepskwalificatie van kwalificatieniveau 5."

Art. 11. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 3 februari 2017, wordt een artikel II.66/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. II.66/1. De studieomvang van een afstudeerrichting bedraagt:

- 1° voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs: ten minste een zesde en maximum de helft van de totale studieomvang van de opleiding. De differentiatie is gebaseerd op de erkende beroepskwalificaties die behoren tot de onderwijskwalificatie;
- 2° voor de initiële bacheloropleidingen van het hoger professioneel onderwijs, met uitzondering van de opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beelden kunst en Muziek en podiumkunsten, die:
 - a) al aangeboden worden vóór het academiejaar 2018-2019: ten minste 60 studiepunten en ten hoogste 150 studiepunten;
 - b) nieuw aangeboden worden vanaf het academiejaar 2019-2020: ten minste 60 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten;
- 3° voor de bachelor-na-bacheloropleidingen van het hoger professioneel onderwijs: ten minste 30 studiepunten;
- 4° voor de bachelor- en masteropleidingen van het academisch onderwijs met uitzondering van de opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten: ten minste 30 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten;
- 5° voor de bachelor- en masteropleidingen van het hoger professioneel en academisch onderwijs in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten: ten minste 30 studiepunten.

De Vlaamse Regering gaat uiterlijk tegen 31 december 2023 na of de maximumgrens van 120 studiepunten, vermeld in het eerste lid, 2°, b), veralgemeend kan worden voor alle initiële professionele bacheloropleidingen."

Art. 12. In artikel II.77 van dezelfde codex wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

"In de lijst, vermeld in artikel II.170, §2, legt de Vlaamse Regering, met het oog op de internationale herkenbaarheid, de bachelor- en mastergraden in het academisch onderwijs vast waaraan de specificatie "of Arts", "of Science", "of Laws", "of Medicine", "of Veterinary Science", "of Veterinary Medicine" of "of Philosophy" toegevoegd mag worden."

Art. 13. In artikel II.102 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 19 juni 2015 en (Onderwijsdecreet 27 dat voor de zomer wordt goedgekeurd), worden paragraaf 1 tot en met paragraaf 4 opgeheven.

Art. 14. Artikel II.152 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, wordt vervangen door wat volgt:

"Art. II.152. Een instelling kan een nieuwe opleiding van het hoger beroepsonderwijs of een nieuwe bachelor- of masteropleiding aanbieden als de betreffende opleiding bij besluit van de Vlaamse Regering erkend is als nieuwe opleiding. Ze dient daartoe een aanvraag in. Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs kan die aanvraag pas worden ingediend na de beslissing van de Vlaamse Regering tot ontwikkeling van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs die leidt tot een onderwijskwalificatie, vermeld in artikel 15/1, §6, van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur.

De Vlaamse Regering kan een besluit als vermeld in het eerste lid, nemen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° het voorgelegde dossier bevat de volgende informatie:
 - a) de bevoegde instelling die de opleiding verzorgt en de vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
 - b) de naam van de opleiding (de graad en de kwalificatie van de graad);
 - c) in voorkomend geval de afstudeerrichtingen;
 - d) de vermelding dat het een Nederlandstalige of een anderstalige opleiding is. In geval van een anderstalige opleiding wordt de taal van de opleiding vermeld;
 - e) de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
 - f) in voorkomend geval de studieomvang van de afstudeerrichtingen, uitgedrukt in studiepunten;
 - g) in voorkomend geval de specificatie van de graad;
 - h) in voorkomend geval de titel die de houders van de graad van die opleiding kunnen voeren;
 - i) de opleidingsspecifieke leerresultaten;
 - j) als het een opleiding van het hoger beroepsonderwijs betreft, de mogelijke vervolgopleidingen;
 - k) als het een bacheloropleiding betreft: de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen, rekening houdend met de toelatingsvoorwaarden, vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1;
 - l) als het een masteropleiding betreft: de vereiste vooropleidingen en toegangsvoorwaarden, rekening houdend met de toelatingsvoorwaarden, vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1;
 - m) de door de instellingen gezamenlijk beschreven domeinspecifieke leerresultaten, vermeld in artikel II.68;
- 2° het voorgelegde dossier bevat een advies van de VLIR voor de dossiers die ingediend zijn door de universiteiten, of van de VHLORA voor de dossiers die ingediend zijn door de hogescholen, over het aanbieden van de nieuwe opleiding;
- 3° de opleiding heeft de macrodoelmatigheidstoets, als dat van toepassing is, en de "toets nieuwe opleidingen" door de accreditatieorganisatie met positief gevolg ondergaan;
- 4° de nieuwe opleiding kan in een of meer studiegebieden of delen van studiegebieden worden gerangschikt waarin de betrokken instelling onderwijsbevoegdheid bezit. De nieuwe opleiding kan eventueel ook worden gerangschikt in een studiegebied waarin de betrokken instelling onderwijsbevoegdheid bezit en een of meer andere studiegebieden waarin andere instellingen die tot de associatie behoren waarvan de instelling lid is, onderwijsbevoegdheid bezitten;
- 5° in geval van een nieuwe initiële bachelor- of masteropleiding wordt er parallel met de uitbouw van de nieuwe opleiding een bestaande initiële

bachelor- of masteropleiding afgebouwd, tenzij de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel heeft gegeven over de aanvraag tot vrijstelling van die verplichte afbouw.

De VLIR of de VLHORA geeft in het advies, vermeld in het tweede lid, 2°, ten minste aan dat de aangevraagde opleiding binnen de Vlaamse Gemeenschap ofwel een nieuwe en unieke opleiding is, ofwel een bestaande opleiding is die in dezelfde of in een verwante vorm al aangeboden wordt in de Vlaamse Gemeenschap. In geval van een bestaande opleiding motiveert de VLIR of de VLHORA waarom meerdere instellingen die opleiding kunnen aanbieden, daarbij rekening houdend met de regionale spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod.

In het erkenningsbesluit, vermeld in het eerste lid, worden de volgende punten opgenomen:

- 1° de informatie, vermeld in het tweede lid, 1°, a) tot en met h);
- 2° in geval van een nieuwe initiële bachelor- of masteropleiding de naam (de graad en de kwalificatie van de graad) van de opleiding die afgebouwd wordt of de vermelding dat de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel heeft gegeven over de aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw;
- 3° het academiejaar vanaf wanneer de nieuwe opleiding aangeboden kan worden.

Vanaf het academiejaar wanneer de nieuwe opleiding aangeboden wordt, kan het instellingsbestuur geen nieuwe studenten meer inschrijven in de opleiding die afgebouwd wordt.”.

Art. 15. In artikel II.153 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 19 juni 2015, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden de woorden “paragraaf 2, 3, 4, 5 en 6, eerste lid” vervangen door de woorden “paragraaf 2, 3, 3/1, 4, 5 en 6, eerste lid”;

2° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. Het universiteits- of het hogeschoolbestuur bezorgt de volgende informatie en documenten aan respectievelijk de VLIR of de VLHORA:

- 1° de informatie, vermeld in artikel II.152, tweede lid, 1°, a) tot en met m);
- 2° een dossier dat de Commissie Hoger Onderwijs in staat stelt de toetsing aan de criteria, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, uit te voeren;
- 3° in voorkomend geval een aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw van een bestaande initiële bachelor- of masteropleiding als vermeld in artikel II.152, tweede lid, 5°. Het aanvraagdossier stelt de Commissie Hoger Onderwijs in staat de toetsing, vermeld in paragraaf 3/1, uit te voeren.

De VLIR, voor de aanvragen van de universiteiten, en de VLHORA, voor de aanvragen van de hogescholen, stellen voor iedere aanvraag een advies als vermeld in artikel II.152, tweede lid, 2°, op. Ze bezorgen de aanvragen met het bijbehorend dossier, het advies, en in voorkomend geval, de aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw aan de Commissie Hoger Onderwijs vóór 1 april van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

Als het advies van de VLIR of de VLHORA niet opgenomen is in het aanvraagdossier dat aan de Commissie Hoger Onderwijs bezorgd wordt, verklaart de Commissie Hoger Onderwijs de aanvraag voor de betrokken opleiding onontvankelijk.

Om dit advies aan te leveren stellen de VLIR en de VLHORA een procedure vast, afgestemd binnen de VLUHR, met de eigen beslisregels en een timing waarbij rekening gehouden wordt met de indiendatum bij de Commissie Hoger Onderwijs.”;

3° paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt:

“§3. De Commissie Hoger Onderwijs brengt een oordeel uit over de macrodoelmatigheid van de opleiding op basis van de volgende criteria:

- 1° de maatschappelijke relevantie van de opleiding;
- 2° het verwachte aantal studenten in de opleiding en de impact daarvan op dezelfde of andere al bestaande opleidingen;
- 3° de verwachte vraag naar afgestudeerden uit de opleiding en de verhouding met afgestudeerden uit andere al bestaande opleidingen;
- 4° de domeinspecifieke leerresultaten en de naamgeving van de opleiding;
- 5° een inschatting van de mate van verwevenheid en verwantschap van de nieuwe opleiding ten aanzien van het bestaande aanbod;
- 6° de inhoud van het advies van de VLIR of de VLHORA, met aandacht voor de regionale spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod.

De Commissie Hoger Onderwijs onderzoekt expliciet alle criteria, omschrijft per criterium haar bevindingen en motiveert haar positieve of negatieve oordeel over de macrodoelmatigheid van het ingediende dossier.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk uit op 1 juni van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.”;

4° er wordt een paragraaf 3/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§3/1. De Commissie Hoger Onderwijs brengt een oordeel uit over de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding. Ze neemt in haar oordeel de volgende elementen in overweging:

- 1° de graad van interne rationalisatie binnen de instelling;
- 2° de graad van saturatie in het betreffende opleidingsdomein;
- 3° het innovatieve of unieke karakter van de voorgestelde opleiding;
- 4° in voorkomend geval, het verzelfstandigen van een afstudeerrichting;
- 5° in voorkomend geval, de initiële bachelor- of masteropleidingen die de instelling in het verleden heeft afgebouwd;
- 6° de uitbouw van het aanbod van graduaatsopleidingen en de afstemming ervan op de professionele bacheloropleidingen.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk uit op 1 juni van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.”;

5° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Als het oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs over de macrodoelmatigheid van de opleiding, vermeld in paragraaf 3, of over de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw, vermeld in paragraaf 3/1, negatief is of niet tijdig wordt verstrekt, kan het instellingsbestuur binnen een vervaltermijn van vijftien dagen beroep instellen bij de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de macrodoelmatigheid van de opleiding op definitieve wijze op grond van de

criteria, vermeld in paragraaf 3, eerste lid. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw op definitieve wijze op grond van de elementen, vermeld in paragraaf 3/1.

De termijn voor het beroep bij de Vlaamse Regering gaat in op een van de onderstaande momenten:

- 1° de dag na de dag van de ontvangst van het negatieve oordeel;
- 2° de dag waarop de beoordelingstermijn voor de Commissie Hoger Onderwijs is verstreken.”;

6° paragraaf 5 wordt vervangen door wat volgt:

“§5. De Vlaamse Regering deelt het oordeel, vermeld in paragraaf 4, aan het instellingsbestuur mee binnen een ordetermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de dag van de ontvangst van het beroep.”;

7° in paragraaf 6 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“Het instellingsbestuur vraagt de toets nieuwe opleidingen aan bij de accreditatieorganisatie, binnen een vervaltermijn van vijftien dagen, die ingaat de dag na de dag van de ontvangst van het positieve oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs of, in voorkomend geval, van de Vlaamse Regering over de macrodoelmatigheid van de opleiding.”.

Art. 16. Artikel II. 154 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“II.154. Een hogeschool kan binnen de instelling en met behoud van de toepassing van artikel II.78 tot en met II.100 een opleiding van vestiging veranderen na een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs.

De instelling dient daartoe een aanvraag in bij de Commissie Hoger Onderwijs vóór 1 december van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarop de aanpassing van toepassing is. Het aanvraagdossier stelt de commissie in staat een toetsing door te voeren van de volgende criteria:

- 1° de impact op de regionale spreiding van deze en verwante opleidingen in het Vlaamse hogeronderwijslandschap;
- 2° de impact op de regionale spreiding van het verwachte aantal studenten in de opleiding of verwante opleidingen;
- 3° de impact op de regionale spreiding van de vraag naar afgestudeerden in de opleiding of verwante opleidingen;
- 4° een positief advies van de VLHORA over de verandering van de vestiging.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk op 15 januari van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden, uit.

Als het positief advies van de VLHORA niet opgenomen is in het aanvraagdossier dat aan de Commissie Hoger Onderwijs bezorgd wordt, verklaart de Commissie Hoger Onderwijs de aanvraag onontvankelijk.

Om dit advies aan te leveren stelt de VLHORA een procedure vast, afgestemd binnen de VLUHR en rekening houdend met de regionale context, met de eigen beslisregels en een timing waarbij rekening gehouden wordt met de indiendatum bij de Commissie Hoger Onderwijs.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.

Bij een negatief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs kan de instelling binnen een vervaltermijn van vijftien dagen die ingaat op de dag na de ontvangst van de beslissing van de Commissie Hoger Onderwijs, beroep instellen bij de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering neemt een beslissing binnen een ordeterminen van dertig dagen die ingaat op de dag na de ontvangst van het beroepschrift.”.

Art. 17. Artikel II.170 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.170. §1. Er wordt een register gepubliceerd van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor- en masteropleidingen die conform deze codex worden aangeboden, hierna Hogeronderwijsregister te noemen.

Het Hogeronderwijsregister bevat van elke opleiding de volgende gegevens:

- 1° de gegevens, vermeld in paragraaf 2;
- 2° in voorkomend geval, de studieomvang van de afstudeerrichting(en);
- 3° de datum van accreditatie of erkenning als nieuwe opleiding;
- 4° het tijdstip waarop de accreditatie of de erkenning als nieuwe opleiding vervalt;
- 5° in voorkomend geval de vermelding dat er een opleidingstraject is voor werkstudenten;
- 6° de vermelding dat in het desbetreffende academiejaar studenten kunnen inschrijven in de opleiding;
- 7 ° de vestiging(en) en, in voorkomend geval de buitenlandse locaties, waar opleiding en, in voorkomend geval, de afstudeerrichting(en) worden aangeboden;
- 8° in voorkomend geval de vermelding van de instelling die de opleiding gezamenlijk aanbiedt.

In het Hogeronderwijsregister wordt in een link voorzien naar de websites van de instellingen met meer uitgebreide informatie over de gegevens over de aansluiting, de vervolgoopleidingen en de onderwijs- en examenreglementen.

De domeinspecifieke leerresultaten van een opleiding zijn zowel in het Hogeronderwijsregister als in de Kwalificatiedatabank te raadplegen. Er wordt een link voorzien naar de Kwalificatiedatabank.

Het Hogeronderwijsregister voorziet in een historiek over de accreditatiestatus en de benamingen van de opleidingen. Het Hogeronderwijsregister voorziet in een Engelstalige vertaling van de benaming van de opleidingen.

In het Hogeronderwijsregister kunnen daarnaast ook de opleidingen vermeld worden, aangeboden door de Hogere instituten en andere instellingen voor Schone Kunsten zoals vermeld in artikel III.119.

De opmaak en de actualisering van het Hogeronderwijsregister wordt gedaan door de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid.

§2. De Vlaamse Regering legt een lijst vast van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor- en masteropleidingen die conform deze codex per instelling aangeboden kunnen worden.

Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en de bachelor- en de masteropleidingen die door de hogescholen en universiteiten worden aangeboden in overeenstemming met de onderwijsbevoegdheid, vermeld in artikel II.78 tot en met II.100, bevat die lijst per instelling en per studiegebied, deel van een studiegebied of cluster van studiegebieden, de volgende gegevens:

- 1° de graad van de opleiding;

- 2° de kwalificatie van de graad van de opleiding;
- 3° de vermelding dat de opleiding een graduaatsopleiding is, een initiële bacheloropleiding, een bachelor-na-bacheloropleiding, een initiële masteropleiding of een master-na-masteropleiding;
- 4° in voorkomend geval de specificatie van de graad, vermeld in artikel II.77;
- 5° in voorkomend geval de bijkomende titel die de houder van het diploma kan voeren, vermeld in artikel II.76;
- 6° in voorkomend geval de afstudeerrichtingen binnen de opleiding;
- 7° de vestiging(en) waar de opleiding en, in voorkomend geval, de afstudeerrichting(en) worden aangeboden;
- 8° de vermelding dat de opleiding Nederlandstalig is of anderstalig is, met in voorkomend geval de Nederlandstalige equivalente opleiding;
- 9° de studieomvang van de opleiding.

Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs, de bachelor- en masteropleidingen die door de andere ambtshalve geregistreerde instellingen of door de geregistreerde instellingen worden aangeboden, bevat de lijst per instelling de volgende gegevens:

- 1° het studiegebied, een deel van een studiegebied of studiegebieden waarbinnen een opleiding wordt ondergebracht;
- 2° de graad van de opleiding;
- 3° de kwalificatie van de graad van de opleiding;
- 4° de vermelding dat de opleiding een graduaatsopleiding is, een initiële bacheloropleiding, een bachelor-na-bacheloropleiding, een initiële masteropleiding of een master-na-masteropleiding;
- 5° de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
- 6° in voorkomend geval de specificatie van de graad, vermeld in artikel II.77;
- 7° in voorkomend geval de bijkomende titel die de houder van het diploma kan voeren, vermeld in artikel II.76;
- 8° de vermelding van de onderwijstaal van de opleiding.

Voor de bachelor- en de masteropleidingen geeft de eerste lijst de situatie weer van het academiejaar 2018-2019, voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs de situatie van het academiejaar 2019-2020.

De Vlaamse Regering past als een gevolg van de volgende beslissingen of besluiten de lijst met de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en de bachelor- en masteropleidingen die de universiteiten en hogescholen aanbieden, jaarlijks aan:

- 1° op basis van een beslissing van de Vlaamse Regering over:
 - a) de erkenning van een nieuwe opleiding;
 - b) de wijziging van de studieomvang van een opleiding;
 - c) de erkenning van een master in het kader van de uitbreiding van de studieomvang van een masteropleiding;
- 2° op voorstel van de algemene vergadering van de VLUHR, die beslist volgens haar eigen beslissingsregels, over:
 - a) wijzigingen in de kwalificatie van de graad van de opleiding;
 - b) wijzigingen aan afstudeerrichtingen die binnen een bepaalde opleiding kunnen worden aangeboden. Die wijzigingen hebben betrekking op:
 - 1) het aanbieden van nieuwe afstudeerrichtingen;
 - 2) wijzigingen aan de benaming van bestaande afstudeerrichtingen, met uitzondering van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs;
 - 3) veranderingen van vestiging binnen de instelling en opleiding van bestaande afstudeerrichtingen;
 - c) de omvorming van een bachelor- of masteropleiding tot een gezamenlijk georganiseerde opleiding, waarbij de toetredende

- instelling de bachelor- of masteropleiding op het ogenblik van de omvorming niet aanbiedt als vermeld in artikel II.166;
- d) de samenvoeging van twee of meer bacheloropleidingen of twee of meer masteropleidingen binnen een hogeschool of universiteit, vermeld in artikel II.167;
- 3° op basis van een beslissing van het instellingsbestuur waarmee ze aangeeft:
 - a) de opleiding of een afstudeerrichting niet langer te organiseren;
 - b) de taal van een bachelor-na-bachelor- en master-na-masteropleiding te wijzigen;
- 4° op basis van een negatief accreditatiebesluit van de accreditatieorganisatie;
- 5° in geval een masteropleiding geselecteerd wordt in overeenstemming met de bepalingen van een Europees financieringsprogramma ter bevordering van de internationale samenwerking in het hoger onderwijs en waarbinnen een multi- of gezamenlijke diplomering wordt vooropgesteld;
- 6° op basis van een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs om een anderstalige bachelor- of masteropleiding te organiseren, waarover de Vlaamse Regering binnen een vervaltermijn van 45 dagen geen negatief oordeel heeft gegeven;
- 7° op basis van een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs over de verandering van vestigingsplaats van een bachelor- of masteropleiding.

De Vlaamse Regering kan de lijst van de bachelor- en masteropleidingen die de universiteiten en hogescholen aanbieden, ook aanpassen om de noodzakelijke vergelijkbaarheid, duidelijkheid en transparantie in de benamingen te realiseren, op advies van de VLUHR.

Voor de bachelor- en masteropleidingen die de andere ambtshalve geregistreerde instellingen en de geregistreerde instellingen aanbieden, kan de Vlaamse Regering het Hogeronderwijsregister, vermeld in paragraaf 1, aanpassen op vraag van het instellingsbestuur. Voor de specificatie van de graad voegt het instellingsbestuur bij de voormelde vraag een advies van de VLUHR.

De door de VLUHR en het instellingsbestuur gevraagde aanpassingen worden jaarlijks vóór 1 december van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarop de aanpassing van toepassing is, meegedeeld aan de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid.”.

Art. 18. Artikel II.187 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.187. §1. Voor de inschrijving in een bacheloropleiding in het studiegebied Geneeskunde geldt naast de algemene toelatingsvoorwaarde, als bijkomende toelatingsvoorwaarde het gunstig gerangschikt zijn op basis van een toelatingsexamen, georganiseerd door een examencommissie, hierna toelatingsexamen arts te noemen.

Het toelatingsexamen beoogt het toetsen van de bekwaamheid van de studenten om een geneeskundige opleiding met succes af te ronden.

§2. Voor de inschrijving in een bacheloropleiding in het studiegebied Tandheelkunde geldt als bijkomende toelatingsvoorwaarde het gunstig gerangschikt zijn op basis van een toelatingsexamen, georganiseerd door een examencommissie, hierna toelatingsexamen tandarts te noemen.

Het toelatingsexamen beoogt het toetsen van de bekwaamheid van de studenten om een tandheelkundige opleiding met succes af te ronden.

§3. De georganiseerde toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, zijn vergelijkend van aard.

De kandidaten die ten minste de helft van de bepaalde punten behalen op alle onderdelen van het examen zijn geslaagd.

De geslaagde kandidaten worden gerangschikt in volgorde van de behaalde numerieke score.

De geslaagde kandidaten met de hoogste behaalde scores worden gunstig gerangschikt, rekening houdend met de quota, vermeld in paragraaf 4.

De lijst met de gunstig gerangschikte kandidaten wordt definitief bekendgemaakt uiterlijk vóór 1 augustus van het lopende jaar.

§4. De startquota voor de gunstig gerangschikte kandidaten worden afzonderlijk bepaald voor de opleiding arts en tandarts op basis van beroeps- en opleidingsgerelateerde parameters.

Het aantal kandidaten dat jaarlijks gunstig gerangschikt kan worden, bedraagt voor het toelatingsexamen arts 1104 en voor het toelatingsexamen tandarts 135.

Afhankelijk van de door de kandidaten behaalde examenresultaten kan het startquotum overschreden worden. De cesuur wordt principieel getrokken tussen de kandidaten met een verschillend examenresultaat.

De Vlaamse Regering kan uiterlijk op 1 februari van het lopende jaar de vastgelegde quota aanpassen als er zich een structurele wijziging voordoet in het licht van een of meer van de volgende beroeps- en opleidingsgerelateerde criteria:

- 1° het aantal effectieve starters in de bacheloropleiding;
- 2° het aantal afgestudeerden in de masteropleiding;
- 3° het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt;
- 4° het afnemende beroepenveld;
- 5° de opleidingscapaciteit.

§5. Het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts omvatten toetsen die betrekking hebben op:

- 1° wetenschappelijke kennis en inzicht in de vakken biologie, fysica, chemie en wiskunde, afgestemd op de tweede en de derde graad van het algemeen secundair onderwijs;
- 2° generieke competenties die aansluiten bij themata uit respectievelijk de beroepspraktijk van artsen en de beroepspraktijk van tandartsen.

De Vlaamse Regering legt de nadere regels vast voor de indeling, de wegings- en evaluatiecriteria, met inbegrip van de afrondingsregels, de toetsmethoden en de inhoud van het examen.

§6. Het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts worden georganiseerd conform de volgende regels:

- 1° het wordt eenmaal per jaar georganiseerd. De organisatie ervan wordt tijdig bekendgemaakt;
- 2° de Vlaamse Regering kan een examengeld van ten hoogste 50 euro vastleggen als bijdrage in de organisatiekosten. Vanaf 2019 wordt het bedrag aangepast aan de jaarlijkse stijging van de index van de consumptieprijs met als referentiedatum 1 januari 2018. Het bedrag wordt afgerond naar het dichtstbijzijnde geheel getal;
- 3° de Vlaamse Regering:
 - a) organiseert het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts volgens de nadere regels die ze bepaalt en legt die vast in een besluit. Bij de organisatie van het examen wordt voor studenten

- met functiebeperkingen als vermeld in artikel II.221, §2, in redelijke aanpassingen voorzien;
- b) legt de modaliteiten vast van de interne beroepsprocedure en de inzageprocedure. De Vlaamse Regering regelt de werking van de examencommissie, vermeld in paragraaf 7, en bepaalt de vergoedingen van de leden;
- c) bepaalt de nadere regels voor het vergelijkend examen, vermeld in paragraaf 3 en 5;
- 4° de examencommissie, vermeld in paragraaf 7:
 - a) stelt een werkings- en examenreglement op waarin concrete voorschriften zijn opgenomen ter uitvoering van het besluit, vermeld in punt 3°;
 - b) valideert de examenvragen en evalueert de examenresultaten;
 - c) is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het examen;
 - d) maakt vooraf het examenprogramma bekend en publiceert na afloop van het examen een representatief staal van de examenvragen en antwoorden;
- 5° de voorzitter van de examencommissie, vermeld in paragraaf 7, maakt de resultaten en de lijst, vermeld in paragraaf 3, bekend.

§7. De toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, worden georganiseerd door dezelfde examencommissie.

De Vlaamse Regering benoemt de voorzitter, de secretaris en de leden van de examencommissie.

De examencommissie telt, voorzitter en secretaris uitgezonderd, minimaal tien en maximaal vijftien leden.

De leden van de examencommissie worden op zodanige wijze aangeduid uit de leden van het zelfstandig academisch personeel van de universiteiten dat de nodige expertise aanwezig is op het vlak van de medische praktijk, de inhoud van de vakken, de onderwijskunde en de psychologie.

§8. De examens worden op zodanige wijze georganiseerd dat studenten per academiejaar aan de beide toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, kunnen deelnemen.

§9. Het slagen voor het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts in een bepaald burgerlijk jaar wordt alleen aanvaard voor het voldoen aan de bijkomende toelatingsvoorwaarde als de student uiterlijk op 30 september van dat burgerlijk jaar in het bezit is van het diploma secundair onderwijs of van een daarmee gelijkwaardig of gelijkgesteld studiebewijs.

§10. De bijkomende toelatingsvoorwaarde gunstig gerangschikt zijn voor het toelatingsexamen arts of het toelatingsexamen tandarts, vermeld in paragraaf 1 en 2, geldt ook voor de inschrijving in een bachelor- of masteropleiding in het studiegebied Geneeskunde of in het studiegebied Tandheelkunde als de student vrijstelling heeft verkregen van sommige opleidingsonderdelen, of vermindering van de studieomvang, op grond van een diploma dat behaald is na een opleiding waarvoor de voormelde bijkomende toelatingsvoorwaarde niet van toepassing is. De voormelde bijkomende toelatingsvoorwaarde geldt ook in geval van een rechtstreekse diplomering als vermeld in artikel II.245.

§11. De studenten die vóór 1 januari 2018, voldoen aan de algemene en bijzondere toelatingsvoorwaarden voor de opleidingen in het studiegebied Geneeskunde of in het studiegebied Tandheelkunde, worden vrijgesteld van het vergelijkend toelatingsexamen, vermeld in dit artikel.

De studenten in de masteropleiding geneeskunde of tandheelkunde die een vervolgopleiding beogen waarvoor beide basisdiploma's vereist zijn, zijn vrijgesteld van het toelatingsexamen voor de complementaire basisopleiding op voorwaarde van goedkeuring door het instellingsbestuur. De concrete modaliteiten en voorwaarden in dit verband, worden voorafgaandelijk op algemene wijze uitgewerkt in het onderwijs- en examenreglement van de instelling.

De vrijstelling van het vergelijkend toelatingsexamen, vermeld in dit artikel, geldt, onverminderd de toepassing van artikel II.193, ook voor personen die buiten België een diploma van respectievelijk arts of tandarts hebben behaald en die de toelating hebben om zich aan een universiteit in Vlaanderen in te schrijven respectievelijk voor een masteropleiding in het studiegebied Geneeskunde of een masteropleiding in het studiegebied Tandheelkunde.

§12. Het bewijs van toelating van een student die gunstig wordt gerangschikt en tijdig voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarde, vermeld in paragraaf 9, blijft onbeperkt geldig.”.

Art. 19. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 3 februari 2017, wordt een artikel II.188/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. II.188/1. Onverminderd de algemene toelatingsvoorwaarden voor een bacheloropleiding, vermeld in artikel II.178, wordt de eerste inschrijving voor bepaalde bacheloropleidingen aan de hogescholen of de universiteiten afhankelijk gesteld van de verplichte deelname aan een niet-bindende toelatingsproef.

De niet-bindende toelatingsproef is instellingsneutraal. De resultaten van de niet-bindende toelatingsproef kunnen in geen geval de weigering tot de eerste inschrijving voor een opleiding tot gevolg hebben. Een instelling kan wel beslissen een niet-bindende voorwaarde als vermeld in artikel II.246, §1, 1°, op te leggen aan een student die de vooropgestelde cesuur voor de proef niet behaalt.

In uitzonderlijke gevallen kan door de instelling voor een individuele student op gemotiveerde wijze worden afgeweken van de voorwaarde tot verplichte deelname. Ook in dat geval kan de instelling een niet-bindende voorwaarde opleggen aan die studenten.

De Vlaamse Regering legt, na raadpleging van de VLUHR, bij besluit de lijst vast van de opleidingen waarvoor deelname aan een niet-bindende toelatingsproef een voorwaarde voor inschrijving is.

De hogescholen en universiteiten nemen de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde tot het afleggen van een verplichte, niet-bindende toelatingsproef, de modaliteiten waarbinnen dat moet gebeuren, de mogelijke afwijkingen op de verplichte deelname, en, in voorkomend geval, de niet-bindende voorwaarden die worden opgelegd op in het onderwijs- en examenreglement.”.

Art. 20. Aan artikel II.190, §2, eerste lid, van dezelfde codex worden de volgende zinnen toegevoegd:

“Een instelling kan in het studiegebied Geneeskunde daarenboven het aantal inschrijvingen voor een master-na-masteropleiding, rekening houdend met de resultaten van het bekwaamheidsonderzoek, kwantitatief beperken in relatie tot de beschikbare opleidingscapaciteit, waarbij steeds wordt gewerkt op basis van objectieve parameters. Het instellingsbestuur legt de bijkomende inschrijvingsvoorwaarden vast in haar onderwijsreglement conform artikel II.221, §1, 5°, b).”.

Art. 21. In artikel II.201 wordt in §1 en §2 het punt 10° geschrapt.

Art. 22. Aan artikel II.221, §1, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, wordt een punt 20° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“20° in voorkomend geval: de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde tot het afleggen van een verplichte, niet-bindende toelatingsproef als vermeld in artikel II.188/1, de modaliteiten waarbinnen dat moet gebeuren, de mogelijke afwijkingen op de verplichte deelname, en, in voorkomend geval de niet-bindende voorwaarden die worden opgelegd.”.

Art. 23. In artikel II.246, §1, van dezelfde codex, vervangen bij het decreet van 19 juni 2015, wordt voor punt 1°, dat punt 1°/1 wordt, een nieuw punt 1° ingevoegd, dat luidt als volgt:

“1° als een student de cesuur voor de proef niet behaalt als vermeld in artikel 188/1, tweede lid, of niet aan de voorwaarde tot verplichte deelname aan die proef heeft voldaan, kan de instelling een niet-bindende voorwaarde opleggen;”.

Art. 24. In artikel II.285 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, worden in het derde lid de volgende wijzigingen aangebracht:
1° in de eerste zin worden de woorden “door de stuurgroep Databank Hoger Onderwijs” vervangen door de woorden “door de Vlaamse overheid en de instellingen in het gestructureerd overleg”;
2° in de laatste zin wordt het woord “stuurgroep” vervangen door de woorden “Vlaamse overheid en de instellingen in het gestructureerd overleg”.

Art. 25. In artikel II.294, §1, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2016, wordt het tweede lid vervangen door wat volgt:

“De beroepen tegen een beslissing als vermeld in artikel I.3, 69°, h), worden bij de Raad ingesteld binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de dag van de kennisgeving van de definitieve beslissing van het krachtens het decreet bevoegde orgaan.”.

Art. 26. Artikel II.298 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.298. §1. Het administratief dossier dat uiterlijk samen met de antwoordnota aan de Raad en aan de verzoekende partij wordt bezorgd, bevat ten minste de volgende stukken:

- 1° een afschrift van de bestreden studievoortgangsbeslissing;
- 2° in voorkomend geval de examenkopij(en) van of het stagerapport van de verzoeker, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een bewijs van bekwaamheid;
- 3° het dossier dat samengesteld is naar aanleiding van het intern beroep, vermeld in artikel II.283, eerste lid, met inbegrip van het verzoekschrift op intern beroep;
- 4° de reglementaire bepalingen die op de bestreden beslissing van toepassing waren, waaronder in elk geval het onderwijs- en examenreglement en in voorkomend geval andere teksten met reglementaire strekking zoals de ECTS-fiche, het stagereglement, de studiegids en het vademecum.

De stukken worden door het bestuur gebundeld en op een inventaris ingeschreven.

§2. Als er gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestaan dat een partij of een derde een stuk onder zich heeft dat het bewijs inhoudt van een ter zake dienend feit, kan de rechter bevelen dat het stuk of een

eensluitend verklaard afschrift ervan bij het dossier van de rechtspleging wordt gevoegd.

De voorzitter beslist ter zake bij beschikking. De beschikking vermeldt de identiteit van de partij of de derde die het stuk moet overleggen en de wijze waarop en de termijn waarbinnen dat moet gebeuren. De beschikking wordt via het meest gereede communicatiemiddel verzonden aan de partijen en bij aangetekend schrijven aan een derde.

§3. Als het verzoek een aanpassing van het leerkrediet betreft, kan de Raad bij de betrokken instellingen van het hoger onderwijs informatie opvragen met het oog op de verificatie van de voorgelegde feiten.”.

Art. 27. Artikel II.300 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.300. Het dossier van de rechtspleging kan door de partijen en/of hun raadsman worden geraadpleegd op het secretariaat van de Raad. Ze nemen daartoe vooraf contact op met de secretaris.”.

Art. 28. Artikel II.301 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.301. Na registratie van het verzoekschrift betekent de secretaris via het meest gereede communicatiemiddel aan de partijen:

- 1° een procedurekalender;
- 2° de datum, het uur en de plaats van de zitting van de Raad;
- 3° de samenstelling van de Raad.

De betekening gaat, wat de verwerende partij betreft, vergezeld van een kopie van het verzoekschrift.”.

Art. 29. Artikel II.302 van dezelfde codex, gewijzigd bij decreet van 17 juni 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.302. §1. De procedurekalender, vermeld in artikel II.301, eerste lid, 1°, stelt de termijn vast waarbinnen:

- 1° het bestuur in staat wordt gesteld een antwoordnota en het administratief dossier aan de Raad en aan de verzoeker voor te leggen;
- 2° de verzoeker in staat wordt gesteld een wederantwoordnota aan de Raad en aan het bestuur voor te leggen.

De termijn, vermeld in het eerste lid, bedraagt voor elke partij ten minste 96 uur.

§2. De antwoordnota en de wederantwoordnota worden aan de Raad en aan de tegenpartij bezorgd via het meest gereede communicatiemiddel.

Een buiten de gestelde termijn aan de Raad bezorgde antwoordnota of wederantwoordnota wordt uit de verdere procedure geweerd.”.

Art. 30. In artikel II.303, §2, van dezelfde codex worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° de hoedanigheid van lid van een rechtspersoon als vermeld in artikel 24, §4, van de Grondwet, verantwoordelijk voor de universiteit of de hogeschool waaraan de kwestieuze beslissing werd genomen, of van een personeelslid van die universiteit of hogeschool;”;

2° er wordt een punt 3° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“3° de hoedanigheid, vermeld in punt 2°, hebben gehad in een periode van drie jaar die aan het ingestelde beroep voorafgaat.”.

Art. 31. In artikel II.307 van dezelfde codex word het vierde lid vervangen door wat volgt:

“De uitspraak van de Raad wordt met een aangetekende zending aan de partijen bezorgd.”.

Art. 32. In artikel III.116, 3°, van dezelfde codex worden tussen de woorden “raad van bestuur” en de woorden “van de betrokken instelling” de woorden “of de algemene raad” ingevoegd.

Art. 33. In artikel IV.90 van dezelfde codex wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“De Vlaamse Regering organiseert een databank die gegevens verzamelt en ter beschikking stelt over de instellingen, opleidingen en studenten die onder de toepassing van deze codificatie vallen, hierna de Databank Hoger Onderwijs te noemen. Dat gebeurt conform de regelgeving over de elektronische verwerking van persoonsgegevens. De databank is gericht op het verzamelen en verwerken van gegevens, of het coördineren van gegevensstromen, met ten minste de volgende doelstellingen:

- 1° het onderwijsaanbod in de Vlaamse Gemeenschap opvolgen;
- 2° de inschrijvingsgegevens, de studievoortgangsgegevens en de studiebewijzen van studenten registreren;
- 3° studieloopbanen opvolgen;
- 4° het leerkrediet van studenten opvolgen;
- 5° de financiering krachtens deze codificatie implementeren;
- 6° statistisch materiaal verzamelen;
- 7° het overheidsbeleid voorbereiden, monitoren en evalueren;
- 8° het inschrijvingsproces bij de instellingen hoger onderwijs ondersteunen;
- 9° het kwaliteitszorgstelsel ondersteunen.”.

Art. 34. In artikel IV.91 van dezelfde codex worden paragraaf 1 en 2 vervangen door wat volgt:

“§1. De bevoegde dienst van de Vlaamse overheid staat in voor de verzameling en het beheer van de gegevens, vermeld in artikel IV.90, en doet dat in nauw partnerschap met de hogeronderwijsinstellingen en hun koepelorganisaties. Daartoe wordt gestructureerd overleg georganiseerd.

Een stuurgroep kan worden opgericht die paritair samengesteld is uit gemandateerde vertegenwoordigers van de overheid en van de hogeronderwijsinstellingen. De Vlaamse Regering benoemt de leden van de stuurgroep, die zijn voorgedragen door de VLUHR en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. De stuurgroep kan actief zijn rond het verzamelen en beheren van de data, de kwaliteit van de processen van de dataverzameling aan de instellingen en bij de overheid en het begeleiden van de financieringsberekening op basis van die data.

§2. De stuurgroep, vermeld in paragraaf 1, stelt een huishoudelijk reglement op.”.

Art. 35. Artikel IV.92 van dezelfde codex wordt opgeheven.

Art. 36. In artikel IV.93 van dezelfde codex wordt in het tweede lid de zinsnede “De stuurgroep vermeld in artikel IV.91 stelt” vervangen door de zinsnede “In het

gestructureerd overleg vermeld in artikel IV.91 stellen de Vlaamse overheid en de instellingen samen”.

Hoofdstuk 3. Inwerkingtreding

Art. 37. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2018, met uitzondering van artikel 13 en artikel 17, die in werking treden op 1 oktober 2018.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 61.861/1/V
van 27 september 2017

over

een voorontwerp van decreet „houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs”

Op 11 juli 2017 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Onderwijs verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 25 augustus 2017,^(*) en nogmaals verlengd tot 15 september 2017, een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet „houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs”.

Het voorontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 5 september 2017. De kamer was samengesteld uit Jan SMETS, staatsraad, voorzitter, Wouter PAS en Patricia DE SOMERE, staatsraden, Jan VELAERS en Michel TISON, assessoren, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Raf AERTGEERTS, eerste auditeur-afdelingshoofd.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 september 2017.

*

^(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege verlengd wordt met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet bevat een aantal maatregelen inzake het hoger onderwijs. Deze maatregelen hebben betrekking op de rationalisatie van het hoger onderwijsaanbod, op de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven voor bepaalde bacheloropleidingen en op het toelatingsexamen arts-tandarts. Aansluitend bij de nieuwe regeling met betrekking tot het toelatingsexamen arts-tandarts maakt het aan te nemen decreet het mogelijk om voor de master-na-masteropleidingen in de specialistische geneeskunde een beperking op te leggen aan de instroom in functie van de opleidingscapaciteit van deze opleidingen (het aantal erkende stageplaatsen en stagemeesters die elke universiteit is toegewezen voor een bepaald specialisme). Tevens worden in het aan te nemen decreet een aantal faciliterende maatregelen opgenomen in het kader van de door de Vlaamse Regering goedgekeurde conceptnota “Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs”. Tot slot bevat het ontwerp nog een aantal technische aanpassingen aan de regelgeving met betrekking tot de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en het Instituut voor Tropische Geneeskunde.

VORMVEREISTEN

3.1. Artikel 4 van het decreet van 20 januari 2012 „houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid” bepaalt dat bij elk ontwerp van decreet dat wordt ingediend bij het Vlaams Parlement, een kind- en jongereneffectrapport, afgekort JoKER, moet worden gevoegd, als de voorgenomen beslissing het belang van personen jonger dan vijftientig jaar rechtstreeks raakt.

Artikel 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 „tot instelling van een kind- en jongere-effectrapport” bepaalt als volgt: “Een voorontwerp van decreet waarvoor de verplichting geldt, bedoeld in artikel 4 van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, kan door de Vlaamse Regering enkel worden goedgekeurd als het vergezeld is van een kind- en jongere-effectrapport dat is opgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet. De minister, bevoegd voor de coördinatie van de rechten van het kind, verstrekt daartoe een methodiek en ziet toe op de naleving van de kind- en jongere-effectrapportageverplichting. Wanneer een reguleringssimpactanalyse wordt gemaakt, wordt het kind- en jongere-effectrapport geïntegreerd in deze reguleringssimpactanalyse.”

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

3.2. Bij de adviesaanvraag is geen JoKER gevoegd.

Daarover ondervraagd verschafte de gemachtigde de volgende toelichting:

“Motivering vrijstelling opstellen van een Joker

In het kader van voorliggend ontwerp van decreet werd geen JoKER opgesteld. De reden waarom geen JoKER werd opgesteld is zowel naar procedure als inhoudelijk te verantwoorden.

1. In de Nota aan de Vlaamse regering (zie bijlage) in het kader van de eerste principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet werd door de Vlaamse Regering het standpunt ingenomen en gemotiveerd dat het voorontwerp van decreet buiten het toepassingsgebied van de reguleringsimpactanalyse (RIA) valt. Het betreft regelgeving waarvoor geen vrije beleidsruimte bestaat of regelgeving zonder of met weinig inhoudelijke effecten.

De omzendbrief VR 2014//3 regelgevingsagenda, reguleringsimpactanalyse en compensatieregel administratieve lasten stelt op pagina 9 wat de JoKER-verplichting betreft dat voor de beoordeling van de verplichting van de JoKER ook de RIA-uitzonderingen gelden. Er kan dus geen JoKER worden opgemaakt wanneer niet tegelijkertijd een RIA wordt opgemaakt.

2. Wat de inhoudelijke motivering betreft kan prima facie inderdaad gesteld worden dat voor het ontwerp van decreet een JoKER vereist kan zijn, aangezien het ontwerp op het eerste gezicht het belang van personen jonger dan 25 jaar rechtstreeks raakt (zie – onder meer – artikel 18 en volgende van het ontwerp i.v.m. het toelatingsexamen arts en tandarts, en de verplichte deelname aan een niet-bindende toelatingsproef). De betreffende regelgeving wijzigt echter de bestaande feitelijke en juridische toestand van de student niet. De wijziging an sich heeft dus geen effect op het belang van de student. Hierna wordt dit nader geduid.

Toelatingsexamen arts - tandarts

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt het principe van het toelatingsexamen an sich niet aangepast, maar wordt enkel de vorm van het examen gewijzigd van een numerus clausus naar een numerus fixus systeem.

Het is onbelangrijk hierbij of het een numerus clausus betreft of een numerus fixus. Een numerus fixus legt enkel een maximum op voor de opleiding en bepaalt niet wie maximaal toegang heeft tot het uitoefenen van de geneeskunde in Vlaanderen. Vanuit juridisch oogpunt heeft een dergelijke aanpassing geen enkele impact voor de student die het hoger onderwijs aanvat. De toegang tot de bacheloropleidingen geneeskunde en tandarts blijft op dezelfde manier zoals in het verleden afhankelijk van het slagen voor een toelatingsexamen naast het bezit van een diploma secundair onderwijs.

Het systeem behoudt ook het recht van elke student om meerdere malen deel te nemen aan beide examens. Het ticket dat verworven is blijft ook geldig in de toekomst. Voorwaarde blijft ook dat de student bij aanvang van het academiejaar moet beschikken over een diploma secundair onderwijs, zo niet komt hij niet in aanmerking voor gunstige selectie.

De overgang van een numerus fixus moet het toelatingsexamen wel transparanter maken.

De basisdoelstelling van het toelatingsexamen arts–tandarts blijft behouden, namelijk: het selecteren van de beste studenten in functie van de bekwaamheid om de opleiding tot een goed einde te brengen. De achterliggende doelstelling van het

toelatingsexamen arts en tandarts zowel in zijn huidige vorm als in de vorm van een numerus fixus, is vanzelfsprekend om in de lijn te liggen van de federaal bepaalde contingenteringscijfers. In die zin werd deze factor bij de vastlegging van de decretale quota ook in rekening gebracht. Het aantal studenten dat derhalve zal kunnen starten zal ook in de lijn liggen van het huidig aantal geslaagden, dat reeds geruime tijd in lijn ligt met de contingenteringscijfers.

Een aanpassing van het numerus clausus systeem in opvolging van diverse adviezen bleek maatschappelijk en technisch noodzakelijk, en heeft geen direct effect op de jongeren die opteren voor deze opleidingen, gezien vanuit hun hoofde de bestaande juridische en feitelijke situatie behouden blijft.

Het naar vorm gewijzigde toelatingsexamen raakt niet rechtstreeks aan het belang van personen jonger dan vijftientig jaar.

Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Ook de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven wijzigen niet de juridische en feitelijke situatie van jongeren die in het hoger onderwijs een opleiding starten. De deelname is verplicht, maar het resultaat heeft geen impact op de al dan niet toelating van een persoon tot een bepaalde opleiding. Het recht op een inschrijving en de vrije keuze van een persoon die voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarde met name een diploma secundair onderwijs blijft overeind.

De verplichting moet wel de reeds bestaande studiekeuzebegeleiding bij aanvang van een opleiding georganiseerd vanuit de diverse faculteiten en departementen van overheidswege ondersteunen en een structurele onderbouw geven, zodat elke student hiervan kan genieten en er een meer gezamenlijke aanpak komt.

Het belang van elke student inzake de toegang tot het hoger onderwijs wordt door wijziging in de regelgeving niet rechtstreeks geraakt. Enkel het bestaande keuze- en oriënteringsproces wordt hierdoor gefaciliteerd en versterkt.”

3.3. De twee door de gemachtigde aangehaalde redenen om geen JoKER op te stellen, kunnen evenwel niet aangenomen worden.

Ten eerste heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, er al herhaaldelijk de aandacht op gevestigd dat het feit dat de JoKER wordt geïntegreerd in de RIA (zoals voorgeschreven bij artikel 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008) geen afbreuk doet aan de uitdrukkelijke bepaling van artikel 4 van het decreet van 20 januari 2012. Uit het hierboven aangehaalde artikel 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 blijkt bovendien *a contrario* dat ook in het geval geen RIA-analyse voorhanden is, een JoKER moet worden opgesteld.²

² Zie onder meer: Adv.RvS 58.697/1 van 5 februari 2016 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 24 juni 2016 „houdende de Vlaamse sociale bescherming“, *Parl.St.* Vl.Parl., 2015-16, nr. 715/1; adv.RvS 59.000/1/3 van 25 maart 2016 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 15 juli 2016 „houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin“, *Parl.St.* Vl.Parl., 2015-16, nr. 773/1; adv.RvS 60.361/1 van 7 november 2016 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 23 december 2016 „tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2016 betreffende het tijdelijke project 'leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs'“, *Parl.St.* Vl.Parl., 2016-17, nr. 1001/1.

Ten tweede verklaart de gemachtigde dat de ontworpen regelgeving inzake de toelatingsvoorwaarde voor de studies geneeskunde en tandheelkunde de bestaande feitelijke en juridische toestand van de student niet wijzigt en geen effect heeft op het belang van de student. Deze bewering miskent het evidente feit dat de ontworpen regeling een fundamentele wijziging inhoudt van de toegang tot bepaalde hogere studies, door deze toegang niet enkel meer afhankelijk te maken van de bekwaamheid, maar ook van de relatieve rangschikking van de betrokken persoon. Als dusdanig heeft de ontworpen regeling vanzelfsprekend een rechtstreekse weerslag op de belangen van personen jonger dan vijftientig jaar die deze opleidingen willen volgen.

3.4. Over het voorontwerp van decreet zal bijgevolg nog een kind- en jongereneffect-rapport moeten worden opgemaakt, dat samen met het ontwerp van decreet ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd en bij het Vlaams Parlement wordt ingediend.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 7

4. In de inleidende zin van artikel 7 van het ontwerp wordt verwezen naar het “onderwijsdecreet 27 dat voor de zomer wordt goedgekeurd”. Inmiddels werd het decreet van 16 juni 2017 „betreffende het onderwijs XXVII“ bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 18 augustus 2017, zodat er op een correcte manier naar kan worden verwezen.

Artikel 11

5. In de inleidende zin van artikel 11 van het ontwerp schrijve men : “(...) het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017, wordt (...)”.

6. Het ontworpen artikel II.66/1, tweede lid, van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat “de Vlaamse Regering (...) uiterlijk tegen 31 december 2023 na[gaat] of de maximumgrens van 120 studiepunten, vermeld in het eerste lid, 2°, b), veralgemeend kan worden voor alle initiële professionele bacheloropleidingen”.

Het is niet duidelijk wat de precieze betekenis is van deze bepaling. Het is niet duidelijk of door deze bepaling de Vlaamse Regering enkel wordt verplicht om in een evaluatie te voorzien van de in artikel II.66/1, eerste lid, 2°, b) vastgestelde studieomvang, of dat daarentegen wordt bedoeld dat na evaluatie van alle gegevens de Vlaamse Regering een eventuele beslissing moet voorbereiden om de maximumgrens van 120 studiepunten te “veralgemenen” voor alle initiële professionele bacheloropleidingen. In dat laatste geval moet erop gewezen worden dat de ontworpen bepaling op zich de regering niet machtigt om een beslissing ter zake te nemen.

De tekst van het ontwerp moet op dit punt worden verduidelijkt.

Artikel 13

7. Zie de opmerking bij artikel 7 van het ontwerp.

Artikel 18

8. Artikel 18 van het ontwerp strekt tot vervanging van artikel II.187 van de Codex Hoger Onderwijs.

Het ontworpen artikel II.187 voorziet in een bijkomende toelatingsvoorwaarde voor de inschrijving in een bacheloropleiding in het studiegebied Geneeskunde respectievelijk in het studiegebied Tandheelkunde.

Deze voorwaarde bestaat in het gunstig gerangschikt zijn op basis van een vergelijkend toelatingsexamen arts of een vergelijkend toelatingsexamen tandarts, waarmee beoogd wordt de bekwaamheid te toetsen om een geneeskundige respectievelijk tandheelkundige opleiding met succes af te ronden. Het ontworpen artikel bepaalt dat het aantal kandidaten dat jaarlijks gunstig gerangschikt kan worden voor het toelatingsexamen arts 1104 bedraagt en voor het toelatingsexamen tandarts 135.

De ontworpen regeling voert bijgevolg een zogenaamd systeem van “*numerus fixus*” in, zijnde een vergelijkend examen waarbij het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald en waarbij de eerst geplaatsten op de selectieproef zich kunnen inschrijven voor de opleiding tot het vastgestelde aantal bereikt is. Dit systeem komt in de plaats van het bestaande systeem van “*numerus clausus*”, waarbij de toelatingsvoorwaarde enkel bestaat in het slagen voor een toelatingsexamen zodat eenieder die aan de slaagcriteria voldoet, zich kan inschrijven voor de bedoelde opleidingen.

9. Artikel 24, § 3, van de Grondwet erkent het recht van eenieder op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. Bij de uitoefening van het recht op onderwijs is de gelijke behandeling gewaarborgd (artikel 24, § 4, van de Grondwet). Dit recht op onderwijs staat een reglementering van de toegang tot het onderwijs, inzonderheid van het onderwijs dat wordt verstrekt na afloop van de leerplicht, op grond van de behoeften en de mogelijkheden van de gemeenschap en het individu, niet in de weg.³

Artikel 2 van het eerste aanvullend protocol van 20 maart 1952 bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) bepaalt dat niemand het recht op onderwijs zal worden onteigd. Dit recht op onderwijs is niet absoluut, en kan aan bepaalde beperkingen worden onderworpen voor zover die voorzienbaar zijn en in een redelijk verband van evenredigheid met het nagestreefde legitieme doel staan. Bij de

³ GwH 14 juli 1997, nr. 47/97, B.3.2; 14 maart 2013, nr. 37/2013, B.11.1; 16 januari 2014, nr. 2/2014, B.4.1; 6 juli 2017, nr. 85/2017, B.6.2.

uitoefening van het recht op onderwijs moet de gelijke behandeling van alle burgers worden gewaarborgd.⁴

Artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (Ecosoc-verdrag) erkent het recht van een ieder op onderwijs. De verdragspartijen erkennen daarbij, teneinde tot een volledige verwezenlijking van dit recht te komen, onder meer dat het “hoger onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs voor een ieder op basis van bekwaamheid gelijkelijk toegankelijk dient te worden gemaakt” (artikel 13, lid 2, c). Gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, van hetzelfde Verdrag houdt deze bepaling in dat de gelijke toegang tot het hoger onderwijs gelijkelijk moet worden ingevoerd op basis van bekwaamheid, rekening houdend met de economische mogelijkheden en de specifieke toestand van de overheidsfinanciën. Artikel 13, lid 2, c), van het Verdrag doet dus geen recht op toegang tot het hoger onderwijs ontstaan. Het verzet zich evenwel ertegen dat het Koninkrijk België maatregelen neemt die zouden ingaan tegen het doel van de volkomen gelijke toegang tot het hoger onderwijs op basis van bekwaamheid. Die bepaling staat niet eraan in de weg dat de toegang tot het hoger onderwijs afhankelijk wordt gemaakt van voorwaarden die de bekwaamheid van de studenten betreffen, voor zover die voorwaarden in overeenstemming zijn met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.⁵

Uit het geheel van deze bepalingen zoals uitgelegd door het Grondwettelijk Hof, volgt dat eenieder in beginsel beschikt over een recht op toegang tot het hoger onderwijs. De overheid kan deze toegang evenwel beperken op grond van de behoeften en de mogelijkheden van de gemeenschap en het individu, op voorwaarde dat de beperkende maatregelen in een redelijk verband van evenredigheid staan met een nagestreefd legitiem doel, en in overeenstemming zijn met het gelijkheidsbeginsel en het verbod van discriminatie. Onder de mogelijke maatregelen vallen in de eerste plaats voorwaarden inzake de bekwaamheid van de kandidaat-studenten, waarvan de toegang tot het hoger onderwijs afhankelijk wordt gemaakt.

De ontworpen regeling maakt de toegang tot het hoger onderwijs afhankelijk van een bijkomende bijzondere toelatingsvoorwaarde, en beperkt aldus het recht op toegang tot dit onderwijs. De Raad van State, afdeling Wetgeving dient bijgevolg te onderzoeken of deze maatregelen evenredig zijn in het licht van een legitieme doelstelling, en of ze in overeenstemming zijn met het gelijkheidsbeginsel.

10. Uit de memorie van toelichting bij het ontwerp kan worden opgemaakt dat de basisdoelstelling van de “*numerus fixus*”, via het selecteren van de beste studenten op grond van hun bekwaamheid, bestaat in het realiseren van de contingentering. Deze contingentering betekent dat de federale overheid het maximum aantal artsen en tandartsen vastlegt die prestaties mogen leveren die in aanmerking komen voor de terugbetaling door het RIZIV, hetgeen concreet vormgegeven wordt door de toegang tot de vervolgoopleidingen in geneeskunde en tandheelkunde

⁴ GwH 16 januari 2014, nr. 2/2014, B.5; 6 juli 2017, nr. 85/2017, B.6.2; EHRM, grote kamer, 10 november 2005, *Leyla Sahin t. Turkije*, § 154; Grote kamer, 19 oktober 2012, *Catan e.a. t. Moldavië en Rusland*, § 140.

⁵ GwH, 16 januari 2014, nr. 2/2014, B.6; 6 juli 2017, nr. 85/2017, B.6.3. en 19.3.

getalsmatig te beperken.⁶ Deze contingentering dient verschillende doelen, aldus de memorie, zoals het beheersbaar houden van de kosten van de gezondheidszorg, het garanderen van de zorgkwaliteit en het behouden van het evenwicht tussen de artsendichtheid van de gemeenschappen. Naast de doelstelling van de beperking van de toegang tot het beroep vermeldt de memorie van toelichting nog andere doelstellingen: de bekommernis om een voldoende kwaliteit van de gezondheidszorg, het beheersen van de kosten van de financiering van de dure opleidingen geneeskunde en tandheelkunde en de zorg om de kwaliteit van de opleiding.

Deze doelstellingen kunnen als legitieme en verantwoorde gronden worden beschouwd voor het beperken van het recht op toegang tot het hoger onderwijs in de bedoelde opleidingen.⁷

Hierbij moet wel het voorbehoud geformuleerd worden dat de hoofddoelstelling van de regeling niet gelegen is in de contingentering van het aantal (tand)artsen, maar wel in de doelstellingen die met de federale contingentering worden nagestreefd, te weten het beperken van het aantal (tand)artsen en de beheersing van het aanbod van deze gezondheidszorgberoepen. De legitimiteit van de contingentering als verantwoording en als referentiepunt voor de regeling van de toegang tot de studie van geneeskunde en tandheelkunde, hangt met andere woorden ook af van het feit of de doelstelling van de beheersing van het aanbod daadwerkelijk bereikt wordt door de federale regeling inzake de contingentering. Hoewel de Raad van State hierover in het kader van de voorliggende adviesaanvraag geen uitspraak kan doen, moet hij er wel op wijzen dat het aanbod van (tand)artsen immers niet enkel bestaat uit de (tand)artsen die op grond van het behalen van een diploma in de Vlaamse of Franse Gemeenschap⁸ toegang krijgen tot de contingenten van de opleidingen tot huisarts, geneesheer-specialist⁹ of tandarts¹⁰, maar ook uit (tand)artsen die hun diploma in een ander land (in het bijzonder van de Europese Unie) hebben behaald.¹¹

11. Vervolgens moet de evenredigheid van de ontworpen maatregelen worden onderzocht.

⁶ Zie het koninklijk besluit van 12 juni 2008 „betreffende de planning van het medisch aanbod“ en het koninklijk besluit van 19 augustus 2011 „betreffende de planning van het aanbod van de tandheelkunde“, die rechtsgrond vinden in artikel 92, § 1, 1° en 3° resp. artikel 92, § 1, 1°, van de wet „betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen“, gecoördineerd op 10 mei 2015.

⁷ Zie ook GwH 14 juli 1997, nr. 47/97, B.3.2; 16 januari 2014, nr. 2/2014, B.9.1-9.2. Zie ook EHRM 2 april 2013, *Tarantino e.a. vs. Italië*, waarin het EHRM een *numerus clausus* voor de opleiding geneeskunde aan de hand van een toelatingsproef aanvaardbaar acht en in overeenstemming met artikel 2 Eerste Aanvullend Protocol EVRM.

⁸ Hetgeen niet betekent dat de federale contingentering enkel van toepassing zou zijn op (tand)artsen met een Belgische nationaliteit, zoals de memorie van toelichting bij het voorontwerp (bij artikel 18, onder (8)) ten onrechte beweert.

⁹ Koninklijk besluit van 12 juni 2008 „betreffende de planning van het medisch aanbod“.

¹⁰ Koninklijk besluit van 19 augustus 2011 „betreffende de planning van het aanbod van de tandheelkunde“.

¹¹ Zie in dit verband bijvoorbeeld het antwoord van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid van 3 mei 2017 op een parlementaire vraag, waaruit blijkt dat van de 1957 artsen ingeschreven bij het RIZIV in 2016 er 396 over een buitenlands diploma beschikken. (*Kamer*, 2016-2017, Q RVA 54, nr. 116, 5 mei 2017, p. 366.)

11.1. Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat de invoering door de Vlaamse Gemeenschap van een interuniversitair toelatingsexamen, dat geen *numerus fixus* inhoudt, niet onredelijk is. De maatregel is niet onevenredig met het nagestreefde doel dat erin bestaat het aantal afgestudeerden te beperken.¹²

Eveneens aanvaardbaar is volgens het Grondwettelijk Hof een regeling van de Franse Gemeenschap waarbij aan het einde van het eerste jaar geneeskunde een selectie wordt doorgevoerd door middel van de uitreiking van een toegangsattest door de betrokken universiteit. Het totale aantal in de Franse Gemeenschap uit te reiken attesten is daarbij beperkt gelet op de federale contingentering, zodat de attesten enkel uitgereikt kunnen worden aan studenten die een bepaald cijfer hebben behaald én die batig zijn gerangschikt in een rangschikking die opgesteld wordt op grond van de algemene beoordeling die elk van die geslaagde studenten hebben behaald. Het Hof is van oordeel dat de beperking van de toegang tot het tweede jaar van de cyclus die leidt tot het behalen van de academische graad van bachelor in de geneeskunde tot een vast en beperkt aantal studenten, in een redelijk verband van evenredigheid staat met het legitieme doel dat ermee wordt nagestreefd. De beperking van de toegang past immers “in het kader dat is vastgelegd door de federale regelgeving met betrekking tot de planning van het medische aanbod (artikel 35^{novies} van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen¹³), die ertoe strekt het aantal geneesheren te beperken dat ertoe is gemachtigd de geneeskunde te beoefenen (*Parl.St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2004-2005, nr. 117/1, pp. 5, 6 en 8; *ibid.*, nr. 117/3, p. 3; CRI, 21 juni 2005, pp. 24-25). Die bepalingen, die zijn aangenomen in de context van een belangrijke en groeiende toename van het aantal inschrijvingen in het eerste jaar van de cyclus die leidt tot het behalen van de academische graad van bachelor in de geneeskunde, hadden tot doel te vermijden dat vele studenten ertoe zouden worden gedwongen om na afloop van een lange en dure studie die met succes werd afgerond, vast te stellen dat zij het beroep waarvoor zij hadden geleerd, niet zouden hebben kunnen uitoefenen wegens de bij de federale regelgeving vastgestelde beperkingen (*Parl.St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2004-2005, nr. 117/1, pp. 5 tot 7 en 11; *ibid.*, nr. 117/3, p. 3; CRI, 21 juni 2005, p. 25), en, bijgevolg, de vereiste diploma’s voor te behouden aan diegenen die het meest geschikt waren om die beroepen uit te oefenen (*Parl.St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2004-2005, nr. 117/1, p. 9).”¹⁴

11.2. Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof kan dus afgeleid worden dat een beperking van de instroom van studenten in de bedoelde opleidingen op grond van een toelatingsexamen dat hun bekwaamheid test, aanvaardbaar is, net zoals het aanvaardbaar is de doorstroming van studenten na het eerste jaar te beperken tot een op voorhand vast bepaald aantal aan de hand van de relatieve rangschikking van de resultaten van de studenten.

11.3. Bij de beoordeling van de ontworpen regeling, die de twee door het Grondwettelijk Hof beoordeelde gelijkaardige regelingen eigenlijk combineert, moet de aandacht gevestigd worden op het feit dat volgens de memorie van toelichting de huidige regeling van de numerus

¹² GwH, 27 mei 1997, nr. 32/97, B.4.3; 14 juli 1997, nr. 47/97, B.3.3.

¹³ Thans artikel 92 van de wet „betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen“, gecoördineerd op 10 mei 2015.

¹⁴ GwH, 16 januari 2014, nr. 2/2014, B.9.1.

clausus “haar doelstellingen [heeft] bereikt”, waarbij de afstemming tussen het aantal toegelaten studenten en het contingent vrij goed geslaagd is.

Het systeem waarbij een “*numerus clausus*” gehanteerd wordt, kan in beginsel beschouwd worden als een minder vergaande inperking van het recht op toegang tot het hoger onderwijs dan een systeem met een “*numerus fixus*”, aangezien iedere kandidaat-student die geslaagd is voor het toelatingsexamen, en die dus geacht kan worden voldoende bekwaam te zijn, toegelaten wordt tot de studie.

Indien de hoger vermelde doelstellingen verwezenlijkt kunnen worden aan de hand van een minder ingrijpende beperking van het recht op onderwijs, zou dit tot gevolg hebben dat een verder gaande inperking van dit recht als onevenredig moet worden beschouwd.

De memorie van toelichting bevat evenwel een omstandige toelichting waarom het huidige systeem niet langer volstaat. Deze toelichting steunt op de adviezen van de Vlaamse Onderwijsraad, die op hun beurt steunen op de conclusies en aanbevelingen van een begeleidingscommissie van experts.¹⁵

Het toenemend aantal deelnemers noopt tot het verhogen van de moeilijkheidsgraad van het toelatingsexamen, om te vermijden dat het aantal geslaagden ver boven de norm van het contingent uitkomt. Hierdoor daalt het differentiërende vermogen van het examen, hetgeen de validiteit van het examen aantast. Aldus daalt ook het maatschappelijke draagvlak voor het examen omdat het lage slaagpercentage als onredelijk wordt ervaren. Het invoeren van een systeem van *numerus fixus* zal meer duidelijkheid en transparantie brengen, waarbij het toelatingsexamen beter zal aansluiten bij de eindtermen van het algemeen secundair onderwijs en de moeilijkheidsgraad van het examen naar alle waarschijnlijkheid zal dalen. Er wordt ook op gewezen dat het invoeren van een vergelijkend examen het voordeel heeft dat het aantal geslaagden voorspelbaar is en in lijn ligt met het afnemend veld.

Deze verantwoording komt de Raad van State, afdeling Wetgeving, niet onredelijk voor.

11.4. Bij de beoordeling van de evenredigheid moet in ogenschouw worden genomen hoe groot het aantal studenten is dat na het vergelijkend examen zal worden toegelaten tot de hogere studies, en hoe dit aantal wordt berekend en eventueel wordt aangepast.

Het ontwerp bepaalt zelf, in het ontworpen artikel II.187, § 4, tweede lid, van de Codex Hoger Onderwijs, het aantal kandidaten dat jaarlijks gunstig gerangschikt kan worden. In de memorie van toelichting wordt uitgebreid toegelicht hoe de stellers van het ontwerp tot de ontworpen quota zijn gekomen. Hierbij wordt een verband gelegd met de federaal bepaalde contingentering, zonder dat het gaat om een strikte koppeling. De quota komen bovendien niet enkel tegemoet aan de doelstelling om de instroom in het beroep te beperken, maar streven ook een zekere continuïteit voor de universiteiten na, met het oog op de kwalitatieve organisatie van de opleidingen.

¹⁵ Vlaamse Onderwijsraad, advies van 8 maart 2016 over de omvorming van het toelatingsexamen arts/tandarts tot een vergelijkende proef; advies van 13 juni 2017 over het voorontwerp van verzameldecreet hoger onderwijs.

Deze uitgangspunten en de daaraan gekoppelde berekening, komen de Raad van State, afdeling Wetgeving, niet onredelijk of onevenredig voor.

Toch verdient het aanbeveling dat de stellers van het ontwerp in de memorie van toelichting voldoende en concreet verduidelijken welke cijfers de grondslag vormen voor het bepalen van het contingent dat de basis vormt voor de berekening van de concrete quota. De betrouwbaarheid en de onbetwistbaarheid van dit cijfer is noodzakelijk om tot een legitiem en verantwoord cijfer te komen van gunstig te rangschikken studenten.

In de memorie van toelichting staat enerzijds te lezen dat “de basis voor de vastlegging van startquota (...) het gemiddelde [betreft] van de contingenteringcijfers die zijn bepaald geweest in het verleden door de Planningscommissie”, terwijl anderzijds vermeld wordt dat de “adviezen van de federale Planningscommissie-medisch aanbod” voor de Vlaamse Gemeenschap in “een toekomstig contingent” van 907 artsen en van 141 tandartsen voorziet. Zoals ook de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak, heeft benadrukt, veronderstelt de geldigheid van het bepalen van het aantal toe te laten studenten op grond van het federale contingentencijfer, dat dit federale contingentencijfer voldoende vaststaat.¹⁶ Hierbij moet er rekening mee worden gehouden dat op grond van artikel 92 (in het bijzonder artikel 92, § 1, 1°,) van de gecoördineerde wet „betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen” de Planningscommissie weliswaar advies verleent, maar de vaststelling van het contingent door de Koning dient te gebeuren.

11.5. In het licht van de beoordeling van de evenredigheid van de ontworpen maatregel, moet gewezen worden op het ontbreken van een wacht- of reservelijst.

Weliswaar wordt in de formule voor de berekening van de startquota vermeld dat rekening gehouden wordt met parameter α , zijnde de uitval van deelnemers die na het toelatingsexamen gunstig gerangschikt zijn, maar zich uiteindelijk niet inschrijven in de opleiding (tand)arts. Bij de initiële berekening wordt met deze parameter evenwel geen rekening gehouden (aangezien hij nog niet gekend is). Later (vanaf het najaar 2018) kan een bijstelling van het quotum op grond van deze parameter doorgevoerd worden.

Het niet hanteren van een reservelijst wordt verantwoord door te vermelden dat zo een lijst het systeem bijzonder complex zou maken en tot gevolg zou hebben dat een aantal studenten te lang in het ongewisse blijft.

Deze bekommernissen kunnen evenwel niet opwegen tegen de vaststelling dat het ontbreken van de mogelijkheid om het startquotum volledig in te vullen onevenredig is en moeilijk te verenigen valt met de *sub* 10 vermelde doelstellingen. Op grond van deze doelstellingen komt de decreetgever immers tot een verantwoord aantal studenten in de bedoelde opleidingen, zodat niet in te zien is waarom in de feiten slechts een kleiner aantal studenten toegelaten wordt tot de opleiding, terwijl andere voor het toelatingsexamen geslaagde studenten hiervoor in aanmerking kunnen komen.

¹⁶ Zie RvS 26 juli 2016, nr. 235.543, *Motte*; 12 augustus 2016, nr. 235.618, *Saci* e.a.

Zeker bij de eerste toepassing van het nieuwe systeem, met toepassing van het startquotum waarin geen rekening gehouden is met het aantal studenten dat gunstig gerangschikt is, maar zich niet inschrijft of kan inschrijven¹⁷ voor de opleiding, moet in de mogelijkheid worden voorzien dat de verder gerangschikte studenten de plaats van de niet ingeschreven studenten innemen. Ook in de verdere jaren lijkt in die mogelijkheid te moeten worden voorzien, in de plaats van in de formule opgenomen parameter α , aangezien deze correctie slechts doorgevoerd kan worden in het jaar nadat de vastgestelde uitval tussen gunstige rangschikking en inschrijving zich heeft voorgedaan. Enkel indien blijkt dat deze uitval een constante omvang heeft en voldoende voorspelbaar is, kan de in de memorie van toelichting gehanteerde werkwijze worden gebillijkt.

12. Het vastleggen van het aantal studenten dat jaarlijks gunstig gerangschikt kan worden, vormt een essentieel onderdeel van de ontworpen regeling, en vormt dus een essentieel aspect van de inrichting van het onderwijs in de zin van artikel 24, § 5 van de Grondwet.

Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof¹⁸ drukt artikel 24, § 5, van de Grondwet de wil van de Grondwetgever uit om aan de bevoegde wetgever de zorg voor te behouden een regeling te treffen voor de essentiële aspecten van het onderwijs, wat de inrichting, erkenning of subsidiëring ervan betreft, doch verbiedt deze bepaling niet dat onder bepaalde voorwaarden opdrachten aan andere overheden worden toevertrouwd. Die grondwettelijke bepaling vereist dat de door de decreetgever verleende delegaties alleen betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de door hem vastgestelde beginselen. De gemeenschapsregering of een andere overheid zou daarmee de onnauwkeurigheid van die beginselen niet kunnen opvangen of onvoldoende omstandige beleidskeuzes niet kunnen verfijnen.

Het ontwerp beantwoordt aan dit grondwettelijke vereiste door zelf het aantal toe te laten kandidaten vast te leggen. Het ontworpen artikel II.187, § 4, vierde lid, van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt evenwel dat de Vlaamse Regering deze quota jaarlijks kan aanpassen “als er zich een structurele wijziging voordoet” in het licht van vijf opgesomde beroeps- en opleidingsgerelateerde criteria: het aantal effectieve starters in de bacheloropleiding, het aantal afgestudeerden in de masteropleiding, het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt, het afnemende beroepenveld, de opleidingscapaciteit.

De aan de Vlaamse Regering gegeven vrijheid (ze “kan” de quota aanpassen) en beoordelingsruimte aan de hand van een vaag en onbestemd begrip als “structurele wijziging”, is niet in overeenstemming met het vermelde grondwettelijke legaliteitsbeginsel. De beleidsmarge van de Vlaamse Regering moet worden bepaald aan de hand van een duidelijke berekeningswijze (zoals de in de memorie van toelichting uitgewerkte wiskundige formule), waarbij bepaald moet worden bij welke afwijking in een van de parameters een nieuwe toepassing van de formule en bijgevolg aanpassing van de quota noodzakelijk is.

¹⁷ Zie in dit verband het ontworpen artikel II.187, § 9, van de Codex Hoger Onderwijs, dat als gevolg heeft dat er op 30 september duidelijkheid is of de betrokken student beschikt over het vereiste diploma secundair onderwijs of een daarmee gelijkwaardig of gelijkgesteld studiebewijs.

¹⁸ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie bijv. arrest nr. 40/2011, 15 maart 2011, B.6.3 en arrest nr. 72/2012 van 12 juni 2012, B.4.

Artikel 19

13.1. Het ontworpen artikel II.188/1 van de Codex Hoger Onderwijs maakt de eerste inschrijving van een student voor welbepaalde bacheloropleidingen afhankelijk van een bewijs van deelname aan een niet-bindende toelatingsproef en geeft aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid een niet-bindende voorwaarde op te leggen aan een student op basis van de resultaten van de proef.

13.2. Zoals hoger uiteengezet *sub* 9, beschikt eenieder in beginsel over een recht op toegang tot het hoger onderwijs. De overheid kan deze toegang evenwel beperken op grond van de behoeften en de mogelijkheden van de gemeenschap en het individu, op voorwaarde dat de beperkende maatregelen in een redelijk verband van evenredigheid staan met een nagestreefd legitiem doel, en in overeenstemming zijn met het gelijkheidsbeginsel en het verbod van discriminatie. Onder de mogelijke maatregelen vallen in de eerste plaats voorwaarden inzake de bekwaamheid van de kandidaat-studenten, waarvan de toegang tot het hoger onderwijs afhankelijk wordt gemaakt.

13.3. Uit het ontworpen artikel II.188/1, eerste en tweede lid, blijkt dat deelname aan de toelatingsproeven in beginsel verplicht is, maar niet bindend. De resultaten van de niet-bindende toelatingsproef kunnen in geen geval de weigering tot eerste inschrijving voor een opleiding tot gevolg hebben. Een instelling kan enkel een “niet-bindende voorwaarde” (bijvoorbeeld bijlessen wiskunde of taal) opleggen aan een student die de vooropgestelde cesuur voor de proef niet behaalt.

De proeven die worden opgelegd vinden hun verantwoording in een goede studieoriëntering. Via deze verplichte, niet-bindende proeven per opleiding of cluster van opleidingen, moeten de instellingen de kennis en vaardigheden van inkomende studenten kunnen inschatten en eventuele tekorten en remedieerbare hiaten beter kunnen opvangen. Deze toetsen hebben een specifiek karakter en verwijzen naar de beginvoorwaarden of naar bepaalde beginvoorwaarden die eigen zijn aan een opleiding of een groep opleidingen en die van studiekeizers kunnen worden verwacht na het succesvol beëindigen van welbepaalde studierichtingen in het secundair onderwijs. Via de niet-bindende toelatingsproeven leren studiekeizers de eigen positie kennen ten opzichte van het verwachtingspatroon van de opleidingen en eventueel de prestaties van de andere geïnteresseerde studiekeizers voor deze opleidingen. De proeven geven informatie en ondersteunen de studiekeizer in de reflectie over de voorgenomen keuze en de mogelijke remediëring.

Het ontworpen artikel II.188/1 van de Codex Hoger Onderwijs kan aldus geacht worden een legitiem doel na te streven en, gelet op zijn niet-bindend karakter, in een redelijk verband van evenredigheid te staan met dit doel.

14. Het ontworpen artikel II.188/1, tweede lid, van de Codex Hoger Onderwijs verleent de onderwijsinstelling de bevoegdheid om een “niet-bindende voorwaarde” als vermeld in artikel II.246, § 1, 1°, op te leggen. De term “niet-bindende voorwaarde” is evenwel een *contradictio in terminis*, en wordt dus het best vermeden. Gelet op de bedoeling van de stellers van het ontwerp, wordt de term “niet-bindende opgave” ter overweging gegeven.

15. In de inleidende zin van artikel 19 van het ontwerp schrijve men : “(...) het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017, wordt (...)”.

Artikel 20

16.1. Artikel 20 van het ontwerp strekt tot invoeging in artikel II.190, § 2, eerste lid, van de Codex Hoger Onderwijs van een bepaling toe die luidt: “Een instelling kan in het studiegebied Geneeskunde daarenboven het aantal inschrijvingen voor een master-na-masteropleiding, rekening houdend met de resultaten van het bekwaamheidsonderzoek, kwantitatief beperken in relatie tot de beschikbare opleidingscapaciteit, waarbij steeds wordt gewerkt op basis van objectieve parameters. Het instellingsbestuur legt de bijkomende inschrijvingsvoorwaarden vast in haar onderwijsreglement conform artikel II.221, § 1, 5°, b).”

16.2. Zoals hoger uiteengezet *sub* 9 beschikt eenieder in beginsel over een recht op toegang tot het hoger onderwijs. De overheid kan deze toegang evenwel beperken op grond van de behoeften en de mogelijkheden van de gemeenschap en het individu, op voorwaarde dat de beperkende maatregelen in een redelijk verband van evenredigheid staan met een nagestreefd legitiem doel, en in overeenstemming zijn met het gelijkheidsbeginsel en het verbod van discriminatie. Onder de mogelijke maatregelen vallen in de eerste plaats voorwaarden inzake de bekwaamheid van de kandidaat-studenten, waarvan de toegang tot het hoger onderwijs afhankelijk wordt gemaakt.

16.3. In de memorie van toelichting bij het ontwerp wordt omstandig toegelicht waarom een mogelijke kwantitatieve beperking van het aantal studenten in de vervolgopleiding specialistische geneeskunde noodzakelijk is om de kwaliteit van deze opleidingen te garanderen. Voor een arts in opleiding is het belangrijk dat niet alleen overdracht van kennis plaatsvindt, maar dat de arts ook voldoende praktische ervaring kan opdoen. Dit gebeurt aan de hand van een stage in een erkende stagedienst bij een erkende stagemeester. Elke universiteit beschikt evenwel jaarlijks over een beperkt aantal erkende stagemeesters en stagediensten, bepaald door de federale contingentering in het koninklijk besluit van 12 juni 2008 „betreffende de planning van het medisch aanbod“. De bedoeling van de ontworpen bepaling is op een duidelijke en transparante wijze, en op grond van objectieve parameters, de procedure te organiseren voor het bepalen van het aantal studenten dat in een bepaalde instelling toegelaten wordt om te specialiseren, zodat aan deze studenten met zekerheid een stageplaats kan worden aangeboden.

Het ontworpen artikel II.190, § 2, eerste lid, van de Codex Hoger Onderwijs kan aldus geacht worden een legitiem doel na te streven en in een redelijk verband van evenredigheid te staan met dit doel.

16.4. In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat “[v]anzelfsprekend (...) wel [moet] kunnen gegarandeerd worden dat de studenten na het behalen van hun basisdiploma van arts in een vervolgopleiding terecht kunnen” en dat “[a]lle gunstig gerangschikte studenten die zijn ingeschreven en hun diploma van arts hebben behaald, (...) de kans [moeten] krijgen om een vervolgopleiding te starten”.

De ontworpen regeling voorziet in een kwantitatieve beperking door de universitaire instelling. Het is niet duidelijk hoe aldus kan worden gegarandeerd dat de beperking van de toegang tot de vervolgopleiding enkel betrekking heeft “op de keuze voor welke specialisatie”. Nochtans hebben de studenten die een master geneeskunde hebben behaald, zoals ook de memorie van toelichting vermeldt, in het licht van de gelijke toegang tot het onderwijs (artikel 24, § 3, van de Grondwet en artikel 13 van het Ecosoc-verdrag) een gelijk recht om een nuttig effect te hebben uit het genoten onderwijs.

De ontworpen bepaling moet dan ook worden aangepast om te waarborgen dat elke student die aan de vereiste bekwaamheid voldoet, zich in een universitaire instelling kan inschrijven voor een master-na-masteropleiding.

Artikel 23

17. Zie de opmerking *sub* 14.

Artikel 26

18. Men redigere de inleidende zin van het ontworpen artikel II.298, § 1, van de Codex Hoger Onderwijs voor alle duidelijkheid als volgt: “Het administratief dossier dat door het bestuur uiterlijk samen met de antwoordnota aan de Raad en aan de verzoekende partij wordt bezorgd ...”.

19. Het ontworpen artikel II.298, § 1, 4°, van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat het administratief dossier dat aan de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen (RBS) en aan de verzoekende partij moet worden bezorgd, onder meer “de reglementaire bepalingen die op de bestreden beslissing van toepassing waren, waaronder in elk geval het onderwijs- en examenreglement en in voorkomend geval andere teksten met reglementaire strekking zoals de ECTS-fiche, het stagereglement, de studiegids en het vademecum” moet bevatten.

Het lijkt niet de bedoeling van deze bepaling te zijn dat het bestuur “reglementaire bepalingen” in de eigenlijke zin van het woord, zijnde regels die een algemene gelding hebben en eenzijdig door de overheid worden opgelegd zoals decreten, besluiten van de Vlaamse Regering, ministeriële besluiten of omzendbrieven, aan het administratief dossier moet toevoegen. Het staat trouwens aan de rechter, *in casu* de RBS, om over de tekst van de toepasselijke bepalingen te beschikken. De formulering van de ontworpen bepaling schept hierover evenwel onduidelijkheid, zodat deze bepaling het best wordt aangepast.

Artikel 33

20. Het ontworpen artikel IV.90, eerste lid, van de Codex Hoger Onderwijs regelt de Databank Hoger Onderwijs. Hierbij wordt bepaald dat in deze Databank gegevens worden verzameld en verwerkt, met het oog op ten minste een aantal uitdrukkelijk vermelde doelstellingen. Gelet op het bestaande eerste lid van artikel IV.90 van dezelfde Codex kan de Vlaamse Regering deze doelstellingen verfijnen en aanvullende doelstellingen bepalen.

Deze bepaling heeft aldus betrekking op de verwerking van gegevens die als persoonsgegevens kunnen worden beschouwd waarop het recht op bescherming van het privé-leven van toepassing is.

Artikel 22, eerste lid, van de Grondwet, bepaalt dat ieder recht heeft op eerbiediging van zijn privé-leven, “behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald”. Het woord “wet” wijst hier op een wettelijke bepaling.¹⁹ Doordat die grondwetsbepaling aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan onder meer het recht op eerbiediging van het privé-leven, waarborgt ze aan elke burger dat geen enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettigheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever zijn vastgesteld.²⁰ Naast die formele wettigheidsvereiste legt artikel 22 van de Grondwet eveneens de verplichting op dat de inmenging in het recht op eerbiediging van het privé-leven in duidelijke en voldoende nauwkeurige bewoordingen wordt geformuleerd die het mogelijk maken de hypothesen te voorzien waarin de wetgever een dergelijke inmenging in het recht op eerbiediging van het privé-leven toestaat.²¹

¹⁹ Weliswaar vloeit uit artikel 22, eerste lid, van de Grondwet voort dat enkel de federale wetgever kan bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden het recht op de eerbiediging van het privé-leven en het gezinsleven kan worden beperkt, maar die voorbehouden bevoegdheid heeft redelijkerwijze slechts betrekking op de algemene beperkingen van dit recht. De omstandigheid dat een inmenging in het privé-leven het gevolg is van de regeling van een welbepaalde aan de decreetgever toegewezen aangelegenheid doet geen afbreuk aan diens bevoegdheid, maar de decreetgever is wel gehouden door de algemene federale regelgeving, in het bijzonder door de wet van 8 december 1992 „tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens” (zie GwH 30 april 2003, nr. 50/2003, B.8.10; 30 april 2003, nr. 51/2003, B.4.12; 20 oktober 2004, nr. 162/2004, B.5.1 en B.5.2).

²⁰ Zie in dat verband onder meer GwH 21 december 2004, nr. 202/2004, B.4.3 en B.5.4; GwH 14 juni 2006, nr. 94/2006, B.18 en B.19; GwH 26 juni 2008, nr. 95/2008, B.42 en B.43; GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, B.10.1 en B.10.2.; GwH 19 maart 2015, nr. 40/2015, B.32.1; GwH 23 maart 2015, nr. 44/2015, B.36.2 en GwH 21 mei 2015, nr. 63/2015, B.10.

²¹ Zie o.m. GwH 14 februari 2013, nr. 6/2013, B.9.1; GwH 14 maart 2013, nr. 39/2013, B.8.1.

Het komt dus aan de decreetgever toe om in voldoende duidelijke bewoordingen nader te preciseren welke gegevens moeten worden verwerkt en geregistreerd, alsook voor welke doeleinden dit mag gebeuren. In de ontworpen bepaling moet bijgevolg worden verduidelijkt welke gegevens in de Databank Hoger Onderwijs verzameld en verwerkt mogen worden. Daarnaast moet de mogelijkheid van de Vlaamse Regering om aanvullende doelstellingen te bepalen nauwkeurig worden omschreven, of worden weggelaten.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Jan SMETS

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 1. Wijzigingen van het hbo5-decreet

Art. 2. In artikel 17 van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs, gewijzigd bij de decreten van 12 juli 2013 en 23 december 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden het vierde en vijfde lid vervangen door wat volgt:

“Een positief besluit over de aanvraag van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs vervalt op het einde van het vijfde academiejaar dat volgt op de dag van de start van de opleiding in kwestie.

Een positief besluit over de aanvraag van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs vervalt automatisch als het instellingsbestuur de opleiding niet start in het derde academiejaar dat volgt op de bekendmaking aan het instellingsbestuur.”;

2° aan paragraaf 1 worden een zesde, zevende en achtste lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De accreditatieorganisatie kan de geldigheidsduur van een positief besluit over de aanvraag van een opleiding verlengen ter vrijwaring van de gelijktijdige en geclusterde organisatie van externe beoordelingen. De totale duur van de erkenning als nieuwe opleiding kan nooit meer dan acht academiejaren zijn.

In afwijking van het vierde lid bedraagt de geldigheidsduur van de positieve besluiten over de aanvragen van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die werden verleend tijdens het academiejaar 2014-2015 zes jaar vanaf het academiejaar dat volgt op de bekendmaking aan het instellingsbestuur.

Voor de besluiten die zijn bekendgemaakt tijdens het academiejaar 2017-2018, start de voormelde periode van drie jaar in het academiejaar 2019-2020.”;

3° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. De programmatie van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs kan worden gevraagd om te worden georganiseerd op de vestigingen van de hogeschool en/of op de vestigingsplaatsen van het centrum voor volwassenenonderwijs die de opleiding willen organiseren.”.

Art. 3. Aan artikel 21/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013 en vervangen bij het decreet van 23 december 2016, wordt een paragraaf 10 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§10. Opleidingen, geactualiseerd volgens de procedure, vermeld in paragraaf 1 tot en met 9, kunnen worden georganiseerd op de vestigingen van de hogeschool en/of op de vestigingsplaatsen van het centrum voor volwassenenonderwijs die de opleiding organiseren.

De betrokken onderwijsinstellingen delen hun keuze van vestigingsplaats(en) mee aan de bevoegde dienst van de Vlaamse Regering.”.

Art. 4. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2016, wordt een artikel 21/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 21/3. Opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die worden erkend conform de procedure, vermeld in artikel 18, of geactualiseerd conform de procedure, vermeld in artikel 21/1, tijdens de academiejaren 2017-2018 en 2018-2019, kunnen aangeboden worden vanaf het academiejaar 2019-2020.

De administratief beherende instelling en de inhoudelijk coördinerende instelling is voor de opleidingen, vermeld in het eerste lid, vanaf de start van de opleiding de hogeschool.”.

Art. 5. Artikel 22/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 22/1. Zowel in het toetsingsrapport, vermeld in artikel 22, en het erkenningsbesluit, vermeld in artikel 18, §1, 3°, worden de volgende gegevens opgenomen:

- 1° de bevoegde instelling die de opleiding verzorgt en de vestigingsplaats(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
- 2° de naam van de opleiding;
- 3° in voorkomend geval de afstudeerrichtingen;
- 4° de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
- 5° in voorkomend geval de titel die de houders van de graad van die opleiding kunnen voeren;
- 6° de vermelding van de onderwijstaal van de opleiding.”.

Art. 6. Aan artikel 23 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 12 juli 2013, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. Als het besluit over de “toets nieuwe opleiding” in het kader van een omvorming als vermeld in artikel 51, 5°, negatief is, kan het instellingsbestuur nog maximaal één academiejaar de om te vormen hbo5-opleiding aanbieden en hiervoor studenten inschrijven. Het programma van deze opleiding wordt ingericht conform artikelen II.67 en II.69 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013.

Een instelling kan na een negatief toetsingsbesluit voor een identieke opleiding nog een keer een aanvraag voor een “toets nieuwe opleiding” indienen. Als het besluit over de “toets nieuwe opleiding” in het kader van een omvorming als vermeld in artikel 51, 5°, opnieuw negatief is, bouwt de instelling de opleiding af of zet ze die stop. Het instellingsbestuur garandeert de voorzieningen die nodig zijn om de ingeschreven studenten hun opleiding te kunnen laten voltooien.”.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van de Codex Hoger Onderwijs

Art. 7. Aan artikel I.3 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, bekrachtigd bij het decreet van 20 december 2013, gewijzigd bij de decreten van 21 maart 2014, 19 december 2014 en 16 juni 2017 betreffende het onderwijs XXVII, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 7° wordt de zinsnede "met een studieomvang van ten minste 30 studiepunten" vervangen door de zinsnede "als vermeld in artikel II.66/1";

2° er wordt een punt 19°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"19°/1 Databank Hoger Onderwijs: de databank, vermeld in artikel IV.90;";

3° er wordt een punt 33°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"33°/1 hbo5-opleiding: een opleiding van het hoger beroepsonderwijs die buiten de context van deze codex werd of wordt aangeboden, met name door een cvo of een secundaire school;";

4° er wordt een punt 34°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"34°/1 Hogeronderwijsregister: het register, vermeld in artikel II.170;";

5° in punt 69°, g), wordt het woord "diplomacontract" vervangen door het woord "contract";

6° er wordt een punt 72°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"72°/1 VLHORA: Vlaamse Hogescholenraad, bedoeld in deel 2, titel 2, hoofdstuk 5;";

7° er wordt een punt 72°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"72°/2 VLIR: Vlaamse Interuniversitaire Raad, bedoeld in deel 2, titel 2, hoofdstuk 4;".

Art. 8. In artikel II.21 van dezelfde codex wordt de zinsnede "de tropische geneeskunde en diergeneeskunde en de gezondheidszorg in ontwikkelingslanden" vervangen door de zinsnede "tropische ziekten en de mondiale gezondheidszorg, met bijzondere aandacht voor laag- en middeninkomenslanden".

Art. 9. Aan artikel II.24 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 23 december 2016, worden een punt 11° en een punt 12° toegevoegd, die luiden als volgt:

"11° een oordeel uit te brengen over een aanvraag tot vrijstelling van de afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding, conform artikel II.153 van deze codex;

12° een oordeel uit te brengen over de aanvraag tot verandering van vestiging, conform artikel II.154 van deze codex."

Art. 10. In artikel II.58 van dezelfde codex wordt paragraaf 1 vervangen door wat volgt:

"§1. Het hoger beroepsonderwijs is hoger onderwijs dat beroepsgericht is, dat gefinancierd of gesubsidieerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap en dat geor-

ganiseerd wordt door instellingen voor voltijds secundair onderwijs, centra voor volwassenenonderwijs en hogescholen.

Een opleiding van het hoger beroepsonderwijs leidt tot een erkende onderwijskwalificatie van kwalificatieniveau 5, die bestaat uit minstens één erkende beroepskwalificatie van kwalificatieniveau 5.”

Art. 11. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017, wordt een artikel II.66/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. II.66/1. De studieomvang van een afstudeerrichting bedraagt:

- 1° voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs: ten minste een zesde en maximum de helft van de totale studieomvang van de opleiding. De differentiatie is gebaseerd op de erkende beroepskwalificaties die behoren tot de onderwijskwalificatie;
- 2° voor de initiële bacheloropleidingen van het hoger professioneel onderwijs, met uitzondering van de opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten, die:
 - a) al aangeboden worden vóór het academiejaar 2018-2019: ten minste 60 studiepunten en ten hoogste 150 studiepunten;
 - b) nieuw aangeboden worden vanaf het academiejaar 2019-2020: ten minste 60 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten;
- 3° voor de bachelor-na-bacheloropleidingen van het hoger professioneel onderwijs: ten minste 30 studiepunten;
- 4° voor de bachelor- en masteropleidingen van het academisch onderwijs met uitzondering van de opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten: ten minste 30 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten;
- 5° voor de bachelor- en masteropleidingen van het hoger professioneel en academisch onderwijs in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten: ten minste 30 studiepunten.

De Vlaamse Regering maakt uiterlijk tegen 31 december 2023 een evaluatie waaruit moet blijken of de maximumgrens van 120 studiepunten, vermeld in het eerste lid, 2°, b), veralgemeend kan worden voor alle initiële professionele bacheloropleidingen.”

Art. 12. In artikel II.77 van dezelfde codex wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“In de lijst, vermeld in artikel II.170, §2, legt de Vlaamse Regering, met het oog op de internationale herkenbaarheid, de bachelor- en mastergraden in het academisch onderwijs vast waaraan de specificatie "of Arts", "of Science", "of Laws", "of Medicine", "of Veterinary Science", "of Veterinary Medicine" of "of Philosophy" toegevoegd mag worden.”

Art. 13. In artikel II.102 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 19 juni 2015 en 16 juni 2017 betreffende het onderwijs XXVII, worden paragraaf 1 tot en met paragraaf 4 opgeheven.

Art. 14. Artikel II.152 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.152. Een instelling kan een nieuwe opleiding van het hoger beroepsonderwijs of een nieuwe bachelor- of masteropleiding aanbieden als de betreffende opleiding bij besluit van de Vlaamse Regering erkend is als nieuwe opleiding. Ze dient daartoe een aanvraag in. Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs kan die aanvraag pas worden ingediend na de beslissing van de Vlaamse Regering tot

ontwikkeling van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs die leidt tot een onderwijskwalificatie, vermeld in artikel 15/1, §6, van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur.

De Vlaamse Regering kan een besluit als vermeld in het eerste lid nemen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1° het voorgelegde dossier bevat de volgende informatie:

- a) de bevoegde instelling die de opleiding verzorgt en de vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
 - b) de naam van de opleiding (de graad en de kwalificatie van de graad);
 - c) in voorkomend geval de afstudeerrichtingen;
 - d) de vermelding dat het een Nederlandstalige of een anderstalige opleiding is. In geval van een anderstalige opleiding wordt de taal van de opleiding vermeld;
 - e) de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
 - f) in voorkomend geval de studieomvang van de afstudeerrichtingen, uitgedrukt in studiepunten;
 - g) in voorkomend geval de specificatie van de graad;
 - h) in voorkomend geval de titel die de houders van de graad van die opleiding kunnen voeren;
 - i) de opleidingsspecifieke leerresultaten;
 - j) als het een opleiding van het hoger beroepsonderwijs betreft, de mogelijke vervolgopleidingen;
 - k) als het een bacheloropleiding betreft: de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen, rekening houdend met de toelatingsvoorwaarden, vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1;
 - l) als het een masteropleiding betreft: de vereiste vooropleidingen en toegangsvoorwaarden, rekening houdend met de toelatingsvoorwaarden, vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1;
 - m) de door de instellingen gezamenlijk beschreven domeinspecifieke leerresultaten, vermeld in artikel II.68;
- 2° het voorgelegde dossier bevat een advies van de VLIR voor de dossiers die ingediend zijn door de universiteiten, of van de VLHORA voor de dossiers die ingediend zijn door de hogescholen, over het aanbieden van de nieuwe opleiding;
- 3° de opleiding heeft de macrodoelmatigheidstoets, als dat van toepassing is, en de "toets nieuwe opleidingen" door de accreditatieorganisatie met positief gevolg ondergaan;
- 4° de nieuwe opleiding kan in een of meer studiegebieden of delen van studiegebieden worden gerangschikt waarin de betrokken instelling onderwijsbevoegdheid bezit. De nieuwe opleiding kan eventueel ook worden gerangschikt in een studiegebied waarin de betrokken instelling onderwijsbevoegdheid bezit en een of meer andere studiegebieden waarin andere instellingen die tot de associatie behoren waarvan de instelling lid is, onderwijsbevoegdheid bezitten;
- 5° in geval van een nieuwe initiële bachelor- of masteropleiding wordt er parallel met de uitbouw van de nieuwe opleiding een bestaande initiële bachelor- of masteropleiding afgebouwd, tenzij de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel heeft gegeven over de aanvraag tot vrijstelling van die verplichte afbouw.

De VLIR of de VLHORA geeft in het advies, vermeld in het tweede lid, 2°, ten minste aan dat de aangevraagde opleiding binnen de Vlaamse Gemeenschap ofwel een nieuwe en unieke opleiding is, ofwel een bestaande opleiding is die in dezelfde of in een verwante vorm al aangeboden wordt in de Vlaamse Gemeenschap. In geval van een bestaande opleiding motiveert de VLIR of de VLHORA waarom meerdere instellingen die opleiding kunnen aanbieden, daarbij rekening houdend met de regionale spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod.

In het erkenningsbesluit, vermeld in het eerste lid, worden de volgende punten opgenomen:

- 1° de informatie, vermeld in het tweede lid, 1°, a) tot en met h);
- 2° in geval van een nieuwe initiële bachelor- of masteropleiding de naam (de graad en de kwalificatie van de graad) van de opleiding die afgebouwd wordt of de vermelding dat de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel heeft gegeven over de aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw;
- 3° het academiejaar vanaf wanneer de nieuwe opleiding aangeboden kan worden.

Vanaf het academiejaar wanneer de nieuwe opleiding aangeboden wordt, kan het instellingsbestuur geen nieuwe studenten meer inschrijven in de opleiding die afgebouwd wordt.”.

Art. 15. In artikel II.153 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 19 juni 2015, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 worden de woorden “paragraaf 2, 3, 4, 5 en 6, eerste lid” vervangen door de woorden “paragraaf 2, 3, 3/1, 4, 5 en 6, eerste lid”;

- 2° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. Het universiteits- of het hogeschoolbestuur bezorgt de volgende informatie en documenten aan respectievelijk de VLIR of de VLHORA:

- 1° de informatie, vermeld in artikel II.152, tweede lid, 1°, a) tot en met m);
- 2° een dossier dat de Commissie Hoger Onderwijs in staat stelt de toetsing aan de criteria, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, uit te voeren;
- 3° in voorkomend geval een aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw van een bestaande initiële bachelor- of masteropleiding als vermeld in artikel II.152, tweede lid, 5°. Het aanvraagdossier stelt de Commissie Hoger Onderwijs in staat de toetsing, vermeld in paragraaf 3/1, uit te voeren.

De VLIR, voor de aanvragen van de universiteiten, en de VLHORA, voor de aanvragen van de hogescholen, stellen voor iedere aanvraag een advies als vermeld in artikel II.152, tweede lid, 2°, op. Ze bezorgen de aanvragen met het bijbehorend dossier, het advies, en in voorkomend geval, de aanvraag tot vrijstelling van de verplichte afbouw aan de Commissie Hoger Onderwijs vóór 1 april van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

Als het advies van de VLIR of de VLHORA niet opgenomen is in het aanvraagdossier dat aan de Commissie Hoger Onderwijs bezorgd wordt, verklaart de Commissie Hoger Onderwijs de aanvraag voor de betrokken opleiding onontvankelijk.

Om dit advies aan te leveren stellen de VLIR en de VLHORA een procedure vast, afgestemd binnen de VLUHR, met de eigen beslisregels en een timing waarbij rekening gehouden wordt met de indiendatum bij de Commissie Hoger Onderwijs.”;

- 3° paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt:

“§3. De Commissie Hoger Onderwijs brengt een oordeel uit over de macrodoelmatigheid van de opleiding op basis van de volgende criteria:

- 1° de maatschappelijke relevantie van de opleiding;
- 2° het verwachte aantal studenten in de opleiding en de impact daarvan op dezelfde of andere al bestaande opleidingen;
- 3° de verwachte vraag naar afgestudeerden uit de opleiding en de verhouding met afgestudeerden uit andere al bestaande opleidingen;

- 4° de domeinspecifieke leerresultaten en de naamgeving van de opleiding;
- 5° een inschatting van de mate van verwevenheid en verwantschap van de nieuwe opleiding ten aanzien van het bestaande aanbod;
- 6° de inhoud van het advies van de VLIR of de VLHORA, met aandacht voor de regionale spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod.

De Commissie Hoger Onderwijs onderzoekt expliciet alle criteria, omschrijft per criterium haar bevindingen en motiveert haar positieve of negatieve oordeel over de macrodoelmatigheid van het ingediende dossier.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk uit op 1 juni van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.”;

4° er wordt een paragraaf 3/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§3/1. De Commissie Hoger Onderwijs brengt een oordeel uit over de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding. Ze neemt in haar oordeel de volgende elementen in overweging:

- 1° de graad van interne rationalisatie binnen de instelling;
- 2° de graad van saturatie in het betreffende opleidingsdomein;
- 3° het innovatieve of unieke karakter van de voorgestelde opleiding;
- 4° in voorkomend geval, het verzelfstandigen van een afstudeerrichting;
- 5° in voorkomend geval, de initiële bachelor- of masteropleidingen die de instelling in het verleden heeft afgebouwd;
- 6° de uitbouw van het aanbod van graduaatsopleidingen en de afstemming ervan op de professionele bacheloropleidingen.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk uit op 1 juni van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.”;

5° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Als het oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs over de macrodoelmatigheid van de opleiding, vermeld in paragraaf 3, of over de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw, vermeld in paragraaf 3/1, negatief is of niet tijdig wordt verstrekt, kan het instellingsbestuur binnen een vervalt termijn van vijftien dagen beroep instellen bij de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de macrodoelmatigheid van de opleiding op definitieve wijze op grond van de criteria, vermeld in paragraaf 3, eerste lid. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot vrijstelling van de afbouw op definitieve wijze op grond van de elementen, vermeld in paragraaf 3/1.

De termijn voor het beroep bij de Vlaamse Regering gaat in op een van de onderstaande momenten:

- 1° de dag na de dag van de ontvangst van het negatieve oordeel;
- 2° de dag waarop de beoordelingstermijn voor de Commissie Hoger Onderwijs is verstreken.”;

6° paragraaf 5 wordt vervangen door wat volgt:

“§5. De Vlaamse Regering deelt het oordeel, vermeld in paragraaf 4, aan het instellingsbestuur mee binnen een ordetermin van dertig dagen, die ingaat de dag na de dag van de ontvangst van het beroep.”;

7° in paragraaf 6 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“Het instellingsbestuur vraagt de “toets nieuwe opleidingen” aan bij de accreditatieorganisatie, binnen een vervaltermijn van vijftien dagen, die ingaat de dag na de dag van de ontvangst van het positieve oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs of, in voorkomend geval, van de Vlaamse Regering over de macrodoelmatigheid van de opleiding.”.

Art. 16. Artikel II.154 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“II.154. Een hogeschool kan binnen de instelling en met behoud van de toepassing van artikel II.78 tot en met II.100 een opleiding van vestiging veranderen na een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs.

De instelling dient daartoe een aanvraag in bij de Commissie Hoger Onderwijs vóór 1 december van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarop de aanpassing van toepassing is. Het aanvraagdossier stelt de commissie in staat een toetsing door te voeren van de volgende criteria:

- 1° de impact op de regionale spreiding van deze en verwante opleidingen in het Vlaamse hogeronderwijslandschap;
- 2° de impact op de regionale spreiding van het verwachte aantal studenten in de opleiding of verwante opleidingen;
- 3° de impact op de regionale spreiding van de vraag naar afgestudeerden in de opleiding of verwante opleidingen;
- 4° een positief advies van de VLHORA over de verandering van de vestiging.

De Commissie Hoger Onderwijs brengt haar oordeel over de ingediende aanvragen uiterlijk op 15 januari van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarin de instelling de opleiding op zijn vroegst wil aanbieden, uit.

Als het positief advies van de VLHORA niet opgenomen is in het aanvraagdossier dat aan de Commissie Hoger Onderwijs bezorgd wordt, verklaart de Commissie Hoger Onderwijs de aanvraag onontvankelijk.

Om dit advies aan te leveren stelt de VLHORA een procedure vast, afgestemd binnen de VLUHR en rekening houdend met de regionale context, met de eigen beslisregels en een timing waarbij rekening gehouden wordt met de indiendatum bij de Commissie Hoger Onderwijs.

De Commissie Hoger Onderwijs bezorgt het oordeel aan het instellingsbestuur.

Bij een negatief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs kan de instelling binnen een vervaltermijn van vijftien dagen die ingaat op de dag na de ontvangst van de beslissing van de Commissie Hoger Onderwijs, beroep instellen bij de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering neemt een beslissing binnen een ordetermin van dertig dagen die ingaat op de dag na de ontvangst van het beroepschrift.”.

Art. 17. Artikel II.170 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.170. §1. Er wordt een register gepubliceerd van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor- en masteropleidingen die conform deze codex worden aangeboden, hierna Hogeronderwijsregister te noemen.

Het Hogeronderwijsregister bevat van elke opleiding de volgende gegevens:

- 1° de gegevens, vermeld in paragraaf 2;
- 2° in voorkomend geval, de studieomvang van de afstudeerrichting(en);
- 3° de datum van accreditatie of erkenning als nieuwe opleiding;
- 4° het tijdstip waarop de accreditatie of de erkenning als nieuwe opleiding vervalt;
- 5° in voorkomend geval de vermelding dat er een opleidingstraject is voor werkstudenten;
- 6° de vermelding dat in het desbetreffende academiejaar studenten kunnen inschrijven in de opleiding;
- 7° de vestiging(en) en, in voorkomend geval de buitenlandse locaties, waar opleiding en, in voorkomend geval, de afstudeerrichting(en) worden aangeboden;
- 8° in voorkomend geval de vermelding van de instelling die de opleiding gezamenlijk aanbiedt.

In het Hogeronderwijsregister wordt in een link voorzien naar de websites van de instellingen met meer uitgebreide informatie over de gegevens over de aansluiting, de vervolgoopleidingen en de onderwijs- en examenreglementen.

De domeinspecifieke leerresultaten van een opleiding zijn zowel in het Hogeronderwijsregister als in de Kwalificatiedatabank te raadplegen. Er wordt een link voorzien naar de Kwalificatiedatabank.

Het Hogeronderwijsregister voorziet in een historiek over de accreditatiestatus en de benamingen van de opleidingen. Het Hogeronderwijsregister voorziet in een Engelstalige vertaling van de benaming van de opleidingen.

In het Hogeronderwijsregister kunnen daarnaast ook de opleidingen vermeld worden, aangeboden door de Hogere instituten en andere instellingen voor Schone Kunsten als vermeld in artikel III.119.

De opmaak en de actualisering van het Hogeronderwijsregister wordt gedaan door de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid.

§2. De Vlaamse Regering legt een lijst vast van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor- en masteropleidingen die conform deze codex per instelling aangeboden kunnen worden.

Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en de bachelor- en de masteropleidingen die door de hogescholen en universiteiten worden aangeboden in overeenstemming met de onderwijsbevoegdheid, vermeld in artikel II.78 tot en met II.100, bevat die lijst per instelling en per studiegebied, deel van een studiegebied of cluster van studiegebieden, de volgende gegevens:

- 1° de graad van de opleiding;
- 2° de kwalificatie van de graad van de opleiding;
- 3° de vermelding dat de opleiding een graduaatsopleiding is, een initiële bacheloropleiding, een bachelor-na-bacheloropleiding, een initiële masteropleiding of een master-na-masteropleiding;
- 4° in voorkomend geval de specificatie van de graad, vermeld in artikel II.77;
- 5° in voorkomend geval de bijkomende titel die de houder van het diploma kan voeren, vermeld in artikel II.76;
- 6° in voorkomend geval de afstudeerrichtingen binnen de opleiding;
- 7° de vestiging(en) waar de opleiding en, in voorkomend geval, de afstudeerrichting(en) worden aangeboden;
- 8° de vermelding dat de opleiding Nederlandstalig is of anderstalig is, met in voorkomend geval de Nederlandstalige equivalente opleiding;
- 9° de studieomvang van de opleiding.

Voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs, de bachelor- en masteropleidingen die door de andere ambtshalve geregistreerde instellingen of door de geregistreerde instellingen worden aangeboden, bevat de lijst per instelling de volgende gegevens:

- 1° het studiegebied, een deel van een studiegebied of studiegebieden waarbinnen een opleiding wordt ondergebracht;
- 2° de graad van de opleiding;
- 3° de kwalificatie van de graad van de opleiding;
- 4° de vermelding dat de opleiding een graduaatsopleiding is, een initiële bacheloropleiding, een bachelor-na-bacheloropleiding, een initiële masteropleiding of een master-na-masteropleiding;
- 5° de studieomvang van de opleiding, uitgedrukt in studiepunten;
- 6° in voorkomend geval de specificatie van de graad, vermeld in artikel II.77;
- 7° in voorkomend geval de bijkomende titel die de houder van het diploma kan voeren, vermeld in artikel II.76;
- 8° de vermelding van de onderwijstaal van de opleiding.

Voor de bachelor- en de masteropleidingen geeft de eerste lijst de situatie weer van het academiejaar 2018-2019, voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs de situatie van het academiejaar 2019-2020.

De Vlaamse Regering past als een gevolg van de volgende beslissingen of besluiten de lijst met de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en de bachelor- en masteropleidingen die de universiteiten en hogescholen aanbieden, jaarlijks aan:

- 1° op basis van een beslissing van de Vlaamse Regering over:
 - a) de erkenning van een nieuwe opleiding;
 - b) de wijziging van de studieomvang van een opleiding;
 - c) de erkenning van een master in het kader van de uitbreiding van de studieomvang van een masteropleiding;
- 2° op voorstel van de algemene vergadering van de VLUHR, die beslist volgens haar eigen beslissingsregels, over:
 - a) wijzigingen in de kwalificatie van de graad van de opleiding;
 - b) wijzigingen aan afstudeerrichtingen die binnen een bepaalde opleiding kunnen worden aangeboden. Die wijzigingen hebben betrekking op:
 - 1) het aanbieden van nieuwe afstudeerrichtingen;
 - 2) wijzigingen aan de benaming van bestaande afstudeerrichtingen, met uitzondering van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs;
 - 3) veranderingen van vestiging binnen de instelling en opleiding van bestaande afstudeerrichtingen;
 - c) de omvorming van een bachelor- of masteropleiding tot een gezamenlijk georganiseerde opleiding, waarbij de toetredende instelling de bachelor- of masteropleiding op het ogenblik van de omvorming niet aanbiedt als vermeld in artikel II.166;
 - d) de samenvoeging van twee of meer bacheloropleidingen of twee of meer masteropleidingen binnen een hogeschool of universiteit, vermeld in artikel II.167;
- 3° op basis van een beslissing van het instellingsbestuur waarmee ze aangeeft:
 - a) de opleiding of een afstudeerrichting niet langer te organiseren;
 - b) de taal van een bachelor-na-bachelor- en master-na-masteropleiding te wijzigen;
- 4° op basis van een negatief accreditatiebesluit van de accreditatieorganisatie;
- 5° in geval een masteropleiding geselecteerd wordt in overeenstemming met de bepalingen van een Europees financieringsprogramma ter bevordering van de internationale samenwerking in het hoger onderwijs en waarbinnen een multi- of gezamenlijke diplomering wordt vooropgesteld;

- 6° op basis van een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs om een anderstalige bachelor- of masteropleiding te organiseren, waarover de Vlaamse Regering binnen een vervaltermijn van 45 dagen geen negatief oordeel heeft gegeven;
- 7° op basis van een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs over de verandering van vestigingsplaats van een bachelor- of masteropleiding.

De Vlaamse Regering kan de lijst van de bachelor- en masteropleidingen die de universiteiten en hogescholen aanbieden, ook aanpassen om de noodzakelijke vergelijkbaarheid, duidelijkheid en transparantie in de benamingen te realiseren, op advies van de VLUHR.

Voor de bachelor- en masteropleidingen die de andere ambtshalve geregistreerde instellingen en de geregistreeerde instellingen aanbieden, kan de Vlaamse Regering het Hogeronderwijsregister, vermeld in paragraaf 1, aanpassen op vraag van het instellingsbestuur. Voor de specificatie van de graad voegt het instellingsbestuur bij de voormelde vraag een advies van de VLUHR.

De door de VLUHR en het instellingsbestuur gevraagde aanpassingen worden jaarlijks vóór 1 december van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarop de aanpassing van toepassing is, meegedeeld aan de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid.”.

Art. 18. Artikel II.187 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.187. §1. Voor de inschrijving in een bacheloropleiding in het studiegebied Geneeskunde geldt naast de algemene toelatingsvoorwaarde, als bijkomende toelatingsvoorwaarde het gunstig gerangschikt zijn op basis van een toelatingsexamen, georganiseerd door een examencommissie, hierna toelatingsexamen arts te noemen.

Het toelatingsexamen beoogt het toetsen van de bekwaamheid van de studenten om een geneeskundige opleiding met succes af te ronden.

§2. Voor de inschrijving in een bacheloropleiding in het studiegebied Tandheelkunde geldt als bijkomende toelatingsvoorwaarde het gunstig gerangschikt zijn op basis van een toelatingsexamen, georganiseerd door een examencommissie, hierna toelatingsexamen tandarts te noemen.

Het toelatingsexamen beoogt het toetsen van de bekwaamheid van de studenten om een tandheelkundige opleiding met succes af te ronden.

§3. De georganiseerde toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, zijn vergelijkend van aard.

De kandidaten die ten minste de helft van de bepaalde punten behalen op alle onderdelen van het examen zijn geslaagd.

De geslaagde kandidaten worden gerangschikt in volgorde van de behaalde numerieke score.

De geslaagde kandidaten met de hoogste behaalde scores worden gunstig gerangschikt, rekening houdend met de quota, vermeld in paragraaf 4.

De lijst met de gunstig gerangschikte kandidaten wordt definitief bekendgemaakt uiterlijk vóór 1 augustus van het lopende jaar.

§4. De startquota voor de gunstig gerangschikte kandidaten worden afzonderlijk bepaald voor de opleiding arts en tandarts op basis van beroeps- en opleidingsgerelateerde parameters.

Het aantal kandidaten dat jaarlijks gunstig gerangschikt kan worden, bedraagt voor het toelatingsexamen arts 1102 en voor het toelatingsexamen tandarts 135.

Afhankelijk van de door de kandidaten behaalde examenresultaten kan het startquotum overschreden worden. De cesuur wordt principieel getrokken tussen de kandidaten met een verschillend examenresultaat.

Jaarlijks stelt de Vlaamse Regering per opleiding uiterlijk tegen 1 januari het aantal effectieve starters in het lopende academiejaar vast. Indien dit aantal afwijkt van het startquotum dat voor deze opleiding voor dat academiejaar vooropgesteld was, corrigeert de Vlaamse Regering het startquotum voor het volgende academiejaar met dat verschil.

Bijkomend kan de Vlaamse Regering bij deze aanpassing van de startquota rekening houden met een of meer van de volgende beroeps- en opleidingsgerelateerde criteria:

- 1° het aantal afgestudeerden in de masteropleiding;
- 2° het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt;
- 3° het afnemende beroepenveld;
- 4° de opleidingscapaciteit.

§5. Het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts omvatten toetsen die betrekking hebben op:

- 1° wetenschappelijke kennis en inzicht in de vakken biologie, fysica, chemie en wiskunde, afgestemd op de tweede en de derde graad van het algemeen secundair onderwijs;
- 2° generieke competenties die aansluiten bij themata uit respectievelijk de beroepspraktijk van artsen en de beroepspraktijk van tandartsen.

De Vlaamse Regering legt de nadere regels vast voor de indeling, de wegings- en evaluatiecriteria, met inbegrip van de afrondingsregels, de toetsmethoden en de inhoud van het examen.

§6. Het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts worden georganiseerd conform de volgende regels:

- 1° het wordt eenmaal per jaar georganiseerd. De organisatie ervan wordt tijdig bekendgemaakt;
- 2° de Vlaamse Regering kan een examengeld van ten hoogste 50 euro vastleggen als bijdrage in de organisatiekosten. Vanaf 2019 wordt het bedrag aangepast aan de jaarlijkse stijging van de index van de consumptieprijs met als referentiedatum 1 januari 2018. Het bedrag wordt afgerond naar het dichtstbijzijnde geheel getal;
- 3° de Vlaamse Regering:
 - a) organiseert het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts volgens de nadere regels die ze bepaalt en legt die vast in een besluit. Bij de organisatie van het examen wordt voor studenten met functiebeperkingen als vermeld in artikel II.221, §2, in redelijke aanpassingen voorzien;
 - b) legt de modaliteiten vast van de interne beroepsprocedure en de inzageprocedure. De Vlaamse Regering regelt de werking van de examencommissie, vermeld in paragraaf 7, en bepaalt de vergoedingen van de leden;
 - c) bepaalt de nadere regels voor het vergelijkend examen, vermeld in paragraaf 3 en 5;

4° de examencommissie, vermeld in paragraaf 7:

- a) stelt een werkings- en examenreglement op waarin concrete voorschriften zijn opgenomen ter uitvoering van het besluit, vermeld in punt 3°;
- b) valideert de examenvragen en evalueert de examenresultaten;
- c) is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het examen;
- d) maakt vooraf het examenprogramma bekend en publiceert na afloop van het examen een representatief staal van de examenvragen en antwoorden;

5° de voorzitter van de examencommissie, vermeld in paragraaf 7, maakt de resultaten en de lijst, vermeld in paragraaf 3, bekend.

§7. De toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, worden georganiseerd door dezelfde examencommissie.

De Vlaamse Regering benoemt de voorzitter, de secretaris en de leden van de examencommissie.

De examencommissie telt, voorzitter en secretaris uitgezonderd, minimaal tien en maximaal vijftien leden.

De leden van de examencommissie worden op zodanige wijze aangeduid uit de leden van het zelfstandig academisch personeel van de universiteiten dat de nodige expertise aanwezig is op het vlak van de medische praktijk, de inhoud van de vakken, de onderwijskunde en de psychologie.

§8. De examens worden op zodanige wijze georganiseerd dat studenten per academiejahr aan de beide toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en 2, kunnen deelnemen.

§9. Het slagen voor het toelatingsexamen arts en het toelatingsexamen tandarts in een bepaald burgerlijk jaar wordt alleen aanvaard voor het voldoen aan de bijkomende toelatingsvoorwaarde als de student uiterlijk op 30 september van dat burgerlijk jaar in het bezit is van het diploma secundair onderwijs of van een daarmee gelijkwaardig of gelijkgesteld studiebewijs.

§10. De bijkomende toelatingsvoorwaarde gunstig gerangschikt zijn voor het toelatingsexamen arts of het toelatingsexamen tandarts, vermeld in paragraaf 1 en 2, geldt ook voor de inschrijving in een bachelor- of masteropleiding in het studiegebied Geneeskunde of in het studiegebied Tandheelkunde als de student vrijstelling heeft verkregen van sommige opleidingsonderdelen, of vermindering van de studiomvang, op grond van een diploma dat behaald is na een opleiding waarvoor de voormelde bijkomende toelatingsvoorwaarde niet van toepassing is. De voormelde bijkomende toelatingsvoorwaarde geldt ook in geval van een rechtstreekse diplomering als vermeld in artikel II.245.

§11. De studenten die vóór 1 januari 2018 voldoen aan de algemene en bijzondere toelatingsvoorwaarden voor de opleidingen in het studiegebied Geneeskunde of in het studiegebied Tandheelkunde, worden vrijgesteld van het vergelijkend toelatingsexamen, vermeld in dit artikel.

De studenten in de masteropleiding geneeskunde of tandheelkunde die een vervolgopleiding beogen waarvoor beide basisdiploma's vereist zijn, zijn vrijgesteld van het toelatingsexamen voor de complementaire basisopleiding op voorwaarde van goedkeuring door het instellingsbestuur. De concrete modaliteiten en voorwaarden in dit verband, worden voorafgaandelijk op algemene wijze uitgewerkt in het onderwijs- en examenreglement van de instelling.

De vrijstelling van het vergelijkend toelatingsexamen, vermeld in dit artikel, geldt, onverminderd de toepassing van artikel II.193, ook voor personen die bui-

ten België een diploma van respectievelijk arts of tandarts hebben behaald en die de toelating hebben om zich aan een universiteit in Vlaanderen in te schrijven respectievelijk voor een masteropleiding in het studiegebied Geneeskunde of een masteropleiding in het studiegebied Tandheelkunde.

§12. Het bewijs van toelating van een student die gunstig wordt gerangschikt en tijdig voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarde, vermeld in paragraaf 9, blijft onbeperkt geldig.”

Art. 19. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017, wordt een artikel II.188/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. II.188/1. Onverminderd de algemene toelatingsvoorwaarden voor een bacheloropleiding, vermeld in artikel II.178, wordt de eerste inschrijving voor bepaalde bacheloropleidingen aan de hogescholen of de universiteiten afhankelijk gesteld van de verplichte deelname aan een niet-bindende toelatingsproef.

De niet-bindende toelatingsproef is instellingsneutraal. De resultaten van de niet-bindende toelatingsproef kunnen in geen geval de weigering tot de eerste inschrijving voor een opleiding tot gevolg hebben. Een instelling kan wel beslissen om een remediëring als vermeld in artikel II.246, §1, 1°, op te leggen aan een student die de vooropgestelde cesuur voor de proef niet behaalt.

In uitzonderlijke gevallen kan door de instelling voor een individuele student op gemotiveerde wijze worden afgeweken van de voorwaarde tot verplichte deelname. Ook in dat geval kan de instelling een remediëring opleggen aan die studenten.

De Vlaamse Regering legt, na raadpleging van de VLUHR, bij besluit de lijst vast van de opleidingen waarvoor deelname aan een niet-bindende toelatingsproef een voorwaarde voor inschrijving is.

De hogescholen en universiteiten nemen de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde tot het afleggen van een verplichte, niet-bindende toelatingsproef, de modaliteiten waarbinnen dat moet gebeuren, de mogelijke afwijkingen op de verplichte deelname, en, in voorkomend geval, een remediëring die wordt opgelegd in het onderwijs- en examenreglement.”

Art. 20. Aan artikel II.190, §2, eerste lid, van dezelfde codex worden de volgende zinnen toegevoegd:

“Een instelling kan in het studiegebied Geneeskunde daarenboven het aantal inschrijvingen voor een master-na-masteropleiding, rekening houdend met de resultaten van het bekwaamheidsonderzoek, kwantitatief beperken in relatie tot de beschikbare opleidingscapaciteit, waarbij steeds wordt gewerkt op basis van objectieve parameters. Het instellingsbestuur legt de bijkomende inschrijvingsvoorwaarden vast in haar onderwijsreglement, conform artikel II.221, §1, 5°, b).

De beperking van het aantal inschrijvingen in een bepaalde master-na-masteropleiding kan er niet toe leiden dat een student na het behalen van het diploma van master in de geneeskunde geen enkele master-na-masteropleiding in het studiegebied Geneeskunde kan aanvatten.”

Art. 21. In artikel II.201 wordt in §1 en §2 het punt 10° geschrapt.

Art. 22. Aan artikel II.221, §1, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, wordt een punt 20° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“20° in voorkomend geval: de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde tot het afleggen van een verplichte, niet-bindende toelatingsproef als vermeld in artikel II.188/1, de modaliteiten waarbinnen dat moet gebeuren, de mogelijke afwijkingen op de verplichte deelname, en, in voorkomend geval de remediëring die wordt opgelegd.”.

Art. 23. In artikel II.246, §1, van dezelfde codex, vervangen bij het decreet van 19 juni 2015, wordt voor punt 1°, dat punt 1°/1 wordt, een nieuw punt 1° ingevoegd, dat luidt als volgt:

“1° als een student de cesuur voor de proef niet behaalt als vermeld in artikel 188/1, tweede lid, of niet aan de voorwaarde tot verplichte deelname aan die proef heeft voldaan, kan de instelling een remediëring opleggen;”.

Art. 24. In artikel II.285 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, worden in het derde lid de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in de eerste zin worden de woorden “door de stuurgroep Databank Hoger Onderwijs” vervangen door de woorden “door de Vlaamse overheid en de instellingen in het gestructureerd overleg”;
- 2° in de laatste zin wordt het woord “stuurgroep” vervangen door de woorden “Vlaamse overheid en de instellingen in het gestructureerd overleg”.

Art. 25. In artikel II.294, §1, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2016, wordt het tweede lid vervangen door wat volgt:

“De beroepen tegen een beslissing als vermeld in artikel I.3, 69°, h), worden bij de Raad ingesteld binnen een vervalt termijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de dag van de kennisgeving van de definitieve beslissing van het krachtens het decreet bevoegde orgaan.”.

Art. 26. Artikel II.298 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.298. §1. Het administratief dossier dat door het bestuur uiterlijk samen met de antwoordnota aan de Raad en aan de verzoekende partij wordt bezorgd, bevat ten minste de volgende stukken:

- 1° een afschrift van de bestreden studievoortgangsbepaling;
- 2° in voorkomend geval de examenkopij(en) van of het stagerapport van de verzoeker, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een bewijs van bekwaamheid;
- 3° het dossier dat samengesteld is naar aanleiding van het intern beroep, vermeld in artikel II.283, eerste lid, met inbegrip van het verzoekschrift op intern beroep;
- 4° de door het bestuur vastgelegde reglementaire bepalingen die op de bestreden beslissing van toepassing waren, waaronder in elk geval het onderwijs- en examenreglement en in voorkomend geval andere teksten met reglementaire strekking zoals de ECTS-fiche, het stagereglement, de studiegids en het vademecum.

De stukken worden door het bestuur gebundeld en op een inventaris ingeschreven.

§2. Als er gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestaan dat een partij of een derde een stuk onder zich heeft dat het bewijs inhoudt

van een ter zake dienend feit, kan de rechter bevelen dat het stuk of een eensluidend verklaard afschrift ervan bij het dossier van de rechtspleging wordt gevoegd.

De voorzitter beslist ter zake bij beschikking. De beschikking vermeldt de identiteit van de partij of de derde die het stuk moet overleggen en de wijze waarop en de termijn waarbinnen dat moet gebeuren. De beschikking wordt via het meest gereede communicatiemiddel verzonden aan de partijen en bij aangetekend schrijven aan een derde.

§3. Als het verzoek een aanpassing van het leerkrediet betreft, kan de Raad bij de betrokken instellingen van het hoger onderwijs informatie opvragen met het oog op de verificatie van de voorgelegde feiten.”.

Art. 27. Artikel II.300 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.300. Het dossier van de rechtspleging kan door de partijen en/of hun raadsman worden geraadpleegd op het secretariaat van de Raad. Ze nemen daartoe vooraf contact op met de secretaris.”.

Art. 28. Artikel II.301 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.301. Na registratie van het verzoekschrift betekent de secretaris via het meest gereede communicatiemiddel aan de partijen:

- 1° een procedurekalender;
- 2° de datum, het uur en de plaats van de zitting van de Raad;
- 3° de samenstelling van de Raad.

De betekening gaat, wat de verwerende partij betreft, vergezeld van een kopie van het verzoekschrift.”.

Art. 29. Artikel II.302 van dezelfde codex, gewijzigd bij decreet van 17 juni 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.302. §1. De procedurekalender, vermeld in artikel II.301, eerste lid, 1°, stelt de termijn vast waarbinnen:

- 1° het bestuur in staat wordt gesteld een antwoordnota en het administratief dossier aan de Raad en aan de verzoeker voor te leggen;
- 2° de verzoeker in staat wordt gesteld een wederantwoordnota aan de Raad en aan het bestuur voor te leggen.

De termijn, vermeld in het eerste lid, bedraagt voor elke partij ten minste 96 uur.

§2. De antwoordnota en de wederantwoordnota worden aan de Raad en aan de tegenpartij bezorgd via het meest gereede communicatiemiddel.

Een buiten de gestelde termijn aan de Raad bezorgde antwoordnota of wederantwoordnota wordt uit de verdere procedure geweerd.”.

Art. 30. In artikel II.303, §2, van dezelfde codex worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

- “2° de hoedanigheid van lid van een rechtspersoon als vermeld in artikel 24, §4, van de Grondwet, verantwoordelijk voor de universiteit of de hogeschool waaraan de kwestieuze beslissing werd genomen, of van een personeelslid van die universiteit of hogeschool;”;

2° er wordt een punt 3° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“3° de hoedanigheid, vermeld in punt 2°, hebben gehad in een periode van drie jaar die aan het ingestelde beroep voorafgaat.”.

Art. 31. In artikel II.307 van dezelfde codex word het vierde lid vervangen door wat volgt:

“De uitspraak van de Raad wordt met een aangetekende zending aan de partijen bezorgd.”.

Art. 32. In artikel III.116, 3°, van dezelfde codex worden tussen de woorden “raad van bestuur” en de woorden “van de betrokken instelling” de woorden “of de algemene raad” ingevoegd.

Art. 33. In artikel IV.90 van dezelfde codex wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“De Vlaamse Regering organiseert een databank die gegevens verzamelt en ter beschikking stelt over de instellingen, opleidingen en studenten die onder de toepassing van deze codificatie vallen, hierna de Databank Hoger Onderwijs te noemen. Dat gebeurt conform de regelgeving over de elektronische verwerking van persoonsgegevens. De databank is gericht op het verzamelen en verwerken van gegevens, of het coördineren van gegevensstromen, met de volgende doelstellingen:

- 1° het onderwijsaanbod in de Vlaamse Gemeenschap opvolgen;
- 2° de inschrijvingsgegevens, de studievoortgangsgegevens en de studiebewijzen van studenten registreren;
- 3° studieloopbanen opvolgen;
- 4° het leerkrediet van studenten opvolgen;
- 5° de financiering krachtens deze codificatie implementeren;
- 6° statistisch materiaal verzamelen;
- 7° het overheidsbeleid voorbereiden, monitoren en evalueren;
- 8° het inschrijvingsproces bij de instellingen hoger onderwijs ondersteunen;
- 9° het kwaliteitszorgstelsel ondersteunen.”.

Art. 34. In artikel IV.91 van dezelfde codex worden paragraaf 1 en 2 vervangen door wat volgt:

“§1. De bevoegde dienst van de Vlaamse overheid staat in voor de verzameling en het beheer van de gegevens, vermeld in artikel IV.90, en doet dat in nauw partnerschap met de hogeronderwijsinstellingen en hun koepelorganisaties. Daartoe wordt gestructureerd overleg georganiseerd.

Een stuurgroep kan worden opgericht die paritair samengesteld is uit gemandateerde vertegenwoordigers van de overheid en van de hogeronderwijsinstellingen. De Vlaamse Regering benoemt de leden van de stuurgroep, die zijn voorgedragen door de VLUHR en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. De stuurgroep kan actief zijn rond het verzamelen en beheren van de data, de kwaliteit van de processen van de dataverzameling aan de instellingen en bij de overheid en het begeleiden van de financieringsberekening op basis van die data.

§2. De stuurgroep, vermeld in paragraaf 1, stelt een huishoudelijk reglement op.”.

Art. 35. Artikel IV.92 van dezelfde codex wordt opgeheven.

Art. 36. In artikel IV.93 van dezelfde codex wordt in het tweede lid de zinsnede “De stuurgroep vermeld in artikel IV.91 stelt” vervangen door de zinsnede “In het gestructureerd overleg, vermeld in artikel IV.91, stellen de Vlaamse overheid en de instellingen samen”.

Hoofdstuk 3. Wijziging van het decreet van 2 april 2004

Art. 37. Artikel 4, §1, 2°, van het decreet van 2 april 2004 houdende goedkeuring en uitvoering van het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en het Vlaamse hoger onderwijs, ondertekend te Den Haag op 3 september 2003 wordt vervangen door wat volgt:

“2° het tarief voor de toets nieuwe opleiding bedraagt per opleiding ten hoogste 20.000 euro.”.

Hoofdstuk 4. Inwerkingtreding

Art. 38. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2018, met uitzondering van artikel 12, artikel 13 en artikel 17, die in werking treden op 1 oktober 2018.

Brussel, 6 oktober 2017.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS

BIJLAGE

bij de memorie van toelichting:

JONGEREN- EN KINDEFFECTRAPPORTAGE

JOKER

1 Titel

Titel: Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs

In opvolging van het advies van de Raad van State, wordt een rapport opgesteld bij de derde principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering.

2 Samenvatting

Het decreet neemt twee maatregelen, die voor jongeren implicaties hebben op het gebied van recht op en toegang tot het hoger onderwijs in Vlaanderen. Daarbij zijn er voor hen geen negatieve effecten.

1. Het toelatingsexamen Arts en het toelatingsexamen Tandarts

Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt het toelatingsexamen arts-tandarts aangepast, waarbij overgestapt wordt van het bestaande systeem van numerus clausus naar een systeem van numerus fixus (waarbij via een vergelijkend examen het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald). Voorafgaandelijk is een uitvoerig debat en onderzoek gevoerd over de noodzaak en mogelijkheid van een aanpassing van dit toelatingsexamen. Daarbij bleef de basisdoelstelling van het toelatingsexamen arts-tandarts behouden, namelijk: het selecteren van de beste studenten in functie van de bekwaamheid om de opleiding tot een goed einde te brengen. Eén van de conclusies was evenwel dat de bestaande numerus clausus niet langer volstaat. Met het voorliggende ontwerp van decreet worden dan ook in het artikel dat de bijzondere toelatingsvoorwaarden voor het

studiegebied Geneeskunde en Tandheelkunde (artikel II.187 van de Codex Hoger Onderwijs) regelt, alle noodzakelijke bepalingen opgenomen om dit systeem van numerus fixus te implementeren.

2. Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Verplichte, niet-bindende proeven in het hoger onderwijs zijn belangrijke elementen in het traject van een goede studieoriëntering. Via deze verplichte, niet-bindende proeven per opleiding of cluster van opleidingen, moeten de instellingen de kennis en vaardigheden van inkomende studenten kunnen inschatten en eventuele tekorten en remedieerbare hiaten beter kunnen opvangen. Deze toetsen hebben een specifiek karakter en verwijzen naar de beginvoorwaarden of naar bepaalde beginvoorwaarden die eigen zijn aan een opleiding of een groep opleidingen en die van studiekeizers kunnen worden verwacht na het succesvol beëindigen van welbepaalde studierichtingen in het secundair onderwijs. Via de niet-bindende toelatingsproeven leren studiekeizers de eigen positie kennen ten opzichte van het verwachtingspatroon van de opleidingen en eventueel de prestaties van de andere geïnteresseerde studiekeizers voor deze opleidingen. De proeven geven informatie en ondersteunen de studiekeizer in de reflectie over de voorgenomen keuze en de mogelijke remediëring. De niet-bindende toelatingsproeven zijn instellingsneutraal. De student legt de niet-bindende toelatingsproef voor een bepaalde opleiding af onafhankelijk van de hogeschool of universiteit waar hij zich wenst in te schrijven. Met een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef kan de student zich inschrijven voor de opleiding aan de instelling van zijn keuze.

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt de eerste inschrijving van een student voor bepaalde opleidingen dan ook afhankelijk gemaakt van een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef en wordt aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven een remediëringstraject op te leggen aan een student op basis van de resultaten van de proef. Er wordt tevens voorzien dat er in uitzonderlijke gevallen op gemotiveerde wijze afwijkingen worden voorzien op de verplichting tot deelname aan de proef. Het voorontwerp van decreet voorziet dat de Vlaamse Regering, na raadpleging van de VLUHR, de opleidingen vastlegt waarvan de inschrijving afhankelijk wordt gesteld van de deelname aan een niet-bindende toelatingsproef.

3 Probleembeschrijving

1. Het toelatingsexamen Arts en het toelatingsexamen Tandarts

In 2014 werd een begeleidingscommissie opgericht met de taak om de inhoud en kwaliteit van het toelatingsexamen tot de opleidingen van arts en tandarts te onderzoeken. In de lijn van de eerste evaluatie van 2008 (Witboek Toelatingsexamen arts en tandarts) wordt concreet voorgesteld door deze experts (adviesnota van 3 september 2015) om het toelatingsexamen, dat nu als een numerus clausus is opgevat, om te vormen tot een vergelijkende selectieproef of numerus fixus, een vergelijkend examen waarbij het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald. De begeleidingscommissie erkent de hoge

moeilijkheidsgraad van het huidige toelatingsexamen en stelt voor om dit te vereenvoudigen. Het gevolg zou ook zijn dat het examen niet langer voldoende differentiërend zou werken.

Het behoud van de absolute cesuur zou op termijn leiden tot een hoger aantal geslaagden, indien geen bijkomende maatregelen worden genomen om een overaanbod in de toekomst te voorkomen.

2. Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Uit evaluaties in het verleden van de flexibilisering en de studievoortgangsbewaking is gebleken dat er zich problemen stellen op het vlak van de time to graduation en de drop-out van studenten in het hoger onderwijs.

Om aan dit probleem te verhelpen moeten onder meer acties ondernomen worden om de kwaliteit van de instroom te verbeteren en op deze manier het studierendement van studenten te verhogen en de drop out terug te dringen. Verplichte, niet-bindende proeven in het hoger onderwijs zijn belangrijke elementen in het traject van een goede studieoriëntering. Via de niet-bindende toelatingsproeven leren studiekeuzers de eigen positie kennen ten opzichte van het verwachtingspatroon van de opleidingen en kunnen instellingen van bij aanvang studenten reeds gerichter begeleiden en remediëren waar noodzakelijk blijkt.

4 Beleidsdoelstellingen

1. Het toelatingsexamen Arts en het toelatingsexamen Tandarts

De minister verzocht de Vlaamse Onderwijsraad om een advies (d.d. 8 maart 2016) over de aanbeveling van de begeleidingscommissie. De VLOR is van mening dat de overgang van een numerus fixus het toelatingsexamen transparanter zal maken. Hij vroeg wel om een aantal randvoorwaarden te respecteren waarmee de aangepaste regelgeving ook rekening houdt. Er werd verder ook onderzocht hoe gevolg kan gegeven worden aan deze aanbevelingen van de begeleidingscommissie.

In de beleidsbrief 2016-2017 wordt hierover dan ook het volgende gesteld (p.21).

“Ik vertaal de voorstellen van de begeleidingscommissie en het advies van de VLOR naar een concrete hervorming van het toelatingsexamen arts-tandarts. Hierover ga ik ook in overleg met mijn collega van de Franse gemeenschap en de bevoegde federale minister van Volksgezondheid. Ik maak werk van een decreet zodat de nieuwe formule kan starten in 2018.

Het toelatingsexamen van 2017 behoudt nog één jaar zijn huidige vorm.”

Met het voorliggende voorontwerp van decreet werd dan ook deze beslissing uitgewerkt.

2. Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Zowel in het regeerakkoord, de beleidsnota Onderwijs als in de beleidsbrieven Onderwijs, wordt het engagement genomen in te zetten op een betere studiekeuzebegeleiding. Een van de concrete elementen die bij de versterking van het studiekeuzeproces naar het hoger onderwijs wordt voorzien, is de invoering van verplichte, niet bindende toelatingsproeven bij

de aanvang van het hoger onderwijs. In de beleidsnota Onderwijs wordt hierover het volgende vermeld (p 34):

Via een goede aanvangsdiagnostiek bij de start in het hoger onderwijs en verplichte, niet-bindende toelatingsproeven per opleiding of cluster van opleidingen, moeten de instellingen de kennis en vaardigheden van inkomende studenten kunnen inschatten en eventuele tekorten en remedieerbare hiaten beter opvangen waarbij een juiste oriëntering voorop staat. Omwille van de complexiteit van de ontwikkeling van valide toelatingsproeven start ik eerst met een toelatingsproef voor de geïntegreerde lerarenopleidingen kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs. Op basis van deze ervaringen kunnen ook voor de andere richtingen in het hoger onderwijs toelatingsproeven worden ontwikkeld. Ik reken voor de uitwerking van de toelatingsproeven en de gefaseerde implementatie maximaal op de universiteiten en de hogescholen om zo te komen tot een gezamenlijke en gedragen aanpak.

In uitvoering van deze beslissing wordt met het voorliggende voorontwerp van decreet de eerste inschrijving van een student voor bepaalde opleidingen decretaal afhankelijk gemaakt van een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef en wordt aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven een remediëringstraject op te leggen aan een student op basis van de resultaten van de proef.

5 Opties

Nuloptie: verderzetten van bestaande toestand

Uit de probleemstelling blijkt dat het geen optie is om deze twee thema's niet op te nemen. Dit is in de twee gevallen in het nadeel van de studenten.

Het is bovendien een duidelijke beleidsdoelstelling om maatregelen te nemen.

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – Gekozen optie

1. Het toelatingsexamen Arts en het toelatingsexamen Tandarts

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt het principe van het toelatingsexamen an sich niet aangepast, maar wordt enkel de vorm van het examen gewijzigd van een numerus clausus naar een numerus fixus systeem. Het bestaande toelatingsexamen was reeds decretaal verankerd en diende vanuit de vastgestelde probleemstelling decretaal te worden aangepast naar de vorm.

2. Verplichte niet-bindende toelatingsproeven

Er werd geopteerd voor een verplichte, niet bindende toelatingsproef gekoppeld aan een eerste inschrijving in een bepaalde bacheloropleiding. Hiertoe is een decretale verankering noodzakelijk. Het verplichtend karakter is noodzakelijk om dit oriënteringsproces te kunnen veralgemenen voor alle studenten. In het geval dat dit vrijblijvend blijft, nemen studenten onvoldoende deel aan de testen die de instellingen nu reeds sporadisch voorzien en wordt in het kader van de studievoortgangsbewaking en de studiebegeleiding nog te weinig rekening gehouden met de resultaten behaald op de reeds georganiseerde toetsen. Het is ook de bedoeling dat op termijn voor alle hoger onderwijs opleidingen een geschikte toelatingsproef wordt ontworpen.

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Rekening houdende met het legaliteitsbeginsel in onderwijs zijn er wat het toelatingsexamen arts en tandarts betreft geen andere opties beschikbaar dan een aanpassing van de bestaande decreetgeving.

Ook voor de verplichte, maar niet bindende toelatingsproeven is vanuit het legaliteitsbeginsel een decreetsaanpassing noodzakelijk, gezien de deelname een verplichtend karakter in het kader van de toelating tot de opleiding moet hebben.

6 Analyse van de effecten

6.1 Doelgroepen

Doelgroepen

In deze Joker wordt in het bijzonder gefocust op de doelgroep studenten wat beide thema's betreft.

6.2. Nuloptie

Effectbeschrijving

Er wordt niet gekozen voor de nuloptie, omdat voor beide thema's de negatieve effecten voor de jongeren dan in stand worden gehouden.

6.3. Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – Gekozen optie**Effectbeschrijving****1. Toelatingsexamen arts en tandarts**

De toegang tot de bacheloropleidingen geneeskunde en tandarts blijft op dezelfde manier zoals in het verleden afhankelijk van het slagen voor een toelatingsexamen (dus een toets van de bekwaamheid van de kandidaat) naast het bezit van een diploma secundair onderwijs. Het is onbelangrijk of het een numerus clausus betreft of een numerus fixus. Een numerus fixus legt enkel een maximum op voor de opleiding en bepaalt niet wie maximaal toegang heeft tot het uitoefenen van de geneeskunde in Vlaanderen.

Het systeem behoudt ook het recht van elke student om meerdere malen deel te nemen aan beide examens. Het ticket dat verworven is blijft ook geldig in de toekomst. Voorwaarde blijft ook dat de student bij aanvang van het academiejaar moet beschikken over een diploma secundair onderwijs, zo niet komt hij niet in aanmerking voor gunstige selectie.

De overgang van een numerus fixus moet het toelatingsexamen wel transparanter maken.

De basisdoelstelling van het toelatingsexamen arts–tandarts blijft behouden, namelijk: het selecteren van de beste studenten in functie van de bekwaamheid om de opleiding tot een goed einde te brengen. De achterliggende doelstelling van het toelatingsexamen arts en tandarts zowel in zijn huidige vorm als in de vorm van een numerus fixus, is vanzelfsprekend om in de lijn te liggen van de federaal bepaalde contingeringscijfers. In die zin werd deze factor bij de vastlegging van de decretale quota ook in rekening gebracht. Het aantal studenten dat derhalve zal kunnen starten zal ook in de lijn liggen van het huidig aantal geslaagden, dat reeds geruime tijd in lijn ligt met de contingeringscijfers.

Een aanpassing van het numerus clausus systeem in opvolging van diverse adviezen bleek maatschappelijk en technisch wel noodzakelijk, maar heeft geen nadelige effecten op de jongeren die opteren voor deze opleidingen, gezien vanuit hun hoofde de bestaande feitelijke situatie behouden blijft.

Wel wordt vermeden dat naar de toekomst toe de moeilijkheidsgraad te hoog werd, waardoor een aantal ook geschikte studenten uit de boot zouden vallen gezien het differentiërend vermogen van het examen in voorkomend geval afneemt.

2. De verplichte niet-bindende toelatingsproeven

Ook de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven hebben geen nadelig effect op de feitelijke situatie van jongeren die in het hoger onderwijs een opleiding starten. De deelname is verplicht, maar het resultaat heeft geen impact op de al dan niet toelating van een persoon tot een bepaalde opleiding. Het recht op een inschrijving en de vrije keuze van een persoon die voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarde met name een diploma secundair onderwijs blijft overeind.

De verplichting moet wel de reeds bestaande studiekeuzebegeleiding bij aanvang van een opleiding georganiseerd vanuit de diverse faculteiten en departementen van overheidswege ondersteunen en een structurele onderbouw geven, zodat elke student hiervan kan genieten en er een meer gezamenlijke aanpak komt.

Het bestaande keuze- en oriënteringsproces wordt hierdoor gefaciliteerd en versterkt. Op termijn moet dit tot een beter oriënteringsproces leiden en tot een meer kwalitatieve instroom, tot een meer gerichtere en efficiëntere studiebegeleiding en studievoortgangsbewaking en tot een kortere time to graduation en minder drop-out. Meer studenten zullen een opleiding volgen waar hun talenten en capaciteiten liggen en zullen uiteindelijk ook een diploma in het hoger onderwijs behalen.

3. Optie 3 – Nieuwe beleidsmaatregel(en)

Effectbeschrijving

Er zijn maar twee opties: nuloptie of de regelgeving aanpassen. Andere opties zijn er niet.

7 Vergelijking van de opties

De vergelijking die kan gemaakt worden, is enkel tussen de nuloptie en de gekozen optie 2 van aanpassing van de regelgeving. De balans is duidelijk in het voordeel van de gekozen optie, omdat er voordelen bijkomen voor de studenten. Verder zijn er aan de gekozen opties geen negatieve effecten te noteren. In de twee gevallen bevinden studenten zich in een ongunstige situatie, die naar de toekomst toe verholpen wordt.

8 Uitvoering

De probleemstelling in de betrokken punten wordt aangepakt door een gewijzigde regelgeving in de Codex Hoger Onderwijs. De aangepaste decreetsteksten wat het toelatingsexamen arts en tandarts betreft worden reeds vanaf de tweede principiële goedkeuring gecommuniceerd via de overheid naar de toekomstige kandidaten toe. De verplichte, niet bindende toelatingsproeven werden in samenwerking met VLIR en VLHORA ontwikkeld en daar wordt uitvoerig over gecommuniceerd via de VLIR en VLHORA naar studenten en secundaire scholen toe. Momenteel loopt er reeds een pilootproject wat de lerarenopleidingen en de opleiding tot burgerlijk ingenieur betreft.

9 Administratieve lasten

1. Wat het toelatingsexamen arts en tandarts betreft zijn er geen bijkomende verplichtingen te noteren voor de betrokken onderwijsinstellingen. Zoals in het verleden blijft het toelatingsexamen centraal georganiseerd door de overheid en gebeurt de validering en kwaliteitsbewaking via een examencommissie bestaande uit experts vanuit de instellingen. Het toelatingsexamen wordt opgesplitst waardoor er twee examens in juli plaats hebben, maar anderzijds wordt het slechts eenmaal per jaar georganiseerd.

2. De ontwikkeling van de verplichte niet-bindende toelatingsproeven werd toevertrouwd aan de VLIR en de VLHORA. De bijkomende lasten worden in hoofdzaak dus gedragen op niveau van de VLIR en VLHORA die hiervoor over projectgelden beschikken. Momenteel reeds voorzien de hogeronderwijsinstellingen vanuit de interne kwaliteitsbewaking vrijblijvend over oriënteringstools die ze ter beschikking van studenten stellen. Voor zover het gaat om bijkomende taken binnen bepaalde opleidingen/instellingen zijn deze essentieel binnen een kwaliteitsvolle onderwijsorganisatie en kunnen dus niet als onnodig worden beschouwd. Studenten hebben recht op een goed oriënteringsbeleid en studiebegeleidingsbeleid.

10 Handhaving

1. Toelatingsexamen arts en tandarts

Zoals in het verleden wordt het toelatingsexamen jaarlijks via de examencommissie die instaat voor de kwaliteitsbewaking gemonitord en worden de resultaten wetenschappelijk onderzocht en opgevolgd, om zo nodig bijgestuurd te worden. Om het vergelijkend examen naar de toekomst toe een aangepaste invulling te geven is reeds een werkgroep met experts ter voorbereiding van het nieuwe examen opgestart.

2. Verplichte niet bindende toelatingsproeven

Momenteel is reeds gestart met een project wat de lerarenopleiding betreft en de STEM-opleidingen. Het beleid wordt gemonitord vanuit de overheid in samenwerking met de VLIR en VLHORA wat de effecten betreft op het studierendement, de time to graduation en drop-out van de studenten en eventueel bijgestuurd. De resultaten van de toetsen worden gekoppeld aan de databank secundair en hoger onderwijs zodat de studieloopbaan van een student kan worden opgevolgd. Uiteraard gebeurt dit op geanonimiseerde wijze.

11 Evaluatie

1. Wat het toelatingsexamen arts en tandarts betreft worden via de examencommissie de resultaten opgevolgd, gemonitord en wetenschappelijk onderzocht.
2. De verplichte niet bindende toelatingsproeven en de verdere introductie in de verschillende opleidingen wordt via de VLIR en VLHORA in samenwerking met de overheid opgevolgd, gemonitord en wetenschappelijk onderzocht.

12 Consultatie

I. Er is voorafgaand uitbereid met de diverse betrokken actoren overlegd. Structureel is er een interne consultatie tussen departement, agentschappen en kabinet bij de start van het decreet. Informeel werd er ook afgetoetst met VLIR en VLHORA.

De voorstellen voor wijzigingen worden onderworpen aan een uitvoeringstoets bij de agentschappen (AHOVOKS) en bijgestuurd door het departement.

II. De externe consultatie bestaat uit de adviezen van de strategische adviesorganen (SERV en VLOR.). Er is ook het politiek bijsturen tijdens het besluitvormingsproces vanuit de verschillende leden van de Vlaamse Regering.

De reactie op de adviezen van SERV, VLOR, zijn steeds opgenomen in een aangepaste memorie van toelichting bij het decreet.

13 Contactinformatie

Karla Van Lint
Afdeling hoger onderwijs en Volwassenenonderwijs
Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming
Koning Albert II laan 15
1210 Brussel